משה קולבאַק

משיח בן - אפרים

Expressionist Prose Poem

MOYSHE KULBAK

The Messiah of the House of Ephraim

1. *Opening*

All those who have set their souls on the word YAHWE, the Lamed-vovniks, the thirty-six secret saints, go about at the edge of the world, alone and isolated.

In the darkness, they suddenly come to a halt, they sense each other from afar, but no one sees anyone else. They walk about at midnight, at the edge of the earth, tall Jews with long staffs, hunched over against the blueness of the sky.

And on the Day of Doom, they come with their disheveled beards, in their fur coats and boots, clutching their birch staffs. And they ask nothing. They come and sit at the foot of the Throne of Glory.

They put one sleeve in the other and warm themselves in the holiness of the Almighty.

And they smoke their pipes.

The Almighty sits on the Throne of Glory and smiles. He likes his simple saints.

2. *The Miller*

Once there was a miller in the land of White Russia. = Job

His wife died and his son was taken off into the army.

The mill was overgrown with mosses and weeds.

The roof crept down like a fur over the mill until it touched the ground.

The countryside was deserted.

Only magpies were flying around, just poor magpies.

The miller didn't know what to do.

He went into his stable and saw that of all his livestock only his cow was left.

He felt so lonely and miserable that he sat down on the threshold of his house and wept bitter tears.

His name was Benye.

3. *What Happens When a Man Lives Alone*

I once read in an ancient volume that a man should be careful not to remain alone. At first he thinks it doesn't matter. But then his mind turns to dismal thoughts. His voice changes and he walks about in a daze.

If Benye had known, he might not have stayed all by himself in the mill, he might have moved to a nearby town or else married again.

Life in the country is too hard for an elderly person.

Every day, Benye would cook his bit of food alone, milk the cow alone, and then stroll around the mill with his hands behind his back, or else recite the psalms, as lonely people tend to do.

One day, he came to wash at the well, and in the water he saw that his lower lip was hanging down.

Never before had Benye's lower lip hung down.

He realized then and there that it came from living alone. He went back into the house, took down the mirror from the wall, and lo and behold, his lip was really hanging down. Furthermore, his eyebrows were growing denser, and all in all, he was hairy, shabby, and shaggy, like a polecat. Benye clutched his lip, and it was as dry as clay.

And even though the evening was warm, he climbed up on the oven, snuggled under the old clothes, and fell asleep.

פתיחה

די אַלע, וואָס האָבן זיך אויסגעאָפּסן מיטן דעם וואָרט יהוה, די ל״ו, גייען צווים אָפּגעזונדערטע און עלנטע ביים ברעג פון דער וועלט.

אין דער פינסטער בלייבן זיי אַמאָל פּלוצים שטיין, זיי דערשפּירן זיך אין דער ווייטעניש, נאָר קיינער זעט קיינעם ניט. אין האַלבער נאַכט, ביים ברעג פון דער ערד, גייען זיי, גרויסע ייִדן מיט הויכע שטעקנס, איינגעבויגענע, אויף דער בלוּקייט פון הימל.

און ביים יום-הדין, דעמאָלט קומען זיי מיט די צע־פּאַטלטע בערד, באַפּעלצטע, אין שטיוואַלעס, מיט די בעראָזענע שטעקנס אין די הענט. און זיי פרעגן נישט: זיי קומען און זעצן זיך צופוסן פון דעם כּסא הכּבוד.

זיי לייגן אַריין אַן אַרבל אין אַן אַרבל און וואַרעמען זיך אין דער הייליקייט פון דעם אַלמעכטיקן.

און זיי פאַררויכערן די לולקעס.

דער אַלמעכטיקער זיצט אויף דער כּסא-הכּבוד און שמייכלט. עס געפעלן אים זיינע פּשוטע צדיקים.

דער מילנער

עס איז געווען אַ מאָל אַ מילנער אין לאַנד רייסן.

די ווייב זיינע איז געשטאָרבן, און דעם זון האָט מען אָפּגעגעבן אין סאָלדאַטן.

די מיל איז פאַרוואַקסן געוואָרן מיט מאָכן און מיט קריטעכצער.

דער דאַך האָט זיך אַראָפּגעלאָזן ווי אַ פעלץ איבער דער מיל ביז דער סאַמער ערד.

די געגנט האָט געוויסטעוועט.

נאָר סאָראָקעס זיינען אַרומגעפלויגן, בלויז די בידנע סאָראָקעס.

דער מילנער האָט ניט געוואוסט, וואָס ער זאָל אָנ־הייבן צו טאָן.

ער איז אַריין אין שטאַל און האָט איבערגעזען, אַז נאָר זיין בהמהלע איז אים איבערגעבליבן פון דעם גאַנצן פאַרמעגן זיינעם.

דעמאָלט האָט ער זיך אַוועקגעזעצט פון גרויס עלנט־קייט אויפן שוועל פון זיין שטוב און ער האָט זיך ביטער־לעך צעוויינט.

מען האָט אים גערופן ר׳ בעניע.

וואָס ווערט, בעת אַ מענטש בלייבט אַליין

איך האָב געזען אין אַן אַלטן ספר, אַז אַ מענטש דאַרף זיך היטן בלייבן אַליין. לכתחילה מיינט ער, ס׳איז גאָרנישט, דערנאָך לאָזט זיך אויס, אַז ער קריגט שלעכטע געדאַנקען, עס בייט זיך אָבער ביי אים דער קול און ער גייט אַרום, ווי אין אַ הינערפּלעט.

ר׳ בעניע וואָלט עס געוואוסט, קאָן זיין, ער וואָלט ניט געבליבן אַליין אין מיל, ער וואָלט זיך איבערגעקליבן אין אַ דערביייִקן שטעטל, אָדער אפשר נאָך חתונה געהאַט צום צווייטן מאָל.

בכלל איז דאָס לעבן אויף אַ ישוב פאַר אַן עלטערן מענטשן צו שווער.

ר׳ בעניע האָט יעדן טאָג אַליין אָפּגעקאָכט פאַר זיך דאָס ביסל עסן, אַליין אויסגעמאָלקן דאָס בהמהלע, נאָכדעם פלעגט ער אַזוי אַרומשפּאַצירן אַרום מיל, די הענט פאַרלייגט אויף הינטן, אָדער ער האָט געזאָגט תהילים, וואָס דאָס איז די טבע פון די עלנטן מענטשן.

און איינמאָל איז ער זיך אַזוי געגאַנגען אַרומוואַשן ביי דער קרעניצע, האָט ער דערזען אין וואַסער, אַז ביי אים הענגט אַראָפּ די אונטערשטע ליפּ.

ביי ר׳ בעניען איז קיינמאָל פריער ניט אַראָפּגעהאַנגען די אונטערשטע ליפּ.

ער האָט גלייך פאַרשטאַנען, אַז דאָס שטאַמט, ווייל מען איז אַ מענטש אַליין. ער איז אַריין אין שטוב, אַראָפּגענומען דאָס שפּי־געלע פון דער וואַנט, און עס לאָזט זיך טאַקע אויס, עס הענגט ביי אים אַראָפּ אַ ליפּ. דערצו זיינען ביי אים געדיכטער צוגע־וואַקסן די ברעמען, און אינגאַנצן איז ער אַ האָריקער, פאַרוואַקסן און אָפּגעלאָזן ווי אַ טכויר. ר׳ בעניע האָט אָנגעכאַפּט מיט דער האַנט דעם לעפּן זיינעם, איז ער געווען צוגעטריקנט, ווי אַ שטיקל ליים.

און הגם עס איז געווען אַ וואַרעמער פאַרנאַכט אינדרויסן, איז ער אַרויפגעקראָכן אויפן אויוון, איינגעטוליעט זיך אונטער די אַלטע בגדים און איז איינגעשלאָפן.

The 2 Brothers

ר׳ בעניע פיטערט דאָס בהמהלע

אַ יאָדלאָווער וואַלד איז געשטאַנען הינטער דער מיל.

עס איז געווען די צייט פון די נעפּלדיקע טעג אין רייסן, און די רעגנס האָבן איבערגענעצט די גאַנצע געגנט.

ביים גראָען אינדערפרי, האָט ר׳ בעניע אַרויסגעפירט דאָס בהמהלע אויף דער פּאַשע.

אויף די ליימיקע וועגן זיינען זיי געגאַנגען, איבער די אָפּגעפרוטע פעלדער און דעם אַלטן וואַלד אַריין.

ר׳ בעניע פאָראויס מיט דעם שטריקל אין דער האַנט, און דאָס בהמהלע איז אים נאָכגעגאַנגען.

זיינען זיי אַריינגעקראָכן אין דער געדיכטעניש, צווישן די ביימער, און די נאַסע צווייגן האָבן זיי אָפּגעגאָסן מיט וואַסער, אָבער ר׳ בעניע איז געווען שטאַרק פאַרטאָן און עס האָט אים ניט געאַרט.

אַזוי פון איין געדיכטעניש אין דער אַנדערער.

דאָס בהמהלע פלעגט פון צייט צו צייט אָפּצופּן עטלעכע נאַסע גראָזן פון אַ וואָרצל און דערמיט האָט עס זיך מחיה געווען.

עס טוליען זיך די קאָרטשעס און פוילן צווישן דעם פּאַפּאָראָטניק.

דער מאָך באַדעקט און טאַפּט אַרום די ערד און די ביימער, און עס מישן זיך און לעשן זיך אויס אין דער פאַרשטיינטער שטיבעניש די קאַלטע קולות פונם וואַלד.

ר׳ בעניע פירט אַרום דאָס בהמהלע איבן וועג. אַ רעגנדיקע רחבות.

זיי גייען ביידע פאַרמאַטערטע, מיט אַראָפּגעלאָזענע קעפּ, אָנגעלאָדענע, שווערע פון ניט טראַכטן.

ר׳ בעניע פלעגט אַרויסבאַקומען די רעיונות - ניט טראַכטנדיק.

און ס׳איז שטיל, די באָרוועסע פיס רויט פון קעלט און באַבלאָטיקט. עס רוקט זיך אַרויס די וואַטע פונם פאַרשלומפּערטן קאַפּטן. ער שטעלט זיך אָפּ, קוקט אָן די בגדים זיינע, די בגדים פון וואַלד.

בעניע, די יאָדלעס האָבן שיינע מלבושים!

לוי דער מלוה

און לוי דער מלוה, ר׳ בעניעס אַ ברודער, האָט זיך איבערגעקליבן פון זאַסקעוויץ אין דער שטאָט ווילנע, וואָס אין ליטע. אויף גיכן איז זיין דעה געוואָרן ווייער נתים, מחמת ער האָט געפירט מסחרים מיט גענעראַלן און מיט גרויסע נגידים.

אַ טאָכטערל האָט ער געהאַט, איז די געווען אַ פאַרשוין, די שענסטע פון ווילנע.

ער האָט אויסגעהאַנגען אַ שילדל פאַר זיין הויז: דאָ וווין איך, לוי פּאַטאַשניק.

ר׳ לוי האָט געהאַנדלט מיט וואַלד און מיט תבואה.

ביינאַכט, אין זיין באַזונדערן חדר, פלעגט ער אַמאָל הייסן, מען זאָל פאַר אים עפענען די מסחרישע ביכער.

די שיינע טאָכטערל האָט אים געלייענט די חשבונות:

זיינע תבואה פירט מען איבער אַלע טראַקטן.
זיינע געהילצן שווימען אויף אַלע טייכן.
גאָלד פאַרזייט מען ביי אים אין גאָרטן.
גאָלד לייגן זיינע הינער.
לוי פּאַטאַשניק שמייכלט.

– גענוג, זאָגט ער צו דער טאָכטערל, קענסט גיין שלאָפן!

און אין זיין באַזונדערן חדר גייט ער אַרום די גאַנצע נאַכט איבער די ווייכע טעפּיכער זיינע און טראַכט:

– גאָלד איז, משמעות, גאָלד! גאָלד איז, משמעות, גאָלד!

די דריי אורחים

ר׳ בעניע איז געזעסן אויף דער פריזבע און אַרויסגעקוקט צום וועג אַהין. עס איז געווען אַ ווייסער פאַרנאַכט אין רייסן, האָט ער געעפנט די אויגן און דערזען: דריי מענטשן קומען אָן מיטן וועג.

ער האָט זיך אויפגעהויבן און אַרויסגעגאַנגען די מענטשן אַנטקעגן.

דריי פאַרוואַקסענע ייִדן, באַפּעלצטע, מיט טאָרבעס אויף די פּלייצעס, זיינען מיט שווערע טריט אָנגעקומען פון וואַלד.

ר׳ בעניע האָט זיך דערנענטערט צו די אורחים אויפן וועג און זיי אָפּגעגעבן שלום, די ייִדן האָבן אים אָפּגעגעבן שלום, אים אָנגעקוקט און הייזעריק עפּעס אַ ברום געטאָן, אָבער אַ וואָרט ניט אַרויסגערעדט.

(עס זיינען דאָ מענטשן, וואָס עס איז זיי באַשידן געוואָרן צו שווייגן).

ר׳ בעניע האָט די אורחים צוגעפירט צום שטוב און ברייט געעפנט פאַר זיי די טירן פון זיין הויז.

עס האָבן זיך טיף די ייִדן איינגעבויגן פאַר די אַשאַקעס פון די טירן, מחמת זיי זיינען געווען גרויס און הויך געוואַקסן.

און אין שטוב איז שוין געווען צוגעפאַלן די נאַכט.

די אורחים האָבן פּאַמעלעך אָפּגעלייגט די טאָרבעס מיט די שטעקנס, עס האָט געשמעקט פון זייערע בגדים דזעגעכץ און דער ריח פון וואַלד.

4. *Benye Feeds the Cow*

A forest of firs stood behind the mill.

It was the season of foggy days in White Russia, and the rains were drenching the entire countryside.

In the gray dawn, Benye took the cow to pasture.

They walked along the loamy paths, over the foul-smelling fields, and into the old forest.

Benye led the way with the rope in his hands and the cow at his heels.

They climbed through the thicket and among the trees, and the wet branches soaked them with water, but Benye was so lost in thought that he paid no heed.

Thus they went from one thicket to the next.

From time to time, the cow would nibble a few wet blades of grass by a root, and that was her refreshment.

The tree stumps were huddling and rotting in the ferns.

The moss covered everything, it touched the earth and the trees all over. And in the petrified stillness, the cold noises of the woods were mingling and fading out.

Benye led the cow along the road, through the rainy spaces.

They trudged along, worn and weary, their heads hanging down, loaded and heavy from not thinking.

Benye was used to having thoughts without the effort of thinking.

It was silent, his bare feet were red with cold and caked with mud. The cotton was spilling out of the dirty coat. Benye stopped, looked over his clothes and the clothes of the forest.

\+ Benye, the fir trees have lovely garments!

5. *Levi the Moneylender* contrast w/above

Levi the moneylender, a brother of Benye's, had moved from Zamkevitz to Vilna, the capital of Lithuania. He quickly acquired power by doing business with generals and wealthy men.

He had a daughter and she was so beautiful, the most beautiful girl in Vilna.

He hung a sign in front of his house: Here I live, Levi Patashnik.

Levi dealt in lumber and grain.

At night, in his study, he would sometimes have his servant open his business books.

His beautiful daughter would read the figures to him.

His grain was being freighted along all highways.

His lumber was floating down all rivers.

Gold was being sown in his garden.

Gold was being laid by his chickens.

Levi Patashnik smiled.

"That's enough for now," he told his daughter, "you can go to bed!"

And all night long in his study, he walked up and down his soft carpets, thinking:

"Gold is, evidently, gold! Gold is, evidently, gold!"

6. *The Three Guests* visit both brothers

=Angels visiting Abraham; Magi of Bethlehem

Benye was sitting out in front, looking at the road. It was a white evening in White Russia. Opening his eyes, he saw three men coming along the road.

He stood up and began walking toward the three men.

Three hairy Jews in furs, with bags over their shoulders, were trudging along from the forest.

Benye reached the travelers on the road and said hello to them, and the Jews returned his greeting, they stared at him and mumbled something in a hoarse tone but didn't say a word.

(There are people who are destined to keep silent.)

Benye led the guests to his house and opened the doors up wide.

The three Jews bowed as they entered, for they were large and tall.

Indoors, it was already night.

The guests slowly put down their bags and staffs. Their clothing smelled of pitch and the fragrance of the woods.

Benye stared at his guest curiously.

אויף די ברייטע בענק אַרום טיש האָבן זיי זיך אָנגעזעצט. די גרויסע גופים האָבן געשטאַרצט אין דער פינצטערניש, ווי קאָרטשעס פון אַלטע ביימער.

ר' בעניע האָט בײַ זיי געפרעגט: פונוואַנען זײַנען ייִדן?

דער עלטערער פון די אורחים האָט אויף אים אויפגעהויבן די ווייעס, אַרויסגענומען די ליימענע ליולקע פון דער קעשענע און געזאָגט:

— פון רייסן.

מער האָט ער ניט געדאַרפט וואָס צו פרעגן, מחמת די רעיונות זײַנען בײַ ר' בעניען געווען צוגעוואַקסן צום פלייש.

און אין דער טונקלעניש דער אומעטיקער האָבן די בלויע שויבעלעך געליכטן, און די ייִדן האָבן אויסגעליינט זייערע פעלצן אויף די בענק.

ר' בעניע האָט אָנגעצונדן אַ קינעלע. די אורחים האָבן זיך משונהדיק אַ קער געטאָן אין דעם שטיבל, וואַרפנדיק שאָטנס אויף די ווענט. און די בהמה אין שטאַל האָט פון עפּעס געוואוסט, איז זי אַרויס פון איר וואַרעמען שטאַל און האָט אַרײַנגעשטעקט דורכן פענצטער דעם קאָפּ אין שטוב אַרײַן, זי האָט זיך צוגעהאָרכט.

ר' בעניע האָט זיך אויך שטילערהייט צוגעזעצט צו דעם טיש פון די אורחים, געזעסן, געקוקט און געווען שטאַרק פאַרטאָן, מחמת ער האָט געוואָלט עפּעס אַ טראַכט טאָן און בשום אופן ניט געקאָנט.

מיטאַמאָל טוט ער זיך אַ קער צו די ייִדן:

— אורחים, וואָס זאָל איך טאָן?

ס'האָבן אים די אורחים אָנגעקוקט טמעוואַטע און שפּעטער צו האָט אים דער עלטערער פון זיי אַ פרעג געטאָן:

— און וואָס צום עסן האָסטו?

— כ'האָב?!

— טו גאָרנישט.

— אמת? און וואָס איז דער שכל?!

— ניטאָ קיין שכל.

און דער עלטערער אורח, וואָס האָט אים געענטפערט, האָט זיך אַנידערגעלייגט אויף דער האַרטער באַנק מיטן רוקן צו אים, און מיט דעם פעלץ האָט ער זיך איבערגעדעקט ביז איבערן קאָפּ, אַזוי ווי די איבעריקע אורחים. זיי האָבן געוואָלט אײַנשלאָפן.

ר' בעניע איז געשטאַנען איבער אים.

אַ לאַנגע צײַט איז ר' בעניע געשטאַנען איבער אים, דערנאָך האָט ער פאַרלייגט די הענט אויף הינטן און שטילערהייט גענומען אַרומגיין איבער דער שטוב, און דאָס בהמהלע אין פענצטער האָט אים נאָכגעקוקט.

עס האָט אים פּלוצים אַ שאַרפן שניט געטאָן אַ רעיון, וואָס איז אים אַרײַנגעפאַלן אין קאָפּ. ער האָט זיך אַ לאָז געטאָן צו דעם אורח און גענומען אים שלעפּן פאַר אַ פוס:

— און נאָכדעם וואָס? שטאַרבן, האַ?

דער אורח האָט גענומען ציען מיט גאָר די כוחות דעם פוס פון זײַן האַנט, אָבער יענער האָט אים ניט אָפּגעלאָזן, ער האָט זיך נאָך העכער צעשריִען:

— וואָס, האַ? שטאַרבן?

און ער האָט זיך פונאַנדערגעוויינט:

— שטאַרבן?

די אורחים האָבן זיך געזעצט אויף זייערע געלעגערס און ער, ר' בעניע, האָט געקלאָגט, געכאַפּט זיך פאַר די ווענט, אַרומגעלאָפן איבער דער שטוב און אָן אָטעם געוואָרפן פון זיך די בגדים און גערעהעט, ווײַל עס האָט אים, משמעות, וויי געטאָן.

האַלבע נאַכט זײַנען די אורחים אויפגעשטאַנען, זיי האָבן אָפּגעגאָסן נעגלוואַסער און אַרויסגענומען די תהילימס.

זאַלבעפערט האָבן זיי זיך אַוועקגעזעצט אויף דער ערד.

עס איז געווען קאַלט די ליימיקע פּאָדלאָגע, מחמת דעם קילן באַגינען. דאָס בהמהלע איז נאָך אַלץ געשטאַנען אין דעם אייגענעם פענסטער און געפרוירן. קאַלט.

די ייִדן האָבן מיט זייערע הייזעריקע שטימען געזאָגט תהילים מיט אַ חושכדיקער התלהבות.

זיי האָבן צוגעמאַכט די אויגן און געקוקט ניט אין דער וועלט.

די ייִדן האָבן ניט געהערט די שטים, וואָס רעדט, נייערט די פינצטערע שטילקייט, וואָס איז געבליבן אינעווייניק און ניט געקאָנט אַרויסגיין.

די תפילה פון אַן אָרעמאַן, וואָס איז פאַרטייעט געוואָרן.

און פאַר גאָט טוט ער אויסגיסן זײַן האַרץ...

און אינדערנאַכט האָבן זיך שוין גענומען אַרויסטײַלן די ערשטע פײַערן פון דעם טאָג.

ר' בעניע האָט זיך צום פאַרטאָג אַ ביסל אויסגעלייטערט, די לאַנגע הענט האָבן זיך געבאָמבלט אַרום זײַן גוף, ווי פרעמדע, געטײַטלט אין תהילים אַרײַן, קנאָכעדיק און קאַלט. ער האָט באַקוקט די אורחים, פאַמעלעך צוגעבויגן זיך צו זײַן שכנס אויער:

They sat down on the broad benches around the table, and their large bodies hulked in the darkness like the stumps of old trees.

Benye asked them: "Where do you come from?"

The eldest of the guests raised his brows, took out the clay pipe from his pocket, and said:

"White Russia."

Benye had nothing else to ask because his thoughts had grown into his flesh.

And in the gloomy darkness, the blue windows were shining, and the Jews spread their furs on the benches.

Benye kindled a pine splinter. The visitors turned around in the darkness, casting strange shadows on the walls. The cow in the stable sensed something, she left her warm stable and stuck her head through the window of the house. She was listening.

Benye quietly sat down at the table with his visitors, staring and making a great effort at framing a thought, but he was fully unable to do so.

All at once he turned to the guests:

"Friends, what should I do?"

The visitors looked at him stupidly, and a bit later the eldest of the three asked him:

"Do you have any food?"

"I do!"

"Don't do anything."

"Really? But what's the sense?"

"There's no sense."

And the eldest guest, who had answered him, now stretched out on the hard bench with his back to Benye and covered himself up in his fur from his feet to his head, just like the other two guests. They wanted to go to sleep.

Benye was standing over him.

He stood over him for a long time. Then he put his hand behind his back and quietly paced up and down the room, and the cow watched him from the window.

Suddenly a thought came into his mind and gave him a sharp jolt. He dashed over to the guest and started yanking his leg.

"What happens after this? Do I die?"

The visitor tried with all his strength to pull his foot back out of Benye's hand, but Benye wouldn't let go, he merely shouted even louder:

"What?! Do I die?!"

And he burst into tears:

"Die?"

The visitors sat up on their benches, and Benye wailed, grabbed at the walls, ran across the room, threw his clothes off breathlessly, and roared in pain.

At midnight, the guests got up, washed their hands, and took out their psalters. תיקון חצות

All four Jews sat down upon the ground.

The clay floor was cold in the cool dawn. The cow was still standing at the same window and freezing. The air was icy.

The men recited the psalms in their hoarse voices with a gloomy enthusiasm. Mystical vision

They closed their eyes and gazed out of this world.

They didn't hear the voice that was squeaking, only the dark stillness that remained within and couldn't leave.

The prayer of a poor man who was hidden.

And he pours out his heart to God....

And in the night, the first flames were already darting out of the dawn.

Toward morning, Benye was somewhat purified, his long arms were dangling about his body like alien things, pointing into the psalter, bony and cold. He stared at the guests and slowly leaned over to the man sitting next to him.

"What kind of work do you do, sir?"

"I'm a water-carrier."

"And you?"

"I'm a musician."

"And you?"

"A chimneysweep."

Benye liked these fine trades.

Meanwhile, the guests had already gotten up from the ground and were preparing to get underway again.

Benye was stumbling around them, not knowing what to do next.

Each guest silently kissed the mezuzah and went out into the red darkness.

A stork came flying past with its red legs tucked in, soaring from one meadow to the next. Its flapping wings nearly grazed the heads of the Jews.

The third guest, a grumbler, who had kept silent all night long,

Ps. 102:1 A prayer of the lowly man when he is faint and pours forth his plea before the Lord

– וואָס איז אײַער מלאכה, פֿרעמדער אורח?
– אַ וואַסערטרעגער.
– און אײַער מלאכה?
– אַ קלעזמער.
– און אײַערע?
– אַ קיטענקערער.
אַבי זײַנען געפֿעלן געוואָרן די חשובֿע מלאכות.
די אורחים האָבן זיך אָבער דערווײַל אײַנגעדרימלט פֿון דער
און גענומען זיך גרייטן אין וועג אַרײַן.
ר׳ בעניע האָט זיך געפּלאָנטערט אַרום זיי און ניט גע-
, וואָס ער זאָל אָנהייבן צו טאָן.
אומלעכער האָט שווײַגנדיק אַ קוש געטאָן די מזוזה, און
איז אַרויסגעגאַנגען אין דער היטער טונקלעניש פֿון דרויסן.
עס איז איבערגעפֿלויגן אַ בושטאַן מיט צעשפּרייטע ווײַסע
פֿון אײן לאָנקע אויף דער אַנדערער. ער האָט געקלאַפּט כּמעט
די קעפּ מיט די פֿליגלען ווײַנע.
דער דריטער אורח, אַ ייִד אַ בערדישער, וואָס האָט די
צע נאַכט געשוויגן, האָט זיך מיטאַמאָל צערעדט פֿאַר פֿײַער
פֿאַר וואַסער. ער איז געווען כּלא-חמה אויף ר׳ בעניען, גע-
נגדט, אַז ער, ר׳ בעניע, וועט ניט בײַשטײן, און האָט אַ כאַפּ
דעם צעטומלטן מילנער פֿאַר אַ אַרבל און אַ ווײַז געטאָן
אויפֿן טרוקענעם פֿויגל אין הימל:
– אָט-אָ דער פֿויגל געהערט צו די פֿויגלען (און ער האָט
אײַנגעקוקט צו אים אין סאַמע נאָז) און דו – צו די חמורים!
דער דריטער אורח איז געווען אַ בייזער ייִד, ער האָט
מיט כּעס אויסגעשפּיגן, זיך ניט אומגעקוקט, און אַ דערצאָרנ-
ער אַוועק. ר׳ בעניע איז געבליבן שטיין געפּלעפֿט, דגם ער
האָט גאָרנישט פֿאַרשטאַנען.
דעמאָלט איז צו אים צוגעגאַנגען דער עלטערער אורח, און
בײַם געזעגענען זיך האָט ער אַזוי געזאָגט:
– וועסט האָבן איבערצושטײן נסיונות, בעניע!
און די דרײַ אורחים זײַנען אַוועק מיטן וועג צוריק אין וואַלד
אַרײַן.

די תּפֿילה

די תּפֿילה פֿון אַן אָרעמאַן, וואָס איז פֿאַרשטעקט געוואָרן.
און פֿאַר גאָט גיסט ער אויס זײַן האַרץ.
פֿאַרוואָס ווערט מען אַזוי געפּײַניקט, גאָט!
וואו איך שטיי, בין איך צופֿיל פֿאַראַנען, און וואו איך
גיי, טראָג איך מיט
דעם ריח פֿון דער פֿינסטערניש.
בין איך מקנא דעם פֿייגל, וואָס איז בעסער פֿון אונז.
און דעם ליים, וואָס איז בעסער פֿון אַלעמען.
וואָס זאָל איך טאָן מיט מײַן האַנט, וואָס איז מיר אי-
בעריק,
און מיט מײַן האַרץ, וואָס איז מיר איבעריק?

דערקענטעניש

אויפֿן מאָרגן איז שוין דער מילנער געלעגן דעם גאַנצן
טאָג אויף דעם ליימיקן באַרג, וואָס איז געשטאַנען הינטער דער
מיל. ער האָט פֿאַרזאָכט משיג געווען דעם ליים פֿון זײַן קערפּ-
ער, מיטן פּנים האָט ער זיך אײַנגעגראָבן אינם זאַמד און אײַנ-
געשטשעמעט זיך מיט די אײַנגעקרימטע פֿינגער אין די וואָרצלען.
עס איז אים, ר׳ בעניען, געווען זייער שלעכט.
אָט אַזוי איז ער געלעגן צוזאַמען מיטן באַרג און אים האָט
זיך געדוכט, אַז ער האָט זיך מיטן באַרג צוזאַמענגעשאָטן, און
אויב עס וועט וואו אַרויסוואַקסן אַ גרעזעלע, קאָן עס אַרויסוואַקסן
דורך אים, פֿון זײַן פּלייצע אַרויס.
און אים האָט זיך געדוכט: דער ליים עטעמט און פֿורעמט
זיך אים אַלע ווײַלע אין הענט, פֿיס, קעפּ, ברוסטן, און עס איז
נישטאָ קיין חילוק אין דער וועלט צווישן ר׳ בעניען און דעם ליים
פֿון דער ערד.
גאַנצע וואָכן איז ער אַזוי אָפּגעלעגן אויפֿן באַרג.
די בהמה האָט זיך אַרומגעשלעפּט אַליין איבער די פֿעל-
דער, געווען הונגעריק און געשפּײַזט זיך מיט גראָז, מיט
שלאַפֿקייט.
עס האָט זיך ר׳ בעניע אינגאַנצן פֿאַרגעסן, ווײַל ער האָט
שוין כּמעט ווי ניט געלעבט.
פֿאַרטאָג פֿלעגט אַמאָל פֿון די נעפּלען קומען צו פֿליִען
אַ סאָראָקע, זי פֿלעגט זיך אַרויפֿשטעלן בײַ אים אויפֿן רוקן,
אויף אַ חזיר, און אים האָט עס ניט געאַרט, מחמת ער איז
געווען פֿאַרשלאָפֿן, ניט געקענט אָפּטיילן פֿון וואָר און פֿון חלומות
וואָס האָבן זיך אַדורכגעטראָגן בײַ אים אין קאָפּ.

suddenly started talking a blue streak. He was furious at Benye, babbling that Benye would not resist. He touched the confused miller's sleeve and pointed at the scraggy bird in the sky:

"That bird is a bird." He peered straight into Benye's nose. "And you—are a jackass."

The third guest was a nasty man, he spit angrily, didn't look around, and wrathfully took off. Benye stood there dazed, not understanding a thing.

Now the eldest visitor came over to him and, saying farewell, he murmured:

"You will have temptations to resist, Benye."

And the three guests followed the road back to the woods.

The Prayer

The prayer of a poor man who was hidden.
And he pours out his heart to God.
Why are we so tormented, Lord!
Wherever I stand I am too much present, and wherever I go
I carry
The smell of darkness.
I envy the bird who is better off than we are,
And the clay which is better off than all.
What shall I do with my hand, which is useless,
And with my heart, which is useless?

Knowledge

The miller spent the whole next day lying on the loamy hill that stood behind his home. He gradually understood the clay of his body, his face was buried in the sand, and his crooked fingers were clutching the roots.

He felt terrible.

He lay there with the hill and it was as though he had been poured into it; and if a blade of grass were to spring up anywhere, it would grow out through him, out of his back.

And it was as if the clay were breathing and shaping up in hands, feet, head, chest, and there were no difference in the world between Benye and the clay of the earth.

He spent whole weeks lying on the hill.

The cow wandered alone over the fields, hungry, and feeding on grass and indolence.

Benye had forgotten everything, he was nearly lifeless.

Sometimes, at dawn, a magpie would come flying out of the mists, it alighted on his back as on a hog, and he didn't care, for he was almost asleep and unable to tell reality from the dreams passing through his mind.

Nor did he know whether he was a human being or a stone lying on the road and overgrown with lichen.

One evening, he was sitting there, faint, at the edge of the hill. His feet were hanging down and dangling against the clay, and he himself was gazing, not thinking, just sitting quietly, and gazing.

He didn't know why something inside him was urging him to see everything, but it did give him a great pleasure. Slowly a feeling of amazement passed through Benye, his eyes bulged and gaped, big and round. For a while, he forgot how to think.

The world stretched out before him, vast and cold, and God was in it. The world echoed like a blue cavern of ice, and he crawled around in it like a muddy bear.

He stood with his front paws on the cold clods, gazing and gazing. He was looking for Him, for God, who was hiding from him.

The sparkling ice in the cavern shone a bright blue.

And here . . . .

Here he saw Him, God, but then God was gone again.

But he *had* seen God!

And a great joy poured through his body, a fine, bright joy. He smiled; a yoke had fallen from his heart.

Benye stood up, beaming with joy and goodness, and suddenly a shriek tore from his heart, a dull bellow, like the bellow of his cow. He stood with his arms akimbo, and the setting sun was gilding him red.

Benye the miller was transfigured.

Off to the west, under the sunset, there were flayed red oxen as at the Covenant of the Pieces, God's covenant with Abraham.

Now he understood the world in the very marrow of his bones, in the burning skin of his body. He smirked at the clothes he was

און ער האָט ניט געוואוסט, צי ער איז אפשר אַ מענטש, אָדער אַ שטיין, וואָס ליגט אויפֿן וועג. און לישאַיעס וואַקסן אויף אים.

און אַמאָל פֿאַרנאַכט איז ער אַזוי געזעסן אַ פֿאַרחלשטער בײַם קנאָפּל פֿון באַרג. די אַראָפּגעהאַנגענע פֿיס זײַנע האָבן זיך געבאָמבלט אין דעם ליים, און ער, ר' בעניע, האָט געקוקט, גאָרנישט געטראַכט, שטיל געזעסן און געקוקט.

פֿאַרוואָס עס האָט אים אינעווייניק עפּעס געצויגן אַליין צו זען, האָט ער ניט געוואוסט, אָבער ער האָט דערפֿון גרויס הנאה געהאַט. ביסלעכווײַז איז ר' בעניע געוואָרן אַנששטיינט. די אויגן זײַנען קילעכדיק געוואָרן, גרוים און איינגעלאָשן. ער האָט אויך אַ ווײַלע פֿאַרגעסן צו לעבן.

עס איז געלעגן פֿאַר אים די וועלט, אַ ברייטע און אַ קאַלטע, און גאָט איז אין איר געזעסן.

ס'האָט אין איר געקלונגען ווי אין אַ בלײַערן הייל פֿון אײַז, און אין אָט-אָ דער הייל איז ער אַליין אַרומגעקראָכן, ווי אַ בער אַ פֿאַרשלומפּערטער.

ער האָט זיך אַזוי געשטעלט מיט די פֿאַרעסטע לאַפּעס אויף די קאַלטע גלעטבעט און געקוקט, געקוקט. דאָס האָט ער געזוכט אים, גאָט, וואָס האָט זיך פֿון אים איבערבאַהאַלטן.

בלוי האָט אָפּגעלויכטן דער פֿינקלדיקער אײַז אין הייל.

און אָט...

אָט האָט ער אים, גאָט, געזען. נאָר ער איז פֿון אים מיטאַמאָל שוין ווידער נעלם געוואָרן.

אָבער ער האָט דאָך גאָט געזען!

און אַ גרויסע פֿרייד האָט אַדורכגענומען זײַנע גלידער, אַ דינע, אַ ליכטיקע פֿרייד. ער האָט אַ שמייכל געטאָן: עס איז אים אַראָפּגעפֿאַלן אַ יאָך פֿון האַרצן.

ר' בעניע האָט זיך אויפֿגעהויבן פֿון אָרט, גליקלעך פֿון דער פֿריילעכקייט און פֿון דער ליכטיקייט, און פּלוצלינג האָט זיך בײַ אים אויסגעריסן אַ געשריי פֿון האַרצן, אַ טיפֿער טוק אַזוי, ווי די בהמה זײַנע שרײַט. ער האָט זיך אַזוי געשטעלט מיט די הענט אין די זײַטן, און די זון, וואָס איז פֿאַרגאַנגען, האָט אים רויט אָפּגעגאָסן.

ר' בעניע דער מילנער איז געהייליקט געוואָרן.

עס זײַנען געשטאַנען אין מערב-זײַט, אונטער דער שקיעה, אָפּגעשונדענע רויטע אָקסן, ווי בײַם ברית בין הבתרים.

אַצונד האָט ער מיט געזען די וועלט מיט דעם מאַרך פֿון זײַנע ביינער, מיט דער ברענענדיקער הויט פֿון זײַן גוף; ער האָט מיט אַ שמייכל אַ קוק געטאָן אויף די מלבושים, וואָס ער האָט געטראָגן: איינציקע טיכער זײַנען געהאַנגען אויף אים, איינציקע טיכער.

ר' בעניע האָט זיך אַראָפּגעלאָזן פֿון באַרג. די אַלטע מיל איז פֿאַרוואַקסענער און עלטער געוואָרן, און פֿון אַ וואַנט איז אַרויס געוואַקסן אַ גאַנצער יונגער בוים.

ער איז צו צו דער טיר און געוואָלט שוין אַרײַנגיין, האָט ער זיך מיטאַמאָל אָפּגעשטעלט: עס האָט זיך דערהערט אַ קול פֿול מיט טרערן און מיט פֿרייד.

לוי פּאַטאַשניק

אין אַ פֿאַרכמאַרעטן פֿאַרנאַכט איז לוי פּאַטאַשניק געשטאַנען פֿאַר דעם אָפֿענעם אײַזערנעם שראַנק, ווי פֿאַר אַ געעפֿנטן אָרון-קודש. דאָס אָפּגעלאָשענע ליכט פֿון טאָג האָט זיך אויסגעלייגט אויף די באַשאָטנטע טאַפּעטן, געשימערט און באַבלישקעט העלע שטיקער פֿון די טונקעלע דילן. אַ בערגעלע הייסע אימפּעריאַלן האָט געבלאַנקט אין שראַנק אינעווייניק, געבלוטיקט און געצויגן פֿאַרן האַרצן. ר' לוי האָט אָן אָטעם אַרײַנגעשטעקט בײַדע הענט אינם געלט.

ער האָט פּאַמעלעך, דורכגעזייט דאָס גאָלד אין האַנט, אַזוי ווי אַ ווײַסער זאַמד וואָלט זיך געשאָטן צווישן די פֿינגער, און ער האָט זיך שאַרף צוגעהערט צום קלאַנג, צום באַזונדערן קלאַנג פֿון גאָלד.

די פּוכלע האַנט זײַנע איז ראָז געוואָרן פֿונעם אונטערגייענדיקן טאָג, די האָט ווייך געגלעט די מטבעות, צאַרט זיך צוגערירט, אַזוי ווי אַ בחור רירט אָן די האָר פֿון אַ מיידל.

אַ באַהאַלטענער טיפֿער ניגון האָט אַרויסגעזונגען פֿונעם שראַנק. גאָלד!

עס שלאָגן קוואַלן פֿון גאָלד אונטער דער ערד, און די אויגן פֿון מענטשן פֿינקלען גאָלד.

דאָרטן אויבן, איבער די גאָלדענע שטערנדלעך, זיצט גאָט אויף דעם קיניגלעכן שטול פֿון גאָלד.

לוי פּאַטאַשניק מאַכט זאַנפֿט צו די שווערע טיר פֿונעם שראַנק, כאַפּט זיך מיט דער האַנט פֿאַר דעם אייבערשטן ליסט, ניט אומ-

wearing. Single strips of cloth were hanging on him, single strips of cloth.

Benye came down the hill. The old mill had become shaggier and older, and a sapling was growing from one wall.

He came to the door and was about to go in, but all at once he stopped. He could hear a voice full of tears and joy.

9, *Levi Patashnik* His mystical vision

One gloomy evening, Levi Patashnik was standing at his open iron cabinet as though at an open Holy Ark, where the Torah scrolls are kept in the synagogue. The fading light of day was spread over the shadowy wallpaper, shimmering, and spotting bright areas on the dark floors. Inside the cabinet, a heap of hot coins, imperials, was glowing, bleeding, stabbing his heart. Breathlessly Levi thrust both hands into the coins.

He slowly sifted the gold in his hands as though letting a white sand pour through his fingers, and he listened keenly to the clatter, the true clatter of gold.

His pudgy hand was rosy from the waning daylight, it softly caressed the coins, grazed them tenderly, the way a boy touches a girl's hair.

A deep, secret crooning emerged from the cabinet. Gold!

Wellsprings of gold are throbbing in the earth, and the eyes of man sparkle golden.

High up, above the golden stars, God sits on His royal throne of gold.

Levi Patashnik gently closed the heavy door of the cabinet, clutched the upper molding so as not to fall, and his heavy head dropped upon his chest.

The huge evening settled hauntingly in the room.

Levi stood there with his hot head lowered, leaning against the cold iron of the cabinet. His knees were buckling with fatigue, his eyes were shut, and deep in his breast, a thick drop was oozing out, heavy and glowing. It fell down his inner darkness and scorched his bowels with a sharp pain

At the door, the elde... guest was standing in the shadows.

5

[illegible]שפּאַלן, און דער שווערער קאָפּ זײַנער פֿאַלט אים אַראָפּ אױ [illegible]

[illegible] ס'האָט זיך נאָענדיק אױסגעבעט דער גרױסער פֿאַרנאַכט [illegible] צימער.

ר' לוי שטײט מיט אַן אַראָפּגעלאָזענעם הײסן קאָפּ, אָבער [illegible] שפּאַרט אָן דעם קאַלטן אײַזן פֿון שראַנק, די קני בײגן זיך [illegible] מינקים, די אױגן פֿאַרמאַכן זיך, און טיף אין דער ברוסט טריפֿט [illegible] אַ גראָבער טראָפּן, װאָס איז שװער און אָנגעגליט. ער פֿאַל[illegible] אַראָפּ אין דער פֿינצטער אינעװײניק, און מיט אַ בריי די אינגעװײ[illegible] מיט אַ שאַרפֿן װײטאָג, אַ שאַרפֿן הײטאָג.

בײַ דער טיר איז אין שאָטן דער עלטערער אורח גנ[illegible]

ר' שמחה פּלאַכטע

ניט װײַט פֿון מיל, אַ פּאָר װיאָרסט, האָט געװױנט אין װאַלד אַ ייִד: ר' שמחה פּלאַכטע.

דער ייִד האָט געהאַט אַ שװערע פּרנסה. דעריבער האָט ער זיך מיישב געװען: עס קומט מיר אױס סײַ־װי־סײַ שװער צו לעבן, װעל איך שױן בעסער לעבן אין אַ װאַלד.

ער האָט זיך אױסגעבױט אַ שטיבל פֿון צװײַגן און פֿון קרײַטעכצער און אױסגעשמירט אינעװײניק און פֿונדרױסן מיט לײם.

ר' שמחה פּלאַכטע איז געװען אַ פֿריילעכער ייִד. ער האָט געגעסן כּלערלײיקע גרינסן, געטרונקען װאַסער און גערײכערט אַ מין גראָז, װאָס ער אַלײן האָט צוגעגרײט.

ר' שמחה האָט געהאָדעװעט הינער און טײַבן. די הינער האָט ער געהאָדעװעט, װײַל זײ לײגן אײער, װאָס זײַנען גוט צום עסן, און טײַבן, װײַל זײ לײגן אײער, װאָס זײַנען ניט גוט צום עסן.

ר' שמחה האָט זיך מיט קײנעם ניט געטראָפֿן, עס איז אָבער אױך פֿריילעך געװען.

דער ייִד האָט שטענדיק געשמײכלט, גערײכערט די ליולקע, פֿאַרדרימלט די אױגן און געשמײכלט: צו װעמען, װײס מען ניט. ער פֿלעגט רײדן הױך אױפֿן קול, כאָטש שטענדיק איז ער געװען אַלײן.

װינטערצײַט, בײַ זיך אין דער כאַלופּע, איז ער געזעסן און דערצײלט זיך גלײַכװערטלעך, זומער פֿלעגט ער איפּזוכן אין האַלד פֿרישע לאָנקעס און דאָרטן פֿלעגט ער טאַנצן פֿאַרשײדענע טענץ.

ער איז געװען אַ גרױסער טענצער!

און פֿרילינגצײַט איז ער שױן דורכאױס געװען בגילופֿין: אַ ייִד אַ בן־שישים, אָבער פֿרילינגצײַט פֿלעגט ער קלעטערן אױף די בײמער מיט דער גבֿורה פֿון אַ שנעק.

ער האָט זיך אױפֿגעפֿירט װי נאָר ניט קײן בר־דעת.

ר' שמחה האָט ליב געהאַט צו עסן די קנעפּ, די בלעטליכקע נאָפּסן פֿון די בײמער, קלעטערן צװישן די געדיכטע צװײַגן און זינגען װי אַ קאַנאַריק.

אַזױ האָט ער דאָרטן געלעבט אין װאַלד.

יאָ, ר' שמחה האָט אױסגעזען װי אַ גױ, אױפֿן קאָפּ האָט ער געטראָגן אַ שטרױענע הוט און אױף די פֿיס לאַפּטשעס פֿון בעראָזענער קאָרע, נאָר אַ באָרד האָט ער געהאַט, אַ ברײטע באָרד, אַ גרױע און אַ קלאָרע.

ער האָט געהאַט אַ שײנע באָרד!

ר' שמחה איז געװען בילטערהײט אַ װאַסערטרעגער, דערנאָך איז ער אױף דער עלטער געװאָרן אַ חסידישער רבי, כידוע, האָט געפֿירט אַ פֿרומען טיש און אַ ברײטן שבת, װײַטער אַ ברײטן, אָבער עס איז אים געװען צו שװער דאָס לעבן צװישן מענטשן, איז ער אַנטלאָפֿן און האָט זיך באַזעצט אין אָט דעם װאַלד.

אַלײן אין אַ װאַלד. //

און בעת דער װינט מיט אַ גײ איבער די קרוינען און ברעכט די צװײַגן, װאָס טוט דעמאָלט שמחה פּלאַכטע?

ער זיצט אין דער געדיכטעניש אױף אַן אױסגעריסענעם בױם מיט דער ליולקע אין מױל און האָרכט:

עס פֿאַלן די נעסטן פֿון די בײמער.

די פֿעגל לאָזן זיך אַראָפּ מאַמעדיק צו דער ערד, נאָר עס ליגן שױן טױטע די פֿייגעלעך.

װאָס עס טוט זיך, נאָר אַ רוח, אַ פֿלײגעלע אָן פֿעדערן.

װײ, װײ!

עס זיצט דעמאָלט ר' שמחה אין דער געדיכטעניש און האָרכט, אײַנגעהױבן און שטענדיק זײַנען בײַ אים די האָר אױפֿן לײַב. די צײַנער זײַנען בלאַנקען אין דער געדיכטעניש און די אױגן ברענען פֿונעם שטורעם.

Not far from the mill, just a few miles away, there was a Jew living in the forest. His name was Simkhe Plakhte.

Simkhe's work had been very hard. He thought to himself: It's hard enough living as it is, so I'll simply live in the woods.

He built himself a shack of branches and weeds and plastered it with clay inside and out.

Now Simkhe Plakhte was a cheerful man, he ate all sorts of vegetables, drank water, and smoked an herb that he himself prepared.

Simkhe raised chickens and doves. The chickens because they lay eggs that are good to eat, and doves because they lay eggs that are not good to eat.

He never met anyone, and was cheerful just the same.

He was always smiling: smoking his pipe, drowsing with half-closed eyes, and smiling—who knows at whom. He would talk aloud though he was always alone.

In wintertime, he would sit in his hut and crack jokes to himself. In the summer, he would look for fresh meadows in the forest and dance all kinds of dances.

He was a great dancer!

In the springtime, he was completely intoxicated. Even though he was sixty years old, he would scramble up a tree with the strength of a boy.

He didn't act rational at all.

Simkhe liked to eat the blossoms and the buds in the trees, climb through the dense branches, and sing like a canary.

That was how he lived in the woods.

Yes, Simkhe looked like a Christian peasant, he wore a straw hat on his head and, on his feet, shoes of birch bark; but he did have a beard, an enormous Jewish beard, that was bright gray.

His beard was beautiful!

As a boy husband, Simkhe had been a water-carrier. Later on, in his old age, he became a Hassidic rabbi, as everyone knows, kept a pious table and lived grandly, very grandly. But living among people was too difficult for him, so he ran away and settled in the woods as a hermit. (not in Yiddish)

און בעת אַ לאַנגער בלויער בליץ טוט אַ שפּרונג אין וואַלד און גיט זיך אַ צי איבער די ביימער, ווי אַ בייטש אַ הייסע, וואָס טוט דעמאָלט שמחה פּלאַכטע?

ער גיט זיך אַ שטעל אויף, די הענט אויסגעשטרעקט צום הימל, און וויל אַ ריס טאָן אים, דעם בליץ, אין זיין געלאַף. און זיין באָרד איז דעמאָלט צעשויבערט, און פון זיין פאַרוואַקסענער ברוסט שלאָגט אַ פּאַרע.

שמחה פּלאַכטע איז אַליין אין וואַלד!

אָבער בעת עס ווערט שטיל

דער באַשיידלעכער וואַלד, הערט נאָכער הילכט אָפּ די הוקעריי פון די קוקאַווקעס.

די פּאָזעמקעס, ווי טראָפּנס בלוט, ליגן דאָ אונטן צעשפּריצט איבערן גראָז.

דעמאָלט, אָ, דעמאָלט!

שמחה פּלאַכטע גייט אין דעם וואַלד, דעם הילכיקן, די הענט פאַרלייגט אויף הינטן.

דעם קאָפּ אויפגעהויבן.

און ער טראַלאַליקעט צו.

און ער צימבלט מיט דער צונג.

און ער באָמבלט מיט די פיס.

טראַלאַלאַ און טראַלאַלאַ!

דער ייד האָט ניט געוואוסט פון קיין בושה.

אַט-אַזוי האָט ער געלעבט אין וואַלד.

און עס איז געווען אַ ליבער זומערטאָג.

די שמחה פּלאַכטע גייט אַרויס פון וואַלד און שטעלט זיך אַוועק אויף דעם טראַקט-וועג, קלייבט ער אים אַ וועג און גייט ווייטער.

גייט ער, קומט ער אַזוי מיטן וועג צו אַ נידעריקייט, זעט ער, עס פּיטערט זיך אויפן גראָז אַ בהמהלע. ווי קומט אַ בהמהלע אַהער? גייט ער אַראָפּ נאָך נידעריקער, דערזעט ער, עס ליגט אַ ייד אין בלאָטע, ממש אין בלאָטע, און דער ייד האָט אַ גרויסן געשוואָלענעם קאָפּ און הענט לאַנגע ביז די קנעכלעך. האַלט ער אַ תהילים אין דער האַנט און זאָגט, און שאָקלט זיך, און פינצטער איז ער ווי אַ האָלאָוועשקע.

וואָס איז?

שטעלט ער זיך שוין אָפּ און טוט אַ פרעג:

— וואָס האָט מען זיך גאָר אָט דאָ אַוועקגעזעצט?

און דער ייד פאָנפעט, אָבער ער ענטפערט:

— וואו-זשע דען זאָל איך זיצן?

— וואו וואָלסטו זיצן? אויפן הימל, ליבינקער!

דערווייל אָבער דערציילט אים דער ייד פון דער בלאָטע אַזוי און אַזוי: ער איז בעניע דער מילנער.

און ר' בעניע הייבט זיך אויף, קוקט אויף אים מיט אַ פּנים פול מיט געבעט און ער טענהט:

— העלפט, טייערער!

נאָר ר' שמחה פרעגט שוין ביי אים גאָר עפּעס אַנדערש, ער פרעגט אים, ר' בעניען, וועגן דער בהמהלע:

— גיט זי מילך?

— אַוודאי גיט זי מילך.

— קען מען אפשר פאַרזוכן אַ ביסל פון דער מילך?

ענטפערט אים ר' בעניע, אַז ער האָט ניט ביי זיך די דוינעצע.

צו וואָס דאַרף ער די דוינעצע?! מען דאַרף ניט קיין דוינעצע.

און ר' שמחה פּלאַכטע גיט זיך אַ לאָז גלייך צו דער בהמהלע, לייגט זיך אים אונטער דער קו אויף אַלע פיר, ווי אַ קעלבל, און הונגעריק נעמט ער זויגן די מילך פון די אײטערס אירע.

ער איז רויט געוואָרן, און אַ שווייס האָט פון אים אַרויסגעשלאָגן.

די עשר ספירות

עס זיינען דאָ טויזנטער וועלטן אין דעם סוד פון די צען ספירות.

די נשמה פון אַ מענטשן וואַנדערט דורך דעם קרישטאָל פון די וועלטן, און קלינגט מיט דעם קלאַנג פון יענער ספירה, אין וועלכער זי געפינט זיך.

ודע, און ווייס, די טויזנטער עולמות רוען אין דעם שיין פון יעדער ספירה באַזונדער און אין אַלע ספירות צוזאַמען: דאָס איז דער סוד עשר שהוא אחד וסוד אחד שהוא עשר.

דער אין-סוף, וואָס קומט אין דעם לבוש פון די עשר ספירות, איז מצרף די צאָלן און איז משפיע מיט דער קדושה פון דער אייביקייט, און די קדושה פון דער אייביקייט גייט ניט אַריין אין אַ מדרגה פון מנין און פון מידה.

And, when the wind blasted the treetops and broke the branches, what did Simkhe Plakhte do?

He perched on an uprooted tree inside the thicket, with his pipe in his mouth, listening and listening:

The nests were tumbling from the trees.

The female birds soared maternally to the ground, but the fledglings were already lying there dead.

A rare featherless wing trembled here and there.

Simkhe would perch in the thicket, listening and listening. His hair bristled and fluttered on his body. His teeth shone in the thicket, and his eyes burnt from the storm.

And when a long, blue crackle of lightning sprang through the woods and tore through the trees, like a hot whip, what did Simkhe Platkhe do?

He would stand up, stretch his arms to heaven, and try to grab the lightning in its course. His beard was tousled, and a vapor arose from his hairy chest.

Simkhe Platkhe was alone in the woods!

But when it grew still:

The wet responsive woods echoed the whooping of the cuckoos.

The strawberries, like drops of blood, were splattered over the grass.

Then, oh then!

Simkhe Plakhte walked through the echoing woods, with his hands behind his back.

His head held high.

And he hummed and crooned.

And he clacked his tongue.

And he swung his feet.

Humming and crooning!

The man had no sense of modesty.

And that was his life in the woods.

It was a lovely day in summer.

Simkhe Platkhe walked out of the woods toward the town on the main road, and then along a side road. meets Benye

On the way, he came to a low ground and saw a cow browsing on the grass. What was she doing here? He went farther and came upon a Jew lying in the mud, right in the mud, and the Jew had a big, swollen head and long arms down to his ankles, he was holding a psalter, and reciting, and rocking, and he was as gloomy as a cinder.

What was the matter?

Simkhe stopped and asked a question.

"Why sit here of all places?"

And the Jew snuffled, but then he replied:

"Where else should I sit?"

"Where else should you sit? In heaven, my friend!"

The Jew in the mud told him all the whys and wherefores: He was Benye the miller.

And Benye stood up, gazed at him with pleading eyes, and said:

"Help me, my friend!"

But Simkhe was already asking something else, he was asking Benye about the cow:

"Does she give milk?"

"Of course she gives milk."

"Could I taste a little of her milk?"

Benye replied that he didn't have a milk pail along.

Why did he need a milk pail? Who needs a milk pail?

And Simkhe Plakhte stepped over to the cow, went down on all fours beneath her, like a calf, and began to hungrily suck the milk from her udders.

He turned red and the sweat came gushing from him.

II. *The Ten Sefirot or Emanations of God*

There are thousands of worlds in the mystery of the ten emanations.

A human soul wanders through the crystal of the worlds and echoes the tone of each emanation that it traverses.

And know, the thousands of worlds reside in the glow of every emanation alone and all the emanations together. That is the mystery of the ten that are one and the mystery of the one that is ten.

The Infinite, which comes in the raiment of the ten emanations, includes the numbers and it inspires with the holiness of eternity, and the holiness of eternity does not enter the level of measure and quality.

And know that just as we cannot distinguish between the num-

װיסע, און װײס, פּונקט אַזױ װי מיר קענען ניט מבחין זײַן צװישן די צאָלן פֿון די עשר ספֿירות בײַ דער השפּעת הקדושה, אַזױ קענען מיר ניט װיסן און מבחין זײַן דעם שטח פֿון די עשר ספֿירות.

די מימרא „סוד עשר שהוא אחד וסוד אחד שהוא עשר" איז חל ניט נאָר אויף דעם לעבן, װאָס גײט נאָכאַנאַנד, נייערט אויך אויף דעם לעבן, װאָס גײט האַנט בײַ האַנט, כּלומר די צאָלן שבמחשבה זײַנען אַזױ װי די צאָלן שבממשות. דעריבער זאָגן מיר ניט אַזױ, װי די קדמונים: אונדזער װעלט איז דער עולם העשיה, װאָס ליגט אויף דער נידעריקסטער מדרגה פֿון דער השפּעת הקדושה.

דער „סוד עשר שהוא אחד" איז מחייב, אַז אויך אויף אונדזער װעלט געפֿינט זיך אַפֿילו די ספֿירה כּתר, װאָס איז דער כּתר פֿון דער התגלות הקדושה.

עס געפֿינען זיך מענטשן אויף אונדזער װעלט, װאָס געפֿינען זיך אונטער דעם כּוח פֿון ספֿירה תפֿארת. זײער גאַנג איז אַן אַנדערער, און זײער קול איז אַן אַנדערער!

איך האָב געזען מענטשן, װאָס זײער נשמה האָט געלויכטן מיט דעם ליכט פֿון דער ספֿירה כּתר.

עס צעפּלאַצט זיך די נשמה, זי װיל אײַנזאַפּן אין זיך דאָס ליכט פֿון דער אײביקײט, זי װאַנדערט דורך דעם קריסטאַל פֿון די װעלטן און קלינגט מיט דעם קלאַנג פֿון יענע ספֿירות, אין װעלכע זי איז.

װיסע, און װײס, די נשמה פֿון אַ קינד, װאָס איז הײַנט געבוירן געװאָרן, איז אַזױ אַלט, װי די נשמה פֿון אַ גוסס, און אויב דו קומסט אַמאָל אויף אַ שמחת מצװה, אַ מענטש איז געבוירן געװאָרן, און דו זעסט, װי דער עולם איז זיך משמח, זאָג צו זײ:

— שוטים, װאָס איז די שמחה אײַך אײַך?!

און אויב דו קומסט אַרײַן אין אַ הױז, װוּ עס ליגט אַ מת מטוהר, דו זעסט, װי די אַבֿלים זיצן אויף דער ערד און זײ װילן זיך ניט טרייסטן, זאָג צו זײ:

— שוטים, װאָס איז די אַבֿלות אײַך אײַך?!

דער מענטש װײס ניט דעם סוד, װאָס גלימט אין דער בריאה.

דו קומסט צו גײן אין אַ שטאָט, זאָלסטו ניט קוקן אויף די טירען און אויף די הויכע געבײַדע פֿון דער שטאָט: דאָס איז רויך, װאָס װעט פֿאַרפֿליען װערן.

דו זאָלסט ניט קוקן אויף די מענטשן, װאָס לויפֿן אַהין אַריבער די גאַסן, אײַלן זיך, װי זײ האָלטן געװען פֿאַרטאָן: דאָס איז הבֿל און פֿאַרבלענדעניש.

דו קומסט צו גײן אין אַ שטאָט, זאָלסטו זיך אויסציען אויף דער ערד, צולײגן צו איר דעם אויער דײַנעם און צוהערן, װאָס רעדט זי, די שטאָט, בסוד־סודות.

װיסע, און װײס, ר' בעניע האָט אין זײַן פּשטות געזען אַלע די פֿאַרבאָרגנקײטן, ער האָט משׂיג געװען די מילי־מיליאָסן עולמות און דעם נאָמען:

י ה ו ה

עס איז געװען אַ ברײטע, אַ קאַלטע נאַכט, אַן אײַנגעשטערנטע, אַרום און אַרום.

ר' בעניע איז אַרויס פֿון זײַן הויז, עס איז געװען פֿאַר אים די דאָזיקע נאַכט אין דער שטוב אַ צו פֿינצטערע און שטיקנדיקע. איז ער אַװעק אין פֿעלד דעם פֿאַרלאָזענעם און האָט זיך אַװעקגעזעצט אונטער אַ בױם.

די צװײַגן האָבן איבער אים אַראָפּגעהאַנגען אין לאַנגע רוטער און די פֿינצטערניש האָט פֿון זײ אַראָפּגערונען.

אַ פֿאַרטײַעטע שטילקײט האָט זיך אָפּגעטײלט פֿון דער ערד, און ער, ר' בעניע, איז געזעסן אַ צעקאָדערטער אונטער דעם בױם, די הענט איבערן האַרצן.

כ'דאַכט זיך די הימלען איבערגעגאָסן אײנע אין די אַנדערע, װי װאַסערן, און ס'האָט זײ אַרומגענומען אַ גרױסע קעלט. זעט ער, ר' בעניע:

עס שװימט אַרויס די לבֿנה װײַס און גרויס, װי אין אַ ראָד אויפֿן הימל, אַ שטילער ראָד.

עס שװימט צו די לבֿנה פֿון אײן זײַט הימל און אויף איר זיצט אײַנגעהילט אַ װײַסע געשטאַלט:

רפֿאל המלאך!

און די געשטאַלט זיצט איבערגעבויגן איבער דער לבֿנה און קוקט אין דער גרױסער פֿינצטערניש אַרײַן צו דער אַנדערער זײַט װעלט.

און פֿון דער אַנדערער זײַט װעלט שװימט אַרויס דער שטערן מאַדים, װאָס איז פֿינצטער און רויט, און עס גיסט זיך פֿון אים בלוט, און אויף דעם מאַדים זיצט אײַנגעהילט אַ פֿינצטערע געשטאַלט.

bers of the ten emanations by the inspiration of holiness, we likewise cannot know or distinguish the area of the emanations.

The saying "The mystery of the ten that are one and the mystery of the one that is ten" refers not only to life that moves in succession, but also to life that moves hand in hand, that is to say, the numbers of thought are like the numbers of substance. That is why we do not say like the ancients: Our world is the world of action, which lies on the lowest level of the effluence of holiness.

The "mystery of the ten that are one" requires that our world contain the Emanation of the Crown, which is the crown of the Revelation of Holiness.

There are people in our world who find themselves under the power of the Emanation of Beauty. Their gait is different, their voices are different!

I have seen people whose souls were radiant with the light from the Emanation of the Crown.

The soul bursts asunder, it wants to absorb the light of eternity, it wanders through the crystal of the worlds and echoes the tone of every emanation that it traverses.

And know that the soul of a child that was born today, is as old as the soul of a dying man, and if you ever come to a festivity for the birth of a child, and you see the people rejoicing, say to them:

"Fools, what are you rejoicing about?"

And if you come into a house where a cleaned corpse is lying, and you see the mourners sitting on the ground, inconsolable, say to them:

"Fools, what are you mourning about?"

Man does not know the mystery glowing in Creation.

If you come to a city, do not look at the buildings and high towers. They are all smoke that will waft away.

Do not look at the people running around the streets, scurrying about as though they were busy. They are nothing but vanity and delusion.

If you come to a city, stretch out on the ground, place your ear to the earth, and listen to what the city is saying in utter secrecy.

And know: Benye, in his simplicity, saw the hidden things, he understood the millions upon millions of worlds and the Name:

YAHWE

It was a vast, a cold night, aglow with stars around and around.

Benye left his house, it was too dark and stuffy. He walked out into the deserted field and sat down beneath a tree.

The branches hung overhead in long rods, and the darkness came trickling down.

A hidden hush emanated from the earth, and Benye sat there, tattered, under the tree, his arms folded on his chest.

The heavens overflowed into one another, like rivers, and they were enveloped in a great coldness. And then Benye saw something.

The moon floated out, white and big, as in a wheel on the sky, a silent wheel.

The moon came floating from one side of the sky, and a shrouded figure was sitting on it:

The Archangel Raphael.

And the figure sat there, leaning over the moon, and peering through the darkness at the other side of the world.

And from the other side of the world, a star came floating out. It was Mars, dark and red, and blood was oozing from it, and a dark, shrouded figure was sitting on Mars:

The Archangel Metatron.

And the figure sat there, leaning over the star and peering into the great brightness at the other side of the world.

It was clear and cold in the abyss of the heavens, there wasn't a wisp of a cloud, and the space beneath was astir with echoes, like a house that has been untenanted for a long time.

And now the two stars came together and they poured patches of light and clumps of fire over the entire countryside.

The world was boiling with hatred!

And the landscape could hear a bitter weeping and a deep joy.

Benye fell upon his face and felt the universe crumbling overhead.

sees the Messiah

A keening sounded above him.

And suddenly he felt a wrench, he lifted his head and was amazed to see a tall, pure man emerging far, far away from the darkness on the earth.

He was approaching with soft steps, faint steps, his gait was light and without weariness. And the man approached Benye, who was so frightened that he dropped his head back upon the ground.

Benye could feel the palpable light from the man's clothing, he could hear the soft steps of the tall, thin man overhead.

The man walked softly over him.

כמעט דעם מלאך?

איצט די געשטאַלט אַוועקגעגאַנגען איבער דעם שטעגן און קומט אין דער נאַכט. ליכטיקייט אַרײַן, אויף צו דער אַנדער זײַט וועלט.

קלאָר און קאַלט איז אים מיט פֿון די הימלען, נישטאָ קיין מענטש וואַלקנדל און הילכעדיק איז אונטער זײַ, ווי אין אַ הויז־ וואָס עס וואוינען דאָרטן פֿון לאַנג קיין מענטשן ניט.

און אָט טרעפֿן זיי זיך, צוזאַמען בײדע שטעגן, און אויף דער גאַנצער געגנט נעמען זיי זיך רײַסן און שיטן, די שטיקער ליכט און די גלעזערנע פֿײַער.

עס קומט די שנאה אין דער וועלט!

און אין דער געגנט הערט זיך אַ געוויין אַ ביטערער, און עס הערט זיך אַ טיפֿע פֿרייד.

ר׳ בעניע פֿאַלט אויף זײַן פּנים און פֿילט:

אַ וועלט ווערט חרוב איבער אים:

עס קלאָגט איבער אים.

און מיטאַמאָל טוט עס אים אַ ריס פֿון אָרט. הייבט ער אויף דעם קאָפּ, און שטייט, און זעט: ווײַט־ווײַט אויף דער ערד פֿון דער הימלישער קומט אַרויס אַ הויכער, אַ ליכטיקער מענטש.

ער דערנענטערט זיך מיט שטילע טריט, מיט שטילע טריט. גרינג איז זײַן גאַנג, גרינג און מאַטעריש קומט ער. און דער מענטש דערנענטערט זיך גלײַך צו אים, צו ר׳ בעניען, לאָזט ער אַראָפּ פֿון פּאַרכמאַרקייט צוריק דעם קאָפּ אויף דער ערד.

און ער שפּירט, ר׳ בעניע, דאָס פֿאַרשמדיקע ליכט פֿון יענעמס קליידער, ער האָט איבער זיך, די ליכטיקע טריט פֿון דעם הויכן, מאָגערן מענטשן.

שטיל איז ער איבער אים אַריבערגעגאַנגען.

ר׳ בעניע וויל אים נאָכקוקן, ער וויל אַ קוש טאָן די זוים פֿון יענעמס קליידער, קאָן ער ניט איבערהייבן דעם קאָפּ, דעם שווערן, און מיט דעם פּנים צו דער ערד צעלאַכט ער זיך אינעווייניק פֿון פֿרייד, הגם אַ דינע בענקעניש האָט אַרומגענומען, ווי אַן אָטעם אַ וואַרעמער, זײַן נשמה.

די גאַנצע נאַכט איז ר׳ בעניע אָפּגעלעגן אין קעלט און דעם קאָפּ ניט אויפגעהויבן.

אויף מאָרגן אינדערפֿרי איז ער געווען ווײַס און אײַנגעהילט אין פֿראָסט, ווי אַ פֿרימאָרגנדיקער צווײַג אין האַרבסט.

ר׳ לוי פּאַטאַשניק און זײַנע געסט

שפּעט אינאָוונט איז דער פּאַן ווראָבלעווסקי אַוועקגעגאַנגען פֿון לוי פּאַטאַשניקן. ער האָט אים פֿאַרקויפֿט אַ וואַלד צום אויסהאַקן. דאָס איז דער איינציקער וואַלד, וווּ ר׳ שמחה האָט אויפֿגעבויט זײַן כאַלופּע.

אויפֿן גאַניק האָט דער פּאַן אָנגעטראָפֿן לאהלען, ר׳ לויס טאָכטער. לאהלע האָט זיך איבערגעשראָקן, מחמת דער פּאַן האָט אַ פּאָר לאַנגע אויגעלעך, און מיט זיי האָט ער אַ שמיץ געטאָן, ווי מיט שוואַרצע ריטער. זי האָט זיך פֿאַר אים אײַנגעבויגן, מיט אַ פֿאַרכאַפּטן אָטעם האַסטיק אַײַנגעלאָפֿן אין פֿירהויז און צוגע־ האַקט די טיר.

ר׳ לוי איז געזעסן אין לעדערנעם פֿאָטעלשטול און מיט די פֿינגער געבאָמבלט איבער די ווייכע אָנלענעכצן. ער האָט געדאַרפֿט איסער דעם פּאַן ווראָבלעווסקי אָפּצופּטרן נאָך עפּעס אַ געשעפֿט.

הײַנט איז לוי פּאַטאַשניקס אַ מענטש אַהינטערגעפֿאַלן אונטער לוי פּאַטאַשניקס אַ זעג און איז נעבעך צעזעגט געוואָרן, איז אָט איצטער קומט ער, דער מענטש, אויסטענהן זיך.

ר׳ לוי זיצט שווער אין דעם שטול, דעם קאָפּ פֿאַרגראָבן אין די הענט, און דער מענטש טענהט: אָ, עס איז ניט געווען וואָס צו הערן!

כּדאָס אים ווײ געטאָן: פֿאַרשטייט זיך, אַז מען פֿאַלט אַרונ־ טער אונטער אַ זעג, טוט ווײ.

כאַ, כאַ, כאַ.

עס זיצט אַזוי ר׳ לוי פּאַטאַשניק אין דער פֿינצטערער שטוב. די לוסטרע פֿינקלט מיט רעגנבויגנדיקע גלעזלעך איבער דעם גאַנצן טונקעלן צימער.

ר׳ לוי פּאַטאַשניק האָט ניט ליב די ליכטיקייט!

אין דער פֿינצטער עפֿענען זיך שלאַכן ברייטע, לאַנגע מהלכים. מען גייט פֿון וועג צו וועג, באַגעגנט מען מענטשן, אַן אַלטן ברו־ דער אַ פֿאַרגעסענעם, אָדער דעם פּאַן ווראָבלעווסקי, אָדער אַ מענטשן, וואָס איז צעזעגט געוואָרן.

ס׳עפֿנט זיך, די טיר פּאַמעלעך, און עס קומען אַרײַן דרײַ עלטלעכע ייִדן, די טאָרבעס אויף די פּלייצעס, די שטעקנס אין די הענט.

עס בלײַבן שטיין די ייִדן בײַ דער טיר, און לוי איז פֿאַר־ נומען, ער באַמערקט זיי ניט. קוים וואָס מען זעט זיי, די דרײַ אורחים, פֿון דער פֿינצטערקייט אַרויס.

זיצט ער אַזוי, ר׳ לוי, טראַכט מכּוח די ענינים זײַנע, און

Benye wanted to peer after him, he wanted to kiss the hem of his coat, but he couldn't lift his head, it was too heavy, and with his face to the ground he laughed joyously inside himself even though a dim longing enveloped his soul like a warm breath.

Benye lay there in the cold all through the night, never lifting his head.

At daybreak, he was all white and shrouded in frost, like a morning branch in autumn.

12. *Levi Patashnik and His Visitors*

It was late in the evening when Lord Vrublevsky, a Polish squire, left Patashnik's home. He had just sold him a forest of timber, the forest in which Simkhe had built his hut.

On the porch, Vrublevsky ran into Leah, Levi's daughter. Leah was startled because the man had such long eyes, and they lashed out like black rods. She curtsied and then breathlessly dashed into the hallway and slammed the door.

Levi was sitting in the leather armchair, his fingers dangling over the soft arms. He had one more matter to settle after Vrublevsky.

Today, one of Patashnik's men had fallen under one of the saws, the poor fellow had gotten all sawed up, and now he was coming to present his grievance.

Levi Patashnik was sitting heavily in the chair, his head buried in his hands, and the man was lamenting: "It was horrible!"

It had hurt terribly: After all, if you tumble under a saw, it hurts.

Hahahaha!

Levi Patashnik was sitting in the dark parlor with the chandelier sparkling in its rainbow glass throughout the gloomy space.

Levi Patashnik didn't care for light!

Wide highways opened in the darkness, long distances. Walking from road to road, you would run into people, an old brother, long forgotten, or Lord Vrublevsky, or a man who was all sawed up.

The door opened slowly, and in walked three elderly Jews, with sacks on their shoulders and staffs in their hands.

The newcomers stopped at the door, Levi was too busy to notice them. The three guests could barely be seen in the darkness.

Levi just sat there, thinking about his problems and arguing. Suddenly he started up, there seemed to be someone here, and he looked around toward the door:

"Who's there? What do you want?"

The three men stood there, wordless, like wooden beams, not answering. Then the eldest of the three blurted out quietly:

"Nothing."

And Levi got up from the easy chair, barely standing on his feet because of his heavy belly. He peered deeper into the darkness, and asked:

"What did you say? I can't hear you."

The eldest visitor replied a bit louder:

"We were passing by, and we thought we should come in."

Levi turned crimson with rage, clenching his soft, effeminate hands into fists. He strode over to the Jews and stuck his head in their faces.

"Are you going to talk to me or not?"

And his yelling left the visitors speechless.

Leah, blanching, hurried in from the other room. Pausing at the door, she could barely make out the shapes at the wall, and, with her white hands at her throat, she crept into a corner of the room, peering terror-stricken through the darkness.

However, the eldest guest finally answered:

"Why bother with words, Mr. Patashnik, there are no words to express it."

Levi screamed, he ran across the room and screamed: "I can't hear you, damn it, I can't hear you! What are there no words for?"

The eldest guest said to him, quiet and gloomy:

"There are no words for the grief, Levi, for the grief that passes to *Him*, to the long, pale face . . . ."

But Levi did not understand.

"What face? Whose face?"

The eldest guest refused to answer, he hesitated, and then he slowly leaned over toward Levi, gazed at him, and, dreadfully quiet, he said:

"The Messiah! The Messiah's face!"

Levi was stunned, he felt a sharp jab through his body, deep inside, and he stood there for a while, staring at the visitor's face, staring, because he understood nothing.

מענטש. פּלוצלונג טוט ער זיך אַ כאַפּ, האַלט זיך, עמעצער איז דאָ, און ער קוקט זיך אַרום, טוט זיך אַ קער צו דער טיר:

— ווער איז דאָ? וואָס דאַרפֿט איר דאָ?

עס שטייען די ייִדן שטום, ווי בערוועגעס, עמעצער נישט. דערנאָך כאַפּט זיך אַרויס שטילערהייט דער עלטערער פֿון זיי:

— גאָרנישט.

און ר׳ לוי שטייט אויף פֿונעם שטול, קוים האָט ער שטייט אויף, מחמת דעם שווערן בויך זײַנעם, קוקט זיך אײַן טיפֿער אין דער פֿינסטערניש און פֿרעגט:

— איך הער ניט, וואָס?

דער עלטערער אורח ענטפֿערט אַ ביסל העכער:

— געגאַנגען פֿאַרבײַ, קלערן מיר, מען דאַרף אַרײַן.

ר׳ לוי ווערט הייס פֿון כּעס, און בעת ר׳ לוי ווערט שוין ווײַס פֿון כּעס, שטשעמען זיך בײַ אים צונויף די ווייכע ווײַבערישע הענטלעך אין פֿויסטן, ער טוט מיט אַמאָל אַ גיי אַרויף אויף די ייִדן און שפּאַרט אַרײַן דעם קאָפּ צו זיי אין די פּנימער אַרײַן.

— איר וועט מיר ריידן ווערטער, צי ניט?

און פֿון אָט דעם געשריי בלײַבן שוין די ייִדן אינגאַנצן שטום, אָן לשון.

לאהעלע ליפּט אַרײַן אַ בליקע פֿון דער צווייטער שטוב. אין דער טיר שטייענדיק, קלײַבט זי קוים פֿונאַנדער די געשטאַלטן בײַ דער וואַנט, און אָט אַזוי מיט ווײַטע הענטעלעך אַ־זום האַלט קריכט זי אַרײַן אין אַ ווינקעלע פֿונעם צימער, און אַן איבערגע־שראָקענע שטייט זי אין דער פֿינצטער און קוקט.

דער עלטערער אורח האָט אָבער סוף־כּל־סוף געענטפֿערט:

— צו־וואָס זײַנען די ווערטער, ר׳ לוי, עס איז ניטאָ דערצו קיין ווערטער.

ר׳ לוי שרייט, ר׳ לוי לויפֿט איבער דער שטוב און שרייט:

— איך הער ניט, גוואַלד, איך הער ניט, פֿאַר וועמען איז ניטאָ קיין ווערטער?

דער עלטערער אורח זאָגט צו אים שטיל און פֿינצטער:

— עס איז ניטאָ קיין ווערטער פֿאַר דעם טרויער, ר׳ לוי, פֿאַר דעם מדיער, וואָס ציט צו אים, צו דעם לאַנגן בלײַכן געזיכט...

אָבער ר׳ לוי פֿאַרשטייט ניט:

— וואָסער געזיכט? דאָ? וועמענס געזיכט?

דער עלטערער אורח וויל ניט זאָגן, ער שלאָגט זיך מיט דער דעה, און פּאַמעלעך ביגט ער זיך אַריבער צו ר׳ לוין, קוקט אויף אים און רעדט אַרויס גרייליך שטיל:

— משיח! משיחס געזיכט!

בלײַבט ר׳ לוי נעפּלעפּט, עפּעס האָט אין אים אַ שאַרפֿן שניט געטאָן איבערן לײַב, טיף אַרײַן, איז ער געבליבן אַ ווײַלע שטיין און געקוקט דעם אורח אין פּנים אַרײַן, געקוקט, ווײַל ער האָט גאָרנישט פֿאַרשטאַנען.

און בײַסלעכווײַז האָט ער זיך פֿון אים אָפּגעקערעוועט, אַרומגעכאַפּט מיט דער האַנט די קורצע געלברוינע באָרד זײַנע, פֿאַר־ביסן די אין מויל, און גענומען אַרומגיין איבער דער גרויסער שטוב.

און די ייִדן זײַנען געשטאַנען צונויפֿגעדריקטע בײַ דער

עס האָט זיך נאָר געהערט דער ווייכער קלאַפּ פֿון לוי פּאַ־טאַשניקס פּאַנטאָפֿל איבער די דילן.

איז ער אַהינגעגאַנגען הין און צוריק מיט ברייטע טריט, געבליבן שטיין אַ רגע אינמיטן שטוב, דערנאָך ווידער אַוועקגעגאַנ־גען אַ ברוגזער און אײַליקער, מיטאַמאָל האָט ער זיך אומגעקערט האַרט צו די ייִדן, אָנגענומען דעם עלטערן אורח פֿאַרן אַרבל:

— קומט!

און ער האָט זיי אַרײַנגעפֿירט אין דער צווייטער שטוב אַרײַן. די טיר איז געבליבן שטיין אָפֿן. לאהעלע האָט זיך צוגעבויגן צו דער אָפֿענער טיר, אַרײַנגעקוקט און געזען, ווי ער פֿירט אָט די ייִדן אין אַ ווינקל שטוב.

און דער טונקלעניש האָט זיך געהערט, ווי לוי עפֿנט אויף אַ שלאָס, דאָס האָט ער געעפֿנט די טיר פֿונעם שראַנק פֿאַר די ייִדן, האָט עס אַ בלאַנק געטאָן פֿינקלענדיק אַ הײַפֿל גאָלד, געברענט, ווי אַ טיפֿער פֿײַער, געשלײַערט אין דער טיפֿעניש פֿון דעם שראַנק, ווי אַ נר תּמיד.

און ר׳ לוי האָט זיך אויסגעגלײַכט, דרייסט אַזוי אָנגעוויזן אויף דעם מיט דער האַנט:

— אָט איז משיח!

איינער פֿון די אורחים, אַ שוואַרצער ייִד, אַ פֿאַרוואַקסענער און אַ בייזער, האָט אַ רעווע געטאָן. ס׳האָט זיך דער עלטערער צו אים אָפּגעקערט און עפּעס אַ זאָג געטאָן שטילערהייט.

אָבער לוי איז פֿול געווען מיט דעם נצחון, געשטאַנען אַ נידעריקער, מיט דעם גרויסן בויך פֿאָראויס, די הענט אין די זײַטן און געפֿינקלט מיט די אויגן.

ס׳האָבן אין אים די אינעווייניג געקוואַלן, און ער האָט געמיינט, אַז דאָס האָט ער שוין געמאַכט אַ סוף מיט אַלעמען מיט־אַנאַנדער, אָבער דער עלטערער אורח האָט צו אים געזאָגט:

— ר׳ לוי, גאָלד איז זינד, גאָלד איז דער פֿײַער פֿונעם גיהנום!

— וואָס איז גאָלד?

און ער האָט זיך אויף זיי אַ לאָז געטאָן מיט אַ שוים אויף די ליפּן:

Gradually, he turned away, clutched at his own short, yellow brown beard, bit his lip, and started pacing the large room.

And the visitors stood hunched over at the door.

The only sound was the soft clapping of Levi Patashnik's slippers across the floorboards.

He was pacing to and fro with broad steps, pausing for an instant in the middle of the room, and then starting off again, angry and hasty. All at once, he turned around and stood face to face with the guests, and then he took the eldest visitor's sleeve:

"Come!"

And he took them into the other room. The door remained open. Leah leaned over to the open door, peering in and watching as her father led the visitors into a corner of the room.

The darkness was broken by a grating noise when Levi opened a lock. He was opening the door of the cabinet for the visitors. A heap of gold sparkled and shone, burning like a deep fire, glowing in the darkness of the cabinet like an eternal light in a synagogue.

Levi stood up straight and boldly pointed at the gold:

"This is the Messiah!"

One of the visitors, dark, hairy, and angry, let out a roar. The eldest turned and murmured something to him.

But Levi was exultant with victory, he stood there, short of stature and with his big belly jutting out, his arms akimbo, and his eyes sparkling.

His innards were swelling, and he thought he had put an end to things, but then the eldest of the guests said to him:

"Levi, gold is sin, gold is the fire of hell!"

"What is gold?" retorted Levi.

And he strode toward them with his mouth foaming:

"You beggars! Have you ever had a penny in your pockets?! Daydreamers!

"Tramps!

"Fools!"

"Gold is sin?—Then why do you want alms?"

And he slammed the door to the cabinet:

"There are no alms here!"

The angry guest, Ber Ben-Tsippe, raised his brown paw. He wanted to bring it down on the short, fat man, but the eldest guest pushed him away harshly, and said to Levi in a cold tone:

"Remember, Levi, gold is soaked in blood!"

And the third guest, tall and foolish, and as skinny as a beanpole, waved his hand, and stammered:

"It really did hurt him!"

Levi jumped at him:

"You impudent fool! Who got hurt?!"

"The man who fell under your saw!"

Levi's eyes bulged glassy:

"What saw? Huh?! That saw? How do you know? Tell me!"

He grabbed his own head, turned pale, and dashed into the other room.

The visitors remained by the cabinet.

Leah, trembling, ran over to her father in the darkness, trembling. She fell upon his neck, embraced him:

"Papa, what is it, papa?!"

And she began to cry softly.

Levi looked around, greatly upset, not knowing what was happening. He gradually got his daughter away from him, took a deep, hard breath, and peered through the open door into the other room.

"What's wrong, Leah? Don't you know?"

He calmly buttoned his robe, and suddenly he was taller. Standing up straight, he remained there for a while, and then he strode back into the other room.

The guests were standing by the cabinet, gazing at him coldly, apparently waiting for him to return. He muttered calmly:

"It hurt him, gentlemen, because it had to hurt him. Now, leave!"

They didn't answer. He told them to go, and they followed him, but they were boiling with rage. Levi stopped at the door and let the visitors pass.

"Leave," he said, "and tell them that I, Levi Patashnik, say: Who cares!

"Did you hear? Who cares!"

And he slammed the door. He walked back and forth across the room several times, lost in thought, and then he sat down again in his easy chair as though nothing had happened.

And sitting there, facing the window, he called out to Leah who was standing somewhere behind him. He told her, the grown daughter, to sit down on his lap:

"Did you play the piano?"

"Yes."

"Did you take a walk in the garden?"

– שנאָרער! איר האָט אַמאָל געהאַט אַ גראָשן אין קעשענע?! מלאכים־מעלקער!

שלעפּער!

זשאַבעס!

גאָלד איז זינד?! – אַ נדבה ווילט איר?

און ער האָט אויף גיך צוגעהאַקט די טיר פֿונעם שראַנק.

– ניטאָ קיין נדבות בײַ מיר!

דער בייזער אורח, דער בן־ציפּע, האָט אויפֿגעהויבן די ברייטע לאַפּע. ער האָט זי געהאַלטן אַזוי אַראָפּלאָזן אויף דאָס קורצע, גראָבע ייִדל. דער עלטערער האָט אים שטרענג אָפּגעשטופּט און אַ זאָג געטאָן קאַלט צו ר' לוין:

– געדענק, לוי, גאָלד איז אָנגעזאַפּט מיט בלוט!

און דער דריטער, אַ הויכער און אַ תּמעוואַטער, דאַר ווי אַ לעמעשקע, האָט געמאַכט מיט דער האַנט און געשטאַמלט:

– און יענעם האָט טאַקע ווי געטאָן!

ר' לוי האָט זיך צו אים אַ כאַפּ געטאָן:

– הכּל, וועמען האָט ווי געטאָן, וו הכּל מײַנער?

– אָט־דעם, אָט־דעם אונטער דער זײַט האָט ווי געטאָן!

ר' לוי האָט אויסגעגלאָצט אַ פּאָר גלעזערנע אויגן:

– וואָסער זײַט? אַ, יענע זײַט? פֿונוואַנען ווייסטו? ווי?

און ער האָט זיך אָנגעכאַפּט פֿאַרן קאָפּ, בלײַך געוואָרן און אויף גיך אַרויסגערוקט זיך אין דער צווייטער שטוב.

די אורחים זײַנען געבליבן שטיין בײַם שראַנק.

לאהלע איז אַרײַנגעלאָפֿן צו דעם טאַטן אַרײַן פֿון דער פֿינסטער. זי האָט צעטערנדיק אַרומגעכאַפּט מיט בײדע הענט זײַן האַלדז:

– פּאַפּאַ, וואָס איז, פּאַפּאַ!

און זי האָט זיך שטיל פֿונאַנדערגעוויינט.

ר' לוי האָט זיך אַרומגעקוקט, ווי אַ צעדרעטער, ניט געוווּסט, וואָס עס טוט זיך דאָ. פּאַמעלעך האָט ער אָפּגערוקט די טאָכטער פֿון זיך, זיך אָפּגערעכט און פֿאַרקוקט זיך אויף דער אָפֿענער טיר אין דער צווייטער שטוב אַרײַן.

וואָס האָט דאָ פּאַסירט? לאהלע, ווייסט ניט?

ער האָט געלאַסן גענומען פֿאַרשפּילן די צעעפֿנטע קאַפּאָטע, פֿאַרשפּיליעט אויף אַלע קנעפּ און מיטאַמאָל איז ער געוואָרן העכער. ער האָט זיך אויסגעגלײַכט און געבליבן שטיין אַ ווײַלע רויִק אויפֿן אָרט, דערנאָך האָט ער אַ שפּאַן געטאָן מיט ברייטע טריט, איז אַרײַנגעגאַנגען צוריק אין דער צווייטער שטוב אַרײַן.

די אורחים זײַנען געשטאַנען בײַם שראַנק, קאַלט אים אָנגעקוקט, און געהאַרט, משמעות, ביז ער וועט צוריקקומען. ער האָט צו זיי רויִק און געלאַסן געזאָגט:

– עס האָט אים ווי געטאָן, רבותי, ווײַל עס האָט אים געדאַרפֿט ווי טאָן. גייט!

זיי האָבן אים גאָרנישט געענטפֿערט, ער האָט זיי געהייסן גיין, זײַנען זיי אים נאָכגעגאַנגען, אָבער עס האָט געקאָכט אין זיי דער כּעס. בײַ דער טיר האָט זיך ר' לוי אָפּגעשטעלט, דורכגעלאָזן די אורחים.

– גייט, האָט ער געזאָגט, גייט דאָרטן איבער, אין, לוי פּאַפּאַשניק, זאָג: ניע זשעלאַיעם!

איר הערט, ניע זשעלאַיעם!

און ער האָט צוגעהאַקט די טיר. אַ פּאָר מאָל האָט ער אַ שפּאַציר געטאָן איבער דער שטוב, פֿאַרטראַכט זיך, דערנאָך האָט ער זיך אַוועקגעזעצט צוריק אינעם פֿאָטערשטול, ווי ס'האָט גאָרנישט געווען געשען.

און זיצנדיק אַזוי מיטן פּנים צום פֿענצטער, האָט ער אַ רוף געטאָן לאהלען, וואָס איז געשטאַנען ערגעץ הינטער אים. ער האָט זי אַוועקגעזעצט, די דערוואַקסענע טאָכטער, בײַ זיך אויפֿן שויס:

– האָסט געשפּילט אויף דער פּיאַנע

– געשפּילט.

– געגאַנגען אין גאָרטן שפּאַצירן?

– געגאַנגען.

– און אַ נײַ קלייד, נאַרעלע, ווילסטו?

אָבער לאהלע האָט, אַ צעטראָגענע, אים געענטפֿערט עפּעס גאָר ניט צו דער זאַך:

– פּאַפּאַ, זייער משיח איז אַ בעסערער!

און זי האָט זיך דערשראָקן פֿאַר די אייגענע רייד. ר' לוי האָט אויף איר אַ קוק געטאָן מיט אַ פּחד אין די אויגן, זי האָט זיך פֿון אים אָפּגערוקט און אײַליק אַרײַנגעלאָפֿן אין דער צווייטער שטוב אַרײַן.

"Yes."

"And do you want a new dress, darling?"

But Leah, greatly distracted, didn't answer. She said:

"Papa, their Messiah is better!"

And she was frightened by her own words. Levi stared at her with terror in his eyes. She moved away and hurried into the next room.

גימפעלע דער פילאָסאָף

הערסטו, בעניע, סוף זומער, בעת דער אײבס שמעקט איף דער װעלט, איז ניט שלעכט צו לעבן איף דער ערד. דאָס האָט געזאָגט שמחה פּלאַכטע.

ר׳ בעניע האָט אים ניט געענטפערט, ער איז געשטאַנען איף אַ קלעצל בײַם אײװן און געקאָכט קאַרטאָפל. ר׳ שמחה איז געזעסן הינטער אים בײַם פאַרמאַכטן פענסטער, די ליולקע אין מיל, און אַרױסגעקוקט צו דעם װעג אַרױס.

דער װעג איז געזען אָנגעגליט פון דער זון, דער קיזלשטײן האָט אַרױסגעפינקלט פונם זאַמד.

איז געזעסן שמחה פּלאַכטע און האָט זיך פאַרקוקט איף דער װײַטעניש, מחמת ס׳האָט זיך באַװיזן אַ מענטשל איפן װעג. אַ דינער מענטשל איז געגאַנגען אין דער װײַטעניש מיט אַ שטעקעלע אין האַנט.

טוט ר׳ שמחה אַ זאָג:

— דאַכט זיך, אַ מענטש גײט איפן װעג.

אָבער ר׳ בעניע האָט אים ניט געענטפערט, װײַל ער האָט געקאָכט די קאַרטאָפל.

ר׳ שמחה האָט געעפנט דאָס פענצטערל און אַרױסגעקוקט. ס׳האָט אים דאָס מענטשעלע געמאַכט מיט דער האַנט.

דאָס איז געװען זײער אַ לוסטיקער פוסגײער, געכאַפּט אַ טענצל גײענדיק, און פונדערװײַטנס האָבן זיך געהערט די שײנע לידער, װאָס ער האָט געזונגען.

גימפעל זאַמקעװיצער איז עס געגאַנגען, דער משוגעמאַכער, אַ „פיליזאָף".

בעת ער איז צוגעקומען צו דער מיל, האָט ער קודם־כּל אױ־ געזונגען אַ ליד:

בין איך מיר אַ בהול אַ הולטײַ,
האָב איך מיר אַ שטעקן;
טײַ רײַ רײַ, טײַ רײַ רײַ,
כשפאַן אין אַלדי עקן.

קום איך צו אַ קרעטשמע צו,
קלאַפּ איך אָן אין טיר,
פרעגט דער קרעטשמער: װער ביסטו?
ענטפער איך: „אַ גײער".

לידיקגײער, אַזױ פרײַ,
חצפהדיק פאַרשײַטער;
טרײַלי, טרילילי,
און איך גײ מיר װײַטער.

קום איך צו אַ בױנעס צו
כיטרינק זיך אָן מיט װאַסער,
שטײ איך אין דעם כאָטנער,
װי אַ הון אַ נאַסער.

פאָרט אַ פױערל פאַרבײַ:
כשאָ מטשװאַטש נאַ פּזעטשע?
װײס איך ניט און כיטו אַ שרײַ:
כװעטשע?! פעטשע מעטשע...

דערנאָך איז ער אַרײַן אין שטוב, װי מען גײט אַרײַן צו זיך אַהײם. ער האָט אַװעקגעשטעלט דאָס שטעקעלע אין װינקל, אַװעקגעלײגט דעם פעקל און געזאָגט:

— גוט מאָרגן, ייִדן!

— גוט מאָרגן — גוט יאָר.

טוט ער זיך אַ דרײ איף די הױכע קנאַפּל װינע, פאַרבינדט די רױטע טיכעלע איפן האַלדז און מיט אַ שמײכל פרעגט ער:

— האָט איר עפּעס װאָס צו קײַען, ייִדן?

— װאָס צו קײַען? מען װעט אים שױן געבן װאָס צו קײַען, אָבער װער איז ער, דאָס אַזױנס, דער יונגערמאַנטשיקל?

גימפעלע האָט ניט קײן שטענדיקע מלאכה, פאַרנעמט זיך מיט לײדיקגײערײַ, נאָר נישקשה, ער פאַרשטײט, װאָס צו ענטפערן:

— איך בין אַ פילאָסאָף, אַ גרױסער פילאָסאָף!

און מען זאָל ניט קוקן, זאָגט װײַטער גימפעלע, װאָס די קני האָבן זיך בײַ מיר איבערגעריבן; מײַן בגד איז געװען אַמאָל מיט שפרענקעלעך געשפרענקלט און מיט שטרײַפעלעך געשטרײַפלט, יאָ!

און פאַר מײַן שײנקײט האָבן מיך מײדלעך ליב! אַ שאָד, װאָס ר׳ שמחה איז שױן אַלט, װײס ער ניט דעם טעם פון מײדלעך:

מײדלעך, יונגע מײדלעך זײַנען װי פאַרטאָגן,
אײַנגעדעקטע אין אַ נעפּל.
אַ מײדל דאַרף די ברוסטן טראָגן,
װי אַן עפּלבױם די עפּל.

ר׳ שמחהן האָט צעטומלט דאָס ליד, ער האָט גענומען רײַבן די הענט און איז היץ געװאָרן. איז גימפעלע געזעסן אױפן פערד, עס האָט אים אָנגעכאַפּט די פרײד פון נצחון און ער האָט זיך צעפּלױדערט:

— איך, גימפעלע, האָב געפונען אַ נײַעם שטערן אין הימל.

ר׳ בעניע האָט זיך אומגעדרײט, געגעבן אַ קער צו אים, און האָט אַרױסגעשריען װי אַ באַנומענער:

— צװײ שטערן!

— נײן, נאָר אײנעם, װאָס װעט הײסן: גימפעלינוס.

13. *Gimpel the Philosopher*

"You know, Benye, in late summer, when the fruit is fragrant through the world, it's not so bad to live on the earth." These words were spoken by Simkhe Plakhte.

Benye didn't answer. He was standing on a log by the oven, boiling potatoes. Simkhe was sitting behind him at the closed window, with a pipe in his mouth, staring out at the road.

The road was glowing in the sun. The gravel was twinkling in the sand.

Simkhe Platkhe was sitting and gazing into the distance because a man had emerged on the road. A thin man was walking in the distance with a staff in his hand.

Whereupon Simkhe said:

"Looks like a man coming along the road."

But Benye didn't answer, he was cooking the potatoes.

Simkhe opened the window and looked out. The man waved at him.

He was a very merry wanderer, jigging along, and the lovely songs he was singing could be heard from far away.

Gimpel Zamkevitser was his name, a clown, a "flossafer."

Walking toward the mill, he sang a cheerful ditty. by Kulbak!

Then he entered the house as if it were his own. He leaned his staff in a corner, put down his sack, and said:

"Good morning, fellow Jews!"

"Good morning to you."

He spun around on his high heels, tied the red cloth around his throat, and asked with a smile:

"Do you have anything to nibble on, friends?"

"To nibble on? You'll get something soon enough, but just who are you, my fine feathered friend.

Gimpel had no steady trade and so he devoted himself to idleness, but no matter, he knew what to say:

"I'm a philosopher, a great philosopher!

"And pay no attention," he went on, "to the fact that my knees are worn. My suit was once dotted with dots and striped with stripes, yes indeed!

"And girls love me because I'm so handsome. It's too bad that Mr. Simkhe is old, he doesn't know about girls anymore." And he sang a verse of his ditty! MISSING

Simkhe was confused and was so embarrassed by the song that he began rubbing his hands. Gimpel was on his high horse now. Overjoyed with his victory, he began to chatter:

"I, Gimpel, discovered a new star in the sky."

All at once, Benye turned around to him and yelled as though his breath had been cut off:

"Two stars!"

"No, just one, and it's going to be called Gimpelinus."

"Two stars," yelled Benye, there was a white man sitting on one and a black man sitting on the other."

"No, there were no people." He had discovered one star and without men.

Benye spat and angrily went back to the stove, where he bustled around the fire. In a little while he said aloud to himself:

"The guy's a liar!"

Gimpel was stunned, he had been caught. He was so abashed that he rubbed his eyes and began changing his story:

"It could be that there's another star somewhere that still remains to be discovered. I, Gimpel, am certainly not a stargazer, I'm a philosopher. I've got my entire philosophy written out, right here in my breast pocket.

"Later on, when I've had a bite to eat, my thoughts will be clearer, and I'll be able to explain even the most difficult parts of my philosophy."

And while sitting at the table and devouring the hot potatoes, Gimpel said:

"There is no human being in the world. Everything exists, but there is no human being here, and that is the difference between me and a man named Schopenhauer. Man is a dream of matter."

And from his breast pocket, he took out a pack of papers, leafed through them, and gave Simkhe a note written in tiny letters.

"Here, read it."

Benye came over, and the two men sat down at the window and began toiling.

— צוויי שטערן, האָט ר׳ בעניע געשריגן, אויף איינעם איז געוועזן אַ ווייסער מענטש אַזאַ, און אויפן צווייטן אַ שוואַרצער מענטש.

— ניין, ניט מענטשן, אין שטערן האָט ער געפונען און אַ מענטשן.

ר׳ בעניע האָט געטאָן אַ שפּײ, און איז אַ דערצאָרנטער אַוועק צוריק צום אייזן, דאָרטן האָט ער זיך געפּאָרקעט ביים פייער און אין אַ ווײַלע אַרום האָט ער אַ זאָג געטאָן אויפן קול צו זיך:

— דער בחור איז אַ לינגער!

גימפּעלע האָט זיך געפילט גרייליך באַפּלעפט, געפּאַקט ביי אַ לינן, ער האָט פון שאַנד זיך געריבן די אויגן און גענומען זיך פאַרענטפערן:

— עס קאָן זיין, אַז עס איז דאָ ערגעץוואו נאָך אַ שטערן, וואָס מען דאַרף אים געפינען. איך, גימפּעלע, בין באמת ניט קיין שטערנזעער, איך בין אַ פילאָסאָף. אָט-אָ דאָ אין בוזימקעשענע לגט ביי מיר פאַרשריבן אַ גאַנצע פילוסופיה מיינע.

מאָרגעס, אַז איך וועל אַ ביסל צוביישן, וועלן מיר קלערער ווערן די געדאַנקען, דעמאָלט וועל איך ר׳ שמחהן דערקלערן אַפילו די שווערסטע עדטער פון מיין פילוסופיה.

און בעת גימפּעלע איז שוין געזעסן ביים טיש און געשלונגען די הייסע קאַרטאָפל, האָט ער געזאָגט:

— עס איז נישטאָ קיין מענטש אויף דער וועלט, אַלצדינג און יעדעדינג איז דאָ, אָבער קיין מענטש איז נישטאָ, און דאָס איז דער חילוק צווישן מיר און צווישן איינעם, וואָס מען רופט אים שאָפּנהויער. דער מענטש איז אַ חלום פון דעם חומר.

און פון דער בוזימקעשענע נעמט ער אַרויס אַ פּעקל פּאַפּיר, מיט אַ בלעטער און דערלאַנגט שמחהן אַ צעטעלע, באַשריבן מיט קליינע אותיותלעך:

— נאָט, לייענט.

ר׳ בעניע איז אויך צוגעגאַנגען, האָט מען זיך אַהעקגעזעצט זאַלבעצווייט ביים פענסטער און גענומען לייענען

דאס צעטעלע

אָ, דער שכל איז איצט אַנטקעגן דער נאַטור, וואָס האָט קיין שכל ניט.

זעט, ווי קליין איז די השגה, וואָס דער מענטש האָט פון זיך, אַנטקעגן דעם באַרג, וואָס האָט גאָר קיין השגה ניט. מענטש, זאָג זיך [illegible] פון דעם שכל!

מען דאַרף לעסט[illegible] גאָט, ווייל דער ים איז שענער פאַר גאָט.

זעט, גאָט האָט מען אויסגעקלערט, כדי צו פאַרשענערן די נאַטור, אָבער דערמיט האָט מען זיך אין אים פאַרמיאוסט.

עס איז נישטאָ ניט קיין נשמה און ניט קיין חומר, ביידע זאַכן האָט מען אויסגעקלערט.

אָ, פאַרנעם נאָר דיין שטח, ווייל דער שטח, וואָס איז הויסן פון דיר, איז שטאַרקער און וואונדערלעכער פאַר דיר.

ניט דער פייער, וואָס גייט אַרויס פון דער נשמה, דערקענט די וועלט, נייערט דעם גוף דערקענט די וועלט, בעת מען האַלט אים איין.

בעת מען טראַכט ניט, קאָן מען איבערגעפינען דעם לעצטן אמת.

די וועלט דאַרף אַזוי אַדורכגיין דורך מיר, ווי איך גיי אַדורך דורך די וועלט.

אָ, די ריכטיקע השגה הייסט: ניט וויסן, אַז איך בין אַ משיג.

ד״ר לייבנזאָן.

און גימפּעלע לאַכט, עס טוט אים הנאה, אָבער ר׳ שמחה לאַכט און ר׳ בעניע לאַכן ניט, ווייל זיי האָבן, משמעות, ניט פאַרשטאַנען.

די זון האָט שוין געהאַלטן ביים זעצן זיך.

און דער שטוב איז געוואָרן הייס און טונקל, און בעת גימפּעלע איז צו די צוגעגאַנגען מיט אַ נייעם צעטעלע, האָט ער אויסגעזען, ווי אַ לאַנגער שמאָלער שטעקעלע, און בעת זיינע שוואַרצע ציינדעלעך האָבן זיך איבערגעשטשירעט פון פאַרגעניגן, האָט ער אויסגעזען נאָך דאַרער, און ווי אַ פראַנצויז אין רוסלאַנד.

— נאָט, לייענט.

זיי ווילן שוין מער ניט לייענען.

— דאָ רעדט זיך וועגן דעם, אַז מיר אַלע זיינען אַ חלום. דער שכל איז מחייב, אַז מיר זיינען בשום אופן נישטאָ! ווילן זיי אָבער שוין מער ניט לייענען.

שטעלט ער זיך אַוועק פאַר זיי בייז, מלא חמה, אַזוי ווי מען שטעלט זיך אַוועק פאַר זייער אַ גרויסן עולם, און הייבט אָן רעדן, אויפן קול אויף אַ שיינער שפּראַך אַזוי ווי אַ דייטש:

— מיינע הערן!

14 *The Note*

The mind is now against nature, which has no mind.

Behold, how small is the notion that man has of himself, in contrast to the mountain that has no notion. Man, renounce your mind.

We should curse God, for the sea is more beautiful than God.

Behold, God was invented to beautify nature, but in so doing, they merely annoyed him.

There is no soul and no matter, both things are inventions of man's mind.

Oh, just occupy your area, because the area outside yourself is stronger and more wondrous than you.

It is not the fire emanating from the soul that knows the world; it is the body that knows the world while we restrain it.

If we keep from thinking, we can find out the ultimate truth.

The world has to go through me, just as I go through the world.

Oh, the proper notion is: not to know that I understand.

Dr. Lionson

And Gimpel laughed, it made him feel good, but Simkhe and Benye didn't laugh, evidently because they hadn't understood.

The sun was about to set.

The house became hot and dark, and as Gimpel came over to them with a new note, he looked like a long, narrow stick. Grinding his black teeth in pleasure, he looked even skinnier, like a Frenchman in Russia.

"Just read this."

They didn't feel like reading anymore.

"This is about the fact that we're all a dream. It stands to reason that we don't exist."

But they didn't feel like reading anymore.

He stood before them furiously, the way a man stands before a huge audience, and he began to speak aloud, in a lovely voice, like a Germanized Jew:

"Gentlemen!"

There was a hush, the spectators sat there, all ears, their hands in their laps.

"Please be so good as to listen quietly to my lecture. You have asked me to explain the system of irrational thinking . . . ."

And he burst out laughing, and laughed so hard that Benye began to smirk, but Gimpel kept talking:

"When we reject reason, we also do away with the categories of rational thinking: space and time. We acquire an understanding of the world only when we refuse to give in to the traditional conception of pluralism and individual entities. The body does not comprehend pluralism, everything is *one* for it, inalterably and unchangeably.

"Gentlemen, just one moment!

"Knowledge occurs the moment the body realizes that there is no void between itself and the world. It is the object without a subject, like the world itself. When man becomes the subject, he stops knowing."

Simkhe stood up laughing, not because he liked what he heard, but simply because he felt like laughing, and he wiped his hand across Gimpel's face:

"Philosopher!"

But Gimpel shook him off, the thoughts kept pouring from his brain, leaping like fleas, running off to all sides—he wanted to gather them in one bundle.

"Gentlemen, may I ask you to maintain silence! You fail to comprehend me, gentlemen, now that you're involved in living, and your heads are working, but you *shall* understand me at night when you are asleep, you shall understand when you are dead or asleep.

"Dear friends, the world itself is the subject of its own object, space presupposes pluralism and individual entities, and just as the body cannot comprehend any pluralism, there is thus, according to correct knowledge, no such thing as space. Time is abstracted spatiality, gentlemen, and there is no such thing as motion, because there is no such thing as pluralism or individual entities. If motion does

עס ווערט שטיל, די צוהערער זיצן מיט אָפֿענע גענען, די הענט אַראָפּגעלאָזן אויף די קני.

— איך, בעט פֿאַרהאַלטן זיך רויק צו מײַן פֿאָטראָג. איר האָט מיך איבערגעפֿאָרט רעקלײַען אײַך די סיסטעם פֿון דעם ניט־פּאָזיטיוויסטיקן דענקען...

און פּלוצלונג לאַכט ער זיך פֿונאַנדער אַזוי, אַז ר׳ בעניע האָט שוין אָנגעהויבן שמייכלען, נאָר ער רעדט ווײַטער:

— בשעת מיר זאָגן זיך אָפּ פֿון פֿאַרנונפֿט, נייען אונטער מיט דעם די קאַטעגאָריעס פֿון פּאָזיטיוויסטיקן דענקען: רוים און צײַט. די רעדקענטעניש פֿון דער וועלט קומט ערשט דעמאָלט, בעת מיר ווילן זיך ניט אונטערוואַרפֿן דער טראַדיציאָנעלער איבערפּאַסונג פֿון פֿילקייט און אײַנצלזאַכן. דער קערפּער איז ניט משיג קיין פֿילקייט, אַליין איז פֿאַר אים איינס, ניט איבערצוביטן, און אומפֿאַרענדערלעך.

מײַנע הערן, נאָר אײַן אויגנבליק!

די רעדקענטעניש איז דער מאָמענט, בעת דער קערפּער ווערט באַוואוסט, אַז צווישן אים און דער וועלט איז ניטאָ קיין לעדיקייט — ער איז דער אָביעקט און אַ סוביעקט, אַזוי ווי די וועלט גופֿא. בשעת דער מענטש ווערט דער סוביעקט, הערט ער אויף צו דערקענען. —

ר׳ שמחה האָט זיך איבערגעגעבן מיט אַ געלעכטער, ניט ווײַל עס איז אים געפֿעלן געוואָרן, נייערט סתּם אַזוי, ער האָט אַזוי אַ שמיר געטאָן גימפּלען מיט דער האַנט איבערן פּנים:

פֿילאָסאָף!

אָבער ער, גימפּעלע, האָט זיך נאָר אָפּגעטרייסלט. עס האָבן זיך בײַ אים געשפּאַרט די געדאַנקען פֿון מוח, געשפּרונגען, ווי פֿליי, אַרומגעלאָפֿן און אַלע זײַטן, כ׳האָט זיי געוואָלט צונויפֿנעמען און אײַן בינטל אַרײַן.

— מײַנע הערן, איך בעט פֿאַרהאַלטן זיך רויק! איר פֿאַרשטייט מיך ניט, פֿרײַנד מײַנע, אַרטשער, בשעת איר ווייסט פֿאַרטאָן אין לעבן, און אײַער קאָפּ אַרבעט, אָבער איר וועט מיך פֿאַרשטיין בײַדערנאַכט אין שלאָף, איר וועט מיך פֿאַרשטיין סוויטערהייט. אָדער שלאָפֿנדיקערהייט.

פֿרײַנד מײַנע, די וועלט אַליין איז דער סוביעקט פֿון איר אייגענעם אָביעקט, ווײַל וועגן פֿאַראַיס פֿילקייט און אײַנצלזאַכן, און אַזוי ווי דער קערפּער איז ניט משיג קיין פֿילקייט, איז דעריבער לויט דער ריכטיקער דערקענטעניש קיין רוים ניטאָ. צײַט איז אַבסטראַהירטע רוימלעכקייט, מײַנע הערן, באַוועגונג איז ניטאָ. ווײַל עס איז ניטאָ קיין פֿילקייט און קיין אײַנצלזאַכן. אויב עס איז ניטאָ קיין באַוועגונג, איז ניטאָ קיין צײַט, ווײַל מיר קענען זיך ניט פֿאָרשטעלן צײַט אָן באַוועגונג. אַלזאָ, מײַנע הערן און דאַמען, די וועלט איז דאָ, נאָר דער מענטש איז ניטאָ! הוראַ!

גימפּעלע האָט זיך אַוועקגעשטעלט פֿאַר זיי מיט די הענט אין די זײַטן, ערנסט און אָנגעבלאָזן, און אַלע דרײַ האָבן לאַנג געקוקט איינער אויף די אַנדערע, ווי די הענער, געקוקט און געקוקט, ביז זיי האָבן זיך פֿונאַנדערגעלאַכט.

ר׳ שמחה איז אַרונטערגעפֿאַלן פֿון לאַכן אונטערן טיש, געקײַכט פֿון שטיקעניש, אָפּגעאָטעמט, מיט טרערן אין די אויגן, און גימפּעלע האָט זיך צו אים אַרונטערגערוקט, ער האָט אים געקיצלט אין די פּאַכוועס, יענער האָט ניט איבערגעהאַלטן און פֿון אונטערן טיש האָט ער צו אים געשריען:

— חי, הולטײַ, חי!

ר׳ בעניע האָט אויך געשמייכלט.

און בײַנאַכט זײַנען די געלעגן אויסגעצויגן בײַ ר׳ בעניען אויף די ברייטע בענק און געשלאָפֿן.

שמחה פּלאַכטע איז געלעגן אין פּעלץ מיטן פּנים אַרויף, די הענט אונטערן קאָפּ, און געכראָפּעט, נאָר מיטאַמאָל פֿלעגט ער אַרויסשיסן מיט אַ געלעכטער, ווי אַ שיטערער דונער וואָלט זיך אַרויסגעקײַקלט.

ר׳ בעניע האָט זיך צונויפֿגעטוליעט בײַ זיך אין בעט אונטער די שמאַטעס, מיטן פּנים אָפּגעקערט צו דער וואַנט, און געכליפּעט שטילערהייט, אָבער ער פֿלעגט מיטאַמאָל אָנהייבן שרײַען, אַז מען האַלט אים אין קוילן, נאָר איין גימפּעלע איז געלעגן רויק.

די דאַרע פֿיסלעך זײַנע האָבן אַרויסגעשטאַרצט פֿון אונטער דעם צודעק, ער האָט זיך שטילערהייט איבערגעהויבן פֿון געלעגער אַ פֿאַרשלאָפֿענער.

גימפּעלע איז געווען אַ לבֿנה־גייער, ער איז אַרויף אויף דער באַנק, מיט אויסגעשטרעקטע בלייכע הענט פֿאָראויס. שטיל, מיט ווייכע טריט איז ער געגאַנגען פֿון איין באַנק אויף דער אַנדערער.

ר׳ בעניע האָט שטאַרק געוויינט.

דער תּמימותדיקער גימפּעלע האָט זיך מיט זײַן גאַנצן ציטערדיקן גוף צוגעהערט צום פֿאַרשטיקטן געוויין, פּאַמעלעך איז ער אַרויף אויפֿן טיש, וואָס איז געווען באַלויכטן פֿון דער לבֿנה.

דאָס קליינע העמדעלע זײַנע האָט דערגרייכט נאָר ביזן פּופּיקל.

ער איז געשטאַנען מיט אַ האַלב געעפֿנטן מויל, אַ בלאַסער, אויף קעגן דער לבֿנה, ווי אַ מענטש, וואָס איז ניט קיין היגער, און געמורמלט עפּעס, געשעפּטשעט שטילערהייט, גערעדט אָן אַ שטימע צו שמחה פּלאַכטע און צו ר׳ בעניען.

not exist, then neither does time, because we cannot imagine time without motion. Ergo, ladies and gentlemen, the world exists, but man does not exist! Hooray!"

Gimpel stationed himself before them with his hands at his sides, earnest and haughty, and all three men started gazing at one another like roosters, gazing and gazing, until they exploded.

Simkhe laughed himself under the table, gasping choking, panting with tears in his eyes, and Gimpel moved down to him, tickling his armpits. Simkhe couldn't stand it anymore and from under the table he yelled:

"You monster!"

Benye smiled too.

And at night they were stretched out on Benye's wide benches, fast asleep.

Simkhe Plakhte was lying in his furs with his face up and his hands under his head, and he was snoring away, but every so often he would suddenly burst out laughing like a thin bolt of thunder.

Benye was huddled up under the rags in his bed, facing the wall and softly sobbing, but every so often he would suddenly yell that someone was killing him. Gimpel was the only one lying there peacefully.

His skinny legs were sticking out from under the cover. Then, softly and sleepily, he got up from his bench.

Gimpel was a sleepwalker. He stood up on the bench with his pale hands stretched out before him. Softly, with quiet steps, he moved from bench to bench.

Benye was weeping hard.

The simple philosopher strained his entire body listening to the muffled weeping. Then he slowly climbed on the table which was lit up by the moon.

His short blouse reached down only to his belly.

He stood there with parted lips, pale in the moonlight, like an outsider, and he was murmuring something, whispering softly, speaking voicelessly to Simkhe Plakhte and Benye.

In their sleep, they were listening, catching every word, and answering with their terrified bodies:

"We understand, Gimpel, we understand . . . you . . . and the moon . . . and the field . . . ."

Benye was crying, and his tears blended with the moonlight, which Gimpel and Simkhe Plakhte were absorbing.

And the dreaminess that came wafting from behind the moon was spun about the shadowy men, and they were all living the same secret life.

זיי האָבן אויך ווײַטער געלעגערט אין טיפֿן שלאָף זיך צוגעהערט, פֿאַרנומען יעדן וואָרט ווינקעס און מיט די דערשראָקענע קערפּערס אָפּגעענטפֿערט:

מיר פֿאַרשטייען, גימפּעלע, מיר פֿאַרשטייען... דיך... [illegible] ן די לבנה... און דעם פֿעלד...

ר׳ בעניע האָט געוויינט, דער געוויין האָט זיך צונויפֿגעמישט מיט דער לבנה־שײַן, וואָס גימפּעלע אין [illegible] פֿלאַכטע האָבן אין זיך אײַנגעזאַפּט.

און די פֿאַרחלומטקייט, וואָס איז אַרויסגעוואַקסן פֿון הינטער דער לבנה, האָט צונויפֿגעשפּינען ווײַטע שאָטנדיקע מענטשן און זיי האָבן געלעבט אַלע מיט איין באַהאַלטענעם לעבן.

דאס בהמהלע

דאָס קיעלע איז אַרויס פֿון שטאַל און איז אַוועקגעגאַנגען.

די עלנטקייט פֿון דער בהמה האָט זי אַרומגענומען, איז זי אַוועק בלאָנדזשען איבער דער וועלט, אָפּריכטן גלות.

איז זי געגאַנגען פֿון איין געגנט אין דער אַנדערער, און אומעטום האָט זי געזען, אַז דאָס לעבן איז וויסט און ליער.

בײַטאָג האָט זי זיך געלייגט שלאָפֿן אין שאָטן פֿון אַ ווערבע, אָדער אין אַ בעריאָזאָווע וועלדל, און בײַנאַכט ערגעץ אין אַ גראָבן, וואָס בײַם זײַט פֿונם וועג.

נאָר דאָס קיעלע האָט דאָס רוב בײַנאַכט אַרומגעבלאָנדזשעט.

ר׳ בעניע האָט זיך אַמאָל אויפֿגעכאַפּט פֿון שלאָף און אין דער פֿינסטער איז ער צוגעקראָכן צום פֿענצטער, האָט ער דערזען: העט ווײַט בײַם ברעג פֿון דער ערד, צוגעשפּאַרט צום הימל, איז געגאַנגען דאָס בהמהלע.

אַליין, אַליין, דעם קאָפּ אַרויפֿגעהויבן, די אויערן אויסגעצויגן און דאָס עקעלע אײַנגעדריקט צווישן די פֿיס.

אַזוי איז זי געגאַנגען, דאָס קיעלע, די צדקניות, וואָס האָט זיך צוגעהערט צום יאָמער פֿון דער וועלט.

און אַמאָל אין אַ לבנה־נאַכט האָט זי מיטאַמאָל אויפֿגעציטערט. עס האָבן זיך אויפֿגעעפֿנט די לעפֿלעך פֿון אירע אויגן, און זי האָט דערזען אין אַ ווײַטן לאַנד בײַם ברעג פֿון אַ טײַך, זיבן דאַרע קי, אירע אמהות!

זיי זײַנען געשטאַנען באַלויכטן פֿון דער לבנה, אָנגעבלאָזענע און אָפּגעשטאַרטע, און דער כּוח פֿון דער ערד האָט געיאָגט דורך זייערע ביינער מיט אַ הייסער שטורעמדיקער פֿינצטער־...

זייערע גרויסע ביינער האָבן אַרויסגעשטאַרצט, ווי העלצער, און די פֿאַרגליווערטע בהמישע אויגן האָבן אַרומגענומען די גאַנצע וועלט, מחמת אויך די בהמות בענקען נאָך דער שווײַגנדיקער ערד, זיי זײַנען מקנא די בערג, וואָס שטייען רויק, און אויך זיי, די בהמות, פֿאַרשילטן דעם טאָג פֿון זייער געבוירן.

דאָס קיעלע האָט צונויפֿגעבראָכן אירע פֿיס און אינמיטן דער נאַכט האָט זי זיך אַוועקגעלייגט רעווען און קלאָגן, פֿאַר וואָס מען האָט זי באַשאַפֿן...

The Cow

The cow came out of the stable and trotted off.

The cow was so overcome with loneliness that she started out to wander through the world, into her diaspora.

She wandered from one place to the next, and wherever she came she saw that life was a *tohubohu*, waste and wild.

In the daytime, she would sleep in the shade of a willow tree or in a birch grove, and at night in a ditch by the side of the road.

But the cow spent most of her nights wandering about.

Benye once awoke from his sleep, and in the darkness he crept over to the window and saw, far, far away, at the edge of the earth, looming against the sky, the cow, trotting along.

All alone, holding her head up, her ears taut, and her tail tucked between her legs.

She wandered along, a pious cow, a *tsaddik*, listening to the sorrows of the world.

And then, one moonlit night, she suddenly trembled, her eyelids opened, and in a far land, on a riverbank, she saw seven lean cows, her ancestral mothers!

They were lit up by the moon, haughty and helpless, and the strength of the earth was coursing through their bones with a hot, stormy darkness.

Their big bones stuck out like chunks of wood, and their rigid bovine eyes took in the entire world, for even cows yearn for the silent earth, they envy the mountains that stand quietly, and even cows curse the day they were born.

The cow's legs collapsed beneath her, and in the middle of the night she lay down, bellowing and lamenting that she had ever been created . . . .

לילית

אין ביינאַכט איז ר׳ בעניע געלעגן אין שטוב אויף זיין געלעגער, ווי אין אַ טיפער גרוב. ער האָט קיים געאָטעמט, אַ שווייס האָט אים באַשלאָגן, און צווישן די צעפּוילטע שמאַטעס איז ער געלעגן, צעפּאַטלט און אויסגעצויגן ווי אַ נבלה.

ער האָט אויסגעשטרעקט די הענט אין דער פֿינצטער, געוואָלט זיך אָן עפּעס אָנכאַפּן, כּדי נישט אַרונטערצופֿאַלן, און עס האָט פֿון אים געאַדעמט, די שפּייעכץ האָט גערונען פֿון זיין מויל.

ר׳ בעניע, דער צדיק־הדור, האָט געגאַוערט.

ער האָט אַרויסגעוויקלט זיינע הענט פֿון דער פֿינצטערניש, און אין דער פֿינצטערניש האָט ער געשטרעקט די הענט, אָבער ער האָט זיי גיך צוריקגעצויגן.

ר׳ בעניע האָט, דאַכט זיך, עמעצן אָנגעטאַפּט לעבן דעם געלעגער זיינעם.

ער האָט זיך איינגעקוקט טיף אין דער שטוב אַריין. באמת איז געשטאַנען נישט ווייט פֿון אים אַ שטייפֿע געשטאַלט, אַ הויכע, אַ וואַרעמע געשטאַלט.

ר׳ בעניע האָט זיך אויפֿגעזעצט פֿון שרעק

דאָס איז געווען, קענטיק, אַ פֿרויענצימער, מחמת עס האָבן זיך אַרויסגעטיילט אירע היפֿטן און די ברוסטן פֿון אונטער דעם שוואַרצן שטייפֿן טוך.

ער האָט איר שטילערהייט אַ פֿרעג געטאָן:

— וואָס דאַרפֿסט איר דאָ?

זי האָט אים נישט געענטפֿערט. פּאַמעלעך, נישט געאײַלט, איז זי אַוועקגעגאַנגען פֿון אים ביז צו דער טיר, דאָרטן האָט זי זיך אויסגעקערעוועט מיטן פּנים צו זיין געלעגער און איז געבליבן אַזוי שטיין.

ס׳האָט זיך שטיל אויסגעגאָסן אַ געלער שיין, ווי אַ שיטערער שטויב איבער דער שטוב.

— בעניע, האָט זי געזאָגט, אַמאָל האָסטו מיך גערופֿן.

דער קול איז געווען אָנגעגליט, הייס, ער האָט פֿאַרשלעפֿערט און געצויגן דעם קערפּער צו זיך.

— איך?

— יאָ, אַמאָל, בעת דו ביסט נאָך געווען אַ קליין יינגל.

ר׳ בעניע האָט אַרויסגערוקט זיין קאָלטענעוואַטע באָרד:

— איך? איך בין געווען אַמאָל אַ קליין יינגל?

— יאָ, יאָ, בעניע, דו האָסט זיך אַרומגעדרייט הינטער דער מיל ביי די בהמות אויף דער פּאַשע, דו האָסט געהאַט אַ גרויסן אָנגעבלאָזענעם בויך און אַ פּאָר קעלבערנע אויגן. געדענקסטו, בעת אַן אָקס פֿלעגט זיך פֿאַרגלוסטן צו אַ קו, האָסטו געבראָכן די הענט, האָסט געוויינט פֿון ווייטאָג און אויף די פֿינגער געציילט, וויפֿל יאָר דו האָסט נאָך צום חתונה האָבן:

ר׳ בעניע האָט זיך טאַקע אָנגעהויבן צוריק דערמאָנען, אָבער ער האָט איר נישט געוואָלט ענטפֿערן.

— בעניע, דעמאָלט האָסטו מיך גערופֿן... צו קליינע קינדער קום איך נישט — האָט זי צוגעגעבן מיט אַ שמייכעלע — איצטער ביסטו געוואָרן אַ פֿעסטער מענטש, אַ מאַנסביל... אַ געזונטער מאַנסביל און אַ שיינער... אַ שיינער... טייערער! איך וויל אַוועקלייגן מיין קאָפּ אויף דיין יונגער ברוסט... איך וויל, דו זאָלסט מיך אַרומנעמען מיט דיינע הייסע הענט, מיין טייערער! איך וויל דערשפּירן דעם פֿרישן אָטעם פֿון דיינע גלידער...

ר׳ בעניע האָט אויסגעגלאָצט די קעלבערנע אויגן, ער האָט געשטאַמלט:

— ייִדענע, איר האָט מסתּמא אַ טעות.

— זע, האָט זי פֿאַרשיכּורט אויסגעשריגן, מיין איינאיינציקער! קוק זיך איין אויף דעם גרינעם לייב מיינעם...

און שטילערהייט האָט זי גענומען אַראָפּרייסן פֿון זיך די קליידער.

— בעניע, מיינע היפֿטן זיינען נאָך צניעותדיק, ווי ביי אַ בתולה, דינעוודיק, און מיינע דיכעס זיינען בייגעוודיק און גראָד... שטייף זיינען די וואַרצלען פֿון מיינע ברוסטן, וואָס האָבן קיין קינדער נישט געזויגן... נישט געזויגן... נישט געזויגן...

און פֿון תּאווה האָט זי געוויינט, געוויינט, געגליט און געפֿינקלט מיט דעם נאַקעטן קערפּער אין דער געלער טונקלעניש, ווי מיט די שופּן פֿון אַ שלאַנג.

ר׳ בעניע האָט געהערט דעם קול, וואָס האָט אים באַטייבט, און אין דער געלער האַלבער ליכטיקייט האָט ער געזען זי, די לילית, וואָס איז געשטאַנען ביי דער טיר, אַ ביסל איינגעבויגן, די הענט פֿאַרוואָרפֿן איבערן קאָפּ; ווי איינגעפּאַסט אין די ביישטידלען פֿון דער טיר.

ער האָט זיך אָנגעכאַפּט אָן די קאַנטן פֿון בעט און פֿאַרקריצט מיט די ציינער. עס האָט אים געצויגן צו איר. ער האָט זיך געשטיקט, און פּלוצים האָט ער זיך פֿונאַנדערגעשריען, ס׳האָט פֿון אים אַרויסגעשריען אַן אַנדער קול:

— אַרויס! הער, דו, אַרויס פֿון מיין שטוב!

ר׳ בעניע האָט גענומען וואַרפֿן אויף איר די שמאַטעס און די קישנס פֿון זיין געלעגער:

— ווי, ווי, צורדשע דו!

Lilith Hilarious seduction scene

And in the night, Benye was lying on his bed at home, as in a deep grave. He was barely breathing, and he was drenched with sweat, he lay among the foul rags, disheveled and stretched out like a carcass.

He held out his hands in the darkness, trying to grab on to something, to keep from falling, a stench arose from him and the drool was running from his mouth.

Benye, the saint of his generation, was drooling.

He untangled his hands from the darkness, and he stretched his hands into the darkness, but then he quickly pulled them back.

Benye seemed to have touched someone next to his bed.

He peered deep into the room. Someone was really standing not far from him, a stiff shape, a tall, warm shape.

Benye sat up in terror.

It was obviously a female, her hips and breasts were curving out of the stiff, black cloth.

He asked her softly:

"What are you doing here?"

She didn't answer. Slowly, unhurriedly, she walked over to the door, where she turned around to face him and remained standing in that position.

A yellow radiance poured through the room like a fine dust.

"Benye," she said, "once you summoned me."

Her voice was burning hot, it was lulling and it drew his body to her.

"I?"

"Yes, once, when you were still a little boy."

Benye stuck out his tangled beard.

"I? I was a little boy?"

"Yes, yes, Benye, you were wandering around the cows in pasture, you had a big swollen belly and calflike eyes. Do you remember? Whenever a bull would lust for a cow, you would wring your hands, and weep in pain, and start counting on your fingers to see how many years it was till you could marry."

Benye began recollecting, but he didn't want to answer.

"Benye, you summoned me then .... But I don't come to little children," and she added with a smile: "Now you're a solid adult, a man .... A strong, handsome man .... Handsome and dear! I want to put my head on your young chest .... I want your hot hands embracing me, darling! I want to feel the fresh breath of your body ...."

Benye's calflike eyes bulged in the dark. He stammered:

"Woman, you must be mistaken."

"Look," she cried ecstatically, "you're the only man for me! Look at my fresh young body ...."

And wordlessly she began tearing off her clothes.

"Benye, my hips are still chaste, virginal, solid, and my thighs are supple and straight .... The nipples of my breasts are stiff, and my breasts have never suckled a child .... never suckled .... never suckled ...."

And she wept with passion, wept, glowed, and her naked body sparkled in the yellow darkness, like the scales of a serpent.

Benye heard the benumbing voice, and in the yellow twilight he saw her, Lilith, standing at the door, bending slightly, her hands over her head, framed in the doorposts.

Benye grabbed the sides of the bed and clenched his teeth. He felt drawn to her. He was choking, and suddenly he screamed, and an alien voice yelled out of him:

"Get out! Get out of my house!"

He started throwing the rags and the pillows at her.

"Go away, you monster!"

He spat, tore his shirt, all at once he sprang from the bed and, in confusion, began beating his head and his chest.

Lilith stood at the door in silence, staring gravely with a grave smile on her lips. She was waiting until Benye calmed down.

"You whore! Get away!"

Benye realized he was practically naked in front of this woman, so he jumped back into bed, pulling the covers over him, closing his eyes, and turning his face to the wall.

He groaned softly.

Lilith stood there quietly for a while, then she slowly tiptoed over to him, and gently tickled his armpit.

Benye bit his lips, the pleasure ran through his entire body, every nook and cranny. He wouldn't turn around, but he gradually stopped groaning.

16

ער האָט געשפּיגן, געריסן אויף זיך די העמד, מיטאַמאָל איז ער אַרויסגעשפּרונגען פון בעט און, צעהלט, גענומען קלאַפּן זיך אין קאָפּ און אין האַרצן.

לילית איז געשטאַנען בײַ דער טיר שטיל, געקוקט ערנסט און מיט אַן ערנסטן שמײכעלע אויף די ליפּן. זי האָט אַפּנים געוואַרט, ביז ר׳ בעניע וועט זיך באַרויִקן.

— פּאַסקודניאַצע דו! טפו!

ר׳ בעניע האָט זיך געכאַפּט, אַז ער לויפט אַרום פאַר אַ חײַבל אין די אויגן כמעט אַ נאַקעטער, איז ער אַרײַנגעלאָפן צוריק אין בעט, אויף גיך צוגעשלעפּט די בעטגעוואַנט אַרום זיך און מיט צוגעבראַכטע לעפּלען אַוועקגעלײגט זיך מיטן פּנים צו דער וואַנט.

ער האָט שטילערהייט געקרעכצט.

לילית איז געבליבן שטײן אַ װײַלע רויִק, דערנאָך איז זי פּאַמעלעך צוגעגאַנגען צו אים אויף די שפּיץ-פינגער און געגעבן אים אַזוי שטילערהייט אַ קלײן קיצל אונטער דער פּאַכווע.

ר׳ בעניע האָט פאַרביסן די ליפּן, עס איז אים דורכגעגאַנגען דער פאַרגעניגן דורך אַלע בײנער און אין אַלע בײנדעלעך. ער האָט זיך ניט אומגעקוקט, אָבער ער האָט ביסלעכווײַז אײַנגעהערט צו קרעכצן.

לילית האָט זיך אַוועקגעזעצט צו אים אויפן בעט, געשמײכלט צו אים און גענומען אים קיצלען אין פּיאַטע.

דער גרויסער ווײלטאַג האָט אים באַנומען.

ר׳ בעניע האָט געוווּסט, לילית זיצט לעבן אים, דעריבער האָט ער זײַן טיפן געלעכטער באַהאַלטן אין באָרד און איז געבליבן ליגן שטום, ווי אַ בערווענע.

האָט זי אים גענומען גלעטן איבערן קאָפּ, און אירע דינע פינגער האָבן צעדרײלט זײַן פּאַטלע האָר. דעמאָלט האָט ער ניט אויסגעהאַלטן, ער האָט צו איר אַ קער געטאָן דעם קאָפּ און די גראָבע געלע צײנער זײַנע האָבן זיך אויסגעשטשירעט פון די זיסע יסורים.

ר׳ בעניע האָט צו איר געכיכעט ווי אַן אַלטער בעל-עבֿירהניק:

— מײַערע, גאָלדענע מײַנע!

האָט לילית צו אים דעמאָלט געזאָגט:

— אָ, דײַן שײנער פּנים פאַרשיכורט מיך, בעניע, מײַן טײַערער! דו זאָלסט אַזוי ניט שמײכלען צו מיר.

פּלוצלינג האָט זיך ר׳ בעניע געכאַפּט, אַז דאָס איז די לילית, און דעריבער האָט ער אָנגעהויבן מיט מער אײַפער לאַכן און שטשירען מיט די צײנער, כּדי זי צו פאַרטרײַבן.

יאָ, זי האָט זיך אָפּגערוקט פונעם בעט!

— אַרומטרײַבערקע דו!

ער איז אַרויסגעשפּרונגען נאָך איר, און עס זײַנען די תּחתונים זײַנע אַראָפּגעפאַלן פון התלהבות, אָבער זי האָט זיך פון א אַרויסגעדרײט.

— אַהאַ, לילית, האָט ער געשריען, איך וועל דיך פּאַקן, וועסט זען, איך וועל דיך פּאַקן!

ר׳ בעניע האָט זיך אַ לאָז געטאָן נאָך איר איבער דער געלבלעכטיגער שטוב, געשטורעמט, ווי אַ ווינט, געפּרײַכט, געשריען, ביז ער האָט איר ערגעץ אין אַ ווינקעלע מיט דער רעכטער האַנט אַרומגעכאַפּט.

די פינגער, די ברוינע און פאַרשלומפּערטע זײַנע, האָבן זי אַרײַנגעגראָבן אין איר ווײַסן לײַב, ער האָט זײַן קאָלטענעוואַטע באָרד אַרײַנגערוקט צו איר אין פּנים אַרײַן. לילית האָט זיך אַ בײג אויסגעבויגן פון אים, אויף אַהינטערט, ער האָט זי שטאַרקער צוגעדריקט צו זיך, און געשריען מיט אַ שוים אויף די ליפּן:

— דבורה, דו דבורהניו!

ווײַל זײַן געשטאָרבענע ווײַב האָט מען גערופן דבורה.

לילית האָט זיך געווערט, לילית האָט געקוויקט און האָט זיך געווערט. פּלוצלינג טוט זי אים אַ כאַפּ פאַר דער בלאָטיקער באָרד און גיט אים אַזאַ קוש אין די פאַרטריקנטע גראָבע ליפּן זײַנע, אַז בעניע האַלט בײַם אומפאַלן, און זי טוט אים אַ הײב אויף אירע הייסע פּלײצעס... טראָגט אים אַוועק צו אים אין בעט אַרײַן...

ווײ!... ווײ!... און קיין האָן האָט ניט געקרייט!

עס איז פינצטער געוואָרן אין שטוב, די אָטעמס האָבן זיך צונויפגעגאָסן, פונקען האָבן געשפּריצט אין דער חושך, און גלידער גליטשיקע האָבן זיך געוויקלט אַרום לײַב מיט גרינע אויגן, און מיט אַ ווײפּערדיי... עס איז ניטאָ קיין ישועה, גאָטעניו!

און ר׳ בעניע ראַנגלט זיך, אָבער ער ווייס ניט, מיט וועמען, פאַלט אַרונטער, שטרעקט אויס די הענט אין דער פינצטער, אָנצוכאַפּן זיך, ער לויפט אַראָפּ פון בעט, אָבער עס איז שטיל און קײנער איז ניטאָ.

און דאָס בלוט אין די אָדערן שטײט, ווערט פאַרגליווערט, פאַרקילט.

Lilith sat down on his bed, smiled, and began tickling the soles of his feet.

It was so delicious that it dazed him.

Benye knew that Lilith was sitting next to him, so he held back his deep laughter, and lay there as mute as a wooden beam.

She began stroking his hair, and her slender fingers curled up the disheveled strands. He couldn't bear it anymore, he turned around to her, and his thick yellow teeth were grinding with his sweet sufferings.

He tittered like an old goat: "Darling, sweetest . . . !"

Lilith said: "Your beautiful face drives me crazy, Benye, darling! Don't smile at me like that!"

Suddenly Benye realized it was Lilith, and he started laughing and grinding his teeth all the harder, to drive her away.

She moved away from the bed.

"You slut!"

He leaped after her, dropping his rags in his excitement, but she managed to elude him.

"I'm going get you, Lilith," he shouted, "I'm going get you."

Benye dashed after her through the yellow light, storming like a wind, panting, screaming, until he caught her with his right hand, in a corner.

He dug his brown, dirty fingers into her white body and thrust his tangled beard into her face. Lilith curved away from him, but he pressed her closer and yelled with foaming lips:

"Deborah, you Deborah, you!"

For his dead wife's name was Deborah.

Lilith tried to fight back. She was delighted, but she fought back. Suddenly she grabbed his dirty beard and kissed him so hard on the thick parched lips that Benye nearly fell over, then she lifted him up on her hot shoulders and carried him off to his bed . . . .

"Oh God! Oh God! And the rooster hasn't crowed!"

It grew dark in the room, their breath merged, sparks were flashing in the darkness, and slippery limbs were wrapped around the body with green eyes, and with a faint flickering . . . . There is no salvation, oh God!

And Benye was struggling, he didn't know with whom, he fell down and reached out in the darkness to take hold of something, he dashed off the bed, but it was quiet in the room, and no one was there.

And his blood stopped in his veins, it curdled, froze.

Lilith, fresh, young Lilith, the wife of Satan, had killed him.

Adam's first wife.

Benye dragged himself across the room, climbed up on the oven, and then climbed down again. He sat naked, as he was, on the floor, sat and sat, and then stood up again with his head drooping, crept over to the pail of water, thrust in his hands, and then kept dragging around the room . . . .

He stumbled over to the door and opened it. The cold air refreshed him. He opened the door to the porch and stepped out. A cold, silvery blueness enveloped his face and naked body.

At first he didn't notice that a Jew was standing there with a sack and a staff in his hand—it was one of the three guests that had once visited him, and now the man touched his hand.

"Benye, you didn't resist!" parodic

Benye remained cold, he didn't care, but then all at once he turned to the guest, and his eyes filled with blood:

"Thieves! Damn you all!"

And he burst into moans:

"Why don't you leave me alone?! You monsters!"

And he dashed back into the house, grabbed a stick of wood, and ran out again to the porch. But the guest was gone.

Benye hurried down the road after him.

Leah contrast w/above

Grandmother was sitting at the window, and the girl sat opposite her, pale, with a book in her lap. Bending over to the old ear, she asked:

"Is he handsome?"

"A delight, Leah, he's out of this world."

"And where is he, Grandmother?"

"He lives alone in his home, secluded and remote, where there are no people."

"Alone, all alone?"

"Yes, he walks around, all alone, in the ancient woods."

The cool blue fires of evening drew around the world, frozen and fine, making reality look like a dream.

לילית, די גרינע לילית, די ווײַב פֿון סמאל, האָט אים אָנגעבראַכט!

אדם הראשונס ערשטע ווײַב.

ר' בעניע שלעפּט זיך אַרום איבער דער שטוב, קריכט אַרויף אויפֿן אויוון און קריכט אַראָפּ צוריק פֿונעם אויוון; ער זעצט זיך אַוועק אַ נאַקעטער, ווי ער איז, אויף דער ערד, זיצט, זיצט, דער־נאָך הייבט ער זיך אויף מיט אַן אַראָפּגעלאָזענעם קאָפּ, קריכט צו צום עמער וואַסער און שטעקט אַרײַן אין אים די הענט און שלעפּט זיך ווײַטער אַזוי...

ער גייט צו צו דער טיר און עפֿנט זי; די קאַלטע לופֿט האָט אים אָפּגעפֿרישט. עפֿנט ער די טיר פֿונעם פּרוזדור און קומט אַרײַן אין גאַניק: אַ קאַלטע בלויקייט, אַ ווילבערלעכע, האָט אַרומגענומען דעם פּנים און דעם נאַקעטן קערפּער זײַנעם.

אָבער ער האָט תּהילת ניט באַמערקט, אַז אויפֿן גאַניק שטייט אַ ייד מיט אַ טאָרבע און מיט אַ שטעקן אין האַנט — דאָס איז איינער פֿון די דרײַ אורחים, וואָס זײַנען אַמאָל בײַ ר' בעניען געווען — און דער אורח רירט אים אָן פֿאַר דער האַנט:

— בעניע, דו ביסט ניט בײַגעשטאַנען!

בלײַבט ר' בעניע קאַלט, עס אַרט אים ניט, נאָר מיטאַמאָל טוט ער זיך אַ קער צום אורח, און זײַנע אויגן ווערן אָנגעגאָסן מיט בלוט:

— גזלנים! פֿינסטערע יאָרן אויף אײַך!

און ער יאָמערט זיך פֿונאַנדער.

— וואָס האָט איר זיך אויף מיר אָנגעזעצט?! אַכזרים!

און ער רײַסט זיך אַרײַן אין שטוב, כאַפּט אַ שייט האָלץ און לויפֿט אַרויס צוריק אויפֿן גאַניק, אָבער דער אורח איז שוין דאָרט ניט געווען.

ר' בעניע איז אַהינגעפֿאַלן נאָך אין מיטן וועג.

לאהלע

די באָבעשי איז געזעסן בײַם פֿענצטער, און דאָס מיידל אַנט־קעגן איר, אַ בלייכע, מיט אַ בוך אויפֿן שויס. זי האָט איר שטי־לערהייט, צובייגנדיק זיך צו דעם אַלטן אויער, אויסגעפֿרעגט:

— איז ער עפּעס אַ שיינער?

— אַ בריליאַנט, לאהלע, דאָס איז איינער אין אַ מדינה.

— און וואו איז ער, באָבעשי?

— ער לעבט אַליין אין זײַן האַרבערגע, אָפּגעשלאָגן אין דער ווײַטעניש, וואו די מענטשן זײַנען שוין ניטאָ.

— אַליין, גאָר אַליין?

— יאָ, ער גייט דאָרטן אַרום אַליין אין די באַוואָרטע וועלדער.

די פֿאַרנאַכטיקע בלויע פֿײַערן האָבן קיל אַרומגעצויגן די גאַנצע וועלט, געגליווערט, דין אַזוי, אַז ס'האָט זיך געדאַכט, וואָר איז חלום.

און לאהלע, ר' ליבס טאָכטער, האָט זיך פֿאַרבענקט נאָך משיחן. דאָס לאַנגע בלייכע געזיכט, וואָס די אורחים האָבן פֿון אים גע־רעדט, איז אַרומגעשוועבט ווי אַ שײַן אין דער ברייטער שטוב.

זי האָט אים געשפּירט אינעם שאָרך פֿון די ליידיקע צימערן.

די גרויסע שפּיגלען, וואָס האָבן פֿאַרנומען די ווענט, האָט זי אויסגעמיטן, עס האָט געשראָקן די טונקעלע אָפּשפּיגלונג פֿון די חפֿצים אין שטוב...

— טאָמער רוט ערגעץ ער מיט אָט־אָ דעם פֿאַרבאָרגענעם געזיכט.

ר' לוי בלײַבט ליגנער אינם טיפֿן צימער, ווערט וואָס אַ טאָג פֿינצטערער, שווײַגט תּמיד, בלײַבט שטיין, ניט וויסנדיק צו־ליב וואָס.

לאהלע מײַדט אים אויס. בײַם באַגעגענען זיך, לאָזט זי אַראָפּ די אויגן. לאהלע וויל אים עפּעס זאָגן, נאָר די געפֿינט גאָר קיין ווערטער ניט. זי וויל זאָגן דעם פֿאָטער אירן, ר' לוי פּאַטאַשניקן:

— פֿאָטער, איך מוז גיין צו אים...

און ער, דער פֿאָטער, וועט איר דערמאָלט ענטפֿערן:

— נאַרעלע, בײַ לײַטן טעכטערלעך, זײַנען ניט פֿרום, מיידלעך דאַרפֿן גאָרניט זײַן פֿרום.

זי וועט אים אָבער זאָגן:

— ניין, פּאַפּאַ, זאָך בין גאָרניט פֿרום...

דעמאָלט וועט ער אויפֿשפּרינגען און אָנהייבן שרײַען:

— איז וואָס־זשע ווילסטו?

— איך וויל גיין צו אים, איך מוז גיין צו אים.

— אָבער ער איז דאָך ניטאָ, נאַרעלע!

— איך ווייס, אַז ער איז דאָ, ער מוז זײַן.

And Leah, Levi's daughter, longed for the Messiah. The long pale face that the guests had spoken about floated like a radiance through the vast house.

She felt it in the rustle of the empty rooms.

She avoided the large mirrors on the walls, she was frightened of the dim reflections of the furnishings.

"Maybe he's resting somewhere with that hidden face of his."

Levi remained in the dim room, more somber every day. He kept silent, stopped in his tracks, not knowning why.

Leah would avoid him, and if they met she would lower her eyes. She wanted to tell him something, but she couldn't find the words. She wanted to tell her father, Levi Patashnik:

"Father, I have to go to him . . . ."

And her father would reply:

"Silly! Respectable girls aren't pious, girls shouldn't be pious at all."

But she would retort:

"No, Papa, I'm not pious at all."

He would then leap up and shout:

"Well, then what do you want?"

"I want to go to him. I have to go to him."

"But he doesn't exist, silly!"

"I know he *does* exist, he *has* to."

And her father came closer and stroked her hair:

"But Leah, I'm old. What will I do all by myself?"

She didn't answer, she had nothing to say.

"Don't go away, Leah darling, don't go . . ."

But at lunch they would sit like mutes, never uttering a word. Levi would mumble something in his beard; he was afraid to express what he was thinking. He threw the dishes . . . . Got up in the middle of the meal and angrily hurried to his room.

At the table, they could sense someone, a third person, who drove them apart.

And haunting days and nights wore by, without rest or sleep.

It was past midnight. Leah was wandering through the rooms, dressed only in a nightshirt.

The place where the visitors had spoken his name, that was where He must be . . . .

The rooms were filled with a silent darkness. *He* couldn't be heard. The place where the visitors had stood was empty.

She slowly opened a door into the next room . . . . Half-naked, holding a candle, Levi was standing there, bending into the open cabinet . . . counting, counting . . . .

Leah quietly hurried to bed and began weeping, whispering incomprehensible words to Him . . . to Him . . . .

And one evening she put on her coat, took her umbrella. Silently she crept out of the house, never to come back again . . . . Outside it was raining . . . .

At the corner, a squire was standing, with a feather in his hat, a rifle over his shoulder, and a drenched hound on a leash.

און דערנאָך גייט צו דער פּאַטער צו איר נענטער, טוט איר אַ גלעט איבער די האָר:

— אָבער, לאהלע, איך בין דאָך שוין אַלט, וואָס וועל איך טאָן אַליין?

זי ענטפערט ניט, ווייל זי האָט ניט וואָס צו ענטפערן.

— גיי ניט, לאהשי, גיי ניט...

אָבער צו מיטאָג, ווען די שטום, ריידן ניט אַהים אַ וואָרט. די לוי ברומט עפּעס אונטערן נאָז; אַרויסגאַנגען, וואָס ער טראַכט, שרעקט ער זיך. ער וואַרפט די טעלער... שטייט אויף נאָך אונטער עסן און אַנטלויפט מיט כעס צו זיך אין צימער אַריין...

ביים טיש האָט זיך דאָך געשפּירט אינער, אַ דריטער, וואָס האָט זיי פונאַנדערגעשיידט.

און עס זיינען אַוועקגעגאַנגען נאָגנדיקע טעג און נעכט אָן רו און אָן שלאָף.

עס איז נאָך האַלבע נאַכט. לאהלע גייט אַרום אין איין העמד איבער די צימערן.

אויף דעם אָרט, וואו די אורחים האָבן אַדורכגעריט זיין נאָמען, דאָרטן דאַרף ער זיך געפינען...

און די צימערן געהילטיקט שטיל די טונקלקייט. מען הערט אים ניט. עס איז ליידיק דער אָרט, וואו די אורחים זיינען געשטאַנען...

זי עפנט פּאַמעלעך אַ טיר אין צווייטן צימער אַריין... האַלב־נאַקעט, מיט אַ ליכטל אין האַנט, שטייט דאָרטן ר' לוי, אַריינגעבויגן אין דעם אָפענעם שראַנק... ציילט, ציילט...

לאהלע כאַפּט זיך אַריין שטילערהייט צו זיך אין בעט, וויינט, שעפּטשעט אומפאַרשטענדלעכע ווערטער צו אים... צו אים...

אין אַמאָל אינאָוונט האָט זי אָנגעטאָן דעם מאַנטל, גענומען דעם שירעם. שטילערהייט האָט זי זיך אַדורכגעגנבעט פון שטוב אויף ניט צוריק צו קומען... הויכן האָט גראָד געריגנט...

ביים עק פון דער גאַס איז געשטאַנען אין רעגן אַ פורל מיט אַ פערד אין הויז, אַ בייכט אויף די פּלייצעס, און ער האָט געהאַלטן אין איינגענעצן הינט אויף אַ שטריקל.

אין וואלד

ר' שמחה און גימפּעלע זאַסקעוויצער זיינען געלעגן ביי דער כאַלופּע אין וואַלד, וואָס האָט געבלויט טיף אין דער געדיכטעניש.

די יאָדלעס האָבן אויסגעצויגן די שטאַרקע צווייגן, באַהאָנגענע מיט שפּינוועבס, און די פאַרנאַכטיקע רויטקייט האָט פון זיי אַראָפּגערינען.

די זון האָט געהאַלטן ביים אונטערגיין.

ס'האָבן זיך אַריינגעדרייט צווישן די ביימער טונקעלע יידן, אַ ביסל אָפּגעזאַפּטע פון דער רויטקייט און אָפּגעטונקטע אין שאָטן.

קיינמאָל האָט אין וואַלד אַ פוס ניט אַריינגעטראָטן: וואָס עפּעס מיטאַמאָל וויזן זיך יידן אין פעלצן, אין שוואַרצע היטלען, מיט שטעקנס אין די הענט, גייען איינציקווייז תמעוואַטע, פאַרטייעטע? באַגעגנט מען זיך, פאַרקריכט מען באַזונדער צווישן די ביימער.

— מסתמא מקובלים, זאָגט גימפּעלע.

— העי, אַדיס פון מיין וואַלד! — שרייט שמחה פּלאַכטע אין דער געדיכטעניש אַריין — אַדיס!

די יידן ווערן נעלם אויף אַ קורצער ווײַלע אין די קוסטעס.

— דאָס אַרבעט מען אַרום ר' בעניען, מען מאַכט פון אים געבעך איבערדרייען.

— ר' בעניע איז איינער, וואָס? פרעגט גימפּעלע.

— איינער.

— אַ לאַמעדוואָווניק?

— אַ לאַמעדוואָווניק.

— ווילן די, ווייסט עס, איבערקערן די וועלט, די לאַמעדוואָווניקעס?

In the Forest

Lamed-Vovniks

Simkhe Plakhte and Gimpel Zaskevitser were lying by the hut in the woods, which were blue deep into the thickets.

The fir trees were stretching out their strong branches, hung with cobwebs, and the redness of evening was dripping from them.

The sun was just going down.

Dark Jews were passing between the trees, they were soaked in the redness and dipped in the shadows.

No foot had ever trodden through the forest. What were these Jews in furs doing here, with their lambskin hats and their staffs, walking in single file, foolish, hidden? If they met anyone, they would slip behind the trees.

"Maybe they're Cabbalists," said Gimpel.

"Hey! Out of my woods!" yelled Simkhe into the thickets. "Out!"

The Jews vanished for a short spell into the bushes.

"They're giving him a hard time, they're making fun of Benye!"

"Is Benye one of them?" asked Gimpel.

"Yes."

"A Lamed-vovnik?"

"A Lamed-vovnik."

"Do the Lamed-vovniks want to turn the world upside-down?"

"Leave me alone, you monster!"

— לאָז אָפּ, דו פּגר דו!

אַזוי ליגן זיי זיך ביידע אויף דער ערד, מען קײַט אַ שטרויעלע אין מויל, מען קײַקלט זיך און מען שמועסט.

— וווּ האָבן זיי עס אים פֿאַרטריבן, ר׳ בעניען?

— צו אַלדע רוחות, גימפּעלע, האָט מען אים פֿאַרטריבן. פֿאַרפּײַניקט האָט מען אים, אַ בייזער יאָר אויף זיי!

אַ פּויער האָט אים געזען בײַנאַכט רײַטנדיק אויף אַ בהמה.

— אַזוי?

— דאָס איז אויך קבלה, ר׳ שמחה?

שמחה פּלאַכטע ענטפֿערט ניט, ער זעצט זיך אַוועק, נעמט אַרום די קני און קוקט פּשוט אַזוי אין וואַלד אַרײַן.

— דו, גימפּעלע, ביסט אַ נאַר, גיי בעסער צוריק אין שטאָט אַרײַן. מיר, פֿאַרשטייסטו, און אָט די צווישן די ביימער זײַנען אַלטע בלוט.

— איז וואָס?

— איז דאָס. אַלטע בלוט שטינקט.

גימפּעלע האָט זיך איינגעשטיפּט אויף די עלנבויגנס און אָנגעשפּיצט די אייערלעך זײַנע.

— וואָלסטו געווען ניט אַזוי ריידעוודיק, פּרחל דו. אָט־אָ די אַלע צווישן די ביימער טראָגן דעם יאָך און שווײַגן, ווי אַן אַלטער וואַלד, אָבער דו ביסט ריידעוודיק, גימפּעלע, צו ריידעוודיק.

— דער שכל האָט פֿאַרמאַטערט, ר׳ שמחה.

— צופֿיל שכל, גערעכט.

און נאָך אַ שטילשווײַגעניש רעדט שמחה פּלאַכטע ווײַטער:

— אָט איך, געווען אַמאָל אַ חסידישער רבי, געפֿירט אַ גרויסן, פֿרומען ישוב, גענאָגט סתרי־תורה פֿון דער וועלט און ניט אויסגעהאַלטן, אַנטלאָפֿן אַהער אין דער כאַלופּע אַרײַן.

— הלמאי ניט אויסגעהאַלטן?

— עס איז ניטאָ מיט וועמען צום טיש צו גיין, גימפּעלע, צופֿיל שכל!

און ר׳ שמחה ווערט רויט פֿון כעס, שפּרינגט אויף און שרײַט אַרײַן צו די ייִדן אין דער געדיכטעניש:

— העי, אַרויס פֿון מײַן וואַלד! אַרויס!

און דערנאָך זאָגט ער צו גימפּעלען:

— דאָס איז מײַן וואַלד, מיך האָט עס אַרומגעוואַקסן. מײַן וואַלד. ווילסטו קומען צו מיר, מוזטו אַדורכגיין די געדיכטעניש, גיין דאָרטן צווישן די ביימער, אויף סטעזשקעלעך, וועסטו מיך טרעפֿן בײַ מיר אין דער כאַלופּע. גימפּעלע — נעמט ער אים אָן פֿאַר דער גאָמבע — דו זאָלסט ניט קומען צו מיר אין אַ שטורעם. איך, שמחה פּלאַכטע, צאַפּל זיך דעמאָלט צוזאַמען מיט דעם וואַלד, און יעדע טויטע פֿייגעלע ליגט אַ טויטע בײַ מיר אָט־אָ דאָ, דו ווייסט, אָט־אָ דאָ אין האַרצן.

— איר דינט אַ פּנים אַ חשובער ייִד, ר׳ שמחה?

— אַ חשובער? שרײַט שמחה פּלאַכטע, נאָך מיר, בגורל, וועט מען אַמאָל קומען אין פֿאַיעטאָנען!

פֿאַלט אַרײַן גימפּעלע אין גרויס התפּעלות:

— נאָך, אײַך? ווען?

— ווען אָט־אָ־די חבֿרה אין וואַלד וועט שוין אויף דער וועלט ניט זײַן!

— אַזוי גאָר! און ווער וועט עס קומען?

— ניט אַזוינע קלאַטישקעס ווי דו, אַנדערע וועלן קומען, יאַ־רעדיקע.

עס איז הינטער זיי דערווײַלע צוגעקראָכן אַ לאַמעדוואָווניק, אַ פּיצל ייִדל, אַן אויסגעמאַטערט בריאהלע, ער האָט געבעטן וואַסער.

— צו וואָס דאַרפֿסטו וואַסער?

דער לאַמעדוואָווניק האָט אין זײַן ענווה געענטפֿערט:

— צום טרינקען.

— טאָ גיי אַהין, נבֿלהשקע, רעכטס, עס שלאָגט דאָרט אַ קוועלכל, טרינק, און לויב גאָט, אָבער אַהער צו מיר זאָלסטו ניט קומען.

דאָס ייִדל איז שווײַגנדיקערהייט אַוועק אין דער טונקלעניש פֿונעם וואַלד.

און עס איז שוין געווען שטאַרק שפּעט. דער טוי האָט זיך געלייגט אויף די גראָזן. גימפּעלע איז געלעגן אויסגעצויגן, דעם קאָפּ אין די הענט און געקוקט אויף אַ באַבעלע, וואָס איז אַרומגעקראָכן אין גראָז.

ר׳ שמחה האָט זיך אַריבערגעקליבן צו דער כאַלופּע, ער האָט זיך דאָרטן אַוועקגעזעצט אויף אַ קלעצל און געשאָטן קערנער פֿאַר די טויבן. די לאַמעדוואָווניקעס ערגעץ טיף צווישן די ביימער האָבן געענדיקט דאַוונען מנחה, זיי האָבן זיך ווידער צעשאָטן איינציקווײַז, איטלעכער מיט זײַן ווינטערדיקער היטל און מיט זײַן סוד.

יעדערער האָט זיך אויסגעקליבן אַ בוים ערגעץ אין אַן עק, אַוועקגעזעצט זיך פֿאַר זיך אַליין, אונטער זײַנע צווײַגן, פֿאַרלייגט אַן אַרבל אין אַ אַרבל און געוואַרט. אויף וואָס וואַרט אַ לאַמעדוואָווניק?

אפֿשר אויף אים, אויף דעם, וואָס זיצט בײַ די טויערן פֿון רוים.

They were lying on the earth, chewing straws, wallowing and talking.

Where had they driven Benye?

"They drove him to the devil, Gimpel. They tortured him, damn their eyes!"

"A peasant saw him at night, riding a cow."

"Really?"

"Is that Cabbalah, too, Simkhe?"

Simkhe Plakhte didn't answer, he sat down, hugging his knees, and just gazed into the woods.

"Gimpel, you're a fool. Why don't you go back to town? We and those people in the trees, we've all got old blood!"

"So what?"

"So old blood stinks."

Gimpel propped himself up on his elbows and cocked his ears.

"If only you didn't talk so much, you monster. All those men among the trees bear the yoke in silence, like an old forest. But you talk too much, Gimpel, much too much."

"My mind has worn me out, Simkhe."

"Too much mind, you're right."

After a silence, Simkhe Plakhte began talking again.

"Now once I was a Hassidic rabbi, I had a large, pious following, I delved into the secrets of the Torah. But then I couldn't stand it anymore, I fled here, to this hut."

"Why couldn't you stand it?"

"There was no one I could really talk to, Gimpel. Too much intellect!"

And Simkhe turned red with anger, leaped up, and yelled at the Jews in the thickets:

"Hey! Get out of my forest! Out!"

And then he said to Gimpel:

"That's *my* forest. It's grown up around *me*. *My* forest. If you want to come to me, you have to pass through the thickets, walk between the trees, on tiny paths, and you'll find me at home in my hut. Gimpel!" He took hold of Gimpel's jaw. "Don't come to me in a storm. I, Simkhe Plakhte, would be struggling along with the forest, and every dead bird would be lying dead here, right here, in my heart."

"You must be important, Mr. Simkhe."

"Important?" cried Simkhe Plakhte. "Some day, they'll be coming to me in carriages!"

Gimpel broke in excitedly:

"Really? When?"

"When our friends in the woods are no longer in the world."

"Oh really? And who'll come?"

"Not snotnoses like you. There'll be others coming. Lusty men."

Meanwhile, a Lamed-vovnik came up behind them, a tiny little Jew, a famished creature. He asked for water.

"What do you need water for?"

The Lamed-vovnik in his meekness answered:

"To drink."

"So go, you little creep, to the right, you'll find a little spring, drink, and praise God, but don't come to me."

The little man walked off wordlessly into the darkness of the forest.

It was very late now. The dew was settling on the grass. Gimpel was stretched out, with his head in his hands, staring at a beetle crawling through the haulms.

Simkhe went over to the hut, he sat down on a log and sprinkled seeds for the pigeons. The Lamed-vovniks, somewhere deep among the trees, were finishing their evening prayers, they began scattering again one by one, each with his winter hat and his secret.

Each one chose a tree in some corner, sat down all by himself beneath the branches, slipped one sleeve into the other, and waited. What does a Lamed-vovnik wait for?

Perhaps for Him, the man sitting at the gates of Rome.

His footsteps are burnt out by fire in the high mountains.

He's taking His time, the man born in torment, but He has to come any day now, He *has to come*.

A dry darkness was burning in the woods. The leaves were softly veiling the trees. Here and there, glowworms were glowing. Gimpel was all rolled up in the grass, sound asleep.

Simkhe was sitting at the threshold of his hut, his burning blue eyes flashing into the forest.

A dull heaviness hung over the trees.

A cry rang out deep in the forest. A Lamed-vovnik was singing tearfully with an old, hoarse voice, lamenting, wailing from the forest darkness, and it was mirrored in his voice, the way he lay

דינע פּים לינן פֿון פֿיער אײַנגעברענטע אויף די הויכע בעט.
ער האָט זיך, דער געבוירענער פֿון פּײַן, אָבער יעדן טאָג מוז ער קעמפֿן, מוז ער קומען.

און וואַלד האָט געברענט אַ טרוקענע פֿינצטערניש, די בלינדע האָבן זיך אָנגעטשעפּעט די ביימער. עס האָבן וואו-ניט-וואו גלי-ווערים געלויכטן. ניכטפֿעלן איז געלעגן צעטיפּעקאַרשעטע אינם גראָז און געשלאָפֿן.

אין שוואַל פֿון דער כאַלופּע איז געזעסן ר' שמחה און מיט בלוי-אָנגעצונדענע אויגן געבליצט אין וואַלד אַרײַן.

אַ שווערע טיכעניש איז געדאַנגען אויף די ביימער.

ס'האָט זיך דערהערט טיף אין וואַלד אַ געשריי, אַ לאַמעד-וואָווניק האָט מיט אַ געוויין, מיט אַן אַלטער הייזעריקער שטימע געוויינט, ער האָט באַקלאָגט, געריסן זיך פֿון וואַלדס פֿינצטערניש, און ס'האָט זיך אָפּגעשפּילט אין קול, ווי דער לאַמעד-וואָווניק ליגט דאָרטן ערגעץ מיטן פּנים צו דער ערד און בוקט זיך פֿאַר דער אַלטער הייליקייט, וואָס איז חרוב געוואָרן:

מיר האָבן אויפֿגעהאַנגען אונזערע הערצער אויף דײַנע מויערן.
פֿון טרערן האָבן מיר דיך אויפֿגעבויט.
דײַנע שטיינער זײַנען די גופֿים אונזערע,
און אונזערע אויגן — דײַנע היילן.

ירושלים, ירושלים,
שטאָט פֿון כּוהנים, פֿון מלכים און נבֿיאים,
דו יאָמערסט ווי אַ שטורעם איבער אונז,
און רײַסט אַרויס די בלוט פֿון אויסגעברענטע הערצן.

מיר טראָגן אויף די פּלייצעס די ביינערדיקע דעם יאָך
פֿון דײַנע טורעמס און דײַנע בריקן,
און מיט די פֿוקסן פֿון דײַנע חורבֿות קלאָגן מיר:
ירושלים! ירושלים! ירושלים!

שמחה פּלאַכטע האָט מיט די בלוי אָנגעצונדענע אויגן שאַרף אַרײַנגעקוקט אין דער פֿינצטערניש אַרײַן, די שטימע האָט זיך געהעכט, עס האָט געשטיקט דאָרטן אין דער געדיכטעניש.

פּלוצלונג האָט ר' שמחה געטאָן אַ שפּרונג פֿון אָרט, ווי אַן אײַנגעביסענער. ער האָט אַ קער געטאָן די ברייטע אַקסלען, אויסגעשטרעקט די הענט און צונויפֿגעשטשעמעטע פֿויסטן, און אַרויסגעלאָזן אַ געשריי, ווי אויסגעגאָסן פֿון קופּער:
— קראָען! הער, קראָען!
און ער האָט זיך אַ ריס געטאָן אויף אַ בוים, ווי אַ קאַץ, ווייך און געלדיק, זיך אָנגעכאַפּט אָן די צווײַגן און אַריבערגעשפּרונגען פֿון בוים צו בוים, געשפּרונגען פֿון איין קרוין אויף דער אַנדערער...

אין דער שטילקייט האָט ער זיך געגלײַטשט איבער די הויכקייטן פֿון וואַלד, געשריגן אין דער גאַנצער נאַכט, געוועקט די פֿייגלען און געשטורעמט ווי פֿאַר דעם אָנהייב פֿון טאָג.

פּאַן וורובלעווסקי

פּאַן וורובלעווסקי האָט געהאַט אַ פּאַלאַץ בײַ דער שטאָט לעבערעווע.

פֿאַרנאַכט האָט מען אים געזען אויף די ווײַטע בלויע פֿעלדער, ווי ער גייט אַרום אַ הויכער און אַ מאָגערער, מיט דער ביקס אויף די פּלייצעס, און אַ לאַנגער הונט לויפֿט אים פֿאָראויס אויף אַ שטריקל. אײנער אַליין, אַ פֿינצטערער, האָט ער זיך אַזוי אַרומגעבלאָנקעט איבער זײַנע חרובֿע מאַיאָנטקעס.

ר' בעניעס מיל איז געווען זײַנע.

די וועלדער, זײַנע אַלטע וועלדער זײַנען געשטאַנען צום אויסהאַקן, און די דערפֿער זײַנע, חורבֿות, זײַנען געלעגן אין די טאָלן מיט די אַרויסגעשטאַרטשעטע קלעצער, ווי פֿייגלען פֿאַרשטיינערטע.

דער פּאַן וורובלעווסקי האָט בײַנאַכט געניששטערט מיט דעם הונט אַרום די יידישע שטעטלעך, געזוכט אין די געהעפֿטן, אַרײַנגעקוקט אין די פֿענצטער און זיך צוגעהערט.

ער האָט ליב געהאַט יידישע מיידלעך!

עס שטייט בײַ אים ווײַט אַ פּאַלאַץ פֿון מירמלשטיין, די בעטן ניט אָנגערירטע, די שווערע פֿאָרהאַנגען אַראָפּגעלאָזן איבער די פֿענצטער, און ער, דער עלנטער, גייט אַרום איבער די בלויע פֿעלדער, נישטערט און האָרכט זיך צו... עס שטייט ווײַט דער פּאַלאַץ, נאָר עס טרעפֿט אַמאָל, איינמאָל אין יאָר, צינדן זיך אָן די פֿענצטער זײַנע, עס רײַסן זיך אַרויס איבער אים די פֿײַערן פֿון בליצלאָמפּן, און דער פּאַלאַץ קלינגט אַרײַן אין דער נאַכט מיט אַ האָפֿערדיקייט. בײַ דעם פּאַן וורובלעווסקי איז אַ יום-טובֿ.

67

there, with his face to the earth, bowing to the old sacred city which had been destroyed:

Jerusalem, Jerusalem,
We hung our hearts on your walls,
We built you with our tears,
Your stones are our bodies
And our eyes—your caves.

Jerusalem, Jerusalem,
City of priests, of kings and prophets,
You lament over us like a storm,
And tear the blood from our burnt hearts.

We bear the yoke upon our bony shoulders
Of your towers and your bridges,
And with the foxes of your ruins we grieve:
Jerusalem, Jerusalem, Jerusalem!

With his burning blue eyes, Simkhe Plakhte peered sharply into the darkness. The voice choked, it was throttled in the thickets.

Suddenly Simkhe leaped up as though something had bitten him. He turned his broad shoulders, stretched out his arms, clenched his fists, and let out a scream that was cast in copper:

"Crows, hey crows!"

And he dashed up a tree, like a cat, soft, and with sharp nails, grabbed hold of the branches, and then leaped from tree to tree, from one treetop to the next . . . .

In the stillness, he glided over the heights of the forest, screaming through the night, waking the birds and storming, as before the start of day.

Lord Vrublevsky

Lord Vrublevsky had a palace near the town of Lebereve.

In the evening, people could see him walking around in the vast blue fields, a tall, thin man, with his rifle over his shoulder, and a long hound running ahead of him on a leash. Gloomy and lonesome, he would wander over his ruined estates.

Benye's mill was his property.

The woods, his ancient woods, were standing ready to be chopped down, and his villages, all ruins, lay in the valleys with protruding beams, like petrified birds.

Lord Vrublevsky, at night, would take his dog and poke around the Jewish villages, looking round in the farms, peering into windows, eavesdropping.

He fancied Jewish girls!

He had a marble palace, it was empty, the beds were untouched, the heavy curtains drawn across the windows, and he, the lonesome master, wandered through the blue fields, poking around, eavesdropping . . . . The palace stood empty. But at times, once a year, the windows would light up, the flames of large lamps would flash through it, and the palace would resound haughtily in the night. Lord Vrublevsky was celebrating.

And now, what was he after?

Walking through the darkness almost every night, looming firmly against the blue sky, the Gentile was seeking a salvation for his Gentile soul.

And once, in early winter, during his nightly wanderings, he came to the edge of the sky and met the angry guest, Ber Ben-Tsippe, walking out of the world.

Ber, the dark, angry vagabond. They faced one another, stone-still, like two gray wolves.

Vrublevsky's dog, about to pounce upon the vagabond, remained in midleap, with his front paws raised and his body stretching through the air.

And Jewish hatred clashed with Gentile hatred.

... איצט נישטערט ער גייענדיק, כמעט יעדע נאַכט, דאַרט אָנגעלענט אויף דעם בלויען הימל, זוכט ער, דער חסיד פֿון די אומות העולם, אַ היל פֿאַר זײַן גוייִשער נשמה.

און אַמאָל, תּחילת ווינטער, אין דעם בײַנאַכטיקן וואַל, האָט ער באַגעגנט בײַם ברעג פֿון די הימלען דעם בייזן אורח, ר' בער בן-ציפּע, שפּאַנענדיק איבער דער וועלט.

ר' בער בן ציפּע, דער ברוינער, בייזער וועלטגייער. די זײַנען געבליבן שטיין פֿאַרגליווערט איינער אַנטקעגן דעם אַנדערן, ווי צוויי גרויע וועלף.

דער הונט וורובלעווסקיס האָט זיך אַ הויב געטאָן אויף דעם גייער מיט די לאַפּעס פֿאָראויס, נאָר ער איז אַזוי געבליבן הענגען אויסגעצויגענער אין דער לופֿט.

און שנאה יידישע האָט זיך אָנגעשטויסן אויף גוייִשע שנאה.

שטעטלעך... שטעטלעך...

עס זײַנען געקומען רעגנדיקע טעג.. די שטעטלעך האָבן זיך גע־שאָקלט אויף אינעווייניק הויז אויף הויז. עס האָבן זיך געהוידעט די פאַרשלאָפּעטע געסלעך, די פאַרצײַטיקע דעכער איבער דעכער, איינע אויף די אַנדערע, צעטאַנצט מיט די געדיכטע רעגנס און געוויגט זיך אַהין און אַהער גרויע און אָפּגערעגנטע.

שוסטער האָבן געקלאַפּט מיט די האַמערלעך. עס האָט זיך געהייצט די באָד, קוימענקערערס זײַנען געשטאַנען אויף די דע־כער.

פון רייסן צו זשאַמוט, פון זשאַמוט צו ליטע האָבן זיך אי־בערגעקלאַפּט און איבערגעשריען שטעטלעך מיט שטעטלעך, ווי ריזי־קע זייגערס, צעוואָרפענע איבער די פּליינען...

די בעלי־עגלות אונטערוועגס האָבן אונטערגעשטופּט מיט די פּליי־צעס די וועגענער, אָנגעלאָדענע מיט משׂאות.

תהילים האָט מען געזאָגט אין אַלע הײַזער — אַ ים תהילים.

קירילע דער באָד־גוי האָט צוגעגרייט די בעזימער פאַר דער פרײַטאָגדיקער באָד. ער איז געזעסן פאַרמוטשעט אויף דער ערד, געקוקט אויף די גראָבע פינגער פון זײַנע פיס און ס׳האָט אים געפּײַניקט דער סוד פון דער באַשעפעניש.

ר׳ וועלוועלע דער וואַסערטרעגער, אַ לאַמעדוואָווניק, איז געגאַנגען מיט דעם אַקסלברעט אויף די פּלייצעס, געהאָרעוועט מיט דעם גוף זײַנעם צו דערקענען די וועלט. עס איז געגאַנגען ר׳ וועלוועלע אונטער דעם אַקסלברעט, האָט ער דערזען אויפן דאַך ר׳ מאָטען מיט דער פאַררויכערטער באָרד אין קוימען. ר׳ וועל־וועלע האָט אַראָפּגעלאָזן די פולע עמערס אויף דער ערד:

— מאָטע, הא, מאָטע?!

און ער הייבט אויף צום הימל די אײַנציקע לאַנגע קאָלטענס פון דער בערדל זײַנער:

— וועלוועלע, האָסטו, וועלוועלע?!

און די פּאָר האָרעפּאַשנע צדיקים ריידן זיך, הויך פונם דאַך צו דער ערד אַראָפּ, טרייסטן זיך אינמיטן דער אַרבעט, און קוקנ־דיק איינער אויפן צווייטן, טראַכטן זיי געדאַנקען וועגן גאָר עפּעס אַנדערש.

— מאָטע, הא, מאָטע?!

די הויכע, מאָגערע קירזשנער מעסטן אָן אויף די פּויערים משונהדיק גרויסע היטלען, גיטעלע די שמשטע שטייט בײַם פענצ־טער און וואַרפט עסנוואַרג פאַר די סאָראָקעס. עס שלאָגן די האַ־מערס אין די קוזניעס.

גרויסע שווײַגנדיקע שמידן אין לעדערנע פאַרטעכער שטייען פאַרחלומטע אין די קליינע קוזניעס, און ס׳דאַכט זיך, אַז זיי וועלן זיך באַלד דורכרײַסן אַהויך די נידעריקע דעכער.

זיבן שווײַגנדיקע שמידן אין זשאַמוט, לאַמעדוואָווניקעס.

נאָר אומגעריכט, אומגעריכט און פּאַמעלעך ווערט שטיל — טיק־טאַק, טיק־טאַק און אָפּגעשטעלט זיך.

ר׳ וועלוועלע בלײַבט שטיין מיט דער אויפגעהויבענער בערדל צום דאַך.

די סאָראָקע קאָן ניט אַראָפּפליען פון דעם חזיר.

עס גלײַכן זיך אויס די בעלי־עגלות אונטערוועגס, רײַבן זיך די אויגן און קוקן פאַרגאַפּט מיט אָפענע מײַלער אויף אַלע זײַטן. וואונדערלעך שטיל.

און אין שטעטל רײַט אַרײַן פון די פאַרנעפּלטע פעלדער ר׳ בעניע אויף דער בהמהלע זײַנער.

עס הענגט אַראָפּ אַ שטיקל בגד פון זײַן נאַקעטן גוף, די קויטיקע פיס שלעפּן זיך איבער דער ערד, ער האַלט זיך אָן מיט איין האַנט פאַר דעם חלק פון דער בהמהלע און די אַנדערע שלעפּט זיך נאָך אים — אַ שטיק ליים.

דער רעגן רינט אַראָפּ פון זײַן לײַב אין בלאָטיקע טראָפּנס.

העכט, ווען מען ציט אים אַרויס פון וואַסער.

דאָס בהמהלע מיט דעם אויסגעצויגענעם האַלדז, מיט דעם שטײַפן עקעלע צווישן די פיס שלעפּט אים, דעם האַלבן מת, שווער און פאַרמאַטערט — אַן אָפּקומעניש פאַר אַ בהמה, פאַר שווערע זינד, פאַר אַ בידנעם לעבן.

און ר׳ בעניע פּרעפּלט, כאָרכלט צו איר פון דעם טרוקענעם האַלדז אַרויס...

אַזוי האָט ר׳ בעניע דורכגערייטן די שטעטלעך מיט דער בשׂורה אויף די ליפּן.

ר׳ וועלוועלע הייבט אויף מיט אַ קרעכץ די עמער אויף די פּליי־צעס. די געסלעך הייבן זיך אָן צו שאָקלען אויף אינעווייניק הויז אויף הויז.

עס שלאָגן די האַמערס אין די קוזניעס.

קירילע זיצט, קוקט אויף די גראָבע פינגער פון זײַנע פיס, און מיטאַמאָל עפענען זיך בײַ אים ברייט די קעלבערנע אויגן, און ער דערזעט:

ערגעץ ווײַט אויף אַ מיטעל־וועג שטייט אַן אַלטער צלם דורכ־גענעצט פון רעגנס.

און אָט איז פון אים אַראָפּגעקראָכן ישו, גאָטס זון, האָט זיך אַרומגעקוקט אויף די האַרבסטיקע פעלדער, געזיפצט און אַוועקגעגאַנגען איבער דער וועלט.

Rainy days had come. The little Jewish towns were shaking, house against house. The muddy streets were rocking, the ancient roofs, one atop the other, were dancing with the thick rains, swaying back and forth, gray and soaked.

Shoemakers were banging their hammers. Bathhouses were heated up, chimneysweeps were standing on the roofs.

From White Russia to Zhamut, from Zhamut to Lithuania, the little towns banged and yelled to one another, like huge clocks scattered across the plains . . . .

Draymen traveling through the countryside heaved their shoulders against their wagons, which were heavily loaded down.

Psalms were recited in all homes—a sea of psalms.

Kyril, the Gentile who took care of the bath, was preparing the rubbing brooms for the pre-Sabbath cleansings on Friday. He sat, sickly, on the ground, staring at his big toes. He was tormented by the mystery of creation.

Velve the water-carrier, a Lamed-vovnik, was walking with his shoulder board on his back, drudging with his body to understand the world. He caught sight of Motte up on a roof, with his smoky beard in a chimney. Velve set his full pails on the ground.

"Motte, hey Motte!"

And he raised the long tangles of his beard up to the sky:

"Velve, is that you, Velve?"

And the two drudging saints conversed from roof to ground, comforting one another in the midst of their toil, looking at one another, but their thoughts were somewhere else.

"Motte, hey Motte!"

The tall, thin cap-makers were measuring the peasants for enormous caps, Gittel, the beadle's wife, was standing at the window, casting down food to the magpies. Hammers were clanging in smithies.

Big, silent blacksmiths in leather aprons were standing and dreaming, in the tiny smithies, they were so tall they looked as if they might surge through the roof at any moment.

Seven silent blacksmiths in Zhamut, Lamed-vovniks.

But unexpectedly, and gradually, there came a hush—tick-tock, tick-tock, and then nothing.

Velve stood there with his beard raised to the roof.

The magpie was unable to fly down from the pig.

The draymen on the roads stood up straight, rubbed their eyes, and gaped all around. A peculiar hush.

And from the foggy fields, into the little town, Benye came riding on his cow.

A shred of clothing was hanging from his naked body, his miry feet were dragging along the ground, one hand was holding on to the back of the cow, the other was clutching—a piece of clay.

The rain ran down his body in muddy drops.

And Benye's eyes? Like the eyes of a pike when it's hauled in from the water.

The cow with her craning neck, with her stiff tail between her legs, was carrying a man more dead than alive, heavy and worn out—an atonement for a cow, for grave sins, for a wretched life.

And Benye was babbling, rattling to her from his parched throat . . . .

Benye was riding through the little Jewish towns with the tiding on his lips.

Velve, moaning, heaved the pails up on his shoulders. The narrow streets began shaking inside, from house to house.

The hammers were clanging in the smithies.

Kyril sat there, staring at his big toes, and all at once his calflike eyes opened wide and he saw:

Somewhere on a main road, there was an ancient crucifix soaked by the rains.

And from it, Jesus came climbing down, God's son, he looked around at the autumn fields, sighed, and started off through the world.

On the Way

Leah traveled by train, by wagon, on foot, and everywhere she met shrunken Jews, who spoke to her compassionately. They were standing along the main roads, but Leah didn't need the signposts, she knew the way instinctively.

The fine autumn drizzles splashed through the ragged mists, and the clay squeaked underfoot.

Once, at a crossroads, she ran into a village tailor, huddled under an ancient crucifix.

The wooden cross was leaning over him, like a weeping willow branch, the kind used in the Sukkoth ceremony. A tin garland was attached to the wood, and inside it, nailed to the cross, hung Jesus.

The painted deity had faded in the rains, his loincloth was rotting, and it fluttered in the wind.

Leah stopped suddenly. Jesus and He, both had been thrown down from heaven. Who knows, perhaps He too would be hung up on crossroads for the sins of mankind?!

The wind blew apart the ends of the black shawl that stiffly enveloped her white face. Her widened eyes gaped at the worn-out deity, at the tin crown suspended over him.

redemption/death

אונטערוועגס

לאהלע איז געפאַלן מיט בענק, מיט פּנים, געגאַנגען צופוס און אומעטום האָט די באַגעגנט צעקאַרטשעטע ייִדן, וואָס האָבן גערעדט צו איר מיט באַרעמהאַרציקייט. די דינען געשטאַנען אויף די מוטער-וועגן, אָבער לאהלע האָט זיך ניט געניטיקט אין די וועגווייזער, די האָט געוואוסט אַליין דעם וועג פון אינעווייניק.

די הדבנע האַרבסטיקע רעגנס האָבן געשפּריצט פון צווישן די צעפליקטע נעפּלען און ס'האָט געקרעמשעט דער ליים פון אונטער די פיס.

אינמאָל איז אַ גרויסן שייד-וועג האָט די געטראָפן אַ האָרפּישן שניידערל, ויצנדיק צונויפגעטליעט אונטער אַן אַלטן צלם.

עס האָט זיך איבערגעבויגן דער הילצערנער צלם איבער אים, ווי אַ ווינעדיקע הושענא, אַ בלעכענער קראַנץ איז געווען אָנגעטשעפּעט צו די העלצער, און אינעווייניק איז צעשלאָגן מיט משוועקעס געהאַנגען ישו.

דער באַבאַרבענער נעטל איז געוואָרן אָפּגעבלאַקירט פון די רעגנס, ס'פּאַרטעכל אַרום זיינע היפטן האָט שוין צונעפּילט, און דער ווינט האָט עס אַרומגעשלעפּט און פּאַרטאַשערט.

לאהלע האָט זיך פּלוצים אָפּגעשטעלט. ישו און ער, ביידע האָט מען אַראָפּגעוואָרפן פון הימל; ווער ווייס, אפשר וועט ער איך איבערגעאַנגען ווערן אויף די שיידוועגן צוליב די זינד פון מענטשן??!

דער ווינט האָט פונאַנדערגעבלאָזן די בריטע פּנים שוואַרצן שאַל, וואָס האָט שטייף אַרומגענומען איר ווייסן פּנים. די האָט געקוקט מיט ברייט פונאַנדערגעפּנטע אויגן אויף דעם אָפּגעבאַרעטן נעטל, אויף דער בלעכענער קרוין, וואָס איז געהאַנגען איבער אים.

— אָט דאָס איז גאָט??!

לאהלע האָט אויפגעציטערט, מיט טרערן אין די אויגן האָט די אויף דעם געקוקט און איינגעזאַפּט דעם עלנט פון געקרייצטן ישו.

ענטפערט איר פאַרחלשט דער שניידערל:

— טאָכטער מיינע, דער צלם גייט איבער דער וועלט פון לאַנד צו לאַנד, ווי אַ שאָטן פון גאָט, דאָס איז די בשורה פון אים, וואָס מוז קומען, דורך תּליות און צלמים וועט ער גיין... דורך געשטאָרבענע וועלדער... צו אונז...

דער שניידערל האָט אָפּגעהאַקט אינמיטן, פאַרגאַנגען פון געוויין. ער האָט זיך שטייפער צונויפגעקאַרטשעט אונטערן צלם, אַ פאַרפרוירענער, אַ דורכגענעצטער; געטרייסלט זיך פון פאַרשטיקטן געוויין און געווישט די טרערן מיטן אַרבל:

— טאָכטער מיינע, שוין צוואַנציק יאָר ווי איך זיץ דאָרטיט אונטערן צלם און וואַרט. ער פוילט, בייגט זיך איין וואָס פון יאָר אַלץ נידעריקער... אָבער ער, ער קומט ניט.

דער שניידערל האָט צונויפגעדריקט די קני, פאַרטראָבן אינם שויס דעם קאָפּ זיינעם און אַנטשוויגן געוואָרן.

לאהלע האָט מיט אַ פאַרקלעמטן האַרץ, ניט ווילנדיק, זיך איינגעבויגן פאַר דעם צלם און גענומען עפּעס מורמלען, געבעטן שטיל, געשעפּטשעט אָן ווערטער, און דער ווינט האָט פאַטשקעט מיט דאָס טיכעלע אויף די היפטן פון ישו.

עס איז אָנגעקומען מיטן וועג דער פּאַן ווראָבלעווסקי. ער האָט אויסגעזען אין די גרינע יעגער-קליידער זיינע, ווי אַן איבערגעבליבענער פרילינגדיקער טוי אויף דעם האַרבסטיקן פעלד. די שוואַרצע אייגעלעך האָבן פעכיק געפינטלט, ער האָט זיך אָפּגעשטעלט אַנטקעגן לאהלען, געשטאַנען שטום, שטום, און אָנגעהויבן אויסטאָן איר מיט די אויגן.

לאהלע האָט זיך פון שרעק גענומען אָפּרוקן אויף הינטערווייַלעכטס. איר האָט זיך געדוכט, אַז דער פּאַן איז פּלוצלונג אַראָפּגעשפּרונגען צו איר פון דעם צלם אַראָפּ.

דער שניידערל איז געזעסן צונויפגעטליעט, זיך ניט אַ קער געטאָן, ווייזט אויס, ער האָט גאָרניט באַמערקט דעם אָנגעקומענעם פּריץ.

לאהלע איז אַ בלאַסע אַרויסגעלאָפן איבער פעלד, געוואָלט שרייען און ניט געקאָנט, און הינטער זיך האָט זי געפילט דעם פּאַן, וואָס גייט איר נאָך, דערנענטערט זיך...

אויפן וועג האָט זיך באַוויזן דער עלטערער אורח, מיט גרויסע טריט, געלאַסן איז ער צוגעגאַנגען צו לאהלען, ער האָט איר אָגענומען פאַר דער האַנט און אָפּגעפירט רויק אויף אַ צווייטן וועג.

"Is that God?"

Leah trembled, with tears in her eyes she stared at him and absorbed the solitude of the crucified Jesus.

The tailor, half-dazed replied:

"Daughter, the cross goes throughout the world, from land to land, like a shadow of God, it is the gospel of Him who has to come, He will pass through gallows and crosses . . . through dead forests . . . to us . . . .

The tailor broke off, dissolving in tears. He huddled more into himself under the cross, frozen and soaked through; shuddered with muffled sobs and wiped the tears on his sleeve.

"My daughter, I have been sitting right here under this cross for twenty years now, waiting. It keeps rotting and bending more and more from year to year . . . . But He . . . He doesn't come."

The tailor drew up his knees, buried his head in his lap, and fell silent.

Leah, willy-nilly, and with a heavy heart, bent down before the cross and murmured something, praying quietly, whispering wordlessly, and the wind toyed with Jesus' loincloth.

A man came walking down the road, Vrublevsky. In his green hunting outfit, he looked like spring dew on the autumn field. His black eyes sparkled like pitch, he stopped before Leah, stood there mute, and began undressing her with his eyes.

Leah, terrified, began to back away. She thought the man had suddenly leaped down to her from the cross.

The tailor was huddled up, he didn't turn around, he seemed unaware of the aristocrat's arrival.

Leah, blanching, ran out into the field, she tried to scream but couldn't, and she felt the aristocrat behind her, following her, coming closer . . . .

The eldest guest appeared on the road. Calm, and with great strides, he went over to Leah, took her hand, and gently led her to another road.

שמחה פלאַכטע זאָגט, אַז גימפּעלע איז גערעכט..

יאָ, באמת, וואָס גייט עס שמחה פלאַכטען אָן? — ווי, די חסידים, בענקען נאָך דעם רבין, ציִען זיך צו אים, ווי קעלבער צו דער מאַמעס אײַטער.

עס זיצן אין קלויז בײַם שולחן צוויי אַלטע לעבעדיטשער, שמועסן פון אים, וואָס האָט זיי פאַרלאָזן און איז אַוועק אין אַ וואַלד.

אָבער וואָס גייט עס שמחה פלאַכטען אָן??

דאָ ליגט ער אויפן קוזין פונם בוים אויף דער אײַנגעבעטן פעלן, ווי אַ בושטאַן אין נעסט, און די קלײנע וואָלקנס פון זײַן ליולקע שטײַגן צום הימל.

די געגנט די צעשפּראָצטע לעשט זיך, אײַם העט ווײַט אין אַ נעפּלדיקער בלויקייט.

די טײַכלעך פּליעסקען זיך, גייען צווישן די פעלדער באַרג־אַרויף און באַרג־אַראָפּ, נאָר אָט אַזוי גייען דאָך די מענטשן צו גאָט איבער דעם באַרגיקן וועג באַרג־אַרויף און באַרג־אַראָפּ, צו גאָט.

דו, אוי דו, וואָס דו ביסט באַוועלטיקט פון דער וועלט אַזוי, אַז גאָט שרײַט פון דיר, דו, וואָס דער שרעק פון די פעלדער חישט אין דײַנע ביינער, קלינגט אין דײַן קול, וואָס גייט עס דיך באמתן אָן?

איז ניט מענטש אַן אַוועקגעגאַנגענער וואַלד, אַן איבערגעקערטער שטומער שטיין איף דער אַנדערער זײַט? גייט ניט מענטש אַריבער, ווי אַ כוואַליע איבער גאָט, ווי דער וואַסער איבער די ברעגן?

גימפּעלע, אָ, גימפּעלע, מען דאַרף לעסטערן גאָט, ווײַל דער ים איז שענער פאַר גאָט!

יאָ, חסידות איז אַ העלדישער מאַנטל, אָבער איך, שמחה פלאַכטע, גיי אַרום נאַקעט!

קיינער האָט מיר ניט געעפנט און איך בין אַרײַן, אַלײן אַרײַן און ניט געפונען נשמה, נאָר צעפּאַרעטן פעלד, לאַכנדיקע ערד אין דעם קערפּער מײַנעם...

און בעת אָט איך, די גלעמבע וועלט, האָב אין דער כאַלופּע אַ לעבל ברויט און אַ פעלץ אַ שעפּסענעם, וואָס גייט עס מיך באמת אָן? כאַ, כאַ, כאַ!

און ער קלעטערט אַראָפּ, האָפערדיק און זינגענדיק, פונם בוים, קומט אַרײַן אין דער כאַלופּע ווײַנער טאַנצנדיק, און עפנט פונאַנדער דאָס פענצטערל:

— יום־טוב! יום־טוב!

וואַרפט ער אַראָפּ די לאַפּטשעס פון די פיס און טוט אַ שפּרונג באָרוועס, ווי אַ בעקל, אָנגעשיכורט פון דעם זומער.

זעט, אַז דער גוף איז אַ מוטערדיקע ערד! און צי רעדן אָטעמט ניט די ערד? צי לעבט ניט, צי טראַכט ניט די צעפּאַרעטע ערד?

קיינער האָט מיר ניט געעפנט, און איך בין אַרײַן.
רויע צווײַגן צערייצטע,
אָנגעטרונקענער מאָך,
ריחות געהערטע, ווי ווײַטע פידלען,
בלוט,
פאַרשלאָפענע שטיינער.

דאָס איז אַ שטאַרקער ליכטיקער געוויין פון מיר, פון שמחה פלאַכטע, דורך נעצן, וועגן, וואָרצלען, אָדערן, וואָס זויגט אַרויס די ריחות, באַטײַבט, צעדריקט דעם מאַרך און פאַרגייט, פאַרגייט ווי ליכט אין אַלעמען.

גימפּעלע, אָ, גימפּעלע, מען דאַרף לעסטערן גאָט, ווײַל אַ פויגל איז שענער פאַר גאָט!

און עס קומט פאַרבײַ אַ פויערטע, אײַנגעבויגן, מיט אַ בינטל שפּענער איבער אַקסל. זעט זי ניט ר׳ שמחהן, דגם זי שפּירט אין דער נאָענט אַ מאַנסביל, און ער, שמחה, ברוזלעט, האָט פעדיק, שײַנט מיט די האָרע אויגן זײַנע און קוויקט זיך מיט דער זעעניש.

דער אָפענער האַלז, דער פאַרברוינטער, איז פרישער פון די שפּענער, און איר פרײלעכדיקע באָרוועסע גאַנג אין הויכן גראָז מיט אַ שלאַק צום פענצטערל צו...

ר׳ שמחה לאַכט, לאַכט הונעדיק און ער שרײַט פון דער כאַלופּע זײַנער:

— הע, מאַרילאַ, צי טי נע באַטשילאַ, צי טי נע ווידעלאַ באָדאַ?

און עס ענטפערט אים די שטאַרקע פויערטע די בליענדיקע:

— ציעט מניע נע באַטשיש, שמחה, ציעמו מניע נע ווידיעט באָדאָ!

כאַפּט ער אַ שפּרונג: צו איר דורך דעם פענצטערל, כאַפּט אָדם די פויערטע און טאַנצט מיט איר, און הייבט זיך אַרום איר.

די פויערטע, די לאַכעדיקע, ראַנגלט זיך, קיצלט אים, ר׳ שמחהן, דעם ממזרטע, און אָט אַזוי, כאַ,כאַ,כאַ, קײַקלט מען זיך אַרונטער אין דעם גראָז, צעזידערט פון דער פײַכטער ערד, ווי די בײַמער און וועלדער, און די הייסע פּנימער טרינקען אויס דעם קאַלטן טוי פון די גרעזעלעך...

Simkhe Plakhte Says That Gimpel Is Right

Indeed, why should Simkhe Plakhte care?—The Hassids yearn for their spiritual leader the rebbe, and come to him like calves to their mother's nipples.

There were two old Hassids sitting at the reader's desk in the synagogue, talking about the rebbe's deserting them and going off to the woods.

But why should Simkhe Plakhte care?

He was lying on his fur in a treetop like a stork in its nest, and the wreaths of smoke from his pipe were curling up to the sky.

The lush countryside faded far away into a foggy blueness.

The streams gurgled along, through the fields, up and down the hills, the way people go to God over mountainous roads, uphill and downhill, to God.

You, oh you, who are so overcome by the world that God yells out of you, you, the terror of the fields echoes in your bones, it echoes in your voice, why should you really care, after all?

Isn't Man a vanished forest, an upheaved stone? Doesn't Man wash by, like a wave over God, like water over the shores?

Gimpel, oh Gimpel. We have to curse God, because the sea is more beautiful than God!

Yes, Hassidism is a heroic cloak, but I, Simkhe Plakhte, go about naked!

No one opened up for me, and I stepped in all alone and did not find soul, only a steamy field and laughing earth in my body . . . .

And as long as I, this clod of world, have a loaf of bread in my shack and a sheepskin, why should I care?

And singing proudly, he climbed down from the tree, danced off into his shack and flung open the window.

"Holiday! Holiday!"

He kicked off his bast shoes and sprang like a goat, intoxicated with the summer.

Look! The body is a motherly earth! Does the earth breathe? Doesn't the misty earth live, doesn't she think?

> No one opened up for me, and I stepped in.
> Raw, irritated branches,
> Soaked moss,
> fragrances, like faraway violins,
> blood,
> sleepy stones.

That is a strong, radiant weeping from me, Simkhe Plakhte, through dampnesses, wails, roots, veins, sucking out the fragrances,

גימפעלע, אָ, גימפעלע, דער באַרג האָט נאָר קיין השגה ניט!

יאָ, ר' שמחה איז געווען אַ צדיק ביי די חסידים, ער איז די צדקות פון דער וועלט, און אפשר, ווער ווייס איז ער געווען דער משיח בן דוד?

זינד האָט ער ניט באַגאַנגען,
שנאה ווייס ער ניט,
אהבה ווייס ער ניט,
גערעכטיקייט וויל ער ניט, דאַרף ער ניט
קריג — ניט,
שלום — ניט.

מחמת די ערד ברויזט אין זיין בלוט, און זיינע גלידער זיינען צעטיילט געוואָרן פון גאָט צווישן די ביימער אין וואַלד, וואַסערן, די בהמות אויף דער פּאַשע, צווישן די פעלדער און פליינען.

גימפעלע, אָ, אפשר ביסטו גערעכט, די וועלט איז דאָ, נאָר דער מענטש איז נישטאָ!

און מיט שווערע טריט קומט ער, ר' שמחה פּלאַכטע, אַריין אין דער געדיכטעניש און בלייבט שטיין ביי אַ טונקעלער לאָנקע אין וואַלד.

די ערד טוט זיך טויב אַ טרייסל אונטער אים, עס אַרבעט זיך וואָס טויבערהייט אויף דער אָפּגעשלאָסענער טונקעלער לאָנקע, אַ געצאַפּל פון גלעמבעס ערד, פון קאָרטשעס, אַ באַהעפטעניש אַ שטילע פון אברים ניט אויסגעקנאָטענע.

און אָט, אַ שווערע פּלאַכטע, טוט זיך אַ ריר טושמדיק און עס קריכט, קריכט פון דער ערד אַ גרויזאַם־גרויער ערדענער קאָפּ, ס׳קריכט דער ערדענער מענטש.

די גרויע ווייעס — קראָפּעווע, די אויגן — וואַסערן, דער נאָז — ערדענער, קאָלטנס — צווייגיקע, ציינער — שטיינערנע און די צונג פון ליים, אַרויסגעשטעקט.

ניט ער טרויערט, ניט ער שמייכלט.

און אָט פּאַמעלע קריכט אַרויס דער קאָפּ, אַרויפגעזעצט אָן אַ האַלז אויף די באַוואַלדיקטע פּלייצעס, די ברוסט זיינע אַ מאַמעדיקע, און די הענט, צעטויגעדרייטע מיט די ביימער אין וואַלד, פאַרפּלאָנטערטע מיט די וואָרצלען און קרייטעכער, שפּרייט עס אויס צו ר' שמחהן.

און ביז די קני פון דער ערד אַרויס, אָבער צונויפגעקנאָטן נאָך מיט דעם מוטערדיקן פעלד, פּאָנפּעט עס מיט דער ליימענער צונג צו ר' שמחהן אויף דער שפּראַך דער אייביקער, און ער, וואָס פאַרשטייט דעם בליענדיקן קול, פאַלט אַריין צו אים אין דעם צעהויקערטן שויס אַריין, און טוליעט זיך צו די ברוסטן זיינע, צעפּעדערט און איפּגערודערט, ווי אַ פויגל אין שטורעם...

און פּלוצים דערשפּירט ר' שמחה עמעצן אַ ליכטיקן איבער זיך, ער עפנט קוים פון שיכרות די אויגן, עס שטייט לעבן אים דער תשבי, וואָס זעט אויס, ווי דער עלטערער אורח. ניט ער טרויערט, דער ישיש, ניט ער שמייכלט. קוים וואָס ער רירט אָן ר' שמחהן פאַר דער פּלייצע:

— שמחה בן סטעביע, וואָס איז דער מער?

און ר' שמחה וויינט זיך מיטאַמאָל פונאַנדער, ער פאַלט צו צו דעם שויס דעם ערדענעם:

— גאָטעניו, איך וויל לעבן, פאַרוואָס האָסטו מיך באַשאַפן אַ מענטש? איך וויל לעבן, לעבן...

די גרויסע אסיפה

די לאַמעדוואָווניקעס האָבן זיך צוזאַמענגעקליבן אינמיטן נאַכט ביי ר' בעניען. ר' שמחה איז אויך געקומען. ס׳האָט געברענט ביים אויוון אַ מאָגער קינעלע.

די ייִדן האָבן זיך אַריינגעשלעפּט אין שטוב, די וואַסערטרעגער מיט די אָקסלברעטער אויף די פּלייצעס, די קוימענקערער מיט די בעזעמער, די בעל־עגלות מיט די בייטשן אין די הענט.

גימפּעלע, וואָס איז געווען אַן אפּיקורס, האָט ניט געטאָרט צוגעלאָזן ווערן, ער האָט אָבער אָנגעהויבן שרייען, גימפּעלע, און די ל״ו האָבן זיך ניט געקאָנט העלפן.

דער עלטערער אורח האָט די טאָרבע זיינע אָפּגעלייגט ביים טיש אייבנאָן, דערביי האָט ער זיך שווער אַוועקגעזעצט, דעם קאָפּ איינגעלענט אין די הענט.

די ייִדן האָבן זיך צעזעצט אויף די באַנק, אויף די בעטן, אַנדערע זיינען אַרויפגעקראָכן אויפן אויוון.

אויף איין באַנק אין אַ ווינקל שטוב האָבן זיך אויסגעזעצט די זיבן שווייגער, גרויסע, געהונטע, ברוינע ייִדן און ברייטע פּעלצן — די זיבן פון ושאַמעס.

אויבן שוועל האָט זיך אויסגעלייגט קירילע בן פּעדאָס, דער באַד־גוי (אברהם בן יצחק), וואָס איז אויך געווען אַ לאַמעדוואָווניק.

און אין דער תשבניש האָבן זיך נאָר אַרויסגעוויזן די קאַלטענעוואַטע בערד, די צעריסענע קני און אויגן אָנגעגאָסענע מיט אַ טונקעלן פייער.

benumbing, crushing marrow, and passing, passing, like light in all things.

Gimpel, oh Gimpel, we have to curse God, because a bird is more beautiful than God!

And then a peasant girl trudged past with a bundle of wood on her back. She didn't see Simkhe although she sensed a man nearby, and he beamed proudly, with his rosy eyes shining, delighted at what he saw.

The tawny breasts were fresher than the forest, her bare feet, with their springtime gait in the high grass, hurried to the window.

Simkhe laughed, a laugh like thunder, and he yelled out:

"Hey, Marilia! Haven't you seen, haven't you looked at God?"

And the strapping, radiant peasant girl answered: "What haven't I seen, what haven't I looked at!"

He leaped through the window, took her in his arms, danced with her, and spun her around.

The peasant girl laughed, struggled, tickled him saucily, and they tumbled down into the grass, heady with the wet earth like trees in springtime, and their hot faces drank up the cold dew of the grass haulms....

Gimpel, oh Gimpel, the mountain has no power of conception!

Yes, Simkhe had been a saint among the Hassids, he was the piety of the world, and perhaps, who can say, he might have been the Messiah of the House of David.

He committed no *sins*,
He knew no *hatred*,
He knew no *love*,
He never desired or needed justice,
No war,
No peace.

While the earth was raging in his blood, and his limbs were scattered by God among the trees in the forest, the waters, the cattle at pasture, the fields and the plains.

Gimpel, perhaps you're right, the world exists and man does not exist!

And he came with heavy strides, Simkhe Plakhte, into the thicket, and stopped by a dark meadow in the forest.

The earth shook dull beneath him, something was working dully on the dark, isolated meadow, a writhing of clods of earth, tree stumps, a silent joining of unmolded limbs.

And now, a heavy piece of coarse cloth stirred, and then crept grossly, crept from the earth, a cruel, gray, earthen head was creeping, the earthen man.

The gray eyelashes—nettles; the eyes—waters; the nose—earth; tangled hair—like branches; teeth—stony; and the lolling tongue—clay.

Not grieving, not smiling.

And now, slowly, the head was creeping forth, stuck without a neck on the wooded shoulders, his chest matronly, and his arms, twisted into the trees of the forest, intertwined with the roots and herbs, it spread out to Simkhe.

And then out from the earth all the way to the knees, but still interkneaded with the motherly field, and the clay tongue snuffled something to Simkhe in the eternal language, and he, understanding the blossoming voice, fell into the crooked lap and nestled in the bosom, disheveled and stirred up, like a bird in a storm....

And suddenly Simkhe felt a radiant presence overhead, he was so intoxicated he could barely open his eyes: The Prophet of Tashbe was standing next to him, looking like the eldest guest. The venerable old man was not grieving, not smiling. He barely grazed Simkhe's shoulder:

"Simkhe, son of Stetye, what is the matter?"

And Simkhe burst into tears and tumbled upon the earth's lap:

"Oh, God! I want to live, why did you make me a human being? I want to live, live...."

The Great Assembly

In the middle of the night, the Lamed-vovniks gathered at Benye's home. Simkhe came too. A scant fire stick was burning by the oven.

The Lamed-vovniks trudged into the room, the water-carriers with their yokes on their shoulders, the chimneysweeps with their brooms, the draymen holding their whips.

Gimpel, a heretic, was not permitted to attend. But he began hollering, and so the Lamed-vovniks had to give in.

ר׳ שמחה איז געזעסן ערגעץ פֿאַרשטעקט מיט דער ליולקע אין מויל.

די בלייערנע לופֿט איז היים געלעגן אויף די קעפּ, דאָס גע־שמעקט מיט שווייס פֿון די פּעלצן און פֿון די לײַבער, און טיף אין די פֿאַרוואַקסענע הערצער האָט גענאָגט אַן אומעט.

דער עלטסטער אורח, וואָלף בן פֿייגל, האָט אַ פֿרעג גע־טאָן שטילערהייט פֿון שטאַט וועגן:

— וואו איז דער באַלעבאָס?

דאָ האָט זיך גימפּעלע אַרויסגעכאַפּט, ער האָט געוואַרט דער־אויף:

— ניטאָ דער באַלעבאָס, דער באַלעבאָס פֿאָרט אַרום, רײַטנ־דיק אויף אַ בהמה.

קיינער האָט אים ניט געענטפֿערט.

ר׳ וואָלף האָט אױפֿגעהויבן דעם קאָפּ, באַקוקט די ייִדן, ווי זיי זײַנען געזעסן ענג צוזאַמענגעדריקט איבער דער שטוב. די שווײַ־גער האָבן געשוויגן, וואָס אויפֿן אויוון, האָבן אַרויסגערוקט די קעפּ. ער האָט זיך אויסגעהוסט, משמעות, געגרייט זיך עפּעס צו זאָגן:

— מורי ורבותי!

נאָר ס׳איז געוואָרן מיטאַמאָל גרייליך שלעכט די לופֿט, די ייִדן האָבן זיך גענומען אַרומקוקן, ר׳ וואָלף האָט צוגעדריקט די נאָז פֿון ניטגוטקייט, האָט אָנגעהויבן זוכן אַרום זיך; אַ פּיצל לאַמעד־וואָווניק, אויף וועמען עס איז געפֿאַלן דער חשד, האָט זיך פֿאַרענטפֿערט:

— איך שווער בײַ מײַן ייִדישקייט, איך ניט!

דאָס איז געווען דער אייגענער, וואָס דאָס אַמאָל אין וואַלד געבעטן בײַ ר׳ שמחהן וואַסער צום טרינקען.

ר׳ וואָלף האָט אָנגעהויבן, אַריבערעדנדיק די ווערטער זייער שטיל, קוים צו הערן, און די ייִדן האָבן אויסגעצויגן די העלזער, געשטוינט און אַרײַנגעקוקט ר׳ וואָלפֿן אין מויל אַרײַן.

— אָ, דער טרויער, וואָס ציט צו אים, מיט דעם לאַנגן בלייכן געזיכט פֿון אייביקייט ביז אייביקייט!

אין די צען ספֿירות בלאָנדזשעט ער אַרום,

זוכט דעם גוף זיך צו באַהעפֿטן,

אָבער,

אָבער דער גוף איז נאָר ליים, ניט אויסגעקנאָטן אין אבֿרים,

אָן הענט און פֿיס.

און דאָס לאַנגע בלייכע געזיכט בלאָנדזשעט פֿון אייביקייט ביז אייביקייט.

ר׳ וואָלף האָט שווער אָפּגעטעטעמט, דעם קאָפּ אַרײַנגעטראָגן אין די האָריקע הענט, און מיט אַ קול, וואָס האָט געציטערט, האָט ער טיף, ווי צו זיך, גערעדט:

— וועמען פֿעלט דער צלם אלקים?

— די ימען האָבן די געשטאַלט פֿון דער אייביקייט.

— די ערד און די הימלען האָבן די געשטאַלט פֿון דער אייביקייט.

— די שטערן גייען פֿון דער אייביקייט אין דער אייביקייט.

— נאָר דער מענטש האָט ניט דעם צלם אלוקים!

און ר׳ וואָלף האָט זיך געשאָקלט, גענומען וויינען און ריידן מיט טרערן:

— דער מענטש אויף דער ערד זוכט זײַן געזיכט!

— ער האָט געמיינט, אָדם איז זײַן געזיכט, אָבער אָדם האָט ניט געוואוסט די פּײַן פֿון געבוירן ווערן.

— ער האָט געמיינט, משה איז זײַן געזיכט, אָבער משה האָט ניט געוואוסט די פּײַן פֿון געטייט ווערן.

— ער האָט געמיינט, ישו איז זײַן געזיכט, ישו פֿון נצרת...

פֿון די צוויי־און־זיבעציק אויסגעגלאָצטע אויגן האָט גערונען טרערן, מען איז געזעסן מיט פֿאַרכאַפּטע אָטעמס, מיט אָפֿענע מײַ־לער, אַריבערגעצויגענע צו אים. ר׳ וואָלף האָט אָפּגעזיפֿצט און שטיל, שטילערהייט געזאָגט:

— און דאָ איז ער, דער מענטש, געשטרויכלט געוואָרן.

קירילע בן פֿעדאָט איז געזעסן אויפֿן שוועל מיט אַן אַראָפּ־געלאָזענעם קאָפּ, געריבן מיט די פֿויסטן די טרערן. ס׳האָט אים פֿאַרקלעמט אין האַרצן. איינער, אַ בעל־עגלה, האָט אים געשטורכעט אין זײַט, ער זאָל אויפֿהערן, מען הערט קיין וואָרט ניט. קירילע האָט געקושט די האַנט, וואָס האָט אים געשטורכעט, אויסגע־שטרעקט די הענט צום בעל־עגלה אין געבעטן זיך.

ר׳ וואָלף האָט זיך מיטאַמאָל צערעדט הויך, מיט כעס, גע־נומען קלאַפּן אין טיש און צעשאָקלט זיך:

— צלמים שטייען אויף אַלע וועגן, און אויף זיי הענגט ישו!

— וויי צו אונז, מענטשן האָבן געזינדיקט, זײַנען זיי אַוועק צו אים, ער זאָל פֿאַר זיי געפּײַניקט ווערן.

— און ער, דער תם, האָט גענומען די תליה און איז געגאַנגען אויף דער גלגלתא.

— מענטשן זאָגן: מיר האָבן געזינדיקט, מוז איצטער קומען עמעצער, וואָס זאָל געפּײַניקט ווערן

Wolf's 1st speech

The eldest guest put his bag on the table, and then sat down gravely and rested his head in his hands.

The Lamed-vovniks sat down on the benches and the beds, others climbed up on the oven.

The seven silent men sat down on one bench in a corner, big, strong, tan Jews in large fur coats—the seven from Zhamut.

Kyril, the Gentile in charge of the bathhouse (Abraham son of Isaac), stretched out at the threshold. He too was a Lamed-vovnik.

converted?

And all that was visible in the darkness were the tangled beards, the ragged knees, and eyes filled with a turbid fire.

Simkhe was sitting somewhere, hidden, with his pipe in his mouth.

The hot leaden air weighed down on the heads, it smelled of the sweat on furs and bodies, and a sorrow was gnawing deep inside the hairy chests.

The eldest guest, Wolf the son of Bird, quietly asked for politeness' sake:

"Where is the host?"

Gimpel, who had been waiting for this, blurted out:

"The host is away, he's ridden off on a cow."

No one replied.

Wolf raised his head and looked at the others. They were sitting crowded together, around the room. The silent ones were silent, the oven-sitters stuck out their heads. Wolf cleared his throat, apparently about to speak:

"Masters and friends!"

scatalogical

But the air suddenly turned foul, the Jews looked every which way, Wolf held his nose and peered around. A tiny Lamed-vovnik, upon whom suspicion fell, defended himself:

"I swear, as sure as I'm a Jew, it wasn't me!"

It was the same one who had asked Simkhe for a drink of water in the forest.

Wolf began speaking. His voice was barely audible, and the Jews craned their necks, amazed, hanging on his every word.

"Oh, the sadness that comes to Him, with the long pale face from eternity to eternity!

"He wanders about in the ten sefirot,
"Seeks to join the body,
"But,
"But the body is mere clay, the members unmolded,
"No arms or legs.
"And the long pale face wanders from eternity to eternity."

Wolf was breathing heavily, he buried his face in his hairy hands, and in a trembling voice, he spoke deeply, as though to himself:

"Who lacks the Divine Image?

"The seas have the shape of eternity.

"The earth and the heavens have the shape of eternity.

"The stars drift from eternity to eternity.

"Only Man does not have the Divine Image."

And Wolf rocked and began weeping and spoke:

"Man on earth is seeking his face!

1) "He thought that Adam was his image, but Adam did not know the torment of being born.

2) "He thought that Moses was his image, but Moses did not know the torment of being killed.

3) "He thought that Jesus was his image, Jesus of Nazareth . . . ."

Tears were pouring from the seventy-two gaping eyes, the listeners sat with bated breath, with open mouths, drawn irresistibly to him. Wolf sighed and then spoke faintly:

"And here, Man stumbled."

Kyril, the son of Fedot, was sitting at the threshold with his head drooping, his fists rubbing away the tears. His heart was heavy. Someone, a drayman, jabbed him to make him stop, they couldn't hear. Kyril kissed the hand that had jabbed him, and stretched out his arms beseechingly.

All at once, Wolf began talking in a loud angry voice, pounding the table, rocking to and fro:

"Crosses stand on all roads, and on them hangs Jesus!

"Woe to us, men have sinned, they have gone to him so that he would be tormented in their stead.

"And he, the fool, he took the gallows and went up to Golgotha.

"Men say: We have sinned, now someone must come to be tormented.

"Crosses stand on all roads, and on them hangs the Messiah, and the Messiah is nailed to them.

"And so they call him *Messiah*.

anti-christian

"Woe, the world has become clean, and the world has been purified, because he, the Messiah, hangs on all roads."

— צלמים שטייען אויף אַלע וועגן, און אויף די הענט משיח, און אויף די איז צוגעשלאָגן מיט טשוועקעס משיח

— און די הפן אים דערפאַר משיח.

— חי, איז די וועלט ריין געוואָרן, איז די וועלט געליימערט געוואָרן, ווייל ער, משיח, הענגט אויף אַלע וועגן.

דאָ איז גימפּעלע אויפגעשפּרונגען, האָט זיך אַ הויב געטאָן, ווי אַ פּעדערל, מיט די הענט אָנגעשפּאַרט אין טיש, און געטאָן אַ געשריי מיט אַלע כּוחות:

— איך פּראָטעסטיר!

עס האָבן זיך אויפגעהויבן די לאַמעדוואָווניקעס דערשראָקענע פון זייערע ערטער, קיינער האָט ניט געוואוסט, וואָס איינטלעך טוט זיך דאָ. אַראָפּקריכנדיק פון אויוון, האָט איינער אַראָפּגעוואָרפן דאָס קינעלע. און דער פינצטער איז מען אַרומגעקראָכן איינע אויף די אַנדערע. עס איז געוואָרן אַ בהלה און גימפּעלעס קוויטשענדיק קולכל האָט איבערגעדעקט אַלעמען:

— דאָס איז ניט וויסנשאַפטלעך! פאַנאַטיזם!

די לאַמעדוואָווניקעס האָבן זיך שטאַרק געבייזערט, בער בן ציפּע האָט אין דער פינצטער דערטאַפּט אים, דעם חכמה־מאַן, און ס'האָבן נעבעך אַ קנאַק געטאָן גימפּעלעס ביינדעלעך, אין דער פינסטער:

— דו שנעק, דו וואָלסט מיר פאַרמאַכן דעם מויל, מחמת איך וועל דיך צעמוטשן!

און די זיבן וואַמוטער שווייגער האָבן זיך אַ רוק געטאָן צו אים, ווי שווערע שטיינער טוען זיך אַ רוק אַראָפּ אין אַ געוויטער. זיי האָבן געבראָכט אין זיך געשטופּט צו אים. ס'האָט עמעצער אָנגעצונדן דאָס קינעלע.

ר' שמחה איז געזעסן, ווי פריער, אין אַ ווינקעלע, געכאַפּט אַ בליק אויף די וואַמוטער, און אַז ער האָט דערזען, אַז גימפּעלען האַלט שוין ניט גוט, האָט ער זיך פּאַמעליע אויפגעהויבן. עס איז אים געשטאַנען אין וועג דער קליינער לאַמעדוואָווניק, האָט ער אים אָנגענומען פאַר דאָס דאַרע העלזל, אַז דאָס בריאהלע האָט זיך צוזאַמענגעדרייט, שווייגנדיקערהייט איז ער צוגעגאַנגען צו גימפּעלען, אים אָנגענומען פאַר אַ הענטל און אָפּגעפירט צו זיך אין ווינקעלע.

די שווייגער האָבן געקוקט אויף אים מיט בייזע אויגן. בער בן ציפּע האָט געבורטשעט אין באָרד אַריין, אָבער פאַר ר' שמחהן האָט מען געהאַט אָפּשיי — פאַרוואָס, ווייס מען ניט.

די לאַמעדוואָווניקעס האָבן זיך גענומען איינזעצן צוריק אויף די ערטער, ר' וואָלף האָט זיך ניט אַ קער געטאָן, געהאַלטן די גאַנצע צייט דעם קאָפּ פאַרבויגן, אָנגעשפּאַרט אויף די עלנבויגנס, ווי ער וואָלט כּלומרשט ניט באַמערקט וואָס דאָ אין שטיבל איז געשען.

עס איז שוין געווען שפּעט אין דער נאַכט, די שטאַרק איינגעמאַטערטע מענטשן האָבן געלעכצט נאָך אַ ביסל שלאָף, אָבער ר' וואָלף האָט אַלץ ניט אָנגעהויבן. אַ ל"ו, אַ דאַרער און אַ לאַנגער, ווי אַ לאַטעשקע, יענער, וואָס האָט אַמאָל ביי לוי פּאַטאַשניקן גערעדט וועגן דער זעג, האָט געקוקט מיט געבעט אויף דעם עלטערן אורח, האָט זיך אַ ביסל איינגעבויגן צו אים און פּאַמעלעך אַדורכגעזאָגט:

— וואָלף בן פייגל, איר הערט, דער עולם וואַרט.

ר' וואָלף האָט ניט געענטפערט, דער ייד האָט פון גרויס יאוש אַ מאַך געטאָן מיט דער פּלייצע און זיך צוריק אַוועקגעזעצט.

זיי האָבן פאַרלאָרן די האָפענונג, אַז ר' וואָלף וועט אַמאָל אַרויסריידן אַ וואָרט. שווייגנדיקערהייט זיינען זיי געזעסן און האָבן געוואַרט. נאָר דער איינאיינציקער, ר' שמחה, האָט אַ ביסל אונטערגעשמייכלט. מיטאַמאָל האָט זיך דער עלטסטער אורח אַ קער געטאָן, האָט זיך אויסגעגלייכט און געזוכט בער בן ציפּען מיט די אויגן, משמעות צוליב אים האָט ער זיך געהאַלטן אָפּ פון זיינע רייד.

בער בן ציפּע האָט געהאַלטן ביידע הענט אויפן טיש, געזעסן ווי אַ קלאָץ, די היטל אַראָפּגערוקט ביז די אויגן.

ר' וואָלף האָט אַ שמייכל געטאָן, באַקומען מיטאַמאָל אַ ליכטיקן פּנים, די אויגן זיינען ביי אים פייכט געוואָרן, ווי פון אַ ווייטער פרייד. ער האָט זיך צעשאָקלט, התלהבותדיק, דער קול איז געוואָרן לויטערער און פריילעכער. דער עולם איז אויך פרייער געוואָרן, גרינגער אָפּגעאָטעמט.

— הערט, אָבער מיר זאָגן: משיח בן־דוד איז ניט מכפּר

— אָבער מיר זאָגן: איטלעכער דאַרף נעמען די תּליה זיינע און גיין אַליין צו דער גלגלתא, און יעדער קלאָץ פון וואַנט דאַרף אַראָפּגענומען ווערן, און יעדער בוים פון וואַלד, ווייל אויף אַלע וועגן וועלן זיך אויפהענגען מיר.

— מיר!

ר' וואָלף האָט זיך געטייטלט מיטן פינגער, ער האָט זיך צעזונגען שטאַרק מיט אַ טיפער פרייד און מיט התפּעלות.

— תּליות שטייען אויף אַלע וועגן, און אויף די הענגען מיר!

— דאָס בלוט, וואָס רינט אויף דעם האָלץ פון די צלמים, ברענט, ווי אַן אומריינער זונאונטערגאַנג.

— אונדזער בלוט, אונדזער בלוט רינט אַראָפּ פון דעם האָלץ פון די צלמים.

— און פון אָט דעם בלוט וועט אויפשטיין ער — משיח בן דוד!

Gimpel shot up like a spring, propped his hands on the table, and screamed with all his might:

"I protest!"

The Lamed-vovniks stood up, terrified, no one knew what was going on. Clambering down from the oven, one of them knocked over the burning fire stick. In the darkness, they all bumped into one another. There was a stampede, and Gimpel's shrieks drowned out everything else.

"This isn't scientific! This is fanaticism!"

The Lamed-vovniks were furious. Ber Ben-Tsippe, managed to grab hold of the "flossafer," and Gimpel's poor bones cracked in the darkness:

"Shut your mouth, you shrimp, or I'll smash you!"

And the seven silent men of Zhamut dashed over, the way powerful rocks plummet in a storm. They roared and pushed. Someone kindled the fire stick.

Simkhe was still sitting in a corner. He looked at the silent men, and when he saw that things were going badly for Gimpel, he slowly got up. The little Lamed-vovnik was standing in his way, he grabbed his scrawny neck and twisted the creature around, and then he quietly went over to Gimpel, took his arm and led him back to the corner.

The silent ones glared at him fiercely. Ber grumbled into his beard, but they still felt reverence for Simkhe—though they weren't sure why.

The Lamed-vovniks sat down again in their places, Wolf didn't even turn, he had propped his head on his elbows the whole time as though not noticing anything.

It was already late at night, the exhausted men were dying to go to sleep, but Wolf wouldn't begin. A tall, skinny beanpole of a man, the one who had spoken to Levi Patashnik about the saw, gave the eldest guest a pleading look, leaned toward him, and said:

"Wolf, can you hear? Your listeners are waiting."

Wolf didn't answer, and the beanpole was so overcome with despair that he shrugged his shoulders and sat down again.

The men lost all hope that Wolf would ever speak. They sat there, wordless and waiting. Simkhe, however, smiled faintly. All at once, the eldest guest turned, straightened, and looked about for Ber. It was evidently because of him that he wouldn't speak.

Ber was holding both hands on the table, he sat there like a log, his hat slouching over his eyes. 2nd speech

Wolf smiled, his face turned radiant, his eyes moist, as though from a faraway joy. He began rocking with enthusiasm, his voice became purer and more joyful. The listeners became more relaxed, they breathed more easily.

"Listen, but we say: The Messiah of the House of David does not atone.

"But we say: Each man must take his gallows and go to Golgotha by himself, and every beam must be taken from the wall, and every tree from the forest, for *we* shall hang ourselves on all roads.

"We!"

Wolf pointed his finger, he had broken into a strong chant of deep joy and enthusiasm.

"Gallows stand on all roads, and *we* are the ones hanging on them.

"The blood running down the wood of the crosses burns like an impure sunset.

"*Our* blood, our blood, is running down the wood of the crosses.

"And from this blood, *He* shall arise—the Messiah of the House of David!"

But now it happened, the thing that Wolf was afraid of. Ber lumbered off his bench like an ox, red, with bloodshot eyes. His mouth was foaming, he couldn't speak.

The Lamed-vovniks retreated into the corners, and he began scurrying around the room. Suddenly, he stopped, dashed over to the table, and pointed at his own chest:

"*We?! We?!*"

And he wrung his hands at the ceiling, clenched his fingers, and let out a dark roar that sounded as if it came from under the earth.

"Scoundrels! For whom?! Scoundrels!"

And he ran amuck around the table, pounding the benches with the full strength of his fists:

"Revenge! That's what! Revenge for little children. Revenge for blood."

A dreadful hush fell upon the room. Gimpel was so terrified he slipped behind Simkhe. The quiet Lamed-vovniks wept, whining into their beards, and Ber tore himself bloody, tore the hair from his head, and yelled:

"We want blood!"

אַן אָקס, חיים, מיט אָנגעגאָסענע אויגן. אַ שוים האָט זיך באַוויזן אויף זיינע ליפּן, ער האָט ניט געקאָנט רעדן.

די לאַמעדוואָווניקעס האָבן זיך איינגעדרוקט אין די ווינקעלעך. און ער איז אַזוי אַרומגעלאָפן איבער דער שטוב. פּלוצים האָט ער זיך אָפּגעשטעלט, צוגעלאָפן צום טיש און געטײַטלט מיטן פינגער אין האַרצן:

— מי? מיר???

און ער האָט אַזוי אויסגעדרייט די הענט צום באַלקן, צעוויי־געשטשעטעט די פינגער און אַ רעווע געטאָן פונטער, ווי פון אונטער דער ערד אַרויס:

— כלבים! פאַר וועמען? כלבים!

און אַ צעוושעטער איז ער אַרומגעלאָפן אַרום טיש, מיט נאָר די מחות פון די פויסטן האָט ער געוועצט אין די בענק:

— נקמה, אָט וואָס! פאַר קליינע קינדער נקמה, פאַר דיין בלוט!

און שמחה איז געוואָרן אַ שרעקלעכע שטילקייט: גימפּעלע האָט זיך פון שרעק אַרונטערגעדרוקט אַהינטער ר' שמחהן. די שטילע לאַמעדוואָווניקעס האָבן געוויינט, געפלאַכטעט אין די בעד אַריין, און בער בן ציפּע האָט זיך צעריסן ביז בלוט, געריסן די האָר פון קאָפּ און געשריען:

— בלוט ווילן מיר!!

ער האָט אָנגעכאַפּט דעם קליינעם לאַמעדוואָווניק, וואָס מען האָט פריער אין עפּעס חושד געווען. דער קליינער לאַמעדוואָווניק האָט זיך געצאַפּלט ביי אים אין די הענט. ער האָט אים אַ נעם געטאָן פאַר דער געמבע:

— חי, סורח, האָסטו געצאַפּט בלוט? פאַרוואָס האָסטו ניט געצאַפּט בלוט?

און ר' בער האָט אים אַריינגעשפּיגן אין פּנים אַריין. דאָס לאַמעדוואָווניקל האָט זיך אַרויסגעדרייט קוים אַ לעבעדיקער פון ווײַנע הענט, שטילערהייט איז ער אַריינגעקראָכן אין אַ ווינקעלע און געטומען ווישן דעם פּנים מיטן אַרבל, מיט די פּאָלעס, מיט אַ טוך, אַוויפיל האָט ער אים אָנגעשפּיגן. ר' בער איז ניט שטילער געוואָרן. דער עולם האָט זיך דערשראָקן, מען האָט זיך גע־טוליעט צו די ווענט, קירילע איז אַרונטערגעקראָכן אונטערן בעט, געשראָקן זיך, ר' בער וועט פון אים נקמה נעמען פאַר די גויים.

ר' שמחה איז מיטאַמאָל אויפגעשטאַנען, אַ בלייכער, ער האָט ברייט פונאַנדערגעעפנט די אויגן:

— זעט!

און אָנגעוויזן אויף די פענצטער. אין די שויבן האָט אַריינגעשלאָגן אַ שטאַרקע, טונקע, ווייסע ליכט. פון די בייטשידלען האָט געזונען בלוט. די לאַמעדוואָווניקעס האָבן מיט שרעק געגוקט אַדורכקוקן צום דרויסן, ס'האָט זיך דערהערט אַ שווערער קלאַנג פון טויזנטער גלאָקן.

ר' בער איז דער ערשטער צוגעלאָפן צום פענצטער.

ר' בעניע פאָרט רייטנדיק אויף דער בהמהלע

און ר' בעניע איז אין דער נאַכט אָנגעקומען רייטנדיק אויף דער כבהמה צו דעם ברעג פון דער וועלט.

דאָס בהמהלע האָט זיך מיטאַמאָל ווי איינגעראָבן, אַרויפגעריסן דעם אָפּגעמאַטערטן קאָפּ מיט די שטאַרק אַרויסגעצויגענע אויערן צו דער פינצטערניש, און דאָס עקעלע אַרום האָט זיך פאַרקאַשערט אויף אַרויף.

ר' בעניע האָט זיך אויסגעגלייכט, אויפגעהערט צו אָטעמען, ס'האָט זיך דאָס לעבן ביי אים אין האַרצן אָפּגעשטעלט; ער האָט געקוקט מיט אַ פּאָר פינצטערע אויגן, וואָס זיינען אויסגעליידיקט געוואָרן — פּוסטע לעכער; מיט אַן אָפענעם מויל האָט ער באַטראַכט, אַריינגעקוקט אין דעם גרויזאַמען אָנהייב, וואָס איז פינצטער און נאַרניש...

דאָס בהמהלע איז געשטאַנען מיט ברייט אויסגעשפּרייטע פיס, און ער, דער צעפּאַטלטער, האָט אויסגעזען מיט איר צוזאַמען ווי איין באַשעפעניש.

די שטיינערדיקע געגנט האָט זיך אַדורכגעדרוקט מיט איינציקע גרויסע פעלזן אין דער פאַרכמאַרעטער פּוסטקייט. ווייט, ווייט צווישן די שטיינער איז געשטאַנען איינע אַליין אַ קליינע זילבערנע עגלע, וואָס האָט אָפּגעוואָרפן אַ שיטערע בלייכקייט אויף די קאַנטן פון די אָנגעטורעמטע שטיינער.

ר' בעניע האָט זיך פּאַמעלעך אַריבערגעבויגן און אַריינגעקוקט אין דעם אָפּגרונט אַריין.

עס איז געפאַלן דאָרטן מיט דעם קאָפּ אַראָפּ שווער, ווי אַ שטיין, סמאל, דער מלאך פון שלעכטס; ער איז געפאַלן מיט די הענט פאַראויס, און אַן איפהער, טיפער און טיפער, און די דינע אויסגעצויגענע פיס זיינע האָבן זיך געבאָמבלט, געזוכט אָן עפּעס אָנצוכאַפּן זיך.

און מיטאַמאָל טוט ער זיך אַ כאַפּ אָן מיט איין האַנט פאַר אַן אויסגעקרימטן דאָרן ביי דער זייט פון אָפּגרונט, טוט זיך דריי אים מיט דעם קאָפּ אַרויף צו ר' בעניען צו.

דער קרומער שאַרבן זיינער איז באַדעקט מיט באַראַשקענע בע־כענע האָר־עלעך.

סמאל דערזעט איבן ר' בעניען, גיט ער צו אים אַ בייז שמייכעלע און שטשירעט איים די לאַנגע שמאָלע ציינער זיינע.

ר' בעניע שטוינט, קוקט אויף אים, קוקט מיט אַן אויסגעצויגענעם

He grabbed the little Lamed-vovnik on whom suspicion had fallen earlier. The Lamed-Vovnik writhed and struggled in his hands. Ber clutched his mouth:

"You rebel, did you draw blood? Why didn't you draw blood?"

And Ber spat in his face. The little Lamed-vovnik twisted out of his hands, barely alive; he quietly crept into a corner and wiped his face on his sleeve, on his coattails, on a cloth, there was so much spit on it. Ber didn't quiet down. The others were terrified, they hugged the walls, Kyril crawled under the bed, frightened that Ber would take vengeance on him for the Gentiles.

Suddenly, Simkhe got up, totally pale, his eyes gaping.

"Look!"

He pointed at the windows. A strong, turbid white light was glaring through the panes. Blood was running down the doorposts. The terrified Lamed-vovniks peered outside, they could hear the heavy tolling of a thousand bells.

Ber was the first to run to the window.

Meanwhile, that night:

Benye Rides His Cow

And that night, Benye, riding his cow, reached the edge of the world.

The cow dug in her hooves, poked her tormented head and stiff ears into the darkness, and her tail curled upward.

Benye sat up straight, stopped breathing, the life in his heart came to a halt; he peered with dark, empty eyes—gaping holes; his mouth opened, he gazed and stared into the dark void of the dreadful beginning....

The cow stood with her legs wide apart, the disheveled rider and the cow looked like one single creature.

The stony landscape, with its huge crags, loomed into the cloudy emptiness. Far, far off, among the stones, a small silver calf was standing all by itself, radiating a thin blueness upon the edges of the towering rocks.

Benye gingerly leaned over and peered into the chasm.

This was the chasm where Samael was falling head-first, heavy as a stone. Samael, the Angel of Evil; he plunged with outstretched arms, on and on, deeper and deeper, and his long, thin legs thrashed about, trying to land on something.

And all at once, his one hand grabbed a crooked thorn just at the side of the chasm and he twisted his head up to Benye.

His crooked skull was covered with wooly, pitchy hair.

Samael saw Benye, he gave him an evil smirk, and ground his long, narrow teeth.

Benye was astonished, he gaped at him, gaped, and craned his neck, but suddenly the face looked like that of his brother.

"Levi? Levi the moneylender?"

Samael gazed straight up at Benye. He pressed his thin black lips together and spat at him—a torrent of gold came pouring out of his mouth up to the highest edge of the chasm and stopped, he kept falling headfirst, the Angel of Evil, heavy as a rock, deeper and deeper, his arms outstretched, his long thin legs trying to catch hold of something.

The cow stood with her legs wide apart, her body alive with the terror of the world that has come to naught....

And Benye gaped, gaped with bulging eyes.

האַלז, נאָר פּלוצים באַוויזט זיך אים דער פּנים מיט דעם אָנבליק פון זיינעם אַ ברודער.

— לוי, לוי דער מלוה!?

סמאל הייבט שוין אויף אינגאַנצן דעם קאָפּ צו ר' בעניען. ער נעמט צונויף די דינע שוואַרצע ליפּן און טוט אויף אים אַ שפּיי, — אַ שטראָם פון גאָלד שפּריצט זיך אַרויס פון זיין מויל ביז דעם איבערשטן קאַנט פון אָפּגרונט, און ער הערט אָפּ ערגעץ, מיט דעם קאָפּ אַראָפּ פאַלט ער, דער מלאך פון שלעכטס, שווער, ווי אַ שטיין, טיפער און טיפער, די הענט פאַראויס, די דינע אויסגעצויגענע פיס זיינע זוכן אָן עפּעס אָנצוכאַפּן זיך.

דאָס בהמהלע שטייט מיט ברייט אויסגעשפּרייטע פיס, עס לעבט דורך איר דער שרעק פון אָט דער וועלט, וואָס איז געקומען צו נאַרנישט...

און ר' בעניע קוקט, קוקט מיט אַרויסגעשלאָגענע אויגן.

What the Lamed-Vovniks saw

Ezekiel's vision

דער ספּעקטאַקל

דאָס איז געשען אין אַ פֿינצטערער נאַכט אָן שטערן און אָן דער לבֿנה. סדאָט געבלאָנדזשעט אַ ביסל ליכט אויף די פֿעלדער. פֿונוואַנען דאָס איז געקומען, ווייס מען ניט.

די מצבֿות און די געדיכטע פֿרישע וועלדער פֿון אונזערע בית־עולמס האָבן זיך אַ קער געטאָן, און עס זיינען אַרויסגעקראָכן פֿון דער טיפֿעניש די ביינער, — זקנים צו זקנים, מיט די ווערעמדיקע בערד, ווייבער מיט ווייבער, נאַרישע יידענעס און קליינע קינדער פּיזשיקלעך!

מחנותהיי איז מען אַרויסגעגאַנגען אויף די פֿעלדער, וואָס האָבן געדאַמט אַ ביסל ליכט, און אויף די וועגן איז מען אַרויסגעגאַנגען צו דער שטאָט רים.

— טראָט צו טראָט, טראָט צו טראָט!

עס גייען זקנים צו זקנים, און עס זיפֿצט דער ווינט פֿון זייערע ביינער אַרויס, ווייבער מיט ווייבער, און מען שושקעט זיך מיט דער פּוסטקייט פֿון די ביינער אַרויס, און די שיינע מיידלעך טוליען זיך איינע צו דער אַנדערער, און זיי באַדעקן מיט די הענט די שאַנדעם זייערע, ווייל זיי שעמען זיך, די צנועות.

און עס גייען די קליינע קינדער, ווי טשערעדעס, מיט אַ סדר, אַ שעפּסל צו אַ שעפּסל.

פּלוצים שטעלט זיך אָפּ אַ זקן, אַ באַדראַטעוועטער, ווי אַן אַלטער טשאָלנטטאָפּ, ער וואַרט אָפּ דעם קליינוואַרג אויף די וועגן, עס געפֿעלט אים, דעם אַלטיטשקן, דער טויט אויף דער וועלט:

— צאן קדושים!

ענטפֿערן אים פֿריילעך די פֿאַרבייגייענדיקע טשערעדעס קליינוואַרג:

— מע, מע.

און דער אַלטיטשקער האַלט זיך פֿאַר די זייטן, ער טאַנצט אונטער, און פּאַטשט זיי אין די ליידיקע טעכעסלעך אַריין:

— איר, ווייסע חבֿרהניקעס!

קומט מען אָן האַלבער נאַכט צו דער שטאָט רים פֿון אַלע זייטן פֿון דער וועלט, די מתים באַטאַפּן די ווענט פֿון שטאָט — פֿייכטע ווענט, מען קלאַפּט אָן אין די טויערן, עפֿנט מען ניט.

— וואָס־זשע טוט מען?! —

עס שטעלן זיך אַזוק די זקנים קאָפּ אויף קאָפּ, און די פּיזשיקלעך שטעלן אונטער די פּלייצעלעך, און מען קלעטערט אַרויף אויף די מויערן, און טאָמער אַ בר־מינן, אַ לא־יוצלח, פֿאַרלירט אַ האַנט אונטערוועגס, טוט זי זיך אַ שטעל אויף, די האַנט, און קלעטערט אַרויף מיט די אייגענע כּוחות, דערנאָך גייט זי אַוועק, די בריע, אַליין איבער דער שטאָט. און איינער אַ געפּגרטער מת ציט אַראָפּ די פּעטליע פֿון האַלדז, בינדט צו די פּיאַטע, זי זאָל ניט אַראָפּפֿאַלן...

און אָט אַזוי ליגט מען זיך אויס שווייגעוודיק אויף די דעכער, אין די ווייכע בוידעמער, אין די וואַרעמע פֿירהייזן און מען באַלאַגערט קאָפּעטווייז די הויכע טורעמס פֿון שטאָט.

עס נעמען זיך אַ וויג פּאַמעלעך די גלעקער פֿון די קלויסטערס, און מיט אַ שווערקייט הייבן זיי אַליין אָן צו שלאָגן. ברייטע קלאַנגען, שווערע ווי די שטיינער, פֿאַלן אין דער שטאָט אַריין. און פֿון די גלעקער רינט אַראָפּ אַ טונקעלער רויטער שטראָם, כּמשמעות, בלוט, וואָס רינט אַראָפּ אויף דער ערד אין שווערע טראָפּנס. טיפּ־טאָפּ, טיפּ־טאָפּ...

רים!

ביי איטלעכן פֿענצטער ליגט אַ מת, אונטער יעדן בעט אַ בר־מינן. די זקנים, נעבעך פֿאַרמאַטערטע, זעצן זיך אַוועק אין די וויגעלעך און דעקן זיך צו מיט דער קאָלדרעשקע: אַ גוטע נאַכט, טאַטעניו, פֿאָטער! און מען שלאָפֿט צו־צווייען אין די בעטן — אַ לעבעדיקער און אַ טויטער, צוליב ברידערלעכקייט. די מיידלעך קריכן אַריין צניעותדיק צו די יונגע בחורימלעך, און די בעטן פֿון ליבשאַפֿט

These things happened in a night without stars or moon. A bit of light flickered in the fields. No one knew where it came from.

The tombstones and the thick fresh woods of our graveyards turned over, and out of the depths came the bones—old men to old men, with wormy beards, women to women, foolish creatures, tiny children, toddlers.

Hosts of the dead went out on the dimly lit fields, and they walked along the highways toward the city of Rome. (not Jerusalem)

All in step, all in step.

Old men to old men, and the wind sighed out of their bones, the lovely girls nestled together, and they were so modest that they covered their nakedness with their hands.

And the little children walked along, like flocks, in order, lamb by lamb.

Suddenly, an old man halted, a maze of patches, like an old Sabbath pot, he waited for the children on the roads, the old man liked death in the world:

"The Holy Flock of the Jewish People!"

And the passing herds of children replied:

"Baah, baah!"

And the old man laughed and laughed, he danced a jig, and slapped their empty behinds.

"You little rascals!"

At midnight, they arrived in Rome from all parts of the world, and the corpses groped the walls of the city—damp walls, they knocked on the gates, but no one would open.

"What should we do?"

The old men put their heads together, and the children put their little shoulders together, and they clambered up the walls, and if a corpse, a good-for-nothing, lost an arm on the way, the hand would stand up, climb on its own strength, and then, clever creature that it was, go through the city by itself. And one executed cadaver removed the noose from his neck, and tied on his boot so that it wouldn't drop . . . .

And thus they all silently lay down on the rooftops, in the soft attics, on the warm porches, and these heaps of the dead beleaguered the high towers of the city.

The church bells slowly began swaying, and then tolling heavily of their own accord. Vast peals, heavy as stones, fell into the city. And a red turbid stream ran down from the bells, looking like blood, oozing down to the earth in heavy drops, drip, drip, drip . . . .

Rome!

eros/thanatos

A corpse was lying under every window, a cadaver under every bed. The old men, exhausted, sat down in the cradles and covered themselves with the quilts: Goodnight, Father. And there were two occupants in every bed—one living and one lifeless, for brotherhood. The girls modestly crept in with the young boys, for love, and secretly, silently, they scraped their bony voices and snored into the night:

"Vengeance . . . Vengeance . . . Vengeance . . . ."

And far, far away, in the windows of Benye's house, the Lamed-vovniks were piled atop one another, breathlessly watching the spectacle.

Ber was pressing his head against the window, forcing back his tears, and cursing the Christians. The others were choking and gasping, they were squeezed into the windows like herrings, with their eyes bulging, and Gimpel stood higher than anyone, peering through his fist, as though through a telescope.

A piece of night tore open for the city of Rome, revealing the spectacle of the bones. Gimpel observed every last detail.

"Look at that virgin!" he cried. "What passion!" voyeurism

The little Lamed-vovnik ran over to Gimpel and nagged him:

"Show me, show me! What is it?!"

Gimpel showed him, the Lamed-vovnik clutched at his own beard, screwed up his tiny face, and felt such delight that he scratched himself.

"Why are you so excited, friend?"

The Lamed-vovnik pretended not to hear. Meanwhile, the distance grew darker, the scenes in that depth began fading, all that was visible now was a white emptiness, far beyond the darkness.

Some of the Lamed-vovniks at the windows were dozing off. The elder ones, the Cabbalists, were sitting barely conscious, staring at the white void and saddened by the long night.

All at once, in the silent brightness, a shape appeared, it was Benye, he was leading the cow.

Benye was walking ahead, with the rope in his hand, and the cow trudged after him. They only reached the mill at dawn.

The cow was carrying a mangled wolf on its horns.

חענן, און פאַרטייטעדהייט, שטילנקעדהייט סקראַבעט מען די ביי־בעדיקע קולות, כאָרכלט מען אין דער נאַכט אַריין.

— ראַבע, רהדאַכככע, רהדרכככע...

און הערט ווייט ביי ר׳ בעניען אין די פענסטער זיינען געלעגן די לאַבעהאָהוניקעס, אָנגעחאָפּן איינע אויף די אַנדערע, און אָן אָן אָטעם געקוקט אויף דעם ספעקטאַקל.

ר׳ בער האָט געהאַלטן דעם קאָפּ צוגעדריקט צום פענסטער, געשמיקט די טרערן און פאַרשאָלטן די גוים. דער עולם האָט פון שמיקעניש געפרייכט, געלעגן אין די פענסטער, ווי די הערינג מיט אַרויסגעגלאָצטע אויגן, און גימפּעלע איז געשטאַנען העכער איבער אַלעמען, חרכן פּיסט האָט ער געקוקט אויף דער פאַרשטעלונג, ווי הרוך אַ שפּאַקטיוו.

דאָ האָט זיך איפּנעריסן אַ שטיק נאַכט פאַר דער שטאָט ווייס, וואָס עס איז געווען דער ספעקטאַקל פון די ביינער. גימפּעלע האָט יעדע קליינקייט גוט באַטראַכט.

— זעט, האָט ער געזאָגט, אַז די בתולה איז דאָך אַן אמתע יצר־הרעטע!

דאָס קליין לאַמעדוואָוניקל איז צוגעגאַנגען צו גימפּעלען, ער איז צו אים צוגעשטאַנען:

— ווייז, ווייז, בחור׳ל, וואָס איז דאָס?

גימפּעלע האָט אים אָנגעוויזן, דאָס לאַמעדוואָהניקל האָט זיך אָנגעכאַפּט פאַר בערדעלע, צוגיפּגעשמורעט דאָס פּיצל פּנימל, און פון גרויס תענוג האָט ער זיך געקראַצט.

— וואָס האָסט איר זיך אַזוי צעהאָצט, פּעטערל?

דער לאַמעדוואָוניק האָט זיך געמאַכט ניט הערנדיק. די ווייטקייט איז דערווייל געוואָרן אַלץ טונקעלער, ס׳האָבן זיך געטומלט לעשן די בילדער דאָרטן אין דער טיפעניש, מען האָט שוין נאָר געזען אַ ווייסע פּוסטקייט. ווייט הינטער דער פינסטערניש.

אַנדערע לאַמעדוואָוניקעס האָבן איינגעדרעמלט, ליגנדיק ביים פענסטער; די עלטערע, די מקובלים, זיינען געזעסן אָנמעכטיק, געקוקט אַהין צו דער ווייסער פּוסטקייט, פאַרטומעלטע פון דער לאַנגער נאַכט.

מיטאַמאָל האָט זיך דאַכטן, אין דער שטילער העלקייט באַווייזן אַ געשטאַלט, דאָס איז געווען ר׳ בעניע. ער האָט געפירט אַהיים דאָס בהמהלע.

ר׳ בעניע איז געגאַנגען פאָראויס מיט דעם שטריקל אין דער האַנט, און דאָס בהמהלע איז אים נאָכגעגאַנגען. ערשט צום באַגינען איז ער אָנגעקומען צוריק אין דער מיל.

דאָס בהמהלע האָט געטראָגן אַ צעריסענעם האַלף אויף די הערנער.

אין שטעטל איז מען מחדש די לבנה

און עס איז געווען אַ ווינטערדיקע וואָלקנדיקע נאַכט. דער שניי האָט דיק און וואַרעם איינגעדעקט די דעכער און איז אַראָפּגעהאַנגען אין שטיקער פון די איינציקע דאַרע ביימלעך.

דאָס גאַנצע שטעטל האָט געליכטן מיט אַ טאָפּעלער ליכטיקייט: פון שניי און פון דער לבנה.

עס האָבן זיך די ייִדן אַרויסגעהויבן פון די הייזער, איינגעפּעלצטע, אַרומגעוויקלטע מיט פאַטשיילעס, שטומע, געקליבן זיך אויף די שול־הויפן און אויף די ווייסע מאַרק מחדש צו זיין די לבנה.

אין דער בלאַנקענדיקער ווייסקייט האָבן זיי זיך געשלעפּט, ווי בינטלעך שמאַטעס, פאַרביי די הייזער, ביי די ראָגן פון די גאַסן.

דער גאָט פון שטעטל איז געזעסן אויף אַ נידעריקן דאַך, אַן אַלטע פאַרדאַרטע קליאַטשע מיט פאַרטריקנטע קאָפּיטעס און מיט אַ צעשויבערטן עק הינטן.

די ייִדן האָבן זיך געקליבן אין רעדלעך אויף די מאַרק, געשאָקלט זיך, און זייערע לאַנגע שאָטנס האָבן זיך אויסגעצויגן איבער די ציטעריק־פינקלענדיקע ווייסקייטן פון די גאַסן.

עס האָבן אויסגעקרימט די הייזער זייערע דעכער, געצויגן זיך צו דער הייך, אַרויף מיט די קרומע קאַנטן, ווי מיט מאַגערע הויקערס.

די מתפּללים האָבן אויפגעהויבן די הענט צו גאָט. די ווייסע קנאָכעדיקע פינגער האָבן זיך אַ ציטער געטאָן לאַנג, ביז איבער דער לבנה, און זייער שאָטן האָט זיך גענומען באַוועגן אויף די ווייסע בלויקייטן.

די טונקעלע פּלייצעס פון די ייִדן זיינען אויסגעוואַקסן הויך, דאַר ווי שפּענער, מיט די אויסגעצויגענע דינע קנעכלעך, אין שניי,

The Town Blesses the New Moon

It was a cloudy night in winter. The snow warmly covered the roofs, and icicles hung from the thin looming trees.

The whole little town was doubly illuminated by the snow and by the moon.

The Jews came out of their homes, sheathed in furs and wrapped in scarves. Silently, they moved toward the courtyards of the synagogues and the white marketplaces to bless the new moon.

Through the dazzling whiteness they trudged like bundles of rags, past the houses and street corners.

The god of the town was sitting on a low rooftop, an old scrawny nag with dried-up hooves and a ragged tail behind.

און מיט די פלאַטשיקע קעפּ אין די הימלען, און די מאָגערע שמאָלע גופים האָבן זיך געשאָקלט איבער דער גאַנצער געגנט.

עס איז געווען איבערגעמישט אַ בענקשאַפט אין דעם שניי, און די קרום אויסגעצויגענע אויגן און אין די שמאָלע הײַזלעך, וואָס האָבן זיך געצויגן צום הימל אַלץ לענגער און לענגער מיט די ליכטיקע שפּאַלטן אין זיי.

דער גאָט פון שטעטל האָט זיך געשטרעקט אויף זײַן נידעריקן דאַך, מיט די פאָדערשטע קלאָען האָט ער געוואָלט אַרומנעמען די לבֿנה, וואָס איז געלעגן גרייט איבערן שטעטל, ווי אַ גרויסער קאַלטער סערפּ.

ס׳האָט זיך אַרויסגעלאָזט פון אַ זײַטיקער געסל אַ רעדל הויכע ייִדן, זיי זיינען געגאַנגען אײַנגעבויגענע, פֿינצטערע, אַ שטומע טשערעדע, און אַ ווינקל פון מאַרק פאַרקליבן זיך, און האָבן מיט איבערגעשריגן איינע צו די אַנדערע שלום-עליכם.

דאָס זיינען געווען די אַלטע חסידים פון שטעטל, וואָס זייער רבי איז ניט לאַנג נעלם געוואָרן.

די ייִדן האָבן אויסגעשטרעקט די הענט איבער די הימלען, געבעטן הילף פאַר זיך, און אַ ישועה פאַר דעם, וואָס האָט פאַרלאָזן די מענטשן און איז אַוועק ענדיקן זײַן לעבן צווישן די פעלדער און וועלדער.

דער שטאַרקער שניי האָט געהילכט פון זײַן בלויקייט אַרויס, און אַ שטילע בענקשאַפט האָט זיך תּוך אים איבערגעטראָגן פון יענער זײַט וועלט.

פּאַזע די הײַזער האָט זיך אַרויסגעקוקט אַ וואָכעדיקער מענטש, פּאַן ווראָבלעווסקי איז עס אַרײַנגעקומען אין שטעטל מיט אַ לאַמטערן אין דער האַנט, הגם דרויסן האָט געבלענדט פאַר די אויגן, ס׳האָבן געלויכטן דער שניי און דער מולד מיט אַ שפּאָגל-ליכטיקייט.

אין פּאַלאַץ

די פענסטער אין פּאַן ווראָבלעווסקיס פּאַלאַץ האָבן אויפגעלויכטן. עס זיינען אַרויס די ייִדן בײַ די ראָגן פון די שטעטלעך, געקוקט מיט אַ פאַרגאַפונג אויף דעם פּלוצלינגדיקן ליכט אין דער ווײַטעניש, ניט גערעדט קיין וואָרט צווישן זיך, און מיט אַ ביסל שרעק אין דער נשמה אַוועק שווײַגנדיקע אין די הײַזער און צוגעשלאָגן טיר און לאָדן.

איף די וועגן האָבן זיך געטראָגן קאַלעמאַשקעס, קאַרעטעס און פאַעטאָנען, געפלויגן דורך דער נאַכט, געקלונגען מיט די בײַטשן און געיאָגט מיט אַ פײַערלעכן געלעכטער אויף דעם פאַמיליען-יום-טובֿ ווראָבלעווסקיס.

דער פּאַלאַץ האָט געבלענדט מיט זײַנע בליצלאָמפּן.

אויף די ווײַסע אויסגעדעקטע טרעפּ זיינען אַרומגעפלויגן דינער אַהין און צוריק, געטראָגן די פוטערס פון די געסט, געשושקעט זיך, פאַרשמייעטע, געבוקט זיך פאַר יעדן.

עס איז אָנגעקומען דער פירשט ליובאָמירסקי מיט די טעכטער זײַנע. ער, דער פּאַן אַליין, האָט זיי באַגעגנט, גרייליך העפלעך געשמייכלט צו זיי, גענייגט זיך און געקושט די שיינע טעכטער אין די שפּיץ-פינגער.

איף די קעסטלדיק-געפאַרבטע דילן האָבן געשאָרכט די לאַנגע ווײַסע זײַדענע שלעפּן פון די פראַנצויזישע קרינאָלינעס, עס האָבן זיך געשאָקלט אין דער לופט גראָבע שליאַכטישע וואָנצעס.

און די ברייטע טירן זיינען געשטאַנען געעפנט, איף לאַנגע שיסלען האָט מען געטראָגן גענז געווירצטע, טאָרטן, ווײַן און זילבערנע עמערלעך.

די פּריצים, די אָרעמע זיינען געזעסן גרייט מיט די גאָפּלען אין די הענט, געחכמעט זיך, און געלוגט תּאוותדיק אויף דעם עסנוואַרג.

און אַ ייִדישער אָרקעסטער האָט געשפּילט. דער עלטסטער אורח וואָלף איז געשטאַנען פאָראויס מיט צוגעמאַכטע אויגן, אָנגעהויבן שפּילן אויף דער פידל. זײַן ווייכע האַנט האָט פאַרמאַטערט אַריבערגעפירט מיט דעם פידלבויגן, געגלעט, געוויינט, פאַרטײַעטערהייט.

> די תּפילה פון אַן אָרעמאַן, וואָס איז פאַרטײַעט געוואָרן,
> און פאַר גאָט טוט ער אויסגיסן זײַן האַרץ....

עס זיינען אַרײַנגעקומען די אָפיצערן, פרישע און שטײַפע, ווי די הענער, צוגעפינקלט איף די דילן מיט די שפּאָרן זייערע און געשמייכלט צו אַלעמען. פונדערווייטנס האָבן זיי די שיינע טעכטער ליובאָמירסקיס צוגערופן.

אַ גלח מיט אַ טרוקענעם פּנים האָט זיך אַרומגעדרייט צווישן עולם.

עס האָבן זיך אויסגעשטעלט די פּאָרן צום טאַנץ. ווײַסע און רויטע פרויען אין אַ לאַנגער שורה. אַנטקעגן די שוואַרצע רעק פון די מענער, מען האָט זיך געהאַלטן פאַר די שפּיץ-פינגער איבער די קעפּ פון די פרויען, לאַנגזאַם געדרייט זיך אין אַ רעדל, פייערלעך אידל גענייגט זיך און געשושקעט זיך צומאָל פון ליבשאַפט ווערטער.

די פלעשער האָבן זיך געעפנט מיט אַ געקנאַל.

שווערע פּריצטעס מיט די דיקע בוזעמער האָבן געטאַנצט מיט יונגע בחורימלעך, די קליינע מאַנסבילן האָבן זיי אַרומגענומען מיט ביידע הענט, שטאַרק געדריקט די בוזעמער צו זיך, פאַרגעסן זיך אין אַלעמען און ניט אָפּגעלאָזן.

דער גלח האָט זיך אָפּגעשטעלט פאַר דעם אָרקעסטער, צו-

The Jews clustered in the marketplaces, rocking to and fro, and their long shadows stretched across the clean, twinkling spaces of the streets.

The houses curved their roofs, stretching aloft with their crooked edges, like fearful humps.

The praying Jews raised their hands to God. The white bony fingers stretched out, across the moon, and their shadows moved over the vast, white bluenesses.

The dark shapes of the Jews grew high, they were as thin as sticks of wood, with their skinny knuckles stretching in the snow, and with their flat heads looming in the sky, and the scrawny, narrow bodies swayed across the entire landscape.

A yearning was blended in the snow, in the squinting eyes, and in the narrow little houses, whose bright crevices stretched out longer and longer to the sky.

The god of the town stretched out on his low rooftop, trying to put his front hooves around the moon, which was lying ready above the town, like a large, cold sickle.

A group of tall Jews emerged from a side street, hunched over, gloomy, a wordless flock, they made for a corner of the marketplace, and hollered greetings at one another.

These were the old Hassids of the town, the ones whose spiritual leader, the rebbe, had recently disappeared. = Simkhe

The Jews stretched their hands across the sky, beseeching help for themselves and salvation for the man who had forsaken other men and gone to end his life in the fields and woods.

The heavy snow echoed out of its blueness, and a hushed yearning passed through it from the other side of the world.

A man who was not celebrating peered out along the houses, it was Lord Vrublevsky coming into town, with a lantern in his hand even though the brightness of the night was dazzling, and the snow and the new moon were shining with a fresh radiance.

In the Palace

The windows of Lord Vrublevsky's palace were aglow. The Jews came from the corners of the town, staring in amazement at the sudden light in the distance and not saying a word to one another. Terrified, they went back to their homes, still silent, and locked their doors and shutters.

On the roads, buggies, coaches, and carriages were streaking through the night, cracking whips, and racing with a solemn laughter to Vrublevsky's family celebration.

The huge lamps of the palace were blinding. Footmen were hurrying up and down the snow-covered steps, carrying the fur coats of the guests, whispering busily, bowing and scraping.

Then Prince Lubomirsky arrived with his daughters, and Lord Vrublevsky welcomed them personally, smiling so politely, bowing, kissing the fingertips of the lovely girls.

The trains of their French crinolines rustled along the stained checkered floors, the thick moustaches of noblemen were rocking in the air.

And the wide doors stood open, the servants were bringing long platters with spiced geese, cakes, wines in silver buckets.

The impoverished squires were sitting in readiness, holding their forks, telling jokes, greedily eying the food.

And a Jewish orchestra was playing. Wolf, the eldest guest, who was standing in front with closed eyes, began playing a fiddle. His soft, tired hand guided the bow, stroking, weeping secretly.

> The prayer of a poor man who was hidden,
> And he poured out his heart to God . . . .

The officers strutted in, fresh and stiff, like roosters, their spurs sparkling on the floor, and their smiles going out to everyone. They called to Lubomirsky's beautiful daughters in the distance.

A priest with a dry face was walking through the crowd.

The couples presented themselves for the dance. White and pink ladies in a long row, against the black jackets of the men, their fingertips met over the heads of the women, the dancers turned slowly in a circle, bowing ceremoniously and sometimes whispering amorous words to one another.

The bottles popped open.

The fat wives of landowners, with big bosoms, were dancing with young boys, the little gentlemen led them about with both hands, pressing hard against the bosoms, forgetting everything, and not abating.

— מיר געפֿעלט עפּעס ניט אײַער שפּילן, פּאַן!

און איידער ר׳ וואָלף האָט באַוויזן אַ קוק צו טאָן אויף אים, איז דער גלח אויף גיך אַוועקגעגאַנגען, משמעות דערשראָקן זיך פֿאַר די אייגענע רייד. ער האָט דערזען זיצן בײַ אַ ווינקל טיש דעם פּאַן וורובלעווסקי, וואָס איז געזעסן איינער אַליין, אַ ביסל טרויעריק בײַ אַ געעפֿנטער פֿלאַש.

דער גלח האָט זיך לעבן אים געזעצט.

בײַם טיש האָט אַן אַלטער שליאַכטיטש ניט אויסגעהאַלטן פֿאַסאָן, ער האָט געשווינד פֿאַרשטעקט דאָס סערוועטל אויפֿן האַלדז, געכאַפּט גאָפּל־מעסער און גענומען בײַז מורמלענדיק שנײַדן די גאַנז.

עטלעכע זײַנען אַרויס פֿון טאַנץ.

פֿרויען האָבן פֿאַרבלענדט די אויגן, מיט זייערע פֿלינקע הענט באַוועגט די ווײַסע פֿעדערס און צוגעהערט זיך מיט שאַלקהאַפֿטיקע שמייכעלעך צו די ליבע רייד פֿון זייערע קאַוואַליערן.

דער פּאַן וורובלעווסקי האָט זיך איבערגעבויגן צום גלח:

— וואָס טוט מען, פּאַטערל, וואָס עס נאָגט מיך, הער וואָרעם?

— טו תשובה, זאָג ווידוי, פּאַן!

דער פּאַן וורובלעווסקי האָט זיך צו אים פֿינצטער אַרײַנגעקוקט אין פּנים:

— אָבער, אַז איך גלויב ניט אין גאָט, פּאַטערל?!

דער אַלטער שליאַכטיטש מיטן פֿולן מויל גאַנז האָט אײַנגעפֿונען, אַז דאָ דאַרף מען זיך אַרײַנמישן:

— מען מוז גלייבן, פּאַן איגנאַץ, מען מוז גלייבן.

פּאַן וורובלעווסקי האָט זיך אָבער אויף אים ניט אומגעקוקט, ער האָט זיך נעענטער צוגערוקט צום גלח, אָנגענומען אים פֿאַר די הענט און נאָך פֿינצטערער ווי פֿריִער האָט ער אַרײַנגעשריִען צו אים אין פּנים אַרײַן:

— אָבער, אַז איך גלויב ניט אין גאָט, פּאַטערל?!

די נאָזלעכער האָבן זיך בײַ אים ברייט צעעפֿנט. ער האָט געכאַפּט די פֿלאַש פֿון טיש און אַ זעץ געטאָן אָן דער ערד. עס האָט זיך אין זאַל דער געלעכטער מיטאַמאָל אָפּגעהאַקט.

מען איז געבליבן אַלע אימגעדיכט פֿאַרגליווערט אויף די ערטער.

דער פֿירשט ליובאָמירסקי איז אויף גיך פֿון אַן אַנדער ווינקל צוגעגאַנגען מיט געשווינדע טריטעלעך; ער האָט גענומען באַרויִקן דעם פּאַן, גלעטן אים איבערן קאָפּ, און צו אַלעמען האָט ער זיך אויסגעקערעוועט מיט אַ שמייכעלע אויף די ליפּן.

— עס איז גאָרניש, אַ פֿלאַש איז אַראָפּגעפֿאַלן.

און דער אָרקעסטער האָט געשפּילט, ניט אויפֿגעהערט שפּילן. די כּלי־זמרים זײַנען דאָרטן געזעסן אויף אַ הייכקייט, צונויפֿגעהויקערטע, אַרײַנגעבויגענע, איבער די כּלים, אין די קאַפּאָטעס, מיט די בערד, ווי אַ געזעמל שפּינען. עס איז זיי ניט אָנגעגאַנגען דער געפֿינקל אַרום זיי און די פֿרייד פֿון די יונגע קערפּערס. זיי האָבן זיך פֿאַרטאָן אין די כּלים, געזאָגט תּהילים דורך די טרומייטן, פֿײַפֿאַלן און פּויקן.

מען האָט אָנגעהויבן טרינקען. אָפֿיצערן האָבן אַראָפּגעלאָזן שטילערהייט פֿלעשלעך ווײַן ווי וואַסער. פֿרויען האָבן זיך פֿאַרציילט וואונדערס פֿון זייערע זין, וואָס וואוינען ערגעץ אין פּאַריז. דער אַלטער שליאַכטיטש האָט זיך גענומען שיכּורן, ער האָט צוגעהאַלטן מיט דער האַנט די פּאָטיליצע, אַרײַנגעקערט די גלעזלעך און האָפֿערדיק צוגעשריִען:

— וואָס ווייסט איר, שנעקעס פֿון שיכּורן! און דערבײַ פֿלעגט ער מיט צוויי פֿינגער אַ נעם טאָן אַ גראָבע וואָנץ זײַנע, אַראָפּציִען די ביז אַקסל און אָנגיסן מיט דער צווייטער האַנט פֿאַר זיך אַ נײַ גלעזל:

— וואָס ווייסט איר, שנעקעס, פֿון שיכּורן!

יונגע מיידלעך האָבן זיך פֿאַרליבט. אַ יונגער פּריצל האָט באַוויזן שוואַרצקינצלערײַ, ווי עס פֿאַרשווינדן פֿון זײַנע הענט גילדערנע מטבעות. און דער פּאַן וורובלעווסקי האָט געהייסן אַרײַנברענגען נאָך ווײַן, דעם עלטסטן ווײַן. ער האָט זיך אויפֿגעהויבן צו די באַדינער און מיטאַמאָל האָט ער דערזען אין דעם אָרקעסטער ר׳ וואָלפֿן. ער האָט זיך עפּעס דערמאָנט. דער פּאַן האָט זיך אײַליק אַוועקגערוקט פֿון צווישן די געסט און איז אַ בלייכער צוגעגאַנגען צו אים אין ווינקעלע אַרײַן:

— האָב איך אײַך ערגעץ ניט געטראָפֿן, פּאַן?

ר׳ וואָלף האָט אים קאַלט געקוקט אין די אויגן אַרײַן:

— איך ווייס ניט.

— ניט דאָרטן? אויף דעם לידאַוויער שיידוועג בײַם אַלטן צלם?

— איך ווייס ניט.

די קאַפּעליע האָט געשפּילט. ר׳ וואָלף איז צוריק אַרײַן אין אָר מיט דער פֿידעלע. דער פּאַן איז אַזוי געשטאַנען פֿאַר אים, ווי געפּענטעט. עס האָט אים דער ניגון געצופּט, געריסן טרערן פֿון דער ברוסט און אים האָט זיך פּלוצים אויסגעדוכט, אַז ער שטייט פֿאַר דער קאַפּעליע אַ פֿאַרחלשטער מיט דער האַרץ זײַנער אין די הענט.

דער אַלטער שליאַכטיטש איז אַרויס אין אַ טאַנץ. ער האָט געקלאַפּט מיט די הויכע קנאַפּלעך פֿון זײַנע רויטע שטיוול, זיך

The priest halted at the orchestra, listened for a while, and then came closer to Wolf:

"I don't really care for your music, sir!"

And before Wolf could even get a look at him, the priest hurried away, apparently frightened by his own words. He caught sight of Vrublevsky at the corner of a table, the man was sitting all alone, a bit sad, by an open bottle.

The priest sat down next to him.

An old aristocrat at the table ignored etiquette, he quickly tucked in a napkin at his throat, grabbed a knife and fork, and, fiercely mumbling, he started carving the goose.

A few of the guests came from the ballroom.

The women were dazzling, they swished their white plumes with nimble hands, and smiled saucily as they listened to the tender words of their escorts.

Lord Vrublevsky leaned over to the priest:

"What can I do, Father, I feel sick at heart."

"Repent, my son, confess your sins!"

Lord Vrublevsky scowled into the priest's face:

"But I don't believe in God, Father!"

The old aristocrat with his mouth full of goose felt obligated to join in:

"One must believe, Lord Ignats, one must believe."

But Lord Vrublevsky ignored him. He moved closer to the priest, took hold of his hands, and, even gloomier than before, he shouted into his face:

"But I don't believe in God, Father!"

His nostrils were flaring. He grabbed the bottle from the table and smashed it on the floor. The laughter in the room broke off.

The entire crowd was transfixed.

From another corner, Prince Lubomirsky hurried over with quick steps. He began soothing Vrublevsky, stroking his head, and he turned to the company with a smile on his lips:

"It's nothing, a bottle fell down."

And the orchestra played and played without stopping. The musicians were on a platform, crouching, bending over their instruments, with their coats, their beards, like a swarm of spiders. They ignored the sparkling all around them, the joyousness of the young bodies. They were absorbed in the instruments and reciting psalms through the trumpets, flutes, and drums.

The company began to drink. Officers were quietly downing bottles of wine like water. Ladies were telling one another marvelous things about their sons in Paris. The old aristocrat was getting drunk. With one hand on the back of his head, he guzzled down glass after glass, arrogantly shouting:

"What do you young pups know about drinking?"

And he would grab his long thick mustache and pull it down to his shoulder while refilling his glass with the other hand.

Young girls were falling in love. One lordling was performing black magic, with gold coins vanishing from his hands. And Vrublevsky ordered more wine, the oldest wine they had. Standing up to talk to his footmen, he suddenly caught sight of Wolf in the orchestra. Something jogged his memory. Vrublevsky slipped away from his guests and, with a pale face, he went over to Wolf in the corner:

"Haven't I seen you somewhere before, sir?"

Wolf looked coldly into his eyes:

"I can't say."

"Wasn't it over on the crossroads, by the old crucifix?"

"I can't say."

The orchestra played on. Wolf joined in again with his fiddle. Vrublevsky remained before him, transfixed. The melody had struck him to the quick, it drew tears from his heart, and he suddenly felt as if he were standing in front of the orchestra in a coma, with his heart in his hands.

The old aristocrat joined the dancing. He banged the high heels of his red boots, squatted down, stood up, bowed his head, flung out his hands like a cross, whirled in a wide circle, jigged about, quickly, quickly, banged his boots again, while boastfully clapping his hands and panting like an ox.

The guests were gathering around him, egging him on, admiring his dexterity, making fun of him, the impoverished landowner, who had to feast at other tables.

Lubomirsky was standing in the circle, holding his loveliest daughter, the youngest. She had a full figure, and a birthmark on her lips. Lubomirsky's daughter, a decent person, realized she ought to smile at the old nobleman, but she didn't feel well at all:

"Unbelievers!"

The nobleman was dancing more wildly, he was so drunk he didn't know what he was doing, he dropped his head and flung his

צעגוועט און אויסגעדרייבן זיך, פֿאַרבײַגן דעם קאָפּ, אויסגעצויגן די הענט, ווי אַ צלם, און אַוועקגעלאָזן זיך אין אַ ברייטער ראָד, געפֿלאַפּלט גיך, גיך מיט די פֿיס און מיטאַמאָל ווידער גענומען זעגן מיט די שטיוול, צעקלאַפּנדיק וואַליוועריש מיט די הענט און סאַפּענדיק ווי אַן אָקס.

די געסט האָבן זיך אַרומגעקליבן אַרום אים, צוגעגעבן דעם אַלטן שלאַכטיטש מוט, באַוואונדערנדיק זײַן בעריעשאַפֿט, און דערבײַ געחכמעט זיך איבער אים, דעם פֿאַראָרעמטן פּריץ, וואָס דאַרף אָנקומען צו פֿרעמדע טישן.

ליובאָמירסקי איז געשטאַנען אין ראָג, אַרומגענומען מיט דער שענסטער טאָכטערל זײַנער, דער ייִנגסטער, אַ פֿלינקער, מיט אַ מזמערצייכן בײַ די ליפּן. זי האָט געוואוסט, דאָס ערלעכע טאָכטער ליובאָמירסקיס, אַז מען דאַרף שמייכלען, קוקנדיק אויפֿן שלאַכטיטש, אָבער זי האָט זיך געפֿילט ניט גוט היינט בײַ חרובֿלעווסקין, גרייליך, ניט גוט:

— ניעדאָחיאַרקי —

דער שלאַכטיטש האָט זיך צעטאַנצט שטאַרקער, שוין פֿון שיכּרות ניט געוואוסט, וואָס ער טוט, אַראָפּגעלאָזן דעם קאָפּ און געוואָרפֿן מיט די הענט, ווי אַ סטראַשידלע. עס האָבן זיך די געסט פֿון אים אָפּגעקערט מיט פֿאַרדראָס, מען האָט זיך גענומען אַרומקוקן; און זאַל איז געוואָרן צו שטיל. די געסט האָבן זיך עפּעס אײַנגעהאַלטן פֿון ריידן... עס איז געשטאַנען בײַ דער טיר אַ צעפּאַטלטער באָרוועסער גוי, קירילע.

ער האָט געקוקט אויף די פּריצים מיט אויסגעגלאָצטע אויגן ניט פֿאַרשטאַנען די נײַסטע שׂמחה. עס האָט אויף אים אַ פֿינקל געטאָן מיט בריליאַנטן פֿון געטאָקטע ווײַבערשע אויערן, עס האָט אים אָפּגעבריט דער גאָלד פֿון די הענט, עס האָט פֿאַרכאַפּט דעם אָטעם, פֿאַרבלענדט געוואָרן, קוים וואָס דער אָפּגעמאַטערטער קירילע איז געקומען צו זיך. מיט די לאַנגע הענט האָט ער זיך אַ קראַץ געטאָן, אָנגעהויבן מיט אַ הייזעריקער שטימע:

— ברידערלעך מײַנע, יעזוס איז אַראָפּגעקראָכן פֿון צלם, ברידערלעך מײַנע!

די געסט זײַנען געשטאַנען שטום. דער אַלטער שלאַכטיטש איז שוין געלעגן אויף דער ערד מיטן פֿאַרוואָרפֿענעם קאָפּ אַרויף, קיינער האָט זיך אָבער צו אים ניט אומגעקוקט. מען איז געשטאַנען אַ ביסל פֿונדערווײַטנס, קאָפּ אויף קאָפּ, מיט קײַלעדיקע אויגן און עס האָט אויסגעפֿעלט לופֿט צום אָטעמען.

קירילע האָט גערעדט ווי פֿון אַ פֿינצטערער שטוב אַרויס:

— אַזוי ווי איך לעב, אין אַ רעגנדיקן טאָג האָב איך אים געזען, ער איז אַראָפּגעקראָכן פֿון צלם בײַם ליטאַווער שיידוועג און איז אַוועקגעגאַנגען איבער דער וועלט... אַזוי ווי איך לעב, ברידערלעך מײַנע...

און ער האָט זיך איבערגעצלמט. די געסט האָבן געשוויגן. אַ שווערע פּריצטע אַ קאַלטבלוטיקע האָט אים באַטראַכט, דעם באָרוועסן קירילען, זי האָט אים די ערשטע דערקענט און מיטאַמאָל האָט זי זיך פֿונאַנדערגעלאַכט:

— וואָס קוקט איר, דאָס איז דאָך דער באָד־גוי!

דעמאָלט האָט זיך דער גלח געכאַפּט, דער גאָטס־שיצער; ער איז אַ בלײַכער מיט פֿאַרשטשעמעטע בלויע ליפּן אַרויס פֿון צווישן עולם, איז דאַרט צוגעגאַנגען צו דעם באָד־גוי און דער טרוקענער פּנים האָט באַקומען רויטע פֿלעקן:

— דו, וואָס לעסטערסטו גאָט?!

די געסט האָבן זיך אַ בייג געטאָן איבער זיי. קירילע האָט אויף אים אַ שעפּסענעם קוק געטאָן, ניט פֿאַרשטאַנען, וואָס מיינט ער דערמיט, דער גלח:

— איך?

און דער גלח האָט זיך פֿונאַנדערגעשריען:

— דו לעסטערסט גאָט, דו, באָד־גוי!

— איך?

און קירילע האָט זיך פּלוצלונג אָנגעצונדן, פֿון די נאָזלעכער האָט בײַ אים אַרויסגעשפּאַרט דער אָטעם, ווי דער רויך פֿון אַ קוימען. ער איז געקומען צו זיך, און גענומען טײַטלען מיטן פֿינגער אויפֿן גלח:

— דו, פֿאָטער, דו האָסט געלעסטערט גאָט, דו, פֿאַרשטייסטו.

די געסט האָבן אויסגערעוועט און אַרויפֿגעוואָרפֿן זיך אויף קירילען. ער האָט זיך פֿון זיי אָפּגעשטויסן פֿאַרביטערט מיט די קנאָכנדיקע פּלייצעס זײַנע. דער עולם האָט זיך צעקײַקלט אויף דער ערד, פֿאַרטומלט, געשטיקט איינער דעם אַנדערן און געשפּיגן גראָד דעם אַלטן שלאַכטיטש אין פּנים אַרײַן.

די יונגע טאָכטער ליובאָמירסקיס האָט שטילערהייט אָפּגעפֿירט קירילען אָן אַ זײַט:

— גיי, קירילשקע, צו די דײַניקע, זיי וועלן דיך פֿאַרהרגענען... און איך וועל אויך קומען, איך וועל אויך קומען צו די דײַניקע...

קירילע האָט אויף איר דערשראָקן געקוקט, און זי האָט צו אים אויפֿגערעגט געשמייכלט, אָנשטאָט צו וויינען, זי האָט אים אַרויסגעפֿירט צו דער טיר און מיטאַמאָל האָט זי אים אַ כאַפּ געטאָן מיט דער האַנט

arms about like a scarecrow. The guests moved away in annoyance, they glanced around; the room became too quiet, the guests stopped talking . . . . Someone was standing at the door, a disheveled, barefoot Christian: Kyril.

He was gawking at the landowners, he couldn't understand what this celebration was all about. Diamonds from shapely female ears were glittering at him, gold on hands was scorching him, his breath was cut off, his eyes were dazzled, he was so exhausted he could barely regain consciousness. Scratching himself with his long hands, he began to speak in a husky voice:

"Brothers, Jesus has climbed down from the cross, oh my brothers!"

The guests stood there mute. The old aristocrat was already lying on the floor with his head flung back, but no one even bothered to glance at him. They stood at a distance, head by head, with round eyes, and there was no air to breathe.

Kyril was talking as though out of a darkened room:

"I swear by my life, I saw him on a rainy day, he climbed down from the crucifix at the crossroads, and went out into the world . . . I swear by my life, brothers . . . ."

And he crossed himself. The guests remained mute. A heavy, cold-blooded lady stared at the barefoot intruder. She had been the first to recognize him, and suddenly she burst out laughing:

"Why are you all gaping? That's Kyril, the bathhouse attendant!"

Now the priest, the Protector of God, came to his senses. With a pale face and tight blue lips, he emerged from the crowd and stomped over to Kyril, and his dry face began showing red spots:

"You, stop profaning God!"

The guests bent toward them. Kyril gave him a sheepish stare, failing to understand what the priest meant:

"Who, me?"

And the priest hollered out:

"You're profaning God, you bathhouse attendant!"

"Who, me?"

And Kyril suddenly flared up, the breath poured out of his nostrils like smoke from a chimney. He came to his senses and pointed his finger at the priest:

"You, Father, you're the one who profanes God, you, do you understand!"

The guests burst into a roar and threw themselves at Kyril. Bitterly, he pushed them away with his bony shoulders. The guests rolled on the ground, they were stunned, they choked one another, and spat in the old aristocrat's face.

Lubomirsky's young daughter quietly took Kyril aside:

"Kyril, please, go back to your people, they'll kill you here . . . . I'll come too, I'll come to you and your people . . . ."

Kyril stared at her in fright, and she smiled at him excitedly, instead of weeping. She led him out to the door, and then all at once she clutched him:

"Come, Kyril, come . . . ."

And the orchestra gave a fearful crash. The musicians ran into the crowd. Wolf tore his bow across the strings, as he stepped over the heads of the prostrated guests. A shofar blasted darkly. A small musician with a stiff hat over his ears exerted his last ounce of strength pulling and pushing the long slide of his trumpet, puffing out his cheeks, and marching with military steps over the guests.

The company dashed out to the carriages.

The whips cracked, the furious horses charged away with their light buggies, over the foggy fields, flew through the night. The confused guests threw off their clothes, moaned, tore their hair, screamed for help.

That night, Lubomirsky's daughter disappeared.

An Incantation

And he, who came from the House of David, goes from land to land, from city to city, and wherever he meets people, he says to them:

"Sons of man, why do you love one another?
"The mountain knows nothing of love.
"The field knows nothing of love."

What Lord Vrublevsky Did to Gimpel

And the dawn broke through, red. The worms got up. The soaked forest was smoking, and patches of fog were hanging from the branches.

— קום, קוילישקע, קום...

און עס האָט מדאריק אַ װעץ געטאָן די קאַפעלע. - די כּלי־זמרים זײַנען אַרײַן אין עולם. ר׳ װאָלף האָט געריסן מיט דעם בײגן איבער די סטרונעס, געגאַנגען איבער די קעפּ פֿון די לינגריקע געסט. עס האָט זיך געהערט אַ פֿינצטערער שופֿר־בלאָזן. אַ קלײן קלעזמערל מיט אַ דאַרטער הוט, ביז איבער די אויערן, האָט מיט גאָר די כּוחות געצויגן און אַרײַנגעבלאָזן דעם לאַנגן רער פֿון זײַן טרומייט, אָנגעבלאָזן די באַקן און געשפּרײַזט מיט װעלנערישע טריט איבער די געסט.

מען האָט זיך אַ װאָרף געטאָן דרױבן צו די פֿורן.

עס האָבן געקנאַקט די בײַטשן, די צעװשעטע פֿערד האָבן זיך אַ לאָז געטאָן מיט די גרינגע קאַלאַמאַשקעס איבער די נעפּל־דיקע פֿעלדער, געפֿלױגן ראַפּטעס דורך דער נאַכט, די צעהולטע געסט האָבן געװאָרפֿן פֿון זיך די קלײדער, געקלאָגט, געריסן זיך די האָר און געשריען נאָך הילף.

די טאָכטער ליובאָמירסקיס איז אין דער נאַכט נעלם געװאָרן.

אַ שפּרוך

און ער, בן־חד, גײט פֿון לאַנד צו לאַנד, פֿון שטאָט צו שטאָט, און װאו ער באַגעגנט מענטשן, זאָגט ער צו זײ:

— מענטשן, פֿאַרװאָס האָט איר ליב אײנע די אַנדערע?

— דער באַרג װײס נישט פֿון ליבע.

— דאָס פֿעלד װײס נישט פֿון ליבע.

װאָס גימפּעלע האָט אױסצושטײן פֿון פּאַן װרובלעװסקי

און עס האָט װײַט װערגעטראָגן דער כאור. די װערעמלעך זײַנען איבערגעשטאַנען. דער װאַלד האָט אַ װערגעגעצטער געװי־כערט, שמיקלעך, נעפּל זײַנען געדאַנגען איף די צװײַגן.

גימפּעלע איז אַרױסגעקראָכן פֿון צװישן די קוסטעס, ס׳האָט אים געטרײסלט פֿון קעלט, ער האָט זיך מיט די פֿיסטלעך גע־ריבן די פֿאַרשלאָפֿענע אױגן און געגענעצט.

אינם גראָז האָט אָנגעדריבן פּיפּטשען אין קלײנע פֿון באַ־שעפֿענישן. װײַט, װײַט האָט זיך אין דער פֿרישער פֿרימאָרגנדי־קער לופֿט דערהערט אַ קלאַפּעריי פֿון העק: משמעות, מען האָט עתּען װײַט געדאַקט דעם װאַלד.

גימפּעלען איז געװאָרן טרױעריק אױפֿן האַרצן, ער האָט צו־געלײגט דאָס פֿינגערל צום מױל, זיך צוגעהאָרכט: אָ, מען האַקט דעם װאַלד! ער האָט גלײַך פֿאַרקרעכצט איף אַ סטעזשקע און גע־נומען לױפֿן צו ר׳ שמחהן. פֿאַרװאָס האָט אים אַזױ באַנג געטאָן, האָט ער נישט געװאוסט.

גימפּעלע איז געלאָפֿן אָן אָטעם פֿון סטעזשקעלע צו סטעזש־קעלע, און דער געדיכטעניש פֿון װאַלד איז אים פּלוצים אַרױס־געגאַנגען אַנטקעגן דער פּאַן װרובלעװסקי מיט אַ פֿעדער אין הוט, און דער הונט איז אים נאָכגעלאָפֿן.

גימפּעלע האָט זיך איף גיך גענומען אָפּטראָגן אָן אַ זײַט, דער פּאַן האָט אים אָבער אָפּגעשטעלט:

— װאָס מאַכסטו דאָ אין װאַלד?

— גאָרנישט, פּאַן!

— װאָס הײסט גאָרנישט?

— אָט גאָרנישט, פּאַן, אַזױ זיך.

— װער האָט עס דאָ צעריסן אַ װאָלף אין װאַלד, דו?

— נישט איך, פּאַן!

— װער?

— אַ קו.

— איך הער נישט.

— אַ בהמה, פּאַן!

גימפּעלע האָט געכאַפּט אַ פּאָר הײסע פּעטש. בעת זײ האָבן זיך געדאַלטן בײם אָנצינדן איף זײַנע באַקן, איז אים הרגעלאָזן דער געדאַנק, אַז דאָס איז אַן אַנטיסעמיט. ער האָט זיך אַ נעם געטאָן פֿאַר די באַקן, און גענומען קלאָגן:

— װאָס שלאָגט איר מיך, פּאַן? װער האָט צעריסן אײַער װעלף? קײן אַנדער אַרבעט האָב איך שױן נאָרניט??

דער פּריץ איז שױן אָבער ערגעץ אַרײַנגעקראָכן אין די קוס־טעס. גימפּעלע האָט זיך אַ לאָז געטאָן לױפֿן מיטן װעג. אים האָט זיך אַלין געדוכט, אַז דער פּריץ יאָגט אים נאָך, קײַם װאָס ער איז אַרײַנגעלאָפֿן אין אַ העק; דאָרטן האָט ער זיך אָפּגעזעצט אױף אַ קאָרטש, אָפּגעװישט מיטן אַרבל דעם שװײס, פֿרײַ אָפּגעאָטעמט און דערבײַ איז אים עפּעס אײַנגעפֿאַלן אַ שאַרפֿער געדאַנק אין קאָפּ. ער האָט אַרױסגענומען דאָס בלײַערל מיט אַ שטיקעלע פּאַפּיר און געטומען זיך פֿאַרשרײַבן דעם געדאַנק.

פֿון די קוסטעס האָט זיך אַרױסגעריסן מיט אומגעהײַער װילדקייט שפּרינגען אַ האָז, אַריבערגעשפּרונגען איבער גימפּעלס קאָפּ און דערנאָך איז פֿון דער געדיכטעניש אַרױסגעלאָפֿן דער הונט און אָט איז שױן פּאַן װרובלעװסקי װידער דאָ. גימפּעלע איז אױפֿגעשטאַנען בלײַך, װי אַ טוך:

mock-romantic plot
Gimpel & the squire
Gimpel & Leah

Gimpel climbed out of the bushes, shaking from the cold, rubbing his drowsy eyes with his fists, and yawning.

The grass was astir and arustle with creatures. Far, far away, the fresh morning air resounded with the thudding of axes. They were chopping away at the forest.

Gimpel felt sick at heart. He put his finger to his lips and listened carefully. They were chopping away at the forest! He took off on a path towards Simkhe, not knowing why he felt so awful.

Breathlessly he ran from path to path, and suddenly, in the denseness of the forest, he saw Lord Vrublevsky coming toward him with a feather in his hat, and with his dog trailing him.

Gimpel quickly struck off to the side, but Vrublevsky stopped him:

"What are you doing in the woods?"

"Nothing my lord!"

"What do you mean *nothing*?"

"Just that, absolutely nothing, my lord." double meaning

"Who mangled a wolf in the forest? Was it you?"

"Not me, my lord."

"Who?"

"A cow."

"What?!"

"A cow, my lord!"

Vrublevsky slapped him several times. With his cheeks burning from the blows, Gimpel thought to himself that the man must be an anti-Semite. He touched his cheeks, lamenting:

"Why did you hit me, my lord? Why should I mangle your wolves! Don't I have better things to do?!"

But the lord was already creeping off into the bushes. Gimpel dashed down the road. He thought the man was chasing him, and he ran into an enclosure. Plopping down on a tree stump, he wiped the sweat off on his sleeve, breathed a sigh of relief, and then a keen thought jabbed through his mind. He took out his pencil stub and a scrap of paper and started jotting down the thought.

A rabbit came leaping wildly out of the bushes, jumped over Gimpel's head, and then the hound came shooting out of the thickets, and there was Lord Vrublevsky again. Gimpel sprang up as white as a sheet:

"What are you doing in these woods?"

"Nothing, my lord!"

"What do you mean *nothing*?"

"Just that, absolutely nothing, my lord!"

And Gimpel got two more burning slaps. Not looking around, he sensed that he ought to vanish on the spot, and he dashed off into the thickets. The hound forgot about the hare and took off after Gimpel.

Gimpel ran helter-skelter. He wouldn't stop, but the hound ground his teeth into Gimpel's calves and tore off the legs of his trousers, which had once been dotted with dots and striped with stripes. But he didn't stop, he ran straight to Simkhe.

He could already make out the hut from far away.

Gimpel reached the door with his last bit of strength and began pounding with his fists:

"Simkhe, help!"

Simkhe Plakhte was sitting inside, very calm. With no loss of composure, he asked:

"What's the matter?"

"Simkhe, the carriages are here!"

The door whipped open, Simkhe dashed out, pale, disheveled, horrified.

"What?! Where are they?!"

He saw the philosopher with his calves naked, his trousers gone, and his birdlike face full of terror. Simkhe calmed down again.

"Listen, Simkhe, do you hear?"

From far away, they could hear the dull thudding of the axes. Birds were flying from that direction, their nests had been destroyed. Simkhe glared toward that area, listened hard, and then exclaimed furiously:

"Levi the moneylender! May he rot in hell!"

And he trudged back into his shack, locking and bolting the door behind him. Gimpel stood there, dazed, not knowing where to turn. He cautiously knocked at Simkhe's door:

"Simkhe, can you spare some trousers?"

"Can't you go without pants, you dandy?"

Gimpel stared a while at the door which had been slammed in his face. Then he lost heart, thrust his hands in his pockets, and started off into the woods. The road was asparkle with dew, and Gimpel burst into song: missing text

The road merged into the highway. Each blade of grass awoke in the moistness of dawn. Never had a daybreak moved him so deeply.

— וואָס טוסטו דאָ אין וואַלד?
— גאָרנישט, פאַן!
— וואָס הייסט, גאָרנישט?
— אָט גאָרנישט, פאַן, אַזוי זיך.

און גימפּעלע האָט געכאַפּט נאָך צוויי הייבע פּעטש. ער האָט זיך נים אַרומגעקוקט, געשפּירט, אַז מען מוז תיכּף נים ווערן, און זיך אַ לאָז געטאָן אין דער געדיכטעניש פונם וואַלד. דער הונט האָט אָפּגעלאָזן דעם העזל און אַ נעם געטאָן זיך צו אים.

ער איז געלאָפן, גימפּעלע, מלא קדוש-השם. אָ, ער וועט זיך נים אָפּשטעלן; אָבער דער הונט האָט זיך איינגעשטשעמעט אין זיינע ליטקעס און האָט אים אַראָפּגעצופּט אַ הויז, די, וואָס איז אַמאָל געווען מיט שפּרענקעלעך באַשפּרענקלט און מיט שטײַפּעלעך געשטרייפלט, נאָר ער האָט זיך נים אָפּגעשטעלט, געלאָפן גלייך צו ר׳ שמחהן.

פונווייטן האָט זיך שוין געזען די כאַלופּע.

גימפּעלע איז מיט די לעצטע כוחות צוגעלאָפן צו דער טיר און אָנגעהויבן זעצן מיט די פויסטן:

— ר׳ שמחה, ראַטעוועט!

דאָרטן אינעווייניק איז שמחה פּלאַכטע געזעסן גאַנץ רויק. געלאַסענערהייט האָט ער אַ פרעג געטאָן:

— וואָס איז?

— ר׳ שמחה, די פּאַטאָנען זיינען שוין דאָ!

עס האָט זיך איף גיך אַן עפן געטאָן די טיר, ר׳ שמחה איז אַרויסגעלאָפן אַ בלייכער, אַ צעקודלטער, נים טויט און נים לעבעדיק.

— וואו? וואו זיינען די פּאַטאָנען?

ער האָט אים דערזען, דעם פילאָסאָף מיט די נאַקעטע ליטקעס אין הויזן, מיט דעם שרעק איף דעם פויגלשן פּנים און זיך באַדיקט.

— הערט זיך איין, ר׳ שמחה, איר הערט?

פונדערווייטנס האָבן זיך דערטראָגן די טעמפּע קלאַנגען פון די העק. עס זיינען געפלויגן פון דאָרטן מינעלעך, וואָס וויערע נעסטן זיינען חרוב געוואָרן. ר׳ שמחה האָט ביז אַ קער געטאָן דעם קאָפּ צו יענער ריכטונג, האָט זיך צוגעהאָרכט און מיט פאַרביסענע ליפּן אַרויסגעזאָגט:

— לוי דער מלוה, אַ בייזער יאָר איף אים!

און מיט שווערע טריט איז ער אַריין צוריק אין שטוב אַריין, פאַרמאַכט הינטער זיך די טיר איפן ריגל. גימפּעלע איז געבליבן שטיין אַ געפּלעפטער, נים געוואוסט וואוהין זיך צו קערן. ער האָט פאָרזיכטיק אָנגעקלאַפּט צו ר׳ שמחהן אין טיר אַריין:

— ר׳ שמחה, אפשר האָט איר אַ פּאָר הויזן?

— קענסט נים גיין אָן הויזן, פּריאַנט מיינער?

גימפּעלע האָט געקוקט אַ ווילע איף דער פאַרמאַכטער צוגעשלאָגענער טיר, זיך מיאוס געוויזן, איינגעשטעקט די הענט אין די קעשענעס און איז אַוועק מיטן וואַלד. דערווייל האָט געפינקלט פון טוי, און גימפּעלע האָט זיך צעזונגען:

פאָרט אַ פויערל פאַרביי,
„טשאָ טשוואַטש נאַ מזעטיע״?
„ווים איך נים און טו אַ בריי:
מזעטיע? — פּעטיע מעטיע...

ער איז אַרויסגעקומען איף דעם ברייטן שליאַך. יעדער גראָז האָט זיך געטשוכעט פון דער באַגינענדיקער פייכטקייט. קיינמאָל האָט אים אַ באַגינען אַזוי נים צעטומלט. ער האָט אַהעקגעשפּאַנט האָפערדיק איבער דעם וועג, צוגעטענצלט גייענדיק, און געזונגען דאָס ליד פון דעם לײַדיקגייער.

בײַם ברעג פון וואַלד האָט ער אָנגעטראָפן דעם קליינעם לאַמעדוואָווניקל. דאָס האַרציקע ייִדעלע איז געשטאַנען און געשריען צו די קוסטעס:

— גייט אַרויס, מיידל, אַהער, אָט-אָ-דאָ איז דער וועג.

און אַ שוואַרץ יונג מיידל, מיט אַ פּעקעלע איף די אַקסלען, איז אַריבערגעשפּרונגען דעם גראָבן. דאָס לאַמעדוואָווניקל האָט מיט שפּייעכץ אויפן מויל געקוקט איף איר, און באַוואונדערט איר לאַהלעס, בעריעשאַפּט.

עס האָבן זיך אָנגעצונדן ביי גימפּעלען די געפילן. לאהלע האָט אויף אים פאַמעלינקע אַ קוק געטאָן און פאַרשעמט אַראָפּגעלאָזן צוריק די אויגן. ער האָט זיך אַ כאַפּ געטאָן פאַר דעם הויז, גע-

He strode proudly along the road, danced a bit, and sang the song of the idler.

At the edge of the woods he ran into the little Lamed-vovnik. The kind little Jew was shouting at the bushes:

"Come on out, miss, this is the road."

And a young, black-haired girl, with a pack on her shoulders, leaped over the ditch. The Lamed-vovnik stared at her with a bit of drool on his lips, admiring her agility. It was Leah.

Gimpel's passions were aroused. Leah slowly glanced at him and then modestly lowered her eyes again. He clutched at his pants, felt as if the earth were opening under him, and then he cautiously walked over to her, from the side, as red as a glowing ember, and introduced himself:

"Dr. Gimpel Abramovich Lionson!"

Leah shook his hand. The jealous Lamed-vovnik ran around to Leah's other side and his eyes bored into the handshake.

"I must apologize for meeting you in my work clothes, mademoiselle . . . ."

Leah put her arm into the Lamed-vovnik's. The little saint didn't resist, he actually kept time with the music of her gait. Leah felt terribly good between these two men, she walked calmly, thinking about *Him* and smiling. Gimpel was talking:

"But actually, my area of specialization is speculative science. With my philosophical system I have succeeded in refuting the greatest thinkers in the world. Socrates was a bourgeois, he was unable to rise beyond social life. Kant, you see, is a learned man—"

"Did you ever talk to him?"

"Who? Kant?"

"No, the man who lives in the mill."

"You mean Benye? He's quite backward, even though he does possess a certain intuition in regard to universal understanding."

Gimpel looked around at the sides of the forest, he had to run off into a corner for a while, it was vital and crucial. He apologized and dashed into the thickets. It was already noon . . . . Returning into the depths of the forest, he felt a terror, and wanted to run back out, but it was too late. Behind a tree, he caught sight of Vrublevsky with a feather in his hat and a rifle over his shoulder, and cold as ice. Gimpel lost his voice:

"What are you doing in these woods?"

Gimpel was speechless.

"Why don't you answer?"

Gimpel was speechless.

"Who mangled a wolf in these woods?"

Gimpel was speechless.

"Was it you, you wanderer?"

Gimpel was speechless.

"Who?"

Gimpel was speechless.

"Speak up!"

In the darkness of the thicket, sparks of phosphorus came flaring from hand to cheek. Gimpel realized there was no way of dealing with Vrublevsky, and another fear caught hold of him, an unknown fear, interwoven with the earth and the stars. The tip of his skull and the point of his nose began freezing. Suddenly he burst into a run, screamed in terror, and leaped from bush to bush. He ran around the squire in a circle and stretched out his hands to him.

מיינט, אַז אונטער אים האָט זיך געעפֿנט די ערד, און פֿאַרזיכטיק איז ער צו איר צוגעגאַנגען, מיט אַ זייט, רויט ווי גליענדיקער קויל. ער האָט זיך פֿאָרגעשטעלט:

— ד״ר גימפּל אַבראַמאָוויטש ליבנזאָן!

לאַהעלע האָט אים געגעבן די האַנט. דאָס לאַמעדוואָוניקל האָט מקנא געווען, איז צוגעלאָפֿן צו דער צווייטער זייט פֿון לאַהעלען און אײַנגעשטעקט זיך אין דעם תּקיעת-כּף מיט די אייגעלעך.

— עס טוט מיר באַנג, פֿרײַלין, וואָס איר זעט מיך אין מײַן אַרבעטס-קאָסטיום...

לאַהעלע האָט אָנגענומען דאָס לאַמעדוואָוניקל אונטערן אָרעם. דאָס צדיקל האָט זיך ניט געוועדט, אַדרבא, ער איז צוגעשפּרונגען צום נעזאַנג פֿון איר וגאַנג. צווישן אַלע די פֿאַר מאַנסבילן איז לאַהעלען געווען גרייליך גוט. זי איז געגאַנגען געלאַסן, נע- טראַכט פֿון אים און געשמייכלט. גימפּעלע האָט גערעדט:

— אָבער, אײַנגעלעך, איז מײַן ספּעציאַליטעט — ספּעקולאַ- טיווע וויסנשאַפֿטן. איך האָב מיט מײַן פֿילאָסאָפֿישער סיסטעם באַ- וויזן אָפּצופֿרעגן די גרעסטע דענקער פֿון דער וועלט. סאָקראַטעס איז אַ באַלעבאָס, ער האָט זיך ניט געקאָנט רעדווינען איבער דעם סאָציאַלן לעבן. קאַנט, זעט איר, איז אַ מלמד...

— איר האָט מיט אים אַמאָל גערעדט?

— מיט קאַנטן?

— ניין, מיט דעם מענטשן, וואָס וואוינט אין מיל?

— איר מיינט, צי איך האָב גערעדט מיט ר׳ בעניען. ר׳ בע- ניע איז זייער אָפּגעשטאַנען, הגם ער באַזיצט אַ געוויסע אינ- טויציע פֿאַר וועלט-דערקענטעניש.

און גימפּעלע קוקט זיך אַרום אויף די זײַטן פֿון וואַלד, ער מוז אויף אַ ווײַלע עדגעץ אָפּלויפֿן אין אַ ווינקעלע, נייטיק ווי דאָס לעבן. ער בעט אַנטשולדיקונג און כאַפּט זיך אַרײַן אין דער געדיכטעניש. עס איז שוין געווען האַלבער טאָג... אַרײַנקומענדיק אין דער געדיכטעניש, האָט ער דערפֿילט אַ שרעק, געוואָלט צוריק אַנטלויפֿן, אָבער עס איז געווען צו שפּעט. הינטער אַ בוים איז געשטאַנען דער פּאַן וויזבלעווסקי מיט דער פֿעדער אין הוט. דער ניקט אויף די פּלייצעס, קאַלט ווי אַ שטשאַזיע. גימפּעלע האָט פֿאַרלוירן די שטימע:

— וואָס טוסטו דאָ אין וואַלד?

גימפּעלע שווייגט.

— וואָס שווייגסטו?

גימפּעלע שווייגט.

— ווער האָט דאָ צעריסן אַ וואָלף אין וואַלד?

גימפּעלע שווייגט.

— דו, באַרשאַקע?

גימפּעלע שווייגט.

— ווער?

גימפּעלע שווייגט.

— איך הער ניט!

אין דעם געדאַנק פֿון דער געדיכטעניש האָבן צווישן דאַנט און נאַך אַרויסגעשפּריצט פֿאָספֿאָר-פֿונקען. גימפּעלע האָט דער- שפּירט, אַז אָט דעם פּאַן וויזבלעווסקי וועט ער ניט באַהיבן, און עס איז אים באַפֿאַלן גאָר אַן אַנדער מין פּחד, אַן אומבאַוואוסטער, אַ פּחד, וואָס איז צונויפֿגעוועבט מיט דער ערד און מיט די שטיינער. דער שפּיץ שאַרבן זײַנער און דער שפּיץ נאָז האָבן אָנגעהויבן פֿרירן. מיטאַמאָל האָט ער זיך אַלאָז געלאָזט לויפֿן, גענומען שרייען פֿון שרעק, שפּרינגען פֿון קוסט צו קוסט. ער איז אַדורכגעלאָפֿן אין אַ רעוול אַרום פֿײַן און געגעבן צו אים די הענט.

די עשר ספירות

ודע, די טויזנטער קרישטאָלענע וועלטן אין דעם סוד פֿון די עשר ספירות גיסן זיך איבער אין זיך, אַ ראָד אין אַ ראָד, ווי פֿאַרשיידענע וואַסערן.

און עס שאַלט אָפּ אויף מיל-מיליאָנען מײַלן דאָס ליכט, וואָס גייט איבער פֿון איין וועלט אין דער אַנדערער.

ודע, קיין געבאָרענער מענטש ווייסט ניט דעם וועג ווײַטער אין די עולמות, פֿון וואַנען ער וועט אַרײַן און דורכגאַנגען ער זאָל אַרויס.

מיל-מיליאָנען ליכטיקע מײַלן אין דער לענג און אין דער הייך, און אויף זיי קריכט אַ שוואַרצער, מאָגערער מענטש.

ער קלעטערט אויף די בלאַנקענדיקע הענט פֿון איין וועלט אין דער אַנדערער, טוט אַ ביי אים זײַנע גרויסע אויערן, עפֿנט ברייט די אויגן און זוכט איבער די פֿאַרשיידענע קלינגענדיקע וואַסערן. ווער עס הערט אים — קיינער ניט, קיינער הערט אים ניט, קיינער הערט אים ניט.

ודע, עס איז קיינער ניטאָ אויף דער גרויסער וועלט, ניט קיין גאָט, ניט קיין טײַוול, ניט קיין קרוב און ניט קיין גואל.

די קרישטאָלענע עולמות לויכטן, פֿינקלען אויף מיליאָנען מײַלן איבער מײַלן, און דער מאָגערער שוואַרצער מענטש קלאַפּט אָן מיט דער האַנט אין אַ בלאַנקענדיקער וואַנט, ליגט צו דעם אויער און האָרכט: עס עטעפּערן אים אָפּ די הילכעדיקסטע מחיצות מיט אַ ליידיקייט, מיט אַ שיינער פּוסטקייט.

ודע, און ווייס, דאָס איז דער סוד פֿון אין-סוף.

The Ten Sefirot

Now, know that the myriad crystal worlds in the mystery of the ten sefirot overflow into one another, an orbit into an orbit, like waters.

And the light that overflows from one world to the other echoes for trillions upon trillions of leagues.

Now, know that no human being ever born knows his road or the worlds through which he shall go in and through which he shall go out.

Trillions upon trillions of radiant leagues in length and in height, and a black, thin man is crawling along them.

He climbs up the dazzling walls from one world to the next, strains his big ears, opens up his eyes, and scans the various resounding waters to find out who is listening. No one, no one is listening to him, no one is listening.

Now, know that there is no one in the great world, no God, and no devil, no kith, no kin, no redeemer.

The crystal worlds are shining, sparkling for millions of leagues upon leagues, and the thin black man knocks on a dazzling wall,

לאהלע קומט צו אים, און ער טענהט אויך, אַז נימפּעלע איז גערעכט

דאָס לאַמעדװאָװניקל איז געשטאַנען בײַ ר' בעניעס שטוב און אָנגעװיזן לאהלען, אַרבעטנדיק מיט די הענט, װאָס זי דאַרף צו טאָן. דער טאָג האָט שױן געהאַלטן בײַם אױסגײן.

לאהלע איז געװען בלאַס, בלײכער װי אַלעמאָל. זי האָט זיך צוגעהערט צו דעם געגנט, געקוקט, געשטױנט מיט אַ קלאַפּעדיקן האַרצן. דאָס לאַמעדװאָװניקל האָט זי געטרײסט, אָבער זי, לאהלע, האָט אים ניט געהערט, געװאָלט אָפּװאַרטן: זאָל זי אפֿשר גאָר אַרײַנגײן צו אים מאָרגן, טאָמער זאָל זי צו אים איבערהױפּט ניט אַרײַנקומען? דאָס לאַמעדװאָװניקל דערקלערט, אַז ר' בעניע איז פֿון אונדזערע מענטשן, ר' בעניע װעט איר אױפֿנעמען מיט אָפֿענע הענט, אױף דעם מעג זי שױן זײַן זיכער, און ער האָט איר, דער בעל-עבֿרהניק, אַ קניפּ געטאָן אונטערן אָרעם:

— הו, הולטײַקע, הו!

דאָס לאַמעדװאָװניקל איז אַרײַנגענומען געװאָרן צװישן די צדיקים נאָר צוליב זײַן גרױסער ענוות, אױבגלײַך ער האָט פֿיל געזינדיקט בנוגע צו װײַבער. ער איז אַרומגעלאָפֿן אַרום איר װי אַ הענדל. לאהלע האָט זיך סוף-כּל-סוף דערװעגט אַרײַנצוקומען, איז צוגעגאַנגען מיט דעם פּעקעלע אױף די פּלײצעס צו דער טיר, פֿאַרזיכטיק האָט זי אַ הײב געטאָן דעם ריגל און נאָכאַמאָל אױסגעקערעװעט דעם פּנים צום לאַמעדװאָװניקל. ער האָט צו איר געמאַכט מיט די הענט:

— גײ, גײ אַרײַן, נאַרעלע!

לאהלע איז אַרײַן אין פּירהױז. עס האָט דאָ געשמעקט מיט אױסגעפֿױלטע זעק און מיט קאָדער. אין דער טונקלעניש האָבן זיך געזען אױבן, אױף די בערװענעס פֿון באַלקן, אַלטע רעדער, ניט אַרומגעשלאָגענע, אױף דער װאַנט איז געהאַנגען אַ דודע. זי האָט דערזען די טיר, װאָס פֿירט צו דער שטוב, מיט שטילע טריטעלעך צוגעגאַנגען, זיך ניט דערװעגט אַ הײב צו טאָן דעם ריגל און געבליבן שטײן אַזױ בײַם אַרײַנגאַנג.

מיטאַמאָל האָט זי פֿונאַנדערגעעפֿנט די טיר: אין שטוב איז געװען שטאַרק טונקל. דער אױװן איז פֿאַר דער צײַט שטאַרק גרעסער געװאָרן, פֿאַרנומען אַ האַלבע שטוב, זי האָט אים געזוכט אין דער טונקלעניש...

ר' בעניע איז געזעסן אין אַ װינקעלע אױף אַ קלעצל, געהאַלטן די הענט פֿאַרבראָכן אױף די קני, און דער שװערער קאָפּ מיט דער קאָלטענװאַטער באָרד איז בײַ אים אַראָפּגעהאַנגען אױף דער פֿונאַנדערגעעפֿנטער, בלאָטיקער ברוסט. ער איז געזעסן שבֿעה. די גראָבע ליפּן זײַנע האָבן זיך צוגעמאַכט, געעפֿנט, צוגעמאַכט, װי בײַ אַ פֿיש, און עס האָבן זיך אַרױסגעקײַקלט דורך זײ אײנציקע װערטער האַמעטנע, מאָכיקע, װי שטײנער:

— איך גײ אין דער ערד... דער בתר נימפּעלע — גערעכט... עס איז נישטאָ קײן גאָט...

לאהלע האָט זיך אָנגעכאַפּט אָן װאַנט, ס'האָבן גענומען בײַ איר ציטערן די קני, און די שטוב האָט זיך פּלוצים אַ דרײ געטאָן מיט דעם דאַך אַראָפּ. הײסע פּינטעלעך זײַנען אַרומגעפֿלױגן פֿאַר די אױגן, דער קאָפּ איז שװער געװאָרן און אַראָפּגעפֿאַלן אױף אַ זײַט, קױם װאָס זי האָט זיך אַראָפּגעזעצט אױף דער באַנק האַרט בײַ דער װאַנט.

שטיקער פֿינסטערניש האָבן זיך געװעבט פֿאַר די אױגן, דורכגעװיקלט מיט ליכטיקע פֿלעקן, און אין האַרצן האָט גענאָגט, גענאָגט אַ ביטערקײט און אַ פֿאַרצװײפֿלונג. זי האָט עפּעס געװאָלט אױסזאָגן און ניט געקאָנט:

— גיט מיר אַ ביסל װאַסער!

ר' בעניע האָט דערהערט, מען בעט װאַסער, האָט ער זיך אױפֿגעהױבן, איז צוגעקראָכן צום הילצערנעם עמער, װאָס איז געשטאַנען בײַם אױװן, אים קױם אױפֿגעהױבן און צוגעטראָגן לאהלען.

ער איז געשטאַנען אַזױ אַ לענגערע צײַט פֿאַר לאהלען מיט דעם עמער װאַסער. זי האָט אָן כּוחות אױפֿגעהױבן די האַנט און אַרײַנגעשטעקט אין דעם עמער אַרײַן, אַן עפֿן געטאָן די אױגן, אָבער באַלד האָבן זײ זיך װידער צוגעמאַכט, דער קאָפּ האָט זיך נאָך טיפֿער אַראָפּגעלאָזט אױף דער ברוסט.

ר' בעניע איז געשטאַנען און געװאַרט. געזען, זי טרינקט ניט, האָט ער פֿאָרזיכטיק אַרױסגענומען איר האַנט פֿון עמער, אַראָפּגענומען די שטריקלדיקע פּאָטשעװקע און צוגעטראָגן דעם װאַסער צו איר פּנים:

— פֿיו, פֿיו.

ער האָט צוגעפֿײַפֿט האַרציק, װי בײַם אָנטרינקען פֿערד, געװאָלט איר איבעררעדן. לאהלע האָט אַ קער געטאָן דעם פּנים צום װאַסער, געטרונקען און עס איז איר גרינגער געװאָרן...

דאָס לאַמעדװאָװניקל האָט זיך געדרײט אַרום די פֿענצטער, גע-

puts his ear against it, and listens: And the loud enormous distances respond with an emptiness, a splendid void.

And know that this is the secret of Infinity.

Leah Comes to Him, and He Also Claims that Gimpel is Right

The little Lamed-vovnik was standing by Benye's house, showing Leah the work she was supposed to do. The daylight was waning.

Leah was pale, more pale than ever. She listened to the sounds of the countryside, looked about in amazement, her heart racing. The Lamed-vovnik was comforting her, but Leah paid no attention, she wanted to wait and see: Should she enter the house tomorrow, or should she keep out of it altogether? The Lamed-vovnik explained that Benye was one of our people, Benye would welcome her with open arms, she could count on it, and he pinched her arm, the old lecher!

"You sly thing!"

lecherous lamed-vovnik!

The Lamed-vovnik had been accepted by the saints only because of his great meekness, although he had committed a good many sins with women. He scurried around Leah like a rooster. Leah finally got up enough courage to enter the house. She walked over to the door with her pack on her shoulders, carefully raised the bolt, and then turned her face once again to the Lamed-vovnik. He waved his hand:

"Go on in, silly, c'mon!"

Leah entered the porch. It smelled of rotten sacks and tatters. In the darkness, she could make out old, unnailed wheels up on the rafters, and a bagpipe on the wall. She saw the door leading into the house and went over to it with soft, gentle steps, not daring to raise the bolt. She remained standing at the entrance.

All at once, she opened the door wide. The house was pitch dark. The oven had gotten larger in the course of time, it filled half the room. She looked for *Him* in the darkness . . . .

Benye was sitting on a log in the corner, he had been wringing his hands and now they were clenched together in his lap, his heavy head and tangled beard were drooping on his open, dirty chest. He was in mourning. His thick lips kept closing, parting, closing, like the mouth of a fish, and single words came rolling out, clumsy, mossy, like stones:

"I'm going to the earth . . . Gimpel is right . . . . There is no God . . . ."

Leah clutched at the wall. Her knees began shaking, and the whole room turned upside-down. Burning dots flashed before her eyes, her head became heavy and fell to one side, she could barely sit down on the bench against the wall.

Patches of darkness were weaving before her eyes, intertwined with bright spots, and her heart was gnawed by bitterness and despair. She wanted to say something, but couldn't:

"Give me some water!"

Benye heard a voice asking for water, he got on his feet, trudged over to the wooden bucket standing by the oven, barely heaved it up, and lugged it over to Leah.

He stood in front of her for a while, holding the bucket. She raised her hand lifelessly and stuck it into the water, opened her eyes, but they closed again, her head fell even deeper on her breast.

Benye stood and waited, he saw she wasn't drinking, so he carefully took her hand out of the pail, and brought the water to her face.

He whistled heartily as though giving water to a horse, he wanted to talk her into drinking. Leah turned her face to the water, drank, and felt a sense of relief . . . .

The Lamed-vovnik was moving past the windows, surprised that the welcome was taking so long. He was already suspecting Benye of a sinful act. He raised himself up to the window and peeked through the glass, but it was dark inside. He slowly clambered up on the mound of earth surrounding the house, pressed his face against the window, covered himself with his hand—he couldn't see a thing. His heart hammering, he climbed back down with the intention of going in, but then he heard a running from far away. It was Gimpel whizzing through the night, his naked calves shining in the dark, he ran up to the Lamed-vovnik, panting:

"Where is she?"

parodic

But the Lamed-vovnik played the fool:

"Who?"

"You oaf! I'm asking you: Where is the young lady?"

"Oh, the girl. She's inside, with Benye."

Gimpel wiped his sweat off on his sleeve. He didn't want to have

חידושט זיך, וואָס ער ווייסט דאָרטן אַזוי לאַנג דער קבלת-פּנים. כאָטש איס שוין רעכט געווען חושד צו זיין בעניען אין אַ דבר עבירה. ער האָט זיך געהויבן צו די פענסטער, אַריינגעקוקט, נאָר אינעווייניק איז געווען פינסטער. פּלוצלינגעס איז ער אַרויסגעקראָכן אויף דער פּריזבע, צוגעשפּאַרט דאָס פּנימל צו די שויבן, פאַרשטעלט זיך מיט דער האַנט — ער האָט גאָרנישט געזען. מיט האַרצקלאַפּעניש איז ער צוריק אַראָפּגעקראָכן און געוועזן געדאַנקט בדעה אַוועקצוגיין, נאָר ער האָט דערהערט פּונקטן אַ געלאַף: גימפּעלע איז געלאָפן אַן אומגעטשעפּעטער, ס׳האָבן געבלאַנקט זיינע נאַקעטע ליטקעלעך, און דער פינצטער, ער איז אַ פאַרטאָפּעטער צוגעלאָפן צום לאַמעדוואָוניקל:

— וואָ איז זי?

דער לאַמעדוואָוניק מאַכט זיך אָנער תם:

— ווער?

— אַ בער. מען פרעגט ביי איך, וואו איז דאָס פריילין?

— מם, דאָס מיידל! אָט דאָ ביי ר׳ בעניען.

גימפּעלע ווישט זיך אָפּ דעם שווייס מיטן אַרבל, בכלל וויל ער מיט דעם דאָזיקן לאַמעדוואָוניקל ניט האָבן צו טאָן. ער שטעלט זיך אַזוי אָפּ ביים ראָג פון שטוב, פאַרלייגט אַ פוס איבער אַ פוס און פייפט זיך צו אַ לידעלע. דאָס לאַמעדוואָוניקל קוקט אויף אים מיט חשד. פּלוצים דערמאָנט זיך גימפּעלע אָן עפּעס, ער ציט אַרויס פון קעשענע אַ פּעקעלע מיט אַזוינע טאַבאַק, שיט אָן אין אַ פּאַפּירעלע, וויקלט צונויף און פאַרדרייט אַ פּאַפּיראָסל: איין האַנט אין דער קעשענע, און מיט דער צווייטער הייבט ער, גלעט זיך די האָר, און בלאָזט ער דעם רויך צום הימל.

דאָס לאַמעדוואָוניקל האַלט זיך פאַר דער בערדעלע, שטייט און קוקט אויף אים, און קוקט. מיטאַמאָל טוט ער זיך אַ שטעל אויף די שפּיץ-פינגער און זאָגט אים אַריין גלייך אין פּנים אַריין:

— דאָס איז גאווה, מער גאָרנישט!

גימפּעלע שטעקט אַריין דאָס פּאַפּיראָסל אין מויל, קערט זיך אום צום לאַמעדוואָוניקל מיט דער פּלייצע, די הענט פאַרלייגט אויף הינטן און שפּאַצירט זיך אַזוי אַוועק פאַרביי שטוב.

נאָר עס עפנט זיך די טיר, לאהלע קומט אַרויס ווייס ווי שניי, האַלט זיך אָן פאַר די בושאַקעס, נאָך איר גייט ר׳ בעניע מיט דעם עמער אין האַנט. עס האָט גימפּעלען פון אָט-אָ דער בלייכער מיידעלע פאַרקלעמט אין האַרצן. ער האָט אויף איר געקוקט, און מיטאַמאָל האָבן טרערן אַ גאָס געטאָן פון זיינע אויגן, ניט געקאָנט איינהאַלטן זיך. ער איז צוגעלאָפן צו איר, אַוועקגעוואָרפן זיך אויף דער ערד:

— טייערע מיינע, איך האָב איך ליב!

און ער האָט אַרומגעכאַפּט אירע פיס, געקושט די שוואַרצע געטאָקטע שיכעלעך, געוויינט און געדרייט זיך אויפן גראָז ווי אַ לאַנגער, מאָגערער וואָרים. לאהלע האָט זיך ניט ווילנדיק אָפּגערוקט צוריק צו דער וואַנט, זיך שטאַרק פונאַנדערגעוויינט, געציטערט מיטן גאַנצן קערפּערל איר, און ס׳איז איר מיטאַמאָל אַלץ קלאָר געוואָרן פאַר די אויגן.

אַ שפּרוך

און ער, בן-דוד, קומט צו אַ שטאָט, וואָס ווערט געבויט. ער זעט די מויערער אויף די רישטאָוואַניעס, די מולער ביי דער אַרבעט, די סטאָליאַרעס אין די פענסטער, און עס נעמט אים אַרום אַ טיפע פרייד און ער זאָגט:

— זעט, די אַרבעט גייט אַרויס פון מענטשן, ווי דאָס געוועב גייט אַרויס פון אַ שפּין.

— זעט. דאָס וואַסער אַרבעט אין די בערג פון אַרבעטס וועגן.

ר׳ שמחה איז מסתמא אויך אַ צדיק

ר׳ שמחה איז געלעגן אויפן יעסיענדיקן פעלד אויסגעצויגן, ווי אַ פלאַכטע, שטום און פאַרביטערט. ערגעץ-וואו האָט מען געגעסן דעם אָפּגעשניטענעם קאָרן און דאָ האָבן געדאַרט די שטרויעלעך. די ערד איז געלעגן אָפּגענאַרט, ווי אַ ווייב, וואָס מען האָט איר איינגערעדט און דערנאָך אַוועקגעוואָרפן.

עס האָט געטרויערט דער ברוינער יעסיענדיקער גאָלד, די ביימער, וואָס האָבן נאָך אַ ביסל געלעבט, און די קנאָכיקע נאַסע שטיינער אין די גראָבנס.

ר׳ שמחה האָט זיך פונאַנדערגעוואָרפן אויפן פעלד, ווי אַן אָבל, איינגעשטעמט זיך מיט דער האַנט אין דער ערד, צוגעלייגט דעם פּנים צו איר טויטן גוף און געוויינט ביטערלעך אויף איר לעבן, דעם פאַרגאַנגענעם.

עס האָט געטרויערט דער פאַרנעפּלטער געגנט און די שטעגעס בוטשאַנעס, וואָס זיינען געפלויגן איבערן קאָפּ הויך דעם בלוילעכן נעץ פון די רעגנס.

ער האָט געהערט, ווי עס גייט אויס אַ צווייג נאָך אַ צווייג, ווי עס נאָגן די מיליאָנען גרעזעלעך, וואָס האָבן זיך געהאַט אַמאָל אַזוי שטיל איינגעוועבט אין אָט דעם ברוינעם ברייטן גוף פון דער ערד.

ער ליגט אויף אַ מת — עס האָט אַרויסגעאָטעמט די ערד פון זיך דעם לעצטן מוטערלעכן ווייטאָג און אַרויסגעגאַנגען אין איר וואַרעמער פאַרטרויערטקייט צו אים, ר׳ שמחהן.

ר׳ שמחה איז פּאַמעלעך אויפגעשטאַנען. עס האָט געטאָטשעט אין די ביינער דער אומעט. איינגעבויגן מיט דעם גרויסן

anything to do with the Lamed-vovnik. He halted at the corner of the house, crossed one leg over the other, and whistled a tune. The Lamed-vovnik looked at him suspiciously. Gimpel suddenly remembered something, he pulled out a pouch of tobacco, poured some into a slip of paper, rolled it up, and smoked a cigarette. He held one hand in his pocket, and smoked with the other, smoothed back his hair, and serenely blew the smoke into the air.

The Lamed-vovnik held his beard, and stood there silently looking at Gimpel, and looking. All at once he got up on his tiptoes and blurted right into Gimpel's face:

"That is pride, nothing more!"

Gimpel put the cigarette in his mouth, turned his back to the Lamed-vovnik with his hands behind him, and casually strolled past the house.

But then the door opened, Leah stepped out as white as snow, holding on to the doorposts, and Benye came after her with the pail in his hand. Gimpel's heart froze at the sight of the wan girl. He stared at her, and sudden tears poured out of his eyes, he couldn't hold them back. He ran over to her and threw himself on the ground:

"Darling, I love you!"

And he hugged her feet and kissed her black shoes, he wept and twisted on the grass like a long, thin worm. Leah mechanically stepped back to the wall and burst out crying, her whole small body was trembling, and suddenly everything turned radiant before her eyes.

An Incantation

And he, the Son of David, comes to a city that is being built. He sees the masons on the scaffolds, the bricklayers at work, the carpenters in the windows, and he is overcome with a deep joy, and he says:

"Look, work comes out of men as a web comes out of a spider.

"Look, the water is working in the mountains for the sake of work."

Perhaps Simkhe Is Also a Saint

Simkhe was spread out like a piece of cloth in the autumn field, he was silent and bitter. Somewhere people were eating the harvested rye, and here the pieces of straw were withering. The earth was lying there deceived and forsaken, like a woman who had been promised things and then cast aside.

The brown gold of autumn was grieving, and the trees that were barely surviving, and the wet bony rocks in the ditches.

Simkhe threw himself upon the earth like a mourner, he clenched his hand into the soil, pressed his face and body into the ground, and wept bitterly for the vanished life of the earth.

The foggy countryside was grieving, and so were the rows of storks flying overhead through the bluish wetness of the rains.

He could hear one branch after another dying, the millions of grass haulms languishing, and once they had so silently been woven into the large brown body of the earth.

Simkhe was lying on a corpse—the earth was exhaling her final motherly pang, and she came out to Simkhe in her warm grief.

Simkhe slowly got to his feet. A melancholy was gnawing at his bones. With his large body bowing, he walked around, raking up the fallen yellow leaves.

He gathered together a heap of leaves in the middle of the field, like a huge hill, the fog embraced, crushed, and extinguished the melting glow of the living body.

Simkhe sat down on the heap of leaves, took out his clay pipe, and blew out curls of smoke that enveloped him like a cloud.

The thudding of axes echoed through the smokey blue forest. Fresh logs were visible through the thin fog at the edge of the forest, fresh wood, with its bark stripped off. A few enormous boughs with clumps of needles on them had been flung around the wood, like limbs that have not been buried with the rest of the body.

Simkhe was sitting in his fur, which was wet with dew, he was squinting through the smoke into the distances which had faded in the fog.

A shout came from nearby in the forest. Leah ran out of the

טוף, און ער איז אַרומגעגאַנגען און צעטופּעשאַרט פֿון די פֿעל־
דער די געלע אָפּגעפֿאַלענע בלעטער.

עס האָט זיך צעטופּעקלבן אינמיטן פֿעלד אַ קופּע בלעטער.
ווי אַ גרויסע סטאָגע, דער נעפּל האָט עס אַרומגעוועבט, אײַנגע־
ווידקט און אָפּגעלאָשן דעם צעשפּאָלטענעם שײַן פֿונעם לעבעדיקן קאָר־
פֿער.

ר' שמחה האָט זיך אַוועקגעזעצט אויף דער קופּע בלעטער,
אַרויסגענומען די לײַמענע ליולקע זײַנע און אַרויסגעלאָזן ווײַלן רויך־
קנײלן, וואָס האָבן אים באַדעקט אינגאַנצן, ווי מיט אַ וואָלקן.

און דעם בלוי־אַרומגעהויכערטן וואַלד האָט זיך געהערט דער
קלאַפּ פֿון די העק.

פֿריש צעשפּליטערטע קלאָפּטער האָלץ האָבן זיך אַרויסגעזען
פֿון דעם דינעם נעפּל בײַ די בערגעס פֿון וואַלד, פֿרישע העלצער,
אָפּגעטיילטע פֿון דער קאָרע. אײנציקע, מײַנענדיק גרויסע צווײַגן,
נאָך מיט קנאָספּעלעך נאָך אויף זיי, זײַנען געלעגן צעוואָרפֿן אַרום דעם
האָלץ, ווי גלידער, וואָס זײַנען ניט געקומען צו דער קבורה.

ר' שמחה איז געזעסן אין פּעלץ זײַנעם, אַ פֿײַכטער פֿון טוי,
און מיט פֿאַרשמירטע אויגן געקוקט הרך, דעם רויך און די הײמ־
קײטן, וואָס זײַנען אויסגעלאָשן געוואָרן אין נעפּל.

און וואַלד גאָר נאָענט האָט זיך דערהערט אַ געשריי:

לאהלע איז אַרויסגעלאָפֿן פֿון צווישן די ביימער מיט צעלאָ־
זטע האָר, אַן איבערגעמאַטערטע, געשריגן נאָך הילף, און דער
פּאַן וורובלעווסקי מיטן הונט אויפֿן שטריקל האָבן איר נאָכגעיאָגט.

לאהלע איז אַרײַנגעלאָפֿן צו ר' שמחהן אויפֿן פֿעלד, אַנידער־
געפֿאַלן, דער פּאַן האָט איר באַוויזן אָנצוכאַפּן פֿאַר די האָר, ער
האָט געטאָן אַ געשריי פֿון גלוסטונג, אַרומגעכאַפּט זי און שטאַרק
גענומען קושן אין די צוגעדעקטע בריסט.

שטילערהייט איז ר' שמחה אַראָפּגעקראָכן פֿון דער קופּע, אָנ־
געדעכט, עס האָבן זיך אָנגעגאָסן זײַנע אויגן מיט בלוט, און פּאַ־
מעלעך האָט ער גענומען שפּאַנען צום פּאַן.

שווער האָט ר' שמחה אויפֿגעהויבן אַ פֿוס, שווער האָט ער
אים אַראָפּגעלאָזן צוריק אויף דער ערד, דאָס פֿעלד אונטער זײַנע
פֿיס האָט זיך געבויגן.

דער פּאַן האָט אים ניט באַמערקט, ער איז געווען איבער־
געבויגן איבער לאהלען, געדריקט איר צו זיך און אײַנגעזויגט זיך
מיט די ליפּן אונטער איר האַלדז.

ר' שמחה איז שווער, שווער צוגעגאַנגען, אַזוי אַ נעם געטאָן
אים מיט דער האַנט פֿאַר דער פּלייצע און אויפֿגעהויבן אין דער
הויך, אַריבער קאָפּ, און מיטן פֿוס צוגעדריקט דעם קאָפּ פֿון הונט
צום פֿעלד. לאהלע איז געלעגן אויף דער ערד מיט אויסגעשטרעקטע
הענט צום באַשיצן זיך, און שרעק געקוקט אויף ר' שמחהן,
וואָס איז געוואָרן ברייט, אויסגעוואַקסן, מיט דער ביינערדיק־פֿעס־
טער ברוסט פֿאָראויס, און זי האָט געקוקט אויף אָט־אָ דעם גרי־
נעם פּריץ איבן בײַ אים אויף דער האַנט איבער קאָפּ.

— שפֿוך חמתך על הגויים!...

און מיטאַמאָל האָט ער אים געגעבן אַ וואָרף איבער די
יעסענדיקע פֿעלדער, אַ שלײַדער אין דער הויך איבער פֿעלד און
וואַלד צום הימל מיט נאָך די כּוחות זײַנע. דער פּריץ איז אַוועק־
געפֿלויגן אין דער נעפּלדיקער ליפֿט מיטן קאָפּ אַראָפּ. די דינע
פֿיס אויסגעצויגן, גריט אָן עפּעס אָנצוכאַפּן זיך, איז ער געשוואו־
מען, ווי אַ פֿיש דורך די נעפּלען, געשוואומען ניט וויסנדיק וואו,
אפֿשר צו די הרי־חושך, די שפּיציקע און פֿינסטערע. דער הונט האָט
זיך אַ לאָז געטאָן מיט אַ יאָמער אין דער ריכטונג, וואו דער פּריץ
איז געפֿאַלן, געפֿלויגן, ווי אַ פֿײַל, און דעם עק האָט עס נעבעך
אַרונטערגעשטעקט צווישן די פֿיס.

לוי פּאַטאַשניק זוכט דאָס טעכטערל

און לוי פּאַטאַשניק האָט אינמיטן דער נאַכט גענומען ברעכן
די חפצים אין שטוב, אַרויסגעזעצט די שויבן, צעבראָכן די שפּיג־
לען, אָפּגעריסן די פּאָרטיערן און די בילדער פֿון די ווענט.

האַלב־נאַקעט איז ער אַרומגעלאָפֿן איבער די צימערן, גערופֿן
לאהלען, געזוכט אונטער די בעטן, און די אַלמערס, אָבער קיינער
האָט אים ניט געענטפֿערט.

ס'האָבן געסטאַרטשעט די אײנציקע בינטלעך געל־ברוינע האָר
אַרום זײַן פּליך, ווי אַ שטעכיקער שטרוי, און די אויגן זײַנע
האָבן זיך געטרייסלט אין די לעכער פֿון משוגעת.

ער האָט אַרויסגענומען אַ טאָרבע פֿון אונטער אַ געלעגער, וואָס
איז געווען, ווײַזט אויס, אָנגעגרייט נאָך פֿון אַמאָל, האָט עס אָנ־
געטאָן איבער האַלדז, איז צוגעלאָפֿן נאָכרעס צום אָפֿענעם שראַנק
און אַרײַנגעשאַרט מיט הייסע הענט גאָר דאָס גאָלד אין דער טאָרבע
אַרײַן, און ער האָט ניט גערוט, געריבן זיך דעם קאָפּ, די
קורצע באָרד, אַרומגעלאָפֿן פֿון איין ווינקעלע אין דעם אַנדערן.

פּלוצלינג האָט ער אונטער אַ בעט דערזען לאהלעס אַ שוך,
אַ כאַפּ געטאָן, און פֿינקט ווי דאָס האָלט געווען אַן אָנגעגליטער
אײַזן, אַרײַנגעוואָרפֿן אויף גיך אין דער טאָרבע אַרײַן. מיט אַ יאָ־
מער פֿון אַ געשלאָגענעם הונט איז ער אויפֿגעשטאַנען און גע־
לאָזן זיך צום טיר.

דרויסן איז געווען אַ ביטערע פֿינצטערניש, און אײנציקע
פֿענצטער האָט ערגעץ פֿון אונטער אַ דאַך געל אַראָפּגעלויכטן...

ר' לוי האָט געטאָן אַ גיי איבער די גאַסן מיט אַ גע־
וויין, מיט אַ געשריי, געוואָרפֿן מיט די הענט און צעטויבעדיקע
די פֿויסטן אַנטקעגן הימל...

trees, exhausted, with her hair flying, she was screaming for help, and Lord Vrublevsky and his hound were raging after her.

Leah dashed over to Simkhe in the field and collapsed, the squire managed to grab her hair with a shriek of lust, clutched her in his arms and showered her breasts with kisses.

Simkhe quietly climbed down from the heap of leaves, his eyes filled with blood, he slowly moved towards Vrublevsky.

He lifted one foot heavily and then put it down again heavily. The field bent beneath his tread.

Vrublevsky didn't notice him, he was bending over Leah, crushing her against his body, swaying, with his lips on her throat.

Simkhe trudged over, grabbed Vrublevsky and lifted him high in the air while his foot pressed the dog's head to the ground. Leah was lying on the earth, stretching her hands out to protect herself. Terror-stricken, she looked at Simkhe, who was growing broader, bigger, with his solid, bony chest swelling, and she looked at the green nobleman whom Simkhe was hoisting aloft.

"God, pour out Thy wrath on the Gentiles! . . ."

And then he flung him across the autumnal fields, hurled him with all his strength across the meadows and woods up into the sky. His thin legs struggling to catch hold of something, he swam like a fish through the fog, not knowing where, perhaps to the jagged and gloomy Mountains of Darkness. The dog shot off, whining, after his master, who was plunging and whizzing like an arrow, and the poor animal clutched his tail between his legs.

Levi Patashnik Looks for His Daughter

And in the middle of the night, Levi Patashnik began smashing the objects in his home, he knocked out the windowpanes, splintered the mirrors, tore down the drapes and the pictures.

He scurried around the rooms, half-naked, calling for Leah, peering under the beds and in the closets. But no one answered.

The tufts of yellow brown hair were bristling around his bald pate like prickly straw, and his eyes were shaking madly in their sockets.

From under a bed, he took out a sack which, as it turned out, had been prepared long ago. He slung it around his neck and ran over to the open cabinet, and his hot hands raked all the gold into the bag. But he couldn't rest, he rubbed his head, his short beard, and ran from corner to corner.

Suddenly, beneath a bed, he saw one of Leah's shoes, grabbed it, and then dropped it, as though it were a piece of white-hot iron, into the bag. Whimpering like a beaten dog, he stood up and made for the door.

Outside, there was a terrible darkness, a few scant windows were shining yellow under a roof somewhere . . . .

Levi passed through the streets, weeping, screaming, flailing his arms, clenching his fists at heaven . . . .

But no one heard him. Clouds lay on the sky, like lichen in old forests.

Levi rambled through the autumnal fields, shaking, his bare feet treading in clay, he wandered from the roads to the isolated meadows.

The silent villages were sprawling over the dewy plains, they were so quiet, as if covered with moss.

They were indifferent to the wanderer.

He came into the villages, poked around the courtyards, looked into the stables, and tearfully knocked on the walls of the peasant huts.

"Have you seen, have you heard, anything of my daughter Leah?"

No one had seen, no one had heard, anything of Levi Patashnik's daughter Leah.

Frightened sheep bleated in the folds.

The ignorant peasants sleepily crawled back into bed with their wives.

A pointed moon slipped out from the clouds, it had eyes, and beams of light rained down on the sides of the roads.

Levi trudged across the fields, munching and gnawing the silvery silence of the night . . . . Somewhere far, far away, in a dale, a dog was howling long and sorrowfully.

No other soul was awake. Levi climbed down into the valley to find this one living creature.

A long female dog was standing there, weeping her yearning for her master, who had been hurled away, she didn't care about Levi although she knew the secret of his wanderings.

cf to Bergelson

קײנער האָט אים אָבער ניט געהערט. כמאַרעס זײַנען געלעגן איפן הימל, ווי לײַשיעס איף אַלטע געבײנען...

ר׳ לוי שלײַערט אַריבער די יעסענדיקע פעלדער, וואַקלט זיך, טרעטנדיק מיט די באָרוועסע פיס אין לײם, ער בלאָנקעט פון די וועגן איף די אָפּגעשניטענע פעלדער.

עס ליגן די דערפער די שטילע איף די מויקע פלײנען, ווי־יקע, ווי אַרומגענומענע מיט מאָך.

קײנעם קימערט ניט אַ מענטש.

ער קומט אַרײַן אין די דערפלעך, נישטערט איף די הויפן, זוכט אין די שטאַלן און מיט אַ געוויין קלאַפּט ער אין די ווענט פון די פויערשע כאַטעס.

— צי האָט איר ניט געזען, צי האָט איר ניט געהערט פון מײַן טאַטעטיל לאהלען?

קײנער האָט ניט געזען, קײנער האָט ניט געהערט פון לוי פאַנאַשניקס טאַטעטל לאהלען.

שעפּסן בלעקען פון ווערעק אין די שטאַלן.

די המעהאַטע פויערים די פאַרשלאָפענע קריכן אַרײַן צוריק צו זייערע ווײַבער אין די בעטן.

עס הויבט זיך אַרויס פון די כמאַרעס אַ שפּיציקע לבנה מיט אויגן, און בינטלעך קאַלטע שטראַלן שטעלן זיך אַראָפּ איף די ווײַטן פון די וועגן.

ר׳ לוי שלעפּט זיך איבער די פעלדער, שלינגט אין נאַכט אײַן די זילבערנע שווײַגעניש פון דער נאַכט... ערגעץ ווײַט, ווײַט אין אַ נידעריקייט קלאָגט אַ הונט ווייטאָגדיק און לאַנג.

דאָס איז די אײנציקע נשמה, וואָס איז אויף. ר׳ לוי לאָזט זיך אַראָפּ אין טאָל אָפּזוכן אים, דעם לעבעדיקן נפש.

עס שטייט אַ לאַנגע צײַט און ווײַנט אים די בענקשאַפט צו איר באַלעבאָס, וואָס איז פאַרוואָרפן געוואָרן, עס קימערט איר ניט ר׳ לוי, הגם זי ווייסט דעם סוד פון זײַן וואָגלעניש.

ערגעץ אין דער אויסגעלבנהטער נאַכט פאַלט אַ צער מיט דעם קאָפּ אַראָפּ איר גרינער באַלעבאָס, פאַלט ווי אַן אַרויסגעלאָזטער פײַל, און העלפן אים קען מען ניט.

ר׳ לוי שטייט לעבן איר אײַנגעבויגן, מיט דער טאָרבע גאָלד איבערן האַלדז, קוקט איף די דאַרע ריפּן פון דער ציג און טרערן גיסן זיך בײַ אים פון די אויגן.

און מיטאַמאָל — ר׳ לוי קערעוועט זיך אויס צו דער לבנה, פאַרגלאָצט די אויגן, און הייבט אויך אָן יאָמערן אין דער נאַכט, שטאַרקער נאָך פאַר דער אָפּגעשמאָרעטער ציג.

אַ גרינגע וועלט, כמעט ווי אַ חלום,
אָדער
גימפּעלע רעדט אין גראַמען און מײנט עפּעס אַנדערש...

און עס איז אַראָפּגעפאַלן אַ שניי, אַ מילדער־וואַרעמער שניי, וואָס האָט אין סוף האַרבסט צוריק אָפּגעלעבט דעם געגנט. די כאַלופּע ר׳ שמחהס האָט זיך נאָך אַמאָל איבערגעדעקט מיט אַ גראָבן, ווײַסן צודעק, אויסגעזען יום־טובדיק, און דער ווײַסער וואַלד אַרום האָט געטראָגן אויף זיך דעם העלן איידעלן יאָך מיט אַ פרייד.

אין דער כאַלופּע זײַנען געזעסן ר׳ שמחה, לאהלע און גימפּעלע דער פילאָסאָף.

דער שניי האָט אויסגעהײלט זייער לעבן, געעפנט נאָך אַ פּולע אייגן אין זיי צום זען, האָבן זיי צוגעקוקט ווי די וועלט איז פאַרקלערט, דורכזעעדיק, און איר קלאָרע, שטילע האַרץ איז אָפן, און איר קלאָרע האַרץ ציטערט פון יעדן שאָרך איף עפּעס אַ צווײַג... ווײַסע פרייד... ווײַסע טרויעריקע פרייד....

ר׳ שמחה איז געלעגן איף דער ברייטער באַנק בײַם פענצטער אָנגעלענט איף דעם עלנבויגן און געקוקט גלאַט אין דער יום־טובדיקער שטיבל אַרײַן, ניט געטראַכט, געחלומט מיטן קערפּער און וואַרעם אײַנגענומען דעם אָטעם פון די קילע גילדערנע ליפטן, וואָס איז אַרײַנגעקומען דורך די פענצטערלעך. לאהלע איז געזעסן לעבן אים איף דער אײגענער באַנק און אַרויסגעזען מיט די קלאָרע אָנגעצונדענע אויגן צום וואַלד און אָט אַזוי האָט זי זיך שמועסנדיק דורכגערעדט מיט ר׳ שמחהן. ער האָט זי געטרייסט, פאַרזיכערט פאַרבאָרגנערהייט, אַז אײנגעלע, דאַרף משיח ניט זײַן שיין און אפשר וועט ער, ר׳ בעניע, אין דער לעצטער שעה אויפלײַכטן; עס וועט פון אים אַראָפּפאַלן די פעל און דעמאָלט באַווײַזט ער זיך צו איר פריש און זײַן נײַער יוגנט.

גימפּעלע האָט געטרייסלט איבערן טיש דאָס בײַטל טאַבאַק, געשנאָרכעט און געדרייט אַ פּאַפּיראָס. עס האָט קוועלנדיק גערעדט אָן אַ שפּראַך, געדאַנקען וואַרעמע האָבן זיך אָפּגעטײלט פון זײַן אינעווייניקייט, געשוואוכן אין אים, ווי קלײנע נעפּלען, גערעדט אין זײַנע גלידער שטילשווײַגנדיק, ווי ליכט מיט ליכטיקייט. ער האָט געקוקט מיט פײַכטע אויגן איף לאהלען, און ס׳האָט אין אים אַ ווײַסע פרייד געקלאָגט:

— איך, גימפּעלע, למשל, דאַרף ניט האָבן קיין שפּראַך. איך, גימפּעלע, קען אויסקומען אָן אַ שפּראַך.

און ר׳ שמחה איז בדרך־כבודיק געלעגן איף דער דעמבענער באַנק מיט דער איבערגעשפּרייטער באָרד איף דער ברוסט און באַטראַכט דעם פילאָסאָף, וואָס איז אַזוי טרויעריק פון דער זיסער בלאַנקעניש הינטער די פענצטערלעך.

Somewhere in the moonlit night, her green master was plunging headfirst, plunging like an arrow, and no one could help him.

Levi stood crouching near her, with the bag of gold around his neck, staring at the bony ribs of the dog, while tears came gushing into his eyes.

And all at once—Levi turned to the moon with bulging eyes and began whining in the night, even louder than the grimy dog.

A Light World, Nearly Like a Dream
or
Gimpel Talks in Rhymes but Means Something Else

It was snowing, a dense, warm snow, at the end of autumn, reviving the countryside. Simkhe's shack once again received a thick white cover, which gave it a festive air, and the white forest all around it bore the bright, noble yoke joyously.

Simkhe, Leah, and Gimpel the philosopher were sitting inside the shack.

The snow had a healing effect on their lives, it opened many new eyes inside them, and they watched as the world became transfigured, transparent, and its clear, quiet heart was open and would tremble at the slightest rustle of a branch . . . white joy . . . white, sad joy . . . .

Simkhe lay on the broad bench by the window, leaning on his elbows and staring into the festive room, not thinking, but dreaming with his body, and warmly inhaling the breath of the cool golden air seeping in through the windows. Leah was sitting next to him on the same bench, her bright clear eyes staring into the woods, as she talked to Simkhe. He comforted her, assured her that the Messiah shouldn't be handsome, and that Benye might well light up in his last hour, his hide would slough off and he would appear to her fresh and young again.

Gimpel shook the pouch of tobacco over the table, snorted, and rolled a cigarette. He spoke wordlessly, joyously, warm thoughts came from deep inside him, drifted through him like mists, talked silently in his limbs, as light with light. He fixed his moist eyes on Leah, and a white joy lamented within him:

"I, Gimpel, need no language; I, Gimpel, can get along without language."

And Simkhe lay comfortably on the oaken bench with his beard spread out on his chest, he was gazing at the philosopher, who was sad because of the sweet dazzlement beyond the windows.

He sat opposite Simkhe, transparent, looking as if he might shatter into pieces at a single touch, tinkling gently and blending into the airy world around him.

Gimpel smoked the cigarette, put his hand in his pocket, stretched out his legs, and, staring at Leah, he began speaking in rhymes:

"Smoking this cigarette of mine,
"I quietly sit here and I feel so fine, so fine . . . ."

Simkhe said to him comfortably:

"If you feel fine, then I feel dandy."

And Leah, peering through the window, folded her arms and cupped her elbows in her hands. She didn't turn toward Gimpel though she did listen and clearly understood his dismal intention. Gimpel had never been so pale and radiant, even if he cracked jokes and kept up the pretense of speaking in rhymes:

> The above necessity
> To wit, that accumulation brings noninfinity
> Will someday be decorated by a man like me
> With a bald pate for all to see,
> With eyes—bags
> And legs like crags,
> And will bring me to the Almighty
> —A person like me, who's very flighty."

"Fine, Gimpel, fine. You're a very flighty person."

But Gimpel didn't answer, he didn't feel like scolding him. He wasn't dealing with Simkhe. He was sitting and, in his way, longing for Leah. He explained to the mistress of his soul that the two of behind his back, he lifted his whiskers up to the tall guest and the world:

> God is God!—A twofold substance,
> In infinity,
> A female possibility,

הרכזועעדיק איז ער געזעסן אַנטקעגן איר, און ס'האָט זיך געדאַכט, אַז פֿון איין ריר קאָן אָט דער גימפּעלע צעשפּרונגען ווערן מיט אַ דינער קלינגערײַ און זיך איבערמישן און דער גרינגער וועלט אַרום.

גימפּעלע האָט פֿאַרדרייט דאָס פּאַפּירעסל, אַרײַנגעשטעקט אַ דאַנק אין קעשענע, אויסגעצויגן די פֿיס און, קוקנדיק אויף לאהלען, האָט ער גענומען ריידן אין גראַמען:

„איז מיט דעם פּאַפּיראָס אין מויל.
זײַן איך מיר שטיל און ס'איז מיר וואויל, באמת וואויל"...

ר' שמחה האָט צו אים בײַשלעך אַ זאָג געטאָן:

— איבער דיר איז וואויל, איז מיר ניחה.

און לאהלע האָט, קוקנדיק אין פֿענצטערל, צונויפֿגענומען בײַדע הענט, האַלטנדיק ווי פֿאַר די שלעפֿער פֿון די אײַלנבײַנגס, ניט אָפּגעקערט זיך צו איר, כאָטש זי האָט זיך צוגעהערט און גוט פֿאַרשטאַנען גימפּעלעס טרויעריקע כוונה. גימפּעלע איז קיינמאָל ניט געווען אַזוי בליך און פֿאַרקלערט, הגם ער האָט זיך געחיצלט, געמאַכט אַן אָנשטעל, אַז ער פּלוידערט אין גראַמען:

„די אייביקע ניטוועגדיקייט,
אַז אָנדרייבנדיק ברענגט ענדיקייט,
ווערט פּונקט אַזאַ פֿאַרשטײַן ווי איך,
אַמאָל באַפּוצן מיט אַ פֿליך,
מיט איינן — זעקעלעך,
און פּיטלעך, ווי די שטעקעלעך,
און ווערט מיך ברענגען צום אַלמעכטיקן:
— געבראַכט אַ מענטשל אַ פֿאַרדעכטיקן"

— גוט, גימפּעלע, גוט, דו ביסט אַ מענטשל אַ פֿאַרדעכטיקער.

אָבער גימפּעלע האָט אים ניט געענטפֿערט, עס איז אים ניט געלעגן איצטער אין אַרײַנזאָגעניש. ער האָט ניט געדאַרפֿט צו טאָן איצטער מיט ר' שמחהן. דאָס איז געזעסן גימפּעלע און געבענקט אויף זײַן שטייגער נאָך לאהלען. ער האָט דערקלערט דער געליבטער זײַנער, אַז זייערע בײַדע מענטשן זײַנען ניטאָ. אָ, דאָס איז געזעסן גימפּעלע, געקלאָגט אויף דער אָרדענונג אין דער וועלט:

נאָט איז גאָט! — אַזאַ טובסטאַנץ אַ צוויייקע,
אין דער אומענדלעכקייט,
אַ הייבערישע מעגלעכקייט,
אַ גאַנג און אַ שטייעניש,
אַ געדראַנג,
אַ הייעניש פֿון אַ געזאַנג.

ער האָט פֿאַרצויגן דעם פּאַפּירעסל. די לאַנגע פֿינגער זײַנע האָבן זיך געבאַמבלט אין טיש. ער האָט געקוקט אויף דעם ווייכן פּראָפֿיל פֿון זײַן געליבטער, וואָס איז געווען נאָך שטילער און בלאַסער צוליב דעם דהיבנדיקן שניי. פּלוצים האָט אים גענומען צופּן פּאַמעלעכקעס אונטערן האַרצן, טרערנדיק געצופּט, ער האָט נרייליק איידל מיט אַן איבערגעגעבנקייט אַ פֿרעג געטאָן בײַ איר:

— ליזע לעאָנאָוונע, פֿאַר וואָס שווײַגט איר אַזוי פֿיל?

זי האָט זיך צו אים אָפּגעקערט מיט אַן אומעטיקן שמייכעלע:

— איך שווײַג גאָרניט.

און ר' שמחה האָט זיך פֿאַרריכט אויפֿן געלעגער און געענטפֿערט:

— ווײַל דו, רעדסט שוין פֿאַר אַלעמען, גימפּעלע.

— ס'איז אַ טאָג הײַנט, דאָ, אַ טראַנסצענדענטאַלער טאָג אַזאַ...

זאָגט גימפּעלע.

און די, לאהלע, שווײַגט...

— אַ שניי, אַ פֿרילינגדיקער שניי?

— יאָ.

און די זאַך, וואָס ער האָט אָקאָרשט געוואָלט איבערגעבן, האָט זיך אַדורכגעזאָגט פֿאַרבײַ די ווערטער. אייגנטלעך האָט ער שוין אָפּגערעדט, און עס איז אים מיטאַמאָל שטאַרק אומעטיק געוואָרן. ער האָט זיך אויפֿגעהויבן פֿון באַנק, גענומען אַרומגיין איבערן שטוב און אים האָט זיך אײַנגערעדט, אַז ער איז אַ ביסל צו גרויס, ער איז אַ ביסל צו פֿיל פֿאַראַנען אין דער היגער וועלט. ער האָט זיך אָפּגעשטעלט בײַ דער וואַנט, באַטאַפּט דעם טינק, ר' שמחהס אַרבעט, פֿאַרטראַכט זיך און צוריק אָנגעהויבן ריידן צו זיך אין גראַמען:

געבראַכט אַ מענטשל אַ פֿאַרדעכטיקן
עס פֿרעגט אַ שטימע פֿון די תהומען:
„ווי רופֿט מען אים?
„ווי רופֿט מען אים?
כ'האָב פֿאַרגעסן דעם נאָמען.
— אַ ליידיקגייער, גאָטעניו, כצי פֿויל און פֿאַס...

עס האָט אים געבענקט, געדריקט, גימפּעלען, די היגע וועלט, הגם דער טאָג הײַנט איז געווען לײַכטער פֿון קרישטאָל. עס האָט

Dynamic and static,
An inference,
A birth pang and a song and dance.

He twirled the cigarette. His long fingers dangled on the table. He looked at the soft profile of the mistress of his soul, who was even paler and more quiet because of the snow outside. Suddenly, he felt a slow twinge under his heart a tearful twinge. Very nobly, and with utmost devotion, he asked her, using her Russian name:

"Liza Leonovna, why are you silent?"

She turned to him with a doleful smile:

"I'm not silent at all."

And Simkhe stretched out on the bed and replied:

"Because you do enough talking for everyone else, Gimpel."

"What a day," said Gimpel, "it's a transcendental day, it is."

And Leah was silent.

"A snow, a springtime snow?"

"Yes."

And the thing he had wanted to convey was uttered past the words. Actually, he had already expressed it, and now he fell into a sudden gloom. He stood up from the bench and started walking around, he felt as if he were a little too big, a little too present in this world. He stopped at the wall, touched the plaster (Simkhe's work), meditated, and then began talking to himself in rhymes again:

A person like me who's very flighty.
A voice in the chasms began to call:
What is his name?
What is his name?
I don't recall.
A lazy fellow, oh God, an indolent . . . .

Poor Gimpel felt hemmed in by the world, even though this day was lighter than crystal. He was permeated with the yearning snow. His mind turned white, and tender as if prepared for the softest sorrows around him. Then all at once, he couldn't bear it anymore, tears came gushing out of his eyes, he burst into a bitter weeping, on and on. With bated breath, he shrieked:

"Will the Messiah come, or not?

"The Messiah!!"

He ran over to Simkhe, fell on top of him, and started hitting him with his skinny little hands, writhed against his chest, lamented, and tore the poor man's clothes:

"Make the Messiah come! Make Him come!"

Gimpel wept, Leah trembled and buried her face in her hands, she held her breath and froze. She could see Benye before her eyes and smell his putrid smell, and now she remembered his chest which looked like the mangy hide of a carcass. Simkhe sat on the bed, took Gimpel in his arms, and began speaking softly, as though not to him:

"Why are you bawling, you poor devil?"

Simkhe was somewhat affected by what had happened, gingerly she started, turned to him, and fell wordlessly upon his breast. Simkhe softly caressed her hair, he was still holding Gimpel, and he said to them:

"My goodness, you're still children, little children!"

He gazed through the white window, far, far away . . . . Among the soft, snowy trees in the woods, Lubomirsky's daughter was wandering about, looking for the road. She clasped herself, shivering with cold, in her summer clothing, which she had been wearing at the family celebration in Vrublevsky's palace.

They Work Upon Benye

The Lamed-vovniks assembled by Benye's home in the morning cold. The mill, already looking like a mountain of garbage, was covered with frost. The Lamed-vovniks were sitting with frozen beards on the logs by the roadside, some of them clustered in groups, mournfully talking to one another.

~~he touched Leah, who was sitting with her back to him. Suddenly~~

Princess Lubomirksy was standing on the road, not far from the mill, trembling with cold; she was peering at the windows. The Lamed-vovniks had often seen her around the mill, wondering what she was doing there. None of them spoke about her, though all of them had noticed her.

It was late autumn, the cold crept under the fur coats, noses were

אם חורבנעטמען דער בענקענדיקער שניי. דער געמיט איז חיים גע־
האָרן, חייך ווי אָנגעריים פאַר די שטילסטע ליד, אַרום אים. נאָר
מיטאַמאָל האָט ער ניט איבערגעהאַלטן, עס האָבן זיך אַ גאָס
געטאָן טרערן פון זײַנע אויגן, ער האָט זיך ביטערלעך פֿאַנאַנדער־
געוויינט, אָן אַן אויפהער געוויינט. מיט אַ פאַרכאַפּטן אָטעם האָט ער
זיך פונאַנדערגעשריען:

— עס וועט קומען משיח, צי ניט?!

— משיח!!

ער איז צוגעלאָפן צו ר׳ שמחהן, אַרויפגעפאַלן אויף אים און
גענומען אים שלאָגן מיט זײַנע דאַרע הענטעלעך, געצאַליעט זיך
צו ר׳ שמחהס ברוסט, געקלאָגט און געריסן אים פאַר די בגדים:

— משיח זאָל מיר קומען! איר הערט, משיח זאָל מיר קומען!

נימפעלע האָט געוויינט. לאהלע האָט אײַנגעדעקט אַ פאַרציטער־
טע דעם פּנים אין אירע הענט, אײַנגעהאַלטן אין זיך דעם אָטעם
און איז ווי פאַרגליווערט געוואָרן: זי האָט דערזען פאַר די אויגן
ר׳ בעניען, ווי עס שטינקט פון אים, און זי האָט זיך דער־
מאָנט גראָד איצטער אָן זײַן ביזכס, וואָס האָט אויסגעזען ווי אַן
אָפּגעקראַצטע פעל פון אַ פגירה. ר׳ שמחה האָט זיך אַוועקגע־
זעצט אויף דעם געלעגער, אַרומגענומען נימפעלען פאַר די הענט
און אָנגעהויבן זאָגן שטילערהייט, ווי ניט צו נימפלען:

— וואָס האָסטו זיך צעפלאַנגעט, פּיחל חי?

און ער, ר׳ שמחה, איז דערווײַל אַליין געוואָרן אַ ביסל צע־
נומען, פאַרדינכטיק האָט ער באַרוּיקט לאהלען, וואָס איז געזעסן צו
אים מיטן תּקן. לאהלע האָט זיך מיטאַמאָל איבערגעכאַפּט, אומ־
געקערט זיך צו אים און אַרויפגעפאַלן שטומערהייט אויף זײַן ברוסט.
ר׳ שמחה האָט איר ווייך געגלעט איבערן קאָפּ, ער האָט נאָך אַליין
געהאַלטן מיט דער האַנט לעבן זיך נימפעלען און ער האָט צו זיי
גערעדט:

— איר זײַט דאָך נאָך קינדער, קליינע, פּושיקלעך אירו

ער האָט געקוקט הינטן ווײַטן פענסטעל, עטלעכע הענט ווײַט...
צווישן די שנייקע, הייבע ביימער אין וואַלד איז אַרומגעגאַנגען די
מאַכטער ליובאָמירסקים. זי האָט געזוכט דעם וועג, געטוליעט זיך
פון קאַלטן וועטער אין אירע זומערדיקע קליידער, די איינע, וואָס
זי האָט נאָך געטראָגן אויף דעם פּאַבוליען־יום־טוב בײַ ווערבלעווע־
סקין.

מען אַרבעט אַרום ר׳ בעניען

אין דעם פרימאָרגנדיקן פראָסט האָבן זיך די ל״ו פאַרזאַמלט בײַ
ר׳ בעניעס שטוב. די מיל, וואָס האָט שוין אויסגעזען ווי אַ באַה־
מיכט, איז געווען באַגלײַבערט פון קעלט. עס זײַנען געזעסן די
ל״ו מיט פאַרפראָרענע בערד אויף די עטלעכע קלעצער בײַם וועג,
כאַנכע זײַנען געשטאַנען קופּקעבדייז און פאַרטרויערטערהייט גע־
שמועסט צווישן זיך.

די פירשטין ליובאָמירסקי איז אויפן וועג געשטאַנען, ניט ווײַט
פון מיל, געציטערט פון קעלט און אַריבערגעקוקט צו די פענס־
טער פון שטוב. די ל״ו האָבן איר אָפטמאָל געזען, די פּריצטע,
אַרום מיל, ניט געוואוסט, וואָס זי דרייט זיך דאָ אַרום, און מען
האָט וועגן איר ניט גערעדט, הגם עס איז אַלעמען איבערגעפאַלן די
דאָזיקע פּריצעניצמער.

עס איז געווען אַ שפּעטער האַרבסט, די קעלט האָט זיך אָנגע־
מאָל אַרונטערגעכאַפּט אונטער די פּעלצן, די נעז האָבן געברענט,
און די רויטע, געשוואָלענע הענט האָבן געקנאַקט, געבאָמבלט
זיך ווי פרעמדע.

דאָס דאָרפישע שנײַדערל איז געזעסן אויף דער פּריזבע מיט
אַ זעקל קאַרטאָפל אויף די פּלייצעס, עס זײַנען געשטאַנען אַרום
אים ייִדן, געוואָלט אַרויסבאַקומען בײַ אים אַ וואָרט, אָבער ער
האָט פאַרמיחושט געקוקט אויף זיי און געשוויגן. ר׳ וואָלף און
דער בייזער אורח זײַנען פאַרטאָג אַרײַן אינעווייניק צו ר׳ בעניען,
מען האָט דאָרטן מיט אים געטענהט, שווער אַרײַנגערעדט וועגן דעם
ענין פון גאולה. די ל״ו האָבן דאָ דרויסן געוואַרט, אָבער מען
האָט זיי נאָך אַלץ ניט אַרײַנגערופן: ווײַזט אים, ניט דורכגעקומען.

freezing, and red, swollen hands cracked and dangled like alien things.

The village tailor was sitting on the seat of earth around the house, he had a sack of potatoes on his shoulder. Jews were standing around him, trying to get him to say something, but he merely gazed at them, sick and feeble, and kept silent. Wolf and the angry guest had gone into Benye's home at dawn, they had argued with him, trying to tell him about redemption. The Lamed-vovniks kept waiting outside, but no one asked them in, no understanding was reached.

Simkhe and Leah appeared on the road, silently walking towards Benye's home. Leah was afraid of Benye. She hated him, but she had to obey Simkhe and come along. The Lamed-vovniks were becoming uneasy, they paced around the house warmed their hands under their armpits, there was no end to the waiting. The silent ones were annoyed, but the talkative ones were hoping: If only it would end!

The tall guest, who looked like a beanpole, was standing in front of Kyril, counting off on his fingers the delicacies in store for them on the table of the Messiah:

"Winey apples, pears, paprika, white bread, smoked herring, sausages . . . ."

And the little Lamed-vovnik was standing there with his hands behind his back, he lifted his whiskers up to the tall guest and beamed with ease and joy:

"And we'll drink, won't we, raisin wine or even cyprus wine.

Meanwhile, the tall guest, lost in thought, wandered off somewhere else, meditating, walking about among the silent Lamed-vovniks. One had been a great Cabbalist, knowing the secret of the seven shepherds, but in his old age he had become senile. People would think he wanted to tell them something and they lent him an ear, but all he did was to fill it up with nasal ramblings, and nothing more. The silent ones were sitting on a log, like oxen, with broad necks, big, sheeplike eyes, not uttering a word.

The eldest guest came out on the threshold and stood there for a while, thinking, wavering. He finally motioned them to enter the house. The Lamed-vovniks streamed over to the door, each one trying to get in first, a pushing, shoving mob. The tall guest remembered something, he peered around, looking for Kyril in the stampede. He could just barely make him out, and with all his strength he elbowed his way over to him and said:

"Yes, and ice cream too!"

The crowd burst into the room and climbed up on the benches, and windowsills, blocking out the little light that came in through the panes. Benye sat on a log in the corner, wringing his hands on his knees and not even looking about. The Lamed-vovniks thronged around him with bulging eyes, the shorter men standing on tiptoe, and everyone shoving noisily.

Wolf waited until they quieted down.

The seven silent ones went out first, the men who had understood the world, like mossy stones in ditches, who had not tasted of death or life, and knew the secret of creation with their oxlike shoulders.

Wolf distributed them around the room, he and the angry guest slowly walked over to Benye, placing themselves on either side of him like the men who lead a groom to a wedding canopy.

A hush fell, and it was so quiet you could hear the woodwork creak.

Benye was sitting with his head drooping, he was staring at his dirty toes and didn't see anyone, as though he were already dead. Wolf began talking in a loud voice:

"Benye, son of Blume!"

Benye didn't answer.

"Benye, son of Shloyme. Because of the great torment of our life on earth, we hereby declare you to be the Messiah of the House of Ephraim!"

Benye didn't answer.

"Benye son of Blume, tell us what you want."

With difficulty, Benye lifted his head, his open mouth was charred, he could barely reply:

"I want to die!"

The Lamed-vovniks turned around with a sigh, a few began crying, for all of them suddenly felt that death was better than life, and that there was nothing left to lose anyway. But Wolf raised himself over everyone else and kindled like a flame, his face radiated, lighting up the others:

"Benye, listen, I want us to be redeemed, I want us to rip off the

אינפן וועג האָבן זיך באַוויזן ר׳ שמחה און לאהלע, געגאַנגען שווייַגנדיק אַיך, אַהער צו ר׳ בעניעס שטוב. לאהלע האָט זיך געשראָקן פֿאַר ר׳ בעניען. געפֿילט צו אים אַ שׂנאה, זי האָט אָבער געמוזט פֿאָלגן ר׳ שמחהן און איז מיטגעגאַנגען. די ל״ו ווייַנען געוואָרן אַכטזיק, געדרייט זיך אַרום שטוב, געקלאַפּט מיט די הענט אונטער די פֿאַכוועס, עס נעמט קיין סוף ניט פֿון דער וואַרטעניש. די שווייַגער האָט עס שטאַרק געאַרט, אָבער די באַרייַ־דעוודיקע האָבן אַדיסגעוואַקט די אויגן, אַן ענד זאָל עס האָבן!

דער לאַנגער אורח, וואָס האָט אויסגעזען ווי אַ לעמעשקע, איז געשטאַנען פֿאַר קרילען און האָט אים איף די פֿינגער געציילט די מאכלים, וואָס מען וועט עסן ביים טיש פֿון משיחן:

— ווייניקע עפּל, גדוילן, פֿאַפּריקע, קאַמליכעס פֿון חלה, געוואַנדזלטע הערינג, דאַרע קישקע...

און וואָס קרײַן לאַמעדוואָווניקל איז דערביי געשטאַנען מיט פֿאַליינטע הענט איף הינטן, אויפגעהויבן דאָס באַקנבערדעלע צום לאַנגן אורח און פֿון וואָרלטאַ: האָט ער אָנגעקוואָלן:

— און טרינקען וועט מען דאָך, מן הסתם, צימוקים־ווייַן, אָדער גאָר ייִן קפריסין?

דער לאַנגער אורח איז דערווייל אָבער אַ פֿאַרטראַכטער אַוועקגעגאַנגען עתגעץ אַנדערש־וווּ, געטראַכט, אַרומגעדרייט זיך צווישן די שווייַגעדיקע לאַמעדוואָווניקעס. ער איז געווען אַמאָל אַ גרויסער מקובל, געוואוסט דעם סוד פֿון די זיבן פֿאַסטכער, אויף דער עלטער איז ער אָבער עובר־בטל געוואָרן. מען מיינט, אַז ער וויל עפּעס זאָגן, שטעלט מען אים אונטער דעם אייער, נאָר ער פֿאַנ־פֿעט אָן אַ פֿולן אייער און ווייטער גאָרניט. די שווייַגער זיינען געזעסן איף אַ קלאָץ, ווי אָקן, מיט ברייטע קערק, מיט גרויסע שעפּסענע אויגן — אַ וואָרט ניט אַרויסגערעדט.

אויפן שוועל איז אַרויסגעקומען דער עלטערער אורח, געקלערט אַ ווילע, ווייזט אויס, געשלאָגן זיך מיט דער דעה, ער האָט אָבער אָנגעוואוינקען, מען זאָל אַריינקומען אין שטוב. די לאַמעדוואָווניקעס האָבן זיך אַ לאָז געטאָן צו דער טיר, אָטלעכער האָט געוואָלט אַרייַנקומען דער ערשטער. עס איז געוואָרן אַ שטופּעריי, אַ געדרענגעניש. דער לאַנגער אורח האָט זיך אָן עפּעס דערמאָנט, עס האָט אין דער שטיקעניש מיט די אויגן געזוכט קרילען, קוים וואָס ער האָט אים אויסגעפֿונען, מיט גאָר די כוחות האָט ער זיך צו אים חרכגעשטופּט און אַ זאָג געטאָן:

— יאָ, און פּאַכאַרני מאַראָז אויך!

דער עולם האָט זיך אַרייַנגעריסן אין שטוב, אַרויפֿגעקראָבן אויף די בענק, אויף די שוועלן כּין די פֿענצטער. פֿאַרשטעלט דאָס ביסל ליכט פֿון די שויבן. ר׳ בעניע איז געזעסן אין אַ ווינקל אויף דעם קלעצל מיט פֿאַרבראָכענע הענט אויף די קני און זיך אַפילו ניט אומגעקוקט. מען איז געשטאַנען אַרום אים צוגעפּגעדריקט מיט די אַרויסגעגלאָצטע אויגן, די נידעריקע האָבן זיך געהויבן אויף די שפּיץ־פֿינגער, געשטופּט זיך און געמאַכט גוואַלדן.

ר׳ וואָלף האָט אָפּגעוואַרט, עס זאָל ווערן שטיל.

עס זיינען אַרויסגעגאַנגען פֿאַראיס די זיבן שווייַגער, זיי, וואָס האָבן חרכגענומען די וועלט, ווי שטיינער מאָביקע אין די גראָבנס, וואָס האָבן ניט געפֿילט דעם טעם פֿון טויט און פֿון לעבן און משיג געווען דעם סוד פֿון דער באַשעפֿעניש מיט די אָקבעגע פּלייצעס זייערע.

ר׳ וואָלף האָט זיי אויסגעטיילט, פֿאַזאָליע איז ער און דער ביזער אורח צוגעגאַנגען צו ר׳ בעניען, האָבן זיך אַוועקגעשטעלט פֿון ביידע זייטן, ווי אונטערפֿירער, וואָס דאַרפֿן פֿירן דעם חתן צו דער חופּה.

עס איז געוואָרן אַ שטילקייט, אַז מען האָט געהערט די קלעצער פֿון די ווענט.

ר׳ בעניע איז געזעסן אַראָפּגעלאָזן דעם קאָפּ, געקוקט אויף די בלאַסיקע פֿינגער פֿון זיינע פֿיס, קיינעם ניט געזען. ווי ער וואָלט שוין געווען אַ געשטאָרבענער. ר׳ וואָלף האָט אָנגעהויבן הויך, אויפֿן קול:

— בעניע בן בלומה!

ר׳ בעניע האָט ניט געענטפֿערט.

— בעניע בן שלמה! צוליב דעם גרויסן פּיין פֿון אונזער לעבן זיינען מיר דאָך מכריז פֿאַר דעם משיח בן אפרים!

— ר׳ בעניע האָט ניט געענטפֿערט.

— בעניע בן בלומה, זאָג, וואָס ווילסטו?

— בעניע בן בלומה, דער אָפּגענער מיל ער האָט שווער אויפֿגעהויבן דעם קאָפּ, דער אָפּגענער מיל זיינער איז געווען אויסגעבריט, קוים וואָס ער האָט געעפֿנט

— איך וויל שטאַרבן!

די לאַמעדוואָווניקעס האָבן זיך אַ קער געטאָן אויף צוריק. פֿאַנגע האָבן געגומען וויינען, מדמת עס האָבן פֿלאַ־אָפּגעדיספּט, מאַנכע האָבן געגומען וויינען, מדמת עס האָבן פֿל־ צים אַלע דערפֿילט, אַז דער טויט איז בעסער פֿון לעבן, און אַז צום פֿאַרלירן איז שוין סי־ווי־סי גאָרנישט ניטאָ. אָבער ר׳ וואָלף האָט זיך אַ הייב געטאָן אויבער אַלעמען, אָנגעבונדן זיך, ווי אַ פֿלאַם, עס האָט אַ שטראַל געטאָן זיין פּנים פֿאַר די ייִדן:

— בעניע, זאָג: איך וויל, מיר זאָלן אויסגעלייזט ווערן. איך וויל, מיר זאָלן אַראָפּרייסן די פֿעל פֿון דער לעבעדיקער וועלט! בעניע, זאָג: איך וויל, מיר זאָלן זיך דורכברעכן צו גאָט! זאָג!

אָבער ר׳ בעניע האָט ניט געענטפֿערט.

hide of the living world! Benye, listen, I want us to break through to God! Do you hear!"

But Benye didn't answer.

גימפעלע האַלט אַ באַרגרעדע און נאָכדעם גייט ער שלאָפן

עס איז געווען דער פֿאַרנאַכט אַ הייסער און אַ בלוטיקער. פֿון יענער זייט וועלט זיינען אַדומ־עשואַמען רויטע בערג, האָבן זיך אויסגעשטעלט אויף די פֿעלדער, און דער הימל האָט איבער זיי געברענט, ווי אָנגעצונדענער קופּער. עס האָט שטורעמדיק די צעזשעטע שקיעה פֿאַרפֿלייצט דעם געגנט, דער אַלטער וואַלד האָט געפֿלאַקערט אין זיין בלויקייט, געשפּריצט מיט פֿייער און מיט טונקלעניש.

גימפעלע זאַסקעוויצער איז אַרויף אָפּגעטונקט אין דער פֿאַרנאַכטיקער רויטקייט אויף דעם ליימיקן באַרג הינטער דער מיל, ער האָט אויפֿגעהויבן די הענט צו דעם אָנגעצונדענעם געגנט און גערעדט צו די פֿיר זייטן פֿון דער וועלט:

— פֿאַרוואָס זאָל איך ניט קענען דעם פֿאַרנונפֿט נוציק אַרבּרויכן! אָ, ווען ער וואָלט געווען אַן עוף, וואָלט איך אים צורעכטגעמאַכט אויף וועטשערע; אַ שניפּס — וואָלט איך זיך מיט אים אָנגעניפּלט צו געפֿעלן ווערן מיידלעך.

— מיין קערפּער אַרבעט טאָג און נאַכט צו דערקענען די וועלט — דער פֿאַרנונפֿט שטערט מיר אין מיין אַרבעט.

— רבונו של עולם! ניטפֿאַרנינפֿטיקייט קאָן משיג זיין די ניטפֿאַרנינפֿטיקייט.

— זעט, די ערד לעבט, די ערד טראַכט און אַרבעט, און ס'איז ניטאָ אין איר קיין געטלעכקייט — און ניט קיין פֿאַרנונפֿט.

— וואָס איז, גאָטעניו, לעבן? — איך וויל דערקענען מיין אייגענעם שטח אויף דער וועלט.

— אָט בין איך, גימפעלע, איצטער אַליין אין פֿעלד. די השגה מיינע קלעטערט איבער די פּליינען און טאָלן, אָבער — דער חייל לאָזט די ניט דעם קערפּער מיינעם משיג צו זיין דעם סוד פֿון דער וועלט.

— אָ, גאָטעניו! איך וועל אַרויסוואַרפֿן דעם פֿאַרנונפֿט מיינעם דורכן פֿענצטער.

און ער איז אַראָפּ פֿון באַרג מיט אַ פֿאַרוואָרפֿענעם קאָפּ אויף אַהינטער, ווי אַ גענעראַל גייט אַראָפּ פֿון פֿערד נאָך דער מלחמה.

ער איז אַראָפּגעגאַנגען צום וועג, געזוכט אַ ווייכן גראָבן צום ליגן זיך שלאָפֿן, געטאַפּט אין די גריבער, מחמת ער האָט געהאָפֿט, לאהלע וועט קומען צו אים אין שלאָף.

ערגעץ אין אַ מאָכיקן גריבל האָט ער זיך צונויפֿגעטוליעט, די האַנט אונטערגעלייגט צוקאָפּן און איז איינגעשלאָפֿן. די לבנה האָט אים געלויכטן אין דער פּלייצע אַריין, געוואַרעמט, דאָס גרינע ליכט האָט דורכגעווייקט זיינע בגדים, אַרומגעשוועקט זיינע ביינדלעך, ווי מיט אַ זיסן וואַסער.

ער האָט געשמייכלט פֿון שלאָף

עמעצער האָט אים פֿאַמעלעך אָנגערירט פֿאַרן אַקסל, געהייסן אויפֿשטיין, ער האָט זיך אויפֿגעהויבן די הענט פֿאָראויס, און אַוועקגעלאָזן זיך אַזוי איבער די זילבערלעך־פֿאַרנעפּלטע פֿעלדער.

די לבנה האָט אים געטריבן.

ער איז געגאַנגען גרינג, כמעט אויף די שפּיצפֿינגער, געשעפּטשעט ווייכע ווערטער, די אויגן צוגעשלאָסן, אָבער ער האָט געזען קלאָר פֿאַר זיך דעם ווייסן געגנט, די פֿלעקן פֿון די ביימער און די דערפֿלעך אין די טאָלן.

לאהלע איז צו אים ניט געקומען, איז ער אַוועקגעגאַנגען אין שלאָף, צו זוכן איבער דער וועלט. די טראָפּנס ליכט זיינען געפֿאַלן אויף אים שווער, ווי טראָפּנס רעגן, געשוווּמען איבער זיין גוף, און ער האָט זיך געשפּירט, ווי ער גייט איבער גרונט פֿון אַ שטראָם.

פּלוצלינג האָט ער זיך אָפּגעשטעלט, אויפֿן וועג איז געלעגן אַ שוך.

גימפעלע האָט זיך איינגעבויגן, האַלטנדיק דעם קאָפּ איבערגעהויבן צו דער לבנה, אָנגענומען דעם שוך און צוגעדריקט אים צום האַרצן. עס איז געווען פֿאַר אים קלאָר, אַז דער שוך געהערט לאהלען, זי האָט אים אַמאָל געטראָגן, ער האָט געשפּירט אין אים דעם אָטעם פֿון לאהלעס קערפּער.

דער וועג האָט זיך געצויגן צווישן בלאַנקע טאָפּאָלן.

גימפעלע איז געגאַנגען מיט דעם שוך איבערן האַרצן, מיט צוגעשלאָסענע אויגן, געשמייכלט צו דער לבנה און ס'איז פֿאָרגעקומען, ווי ער גייט איבער די קעפּ פֿון מענטשן. קיינער ווייסט ניט פֿון אים, אָבער ער דאַרף קיינעם ניט. אויף די אייבערשטע לבנה־פֿעלדער גייט ער אַרויס, אָן אויגן, און די ערד אונטער אים בייגט זיך אויס, צאַפּלט זיך, ווי אַ גרויסער טייך אונטער דער לבנה־שיין.

אין דער שטילקייט האָט ער פֿאַרנומען שטימען פֿון די ביימער, פֿון דער ערד, דעם געזאַנג פֿון הימל און דעם לעצטן סוד פֿון דער וועלט.

Gimpel Gives a Sermon on the Mount and Then Goes to Sleep

It was a hot, blood-red evening, crimson mountains floated out from the other side of the world and loomed on the fields, and the sky burnt over them like blazing copper. The gory sunset stormily flooded the countryside, the old forest was flaming in its blueness, spurting fire and darkness.

Gimpel Zaskevitser, dunked in the evening redness, was climbing the loamy mountain behind the mill, he lifted his arms to the blazing landscape and spoke to the four corners of the world:

"Why shouldn't I use reason? If it were a bird, I would prepare it for dinner; if it were a necktie, I would wear it to attract girls.

"My body works day and night to comprehend the world—reason interferes with me and my work.

"Oh God! Irrationality can understand irrationality.

"Just look, the earth is alive, the earth thinks and works, and there is no divinity in it—and no rationality.

"What is life, God?—I want to comprehend my own area in the world.

"Here am I, Gimpel, all alone in the field. My power of conception soars over the plains and valleys, but—it never lets my body know the secret of the world.

"Oh God! I want to throw my reason out the window!"

And he came down the mountain with his head flung back, the way a general gets down from a horse after a war.

He walked down to the road, looking for a soft ditch to lie in and sleep. He felt around in the holes, hoping that Leah would come to him in his sleep.

Somewhere, in a mossy hole, he snuggled up with his head on his hand, and went to sleep. The moon shone on his back, warming him, the green light soaked through his clothes and lapped at his body like a sweet water.

He smiled in his sleep.

Someone softly touched his shoulder, telling him to stand up. He got to his feet, holding out his arms, and walked off across the silvery misty fields.

The moon was driving him.

He walked lightly, almost on tiptoe, whispering soft words, with his eyes closed, yet he saw the white landscape clearly before him, the splotches of the trees and villages in the valleys.

Leah didn't come to him, so he went off in his sleep to scour the world. The drops of light fell heavily upon him, like drops of rain, and coursed over his body, and he felt as if he were walking across a riverbed.

Suddenly he halted, there was a shoe lying in the road.

Gimpel bent over, keeping his head toward the moon, he took hold of the shoe and pressed it to his heart. It was clear to him that the shoe belonged to Leah, she had worn it once, he could feel the breath of Leah's body in it.

The road stretched on between shiny poplars.

Gimpel walked along with the shoe at his heart, his eyes were closed, and he was smiling at the moon, he felt as if he were walking over the heads of people. No one knew about him, but he didn't need anyone. He went out on the highest lunar fields, eyeless, and the earth bent out beneath him, writhing, like a big river in the moonlight.

In the stillness, he could make out voices from the trees, the earth, the singing of heaven and the ultimate secret of the world.

He raised his head; over him, someone was standing among the clouds, a long, green shape:

"What are you doing here?"

"Nothing."

"What do you mean nothing?"

"Absolutely nothing, Gimpel, just that."

Lord Vrublevsky was still floating over the world, and now—the roads were swaying, there was no earth underfoot—a dream, a dream.

And the world was transformed for him into moonlight, the field was white smoke, Leah a foggy sound emerging from him, from infinity, and Gimpel didn't exist at all.

reverse

ער האָט איבערגעהויבן דעם קאָפּ, איבער אים איז געשװאָמען
צװישן די װאָלקנס אַ לאַנגע, גרינע געשטאַלט:
— װאָס טוסטו דאָ?
— גאָרניט.
— װאָס הייסט גאָרניט?
— אָט, גאָרניט, גימפּעלע, אַזוי זיך.

דער פֿאַן װױװלעװסקי שװימט נאָך אַלץ איבער דער װעלט. און דאָ — די װעגן װיגן זיך, עס איז ניטאָ קיין עק אונטער די פֿיס — אַ חלום, אַ חלום.

און ס׳דאַכט זיך בײַ אים פֿאַרװאַנדלט די װעלט אין ליכט פֿון דער לבנה, דאָס פֿעלד איז װײַטער הויך, לאהלע אַ פֿאַרנעפּלטער קלאַנג, װאָס איז געקומען פֿון אים, פֿון אין־סוף, און גימפּעלע איז איבערדויפֿט נישטאָ.

דער גאַנג פֿון די ל״ו

און עס איז אָנגעקומען די נאַכט פֿון יום־הדין. כמאַרעס פֿון די װײַטסטע עקן, ברױנע, אָנגעלאָדענע מיט פֿלאַם האָבן זיך אָנגעקליבן איבער דער געגנט. עס האָט געשטיבן אַ קרומער, גראָבער רעגן אין די פּנימער, פֿינצטער — מען זעט ניט די אייגענע הענט.

בײַ דער מיל האָבן זיך אײַנגעשטעלט די לאַמעדװאָװניקעס. ר׳ בעניע פֿאָראױס, אָן אַ היטל, מיט אַ צעקודלטן, אָפּגעװאַשענעם קאָפּ און הינטער אים די זיבן זשאַמוטער שװײַגער. די ל״ו האָבן זיך געהאַלטן איינע אָן די אַנדערע, גימפּעלע, אַ האַלבנאַקעטער, האָט זיך אויך אַרומגעבלאָנקעט צװישן זיי.

דער װינט האָט אײַנגעבױגן די ביימער, פֿאַרבראָכן זייערע צװײַגן אױף אַרױף, געריסן די פּעלצן, פֿאַרקאַשערט די קאַפּאָטעס ביז איבערן קאָפּ, געשטיקט, אַז עס איז ניט געװען, מיט װאָס צו אָטעמען.

שמחה פּלאַכטע און לאהלע זײַנען געגאַנגען צום סוף. און הינטער זיי דאָס בהמהלע. אָבער קיינער האָט ניט באַמערקט, אַז די פֿירשטין ליובאָמירסקי האָט זיך געפֿונען צװישן די ל״ו. זי איז געגאַנגען מיט פֿאַרבראָכענע הענט צװישן דעם עולם, געצלמט זיך, און געבעטן אױף איר שפּראַך צו גאָט.

דער װעג האָט געפֿירט צװישן ליימיקע פֿעלדער. עס האָבן זיך אַרױסגעװיקלט פֿון דער פֿינצטערניש געדיכטע נעפּלען, אַרומגעשװאָמען װי גרױסע שמאַטעס איבער דער געגנט. מען האָט אַרײַנגעשטעקט אַ פֿוס און ניט געװוּסט װוּהין. פֿון די בערג האָט זיך אַראָפּגעגאָסן דאָס װאַסער, און די אַרױסגעשטאַרטשעטע חוט־השדרהס האָבן געפֿראָרן. די װינטן האָבן זיך אַרײַנגעריסן אין די כמאַרעס, צעװאָרפֿן שטיקער פֿינצטערע װאָלקנס איבער די פֿעלדער און געגאָסן שטראָמענװײַז אױף די לאַמעדװאָװניקעס. דאָס בהמהלע, װאָס האָט שוין ניט געהאַט קיין האָר אױפֿן פֿעל, האָט זיך אַלע װײַלע אָפּגעלייגט, קוים נאָכגעהאַלטן די גייער. דער גאַנג האָט זיך אַראָפּגעלאָזן טיפֿער און פֿינצטערער, איטלעכער איז געװען פֿאַרטאָן מיט זיך, שטום געקוקט אין די אייגענע פֿינצטערניש און געבעטן בײַ גאָט דערבאַרעמונג:

גאָט, גאָט, דערבאַרעם זיך אױף דער קאָפּילע,
אױף דעם קליינעם האַמערל,
אױף דער נאָדל און אױף דער שער.
דערבאַרעם זיך אױף אונדזערע קליינינקע נשמהלעך,
צונױפֿגעלאַטעטע פֿון פּײַן און שמאַטעס,
אױף אונדזערע קינדערלעך, װאָס װילן פּאַמפּעשקעס,
אױף די װײַבער, װאָס האָבן קיין יצר־הרע ניט און קינדער צעפּיל.

אױף אונדזערע טעכטער, װאָס גייען ניט אין באָד.
דערבאַרעם זיך אױף די, װאָס ליגן הינטער די אױװנס,
אױף די שטינקערס,
אױף די, װאָס האָבן אַ בריך,
אױף די, װאָס גייען איבער די הײַזער.
דערבאַרעם זיך אױף די קליאַטשעס,
אױף די בעל־עגלות אונטערװעגנס,
אױף די קירזשנער און אױף די שנײַדער...
גאָט, גאָט!

און עס איז ניט געװען, מיט װאָס צו אָטעמען. דער עולם האָט געזיפֿצט פֿון נויט, בלויז די שװײַגער האָבן געהאַלטן אָפּן אַרױסגעשטעלט זייערע פּנימער פֿון קיזלשטיין און מיט די קעלבערנע אױגן אַרײַנגעקוקט אין דער פֿינצטערניש. דאָס קליין לאַמעדװאָװניקל איז געגאַנגען מיט דער אַרױפֿגעקאַשערטער קאַפּאָטע אױפֿן קאָפּ, געבראָכן די הענט און געװיינט.

The Trek of the Lamed-Vovniks

And then came the night of the annual Jewish Day of Judgment. Clouds from the farthest ends of the world gathered overhead, brown and blazing. A thick, crooked rain lashed into the faces; and it was so dark they couldn't see their own hands.

At the mill, the Lamed-vovniks got into line, with Benye in front, he had no hat on, his hair was soaked and snarled, and behind him stood the seven silent men of Zhamut. The Lamed-vovniks were holding one another. Gimpel, half-naked, was also wandering among them.

The wind bent the trees over, tearing their boughs aloft, it ripped the furs and swept the coats up over the men's heads, and the air was so thin they could hardly breathe.

Simkhe Plakhte and Leah went to the end of the row, with the cow behind them. But no one noticed that Princess Lubomirsky had slipped in among the Lamed-vovniks. She walked through the crowd, wringing her hands, crossing herself, and praying to God in her language.

The road led across loamy fields. Dense fogs emerged from the darkness and drifted over the landscape like enormous rags. The travelers would put down a foot, not knowing where. Water came pouring down the mountains, and the jutting ridges were freezing. The winds tore into the clouds, scattering dark shreds over the fields and pouring torrentially on the Lamed-vovniks. The cow, who didn't have a hair left on her skin, kept lying down, she could barely keep up with the trekers. The land became deeper and darker, each Lamed-vovnik was absorbed in himself, staring mutely into his own darkness, praying to God for mercy:

God, God, have mercy on the boot tree,
On the tiny hammer,
On the needle and on the scissors.
Have mercy on our tiny little souls,
A patchwork of torment and tatters,
On our children, who want cake.
On our wives, who do not lust but have too many babies.

On our daughters whose blood has dried.
Have mercy on those who lie behind the ovens,
On the putrid,
On those with ruptures,
On those who go begging.
Have mercy on the broken-down horses,
On the traveling draymen,
On the hatters and the tailors . . .
God, God!

And the air was so thin they could scarcely breathe. They sighed in their misery, only the silent ones held out their gravel faces and peered into the darkness with their calflike eyes. The little Lamed-vovnik trudged along, with his coat folded up on his head, he was wringing his hands and weeping.

They came into the forest. The trees were tearing at their roots, a suffocating steam came up from the ground and weighed on backs like a yoke. Simkhe's shack was lying on its side, the furnishings were smashed and scattered. Simkhe didn't halt, he hollered into the weeping of the wind:

"I'll build it again!"

No one heard him. The wind was whining overhead, through the treetops, it struck against the chests of the men and tugged on their beards. Its lament sounded like a human voice. The Lamed-vovniks opened their mouths; somewhere, deep in a ditch, a man was screaming, wailing from the earth, like an old branch. Wolf trudged over to the roadside and screamed into the darkness with all his strength:

"You, who are you, you accursed man, come with us!"

A man came crawling out of the ditch on all fours, with a bag around his neck. Leah shuddered, nestled against Simkhe. In the darkness, no one could discern what the man looked like. The wind flung him among the Lamed-vovniks, he merged into the crowd and remained silent.

And in the town, the Jews came trudging out of the houses, whole families, tattered men, women wrapped in shawls, disheveled children. Out came the lame, the blind, the consumptive with swollen bellies, the ruptured with empty eyesockets, asthmatic men in rags, men in sacks.

מען איז אַריינגעקומען אין וואַלד. עס האָט געריסן די ביימער מיט די וואָרצלען, פון דער ערד האָט געשטיקט אַ פּאַרע און זיי אַ יאָך געלייגט זיך אויף די פּלייצעס. ר׳ שמחהס כאַלאַפּע איז געלעגן אויפגעקערט, די באַלעבאַטישקייט זיינע האָט זיך געוואַלגערט חרוב און צעבראָכן, ר׳ שמחה האָט זיך ניט אָפּגעשטעלט, ער האָט אַריינגעשריגן אין דעם געוויין פונם ווינט:

— איך וועל צוריק אָפּגעבן!

קיינער האָט אים ניט געהערט. דער ווינט האָט געקלאַפּט איבער די קעפּ, חוץ די קרוינען פון די ביימער, געשלאָגן אין די ברוסטן און אַרויסגעפּעטש די האָר פון די בערד. דאַכט זיך, אַ מענטשישער קול האָט זיך אין אים געהערט. די לאַמעדוואָווניקעס האָבן געעפנט די מיילער, עטלעכע טיף פון אַ גראָבן האָט אַרויסגעשריגן אַ מענטש, געאָטעמט פון דער ערד, פאַרשלאָגן ווי אַן אַלטער צווייג. ר׳ וואָלף איז צוגעגאַנגען צום ברעג פון וועג, אַ געשריי געטאָן אין דער טיפעניש אַריין מיט גאָר די כוחות זיינע:

— ה׳, ווער ביסטו, פאַרשאָלטענער, קום מיט אונז!

עס איז אַרויסגעקראָכן פון גראָבן אַ מענטש אויף אַלע פיר מיט אַ טאָרבע אויפן האַלז. לאַהלע האָט אויפגעציטערט, צוגעטוליעט זיך צו ר׳ שמחהן. און דער פינצטער האָט מען ניט געקאָנט פונאַנדערקלייבן ווי דער דאָזיקער מענטש זעט אויס. דער ווינט האָט אים אַריינגעוואָרפן צווישן די לאַמעדוואָווניקעס, ער האָט זיך אויסגעמישט צווישן עולם און איז אַנטשוויגן געוואָרן . . . .

און אין שטעטל האָט מען זיך אַרויסגעשלעפּט פון די שטיבער, קינד און קייט, צעקאָדערטע ייִדן, ווייבער, איינגעהויקערטע און פּאַטשיילעס, אָפּגעשמאַרטע קינדער, אַרויסגעקראָכן זיינען די הינקעדיקע, די בלינדע, די אַדושעוויע מיט די געשוואָלענע בייכער, די קלעוואַטע מיט אַרויסגעצעטע אויגן, ייִדן דעביקע און שמאַטעס, ייִדן אָנגעטאָגענע און זעק.

מען האָט זיך געקליבן אויף די קרומע מערק, אויסגעשטעלט זיך ביי די זייטן פון די גאַסן, קאָפּ איבער קאָפּ, צונויפגעטוליעט זיך, און דער קלעפּיקער רעגן האָט געשמיסן אין די פּנימער, געגאָסן איבער די לייבער, די שטיבער, הרובע פון אַלטקייט, האָבן געוואַלטן ביים איינפאַלן, געקנאַקט, און אָנגעשפּאַרט זיך איינע אויף די אַנדערע. און אויף דעם נידעריקן דאַך איז געזעסן דער גאָט...

א שפרוך

און עס קומען צו אים אַרויס די דאַוונער פון די קלויזן, די גלחים פון די קלויסטערס, די ישיבה-בחורים, די ווייבער פון די קעלעס. זיי רינגלען אים אַרום, זיי קושן די פּאָלעס פון זיינע קליידער.

— משיח, וואָס קומסטו אונז צוגעבן צו דער תורה?
— און ער ענטפערט זיי:
— איך בין ניט געקומען צו אייך עפּעס צוצוגעבן צו דער תורה, איך בין געקומען אָפּנעמען די תורה.

• •
•

גימפּעלע, עס זיינען דאָ מענטשן?
„ניין, עס זיינען נישטאָ קיין מענטשן".
— וואָס איז דאָ?
„עס איז דאָ אַ גוף אָן אויגן, אַ מויל, וואָס רעדט ניט, און אַ האַרץ, וואָס שלאָגט ניט".
— און מיר מיינען דאָך, גימפּעלע, דער גוף זעט, דאָס מויל רעדט און דאָס האַרץ שלאָגט?
„דערפאַר, לאַהלע, ווייל אונזער געשטאַלט שפּיגלט זיך אָפּ אין סאַזשלקעס, ווארבער ווייל וואַסערן ריידן, ביימער בליען".
— אָ, זאָג, גימפּעלע, וואָס זעט אַ בוים אין חלום?
„לאַהלע, איך בין אַליין אַ בוים און דיך, דאָס איך, אין מיין חלום".

ראַטעווע, האַר פון הימל, ראַטעווע!

און די ל"ו זיינען אָנגעקומען צום שטעטל. דער ווינט האָט זיי געשמיסן ווי מיט האַמערס, ניט געלאָזן צוריק גיין. די זיבן שטומער זיינען געגאַנגען שווער איינגעבויגן, פּונקט ווי די וועלט געטראָגן די ערד אויף די פּלייצעס.

די הייזער האָבן זיך גערוקט נענטער צום מאַרק.

עס איז געגאַנגען ר׳ בעניע פאָראויס, געטרייסלט זיך און זיינע הענט האָבן זיך געשלעפּט איבער דער בלאָטע. די מיילער זיינען געווען פול מיט אָנגעלאָפענעם ווינט, די אויגן פאַרקלעפּט מיט כמאַרע און די צונגען אויסגעטריקנט.

אויפן מאַרק האָט זיך דערהערט אַ גערודער, דאָס האָבן די קינדער געשריען, און די ווייבער, די מאַמעס האָבן זיי געשטאָכן ביכער אין די מיילער.

They gathered in the crooked marketplaces, along the sides of the streets, head to head, nestled together, and the clammy rain lashed into the faces and poured over the bodies. The houses, ramshackle with age, were about to collapse, they cracked and leaned on one another, and on the low rooftop sat the god . . . .

An Incantation

And the Jews came out to him from the synagogues, the priests from the churches, the yeshivah students, the women. They gathered around him, they kissed the tails of his coat.

"Messiah, what have you come to add to the Torah?"

And he replied:

"I have not come to you to add anything to the Torah, I have come to take back the Torah."

"Gimpel, do human beings exist?"

"No, human beings do not exist."

"What *does* exist?"

"There exists a body without eyes, a mouth that does not speak, and a heart that does not beat."

"But Gimpel, we believe that the body sees, the mouth speaks, and the heart beats."

"Because, Leah, our shapes are reflected in streams, because waters speak and trees bloom."

"Tell me, Gimpel, what does a tree dream about?"

"Leah, *I* am a tree and I dream about you."

Help, Lord of Heaven, Help

And the Lamed-vovniks arrived in the town. The wind banged them along like hammers, it wouldn't let them go back. The seven silent men trudged and trudged, bowed over as though they were carrying the world on their backs.

The houses moved closer to the marketplace.

Benye trudged at the head of his crowd, trembling, his hands dragging over the mud. The mouths were full of rushing wind, the eyes sealed with cloudiness, and the tongues parched.

The marketplace stirred with the clatter of crutches—the cripples were trying to walk without them, the blind men were yelling to their wives that they could see. Women were holding their bellies, perhaps they had become pregnant. Dying men were being carried out on their beds, and the barren women came dancing out, waving mannish hands toward the Messiah, jigging with long, dry bodies like withered trees, lowering their heads in shame, and the wind accompanied them on the roof shingles. The Lamed-vovniks entered the marketplace. Benye thumped his broad, bare feet over the miry pavement, he saw the courage in the eyes, and he crooned his last prayer to God:

> The prayer of a poor man, who was hidden,
> And he poured out his heart to God . . .

There was someone walking next to him, the dark man who had sat on Mars. He looked at him cold and taciturn. From time to time, Benye turned to the man, waiting for him to say something, but the man showed him that he had no tongue and he continued to follow him. The women saw Benye from afar; screaming, they flung themselves toward him with flying hair; the men stretched out in the mud before him; the cripples and the asthmatic came leaping toward him, the dying held out their arms to him; and the blind, in tears, broke into a run toward the other side of the marketplace, not knowing where he, the Messiah, could be, they stopped at the pump, dropped to the ground, and began weeping to it and holding out their blind hands to it. And Benye was trudging somewhere else, there were men lying at his feet, kissing the ground he stepped upon:

"Messiah, step on us!"

"Messiah, touch *my* womb, I have no children!"

"Messiah, take the hump off my back!"

"Messiah, I have no erotic desires!"

And he, the Messiah, walked over the heads of the men, over the drooping breasts of the women, letting them kiss his feet. The Lamed-vovniks, mute and bitter, followed him, scanning the marketplace with their calflike eyes, choking, and suddenly they screamed:

"Help, Lord of heaven, help!"

עס האָט זיך אַרומגעטראָגן איבערן מאַרק אַ קלאַנג פון קוילעס — די קאַליקעס האָבן געפּרואווט גיין אָן די העלצער, די בלינדע האָבן צו זייערע ווייבער געשריען, אַז זיי האָבן אָנגעהויבן זען. ווייבער האָבן זיך פאַר די בייכער געהאַלטן, אפשר וועלן זיי טראָגעדיק געוואָרן, גוססע האָט מען אַרויסגעטראָגן אויף זייערע בעטן, און די עקרות פון שטעטל זיינען אַהין אין אַ טאַנץ מיט פאַרוואָרפענע מאַנסבילישע הענט אַנטקעגן משיחן, געטאַנצט מיט די נאַקעטע לאַנגע קערפּערס, ווי פאַרדאַרטע ביימער, אַראָפּגעבויגן די קעפּ פאַר בושה, און דער ווינט האָט מיט די שינדלען אויף די דעכער זיי צוגעשפּילט. די ל"ו זיינען אַריינגעקומען אין מאַרק. ר' בעניע האָט געגליאָפּעט מיט די ברייטע, באָרוועסע פיס איבער דער קרומקן בחוק; געזען דעם טויט פאַר די אויגן און געפּלאַפּלט די לעצטע תפילה זיינע צו גאָט:

די תפילה פון אַן אָרעמאַן, וואָס איז פאַרטייעט געוואָרן,
און פאַר גאָט טוט ער אויסגיסן זיין האַרץ...

לעבן אים איז געגאַנגען יענער פינצטערער מענטש, וואָס איז געזעסן אויפן מאַרק, געקוקט אויף אים קאַלט, אַ וואָרט ניט אויסגערעדט. ר' בעניע פלעגט זיך פון צייט צו צייט צו אים אָפּקערן, געוואַרט, ער זאָל אים עפּעס זאָגן, אָבער דער מענטש האָט אים געוויזן, ער האָט קיין צונג נישט, און איז נאָך אים נאָכגעגאַנגען. די ווייבער האָבן דערזען ר' בעניען פונדערווייטנס, זיי האָבן זיך שרייענדיק צו אים אַ וואָרף געטאָן מיט צעלאָזענע האָר; די ייִדן האָבן זיך איינגעצויגן אין דער בלאָטע, עס זיינען צו אים די קאַליקעס, די דעכיקע צוגעשפּרונגען, די גוססע האָבן איבערגעשטרעקט צו אים די הענט. און די בלינדע, מיט אַ געוויין האָבן זיי זיך געלאָזט לויפן צום אַנדער זייט מאַרק, ניט געוואוסט וווּ ער, משיח, געפינט זיך, האָבן זיך אָפּגעשטעלט פאַר דעם פּלומפּ, געפאַלן אויף דער ערד און גענומען וויינען צו אים. און אויסשפּרייטן צו אים זייערע בלינדע הענט. און ר' בעניע איז געגאַנגען עטוואָס אַנדערש-וווּ, עס זיינען אים געלעגן ייִדן צו די פיס, געקושט די טריט וווּ ער איז דורכגעגאַנגען:

— משיח, טרעט אויף אונז!

משיח, ריר מיר אָן מיין מוטערטראַכט, ווייל איך האָב קיין קינדער ניט!

— משיח, נעם מיר אַראָפּ דעם הויקער פון די פּלייצעס!

— משיח, איך האָב קיין יצר-הרע ניט!

און ער, משיח, האָט געטראָטן איבער די קעפּ פון די ייִדן, איבער די צעדרייוועטע ברוסטן פון די ווייבער, געלאָזט קושן זיך אין די פּיאַטעס זיינע. די ל"ו, פאַרשטומטע און פאַרביטערטע, גייען אים נאָך, ציען אויס די קעלבערנע אויגן איבער דעם מאַרק, און שטיקן זיך, און פּלוצים רייסט זיך ביי זיי אַרויס פון די העלזער:

— ראַטעווע, דאַר פון הימל, ראַטעווע!

ר' בעניע ווערט פאַרטויבט, ער קערעוועט זיך איבער צו די ל"ו, זעט, ווי זיי האַלטן אויפגעהויבן די הענט צום הימל, די קעפּ פאַרוואָרפן צו גאָט, ער הערט דעם געוויין און די געשרייען אויפן מאַרק, עס באַפאַלט אים אַ שרעק. און פּלוצים דערשפּירט ער דעם פּיין פון אָט-אָ-די אַלע מענטשן, טרערן גיסן זיך ביי אים פון די אויגן. ער הייבט אויף די ערשטע ייִדענע, וואָס ליגט אים צו די פיס, און טוט איר אַ קוש אין דער צעעפנטער ברוסט, ער היילט די הינקעדיקע, גלעט די פאַרכעס איבער די קעפּ, טרייסט די פאַרביטערטע:

— שטאַרבט, טייערע, שטאַרבט!

און עס קומען צולויפן די בלינדע מיט די לעכער פון אונטער די ברעמען, אַ שוים שפּאַרט זיך אַרויס פון זייערע מיילער, זיי פאַלן אַדורך אויף אים, וואַרפן אים, רייסן אים די אויגן פון פּנים:

— משיח, מיר האָבן געבעטן צום פּלומפּ.

ר' בעניע ליגט מיט פאַרבלוטיקטע אויגן, פילט שוין ניט מער קיין מענטשן. ער זעט דעם גרויסן אָנהייב, וואָס איז גאָרנישט, ווי דעמאָלט, בעת ער איז געקומען מיט דער בהמהלע צום ברעג פון דער וועלט, און עס באַנעמט אים אַ גרויסע פרייד, אָט ווערט ער שוין פּטור און אויסגעלייזט פון דער נשמה זיינער. די הינקעדיקע באַפאַלן אים מיט די קוליעס, שלעפּן ביי אים די פיס פון די שלעסער, די הויקעדיקע שטעכן אים אין די פּלייצעס, באַטאַפּן אים, צי ער האָט ערגעץ כאָטש אַ קליין הויקערל.

און די ל"ו זיינען מתפּלל צו גאָט. ר' שמחה און לאהלע שטייען איבער ר' בעניען; זיי זעען ניט וואָס עס טוט זיך מיט אים אין דער פינצטער, אָבער זיי שפּירן ביידע, אַז ר' בעניע האַלט שוין ביים סוף. לאהלע רייסט זיך אַרויס פון ר' שמחהס אָרעמס. מיטאַמאָל קומט אין איר אויף די גאַנצע שנאה צו ר' בעניען, ער האָט איר אָפּגענאַרט. מיט אויסגעשפּרייטע הענט לאָזט זי זיך אַ לאָז איבערן מאַרק, וויינט, פאַרברעכט די הענט און שרייט צו די ייִדן:

— הרגעט אים, הרגעט אים!

און מחנות ווייבער און ייִדן לויפן זיך אַ וואָרף דאָרט, אַהין,

Benye was struck deaf, he turned around to the Lamed-vovniks, saw them lifting their hands to the sky, their faces looking up toward God. Benye heard the weeping and shouting in the marketplace, he was terrified. And suddenly he felt the torment of all these people, tears poured out of his eyes. He lifted up the first woman lying at his feet and kissed her bare breasts, he healed the lame, he stroked the heads of the scabby, he comforted the despairing:

"Die, my poor things, die!"

And the blind came running, with holes under their eyebrows, a foam gushing from their mouths, they fell upon him, threw him down, gouged the eyes out of his face:

"Messiah, we were praying to the pump!"

Benye lay on the ground with bloody eyes, he no longer felt the people. He saw the great beginning, which was nothing, like the time he and the cow had come to the edge of the world, and a great joy overtook him, his soul was leaving him, it was being redeemed. The cripples attacked him with their crutches, tore his legs from their joints, the hunchbacks jabbed him in the back, felt him to see whether he had at least a tiny hump.

And the Lamed-vovniks prayed to God. Simkhe and Leah stood over Benye; in the darkness, they couldn't see what was happening to him, but both of them sensed that he was nearing his end. Leah tore out of Simkhe's arms. She felt all her hatred for Benye, he had deceived her. With her hands outstretched, she dashed across the marketplace, weeping; she wrung her hands and yelled at the Jews:

"Kill him! Kill him!"

And mobs of men and women ran over to where Benye was lying. The old crones threw rags at him, they kicked him into the mud, the men beat him with sticks, they threw stones at him, struck him with hearth brooms, rollingpins, paving stones.

"He deceived us, oh God, he deceived us!"

And Benye lay there, tattered in the mud. His soul left him, and all at once he became as big and as strong as the earth, his limbs joined together with his body, they grew out for miles, permeated with the icy soul of the world. He was lying in the town, in the fields, seeing with other eyes, lying, hearing differently, amazed at the greatness of God. The Jews were crawling about on the earth, kicking him, pouring out the anger of their despairing lives upon him. The rain was plunging in torrents, the houses were cracking, collapsing in the storm, and the men, women, and children were lying in the mud, weeping, cursing their lives. Suddenly, Simkhe Plakhte rose up above the Jews, he struggled over them, like a bright flame from a living sun, and a choking scream boomed across the town:

"Worms!"

Simke trod over the Jews with gigantic paces; in the darkness, his huge body shone with a quiet light. He trod away over the houses, huge, fearful, and solid, and returned to his shack. Now, the poor cow was standing by Benye, hanging her head, with Kyril sitting next to her, his arms around his knees, rocking back and forth, lamenting the death of the Messiah. Out of the night came Lubomirsky's daughter, white and terrified. She fell upon Benye, kissed his bloody face, held him in her arms, and wept over him, wept over him....

וואו ר' בעניע ליגט. עס פאַרוואַרפן איס די אַלטע יידענעס מיט שמאַטעס, מען מרעט אים אין בלאָטע, יידן שלאָגן איס מיט העלצער, מען פאַרשטיינט אים, עס פאַלן אויף אים פאָטעלעס, וואַלגערהעלצער, בחקשטיינער.

— ער האָט אונז אָפּגענאַרט! ווי, ער האָט אונז אָפּגענאַרט!

און ר' בעניע ליגט אַ צעפליקטער, אַ צעפעטעלטער אין דער בלאָטע. עס האָט זיך אָפּגעטאָן פון אים די נשמה און מיטאַמאָל איז ער געוואָרן גרויס, שטאַרק ווי די ערד, די גלידער האָבן זיך באַהאָפטן מיט די אַנדערע, זיינען אויסגעוואַקסן אויף מיילן, אָנגעזאַפּט מיט דער קאַלטער נשמה פון דער וועלט. ער ליגט אין דעם שטעטל, און די פעלדער, קוקט מיט איין אַנדערע, ליגט; הערט אַנדערש, און שטייט אין דער גרויסקייט פון גאָט. די יידן וואַלגערן זיך איף דער ערד, טרעטן אים מיט די פיס, און לאָזן אים איף אים דעם כעס פון זייער פאַרביטערטן לעבן. דער רעגן גיסט שטראָמענווייז, די הייזער קראַכן, פאַלן איין פון דעם געוויטער, און עס ליגן די מאַנספּילן, ווייבער און קינדער אין דער בלאָטע, וויינען, פאַרשילטן דאָס לעבן. מיטאַמאָל טוט זיך ר' שמחה פּראַכטע אַ הייב איבער די יידן, ער טוט זיך אַ צאַפּל איבער זיי, ווי אַ העלער פלאַם פון אַ לעבעדיקער זון, און עס דערהערט זיך זיין פאַרשטיקטער געשריי איבערן שטעטל:

— וו ע ר ים!

ר' שמחה שפּרייזט אַוועק מיט ריזיקע טריט איבער די יידן, אין דער פינצטער לייכט אָפּעט זיין גרויסער קערפער מיט אַ שטילער ליכט. ער שפּאַנט אַוועק איבער די הייזער, גרויס, טיראַדיק און מגושם, צדיקה און זיין וואָרן אַריין. ביי ר' בעניען שטייט דאָס בידנע בדבהלע מיט אַן אַראָפּגעלאָזענעם קאָפּ, און קיילע ויצט לעבן איר. ער האַלט מיט בידע הענט אַרומגענומען די קני, שאָקלט זיך און קלאָגט איבערן טויט פון כשיהן. שטילערהייט הויקט זיך אַרויס פון דער נאַכט. ווייס און איבערגעשראָקן [illegible] טאָבטער ליובאָווירסקיס, זי פאַלט אַרויף איף ר' בעניען, קושט אים אין דעם צעבלוטיקטן פנים, נעמט אים אַרום און וויינט איבער איר, וויינט איבער אים...

די תפילה

די תפילה פון אַן אָרעמאַן, וואָס איז פאַרטייעט געוואָרן,
און פאַר גאָט טוט ער אויסגיסן זיין האַרץ,
פאַרוואָס ווערט מען געפּייניקט, גאָט!
וואו איך שטיי, בין איך צופיל פאַראַנען, און וואו איך גיי,
טראָג איך מיט דעם ריח פון דער פינסטערניש.
בין איך מקנא דעם פויגל, וואָס איז בעסער פאַר אונז,
און דעם ליים, וואָס איז איז בעסער פאַר אַלעמען.
וואָס זאָל איך טאָן מיט מיין האַנט, וואָס איז מיר איבעריק,
און מיט מיין האַרץ, וואָס איז מיר איבעריק?

The Prayer

The prayer of a poor man who was hidden,
And he poured out his heart to God,
Why are we so tortured, God!
Wherever I am, I am too much present,
And wherever I go, I take along the smell of the darkness.
I envy the bird, who is better than we are,
And the clay, which is better off than anything else.
What shall I do with my useless hand,
And with my useless heart?

תם ונשלם